

"ІНВЕРСІЯ СЕРЦЯ" –
ІЗ ПОКОЛІННЯ ДВОТИСЯЧНИКІВ

ХРЕСТОМАТІЯ
ЗІ СУЧАСНОЇ
МОЛОДОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

«ІНВЕРСІЯ СЕРЦЯ» – ІЗ ПОКОЛІННЯ ДВОТИСЯЧНИКІВ

ХРЕСТОМАТІЯ

ЗІ СУЧАСНОЇ

МОЛОДОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Упорядкування, вступна стаття, біографічні,
літературно-критичні статті Ірини Зелененької

ПАМ'ЯТІ МАРИНИ ОЗЕРАНСЬКОЇ

Вінниця

2016

УДК 82 –1 (082.21)
ББК 84 – 93 (76.10)

3 - 48

«Інверсія серця» – із покоління двотисячників: Хрестоматія зі сучасної молодшої української літератури. / Упорядкування, вступна стаття, біографічні та літературно-критичні статті Ірини Зелененької. – Вінниця: ТП «Едельвейс і К», 2016. – 226 с.

Анотація

Сучасна українська література відрізняється від літератури ХХ століття тим найбільше, що в ній багато літературно-мистецьких спільнот, які займаються не лише власне художньою літературою, а й, як свого часу неокласики чи пражани, громадянським поступом, публіцистикою, освітніми проблемами та питаннями збереження національної свідомості, а також промоціями щодо позицій мови й культури українців як європейського етносу. Пасіонарність, стильова пістрявість і претензійність численних мистецьких спільнот – це своєрідна компенсація знижених і замовчуваних у тоталітарній державі СРСР молодих мистецьких поколінь. Тому кожний регіон України нині репрезентують яскраві й самобутні угруповання, вельми цікаво в цьому сенсі позиціонує себе й Поділля. Тому до хрестоматії увійшли твори молодих, але вже відомих у фестивальному, громадянському та освітньому рухах рідного краю та за кордоном поетів, причетних до літературно-мистецької формації «Інверсія серця».

Пропонована хрестоматія є джерелом із вивчення форм сучасної української літератури й містить літературно-критичні статті, поетичні твори молодих літераторів, термінологічний словник і бібліографію. Матеріали видання познайомлять читача зі сучасним літературним процесом, із розмаїттям новітніх мистецьких напрямів, тенденцій, жанрів, мовних і літературних форм; дають уявлення про такі ключові для розуміння поняття – модернізм, постмодернізм, літературне угруповання, літературне покоління, екзистенція тощо. Отже, їх можна використовувати як навчальний та ілюстративний матеріал для вивчення історії української літератури, теорії літератури й компаративістики, краєзнавства, психолінгвістики й етнолінгвістики, сучасної української літературної мови та стилістики. Структура видання, на наше переконання, допоможе студентам зорієнтуватися в розмаїтості сучасного українського словесного мистецтва, поживає інтерес молоді до високого мистецтва, що відображує скарби сучасної української мови як європейської, зміцнить навички вирізнєння мистецької форми з-поміж фактів маскультури.

Видання адресоване студентам, викладачам, учителям, працівникам культури, краєзнавцям і журналістам, усім, хто цікавиться сучасною літературно-художньою творчістю.

Рецензенти:

Яковенко Т.В., кандидат філологічних наук, доцент, викладач Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу, член Національної спілки письменників України;

Іллініч С.Ю., кандидат філологічних наук, доцент, проректор Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна»;

Борецький В.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики Донецького національного університету, член Національної спілки письменників України;

Сторожук А.І., кандидат мистецтвознавства, доцент, заступник директора з наукової роботи Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського, доцент кафедри психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

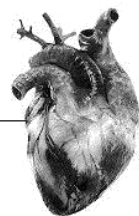
Дусь Н.А., кандидат педагогічних наук, викладач-методист, викладач Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна» (протокол № 3 від 24 грудня 2015 року)

Рекомендовано до друку методичною радою Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського (протокол № 2 від 28 грудня 2015 року)

ISBN 978-617-723-708-1

© Зелененька І.А., 2016

«ІНВЕРСІЯ СЕРЦЯ»: ДО ФІЛОСОФІЇ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЯВИЩА

В КОНТЕКСТІ ДОБИ

Літературно-мистецьке угруповання, формація, гурт, гутірка чи студія – це той благодатний фундамент, на якому упродовж XX століття й, відповідно, тепер, у XXI столітті, з'являлися нові міметичні форми, виникають нові тенденції та стильові напрямки, апробуються нові жанрові форми та прийоми зображення, за допомогою діалогу поколінь (від майстра слова до резидента) зростають плеяди митців, авторів елітарної поезії, поезомалярства та бардівської пісні. Згадаємо тут плідну працю спільнот європейського штибу, відомих у світі неформальних утворень, літературних спільнот зі своєю програмою, що просперували на теренах материкової України та еміграції – спочатку в межах модерністської імпрези, згодом на стику модернізму й постмодернізму. Своєю багатогранною літературно-мистецькою, громадсько-політичною діяльністю вони довели, що українське літературно-мистецьке об'єднання (не залежно від номінації – гурт, формація, студія) – це форма гуртування навколо певної гуманістичної ідеї з оригінальними авторськими та національними мотивами й у царині європейського поступу.

У двадцятих роках XX століття, у період національно-визвольних змагань та в роки впровадження непу й українізації, надишені традиціями спільнот із аристократичним духом, котрі спалахнули на зламі XIX-XX століть («Українська хата», «Молода Муза», «Митуса»), у повній чи в частковій опозиції до інтервенції, а пізніше – до вульгарної соцреалістичної критики, псевдокультури і репресій постала неокласика та «Аспис» (фундатори й учасники – неокласики); футуристи заснували «Аспанфут», «Нову генерацію», «СіМ», «Техно-мистецьку групу А» та «Фламінго»; з'явилися «Біла студія» і «Музагет» (неформально центрував молодий Павло Тичина); за ініціативи Миколи Хвильового «ВАПЛІТЕ» постала з прогресивних гартівців, а «МАРС» утворили ланківці. І хоча підтримувані тоталітарною владою й залякані репресіями й «кухнею» НКВС, підрядянські (совєтські) автори творили в межах псевдоестетики єдиного штучного методу – соцреалізму, окремим митцям вдавалося зберігати індивідуальну манеру чистою від ідеологічних наліпок. А все завдяки герметизму, внутрішній еміграції, помірній інтелектуалізації, контемплії та езопівській мові (згадаємо тут про подолян Володимира Свідзінського та про Василя Стуса, чию творчість активно переосмислюють молоді інтелектуали, зокрема Катерина Калитко, Світлана Іллініч, Віталій Борецький, Катерина Девдера, Сергій Шкабара, Сергій Гула, Вадим Василенко). У захопленні неокласиками, пражанами, в'язнями сумління подоляни перенесли у свої вірші їхнє інтелектуальне відчуття часопростору. Футуристські ідеї руйнування мистецьких канонів, єдності трьох «М» помітні в імпрезах Василя Пастушини, Віталія Рибка, Андрія Гуменчука, Сергія Лефтера, Андрія Башкатова та Миколи Кучерявого. Сюжети й образи складних експресіоністських новел Миколи Хвильового «Мати» і «Кіт у чоботях» стали поштовхом до написання віршів-пастишів (густі міметичні експерименти в межах кількох строф знайдемо у віршах Марини Озеранської, Наталії Беспалько та Анастасії Ісько). Тичининський синкретизм проник у медитації Дмитра Штофеля, Валентина Майданюка, Наталії Пенькової.

До 1939 року (до комуни) ві Львові працювали групи «Дванадцятка», «Листопад», «Логос», чия творчість опиралася на інтелектуалізм, на християнські образи й мотиви, проте імпреза не відома сучасникам, зусиль до цієї справи докладає Микола Ільницький. Друга світова війна дала можливість підсовєтським митцям реабілітуватися за рахунок визвольно-патріотичної тематики та ідеї свободи, а післявоєнна реакція вплинула на нівелювання героїчних творів і переслідування їхніх авторів. Тому й, певно, молодь нині надала перевагу легким катренам Володимира Сосюри, версифікуючи в пастишах навколо «Любіть Україну» і «Так ніхто не кохав» (Володимир Парфьонов узяв приклад із пародійних інтонацій Юрія Сегеди). Молодь навчилася відтворювати батальні сцени в дусі думної української традиції за циклами віршів про II світову війну Андрія Малишка: згадаємо тут рукописи Олеса Сеніва (розвідника, учасника бойових дій в зоні АТО), військовика Ігоря Янішевського та Дарки Саніцької (дочки ветерана війни в Афганістані й волонтерки) – більшість їхніх творів присвячена темі війни й ідеї свободи.

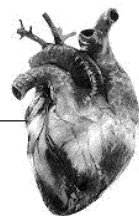
Інверсія серця

Представників раннього українського модернізму реабілітував Микита Хрущов, відтак на творчості повернених зі забуття модерністів (зосібна, неокласиків, символістів і футуристів) зросли шестидесятники, в'язні сумління (дисиденти) та представники андеграунду. Донецьке об'єднання «Обрій», що виникло у п'ятдесятих роках на базі газети «Радянська Донеччина», неформально гуртував журналіст Іван Сіробаба (серед лідерів – студенти Василь Стус і Олег Орач), проте за звинуваченням у абстрактному гуманізмі організацію ліквідували. «Славутич» (Спілка літераторів Кременчука), утворена в 1949 році, набула розвитку й активізувала видавничу діяльність у 90-х роках ХХ століття й активно функціонує нині, об'єднуючи близько 50 літераторів Полтавщини, перебуваючи в постійному діалозі з іншими спільнотами. Загалом же, прокомуністичні угруповання й організації («ВУСПП», «Гроно», «Жовтень», «Західна Україна», «Комкосмос», «Молодняк», «Трактор») мали формальний характер, працювали за комуністичним замовленням і не підготували продовжувачів поза тоталітаризмом. Масовим і штучним, насаджуваним жорстким пресингом, для прикладу, знищили організований вапльнянами «Пролітфронт» і «Плуг». Отже, більшість літературно-мистецьких угруповань сучасної України тяжіють до неформального стилю роботи саме через страх перед поверненням командно-адміністративної системи та зі спротиву формалізму й структуруванню, вдаючись натомість до експериментів у техніці, до медитативної розхристаності й до перформансів.

Природність мистецьких і громадських ідей, творче переосмислення класичної світової спадщини, української міфології та християнської символіки стало притаманним із 20-х років ХХ століття еміграційним угрупованням, які пильно стежили за тим, як совіти спотворили мистецький поступ у материковій Україні. Найбільший пієтет серед молодих мистецьких кіл сучасної незалежної держави (завдяки духу боротьби за свободу та жертвності, що поєднані з інтелектуалізмом) має «Празька школа», зосібна – Євген Маланюк, Олег Ольжич, Олена Теліга та Юрій Клен. Менш відстежуваними залишаються групи «Танк» (перейменована у видавництво «Варяг») і «Ми» (навколо однойменного журналу), також «Вісниківська квадрига», ініційовані окремими пражанами. Еталонними зразками високого українського модернізму для сучасних українських прозаїків стали великі прозові твори про голод та про репресії Івана Багряного, Василя Барки, Уласа Самчука, Тодося Осьмачки, Докії Гуменної (організаторів і учасників «Мистецького українського руху» та «Слова»). На основі романів-хронік про голод із-під пера Анатолія Подолинного, Василя Кобця, Тетяни Яковенко, Петра Зарицького, Ірини Зелененької (керівників нарад творчої молоді на Поділлі), постали поезії-образки, поезії-діалоги та поеми-симфонії про ті події. У медитаціях і в містеріях відгукнулися на ці теми Сергій Гула, Катерина Девдера, Максим Караулан, Оксана Некитюк, Максим Рязанцев, Наталія Беспалько. Вадим Василенко позиціонує себе як дослідник еміграційної прози. «Нью-Йоркська група» стала можливістю реального діалогу мистецьких поколінь, які в ХХІ столітті чи не найплідніше забезпечують Віра Вовк і Богдан Рубчак. Зокрема, із Вірою Вовк формація «Інверсія серця» познайомилася в Вінниці під час церемонії вручення міжнародної нагороди «Глодоський скарб» завдяки Михайлові Слабошпицькому та Михайлові Каменюку. Молодь не лише відвідала лекцію мисткині й ученого, а й у неформальному спілкуванні, де дискутували Віра Вовк, Тетяна Яковенко, Ірина Зелененька, Олена Вітенко, Дмитро Штофель, Олександр Вешелені та Зоя Лісовська, отримала цінні поради щодо мистецької праці. Відтак у бібліотеках Віри Вовк, Зої Лісовської та в окремих книгозбірнях вищої школи Америки, як обіцяла письменству Вінниччини Віра Вовк, знаходяться збірки Михайла Каменюка, Валентини Сторожук, Тетяни Яковенко, Олени Вітенко, Ірини Зелененької, Марини Озеранської, примірники «Русалки Дністрової», «Вінницького краю», «Подільських криниць», «Подільського перевесла», «Жниварика», «Е-Молодості», «З-над Бугу й Дністра» та ін.

Поява великої кількості літературно-мистецьких спільнот, починаючи з 90-х років ХХ століття (належних до передпостмодернізму, власне постмодернізму чи орієнтованих на високий український модернізм), менш герметичних, але оригінальних і претензійних, пов'язана з природною потребою компенсації трагісу ХХ століття, із його перманентними політичними переворотами й війнами, зі страшними репресіями й геноцидами. Отже, строката множина сучасних мистецьких поколінь – це форма сатисфакції. Найбільш відомими в 90-х роках ХХ століття стали молоді угруповання, що

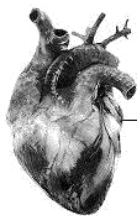

з'явилися як ровесники незалежності, та групи вісімдесятників, котрі були замовчуваними й зазнали пресингу під час «заморозків»: «Київська школа», «Бу-Ба-Бу», «ЛуГоСад», «Нова генерація», «Пропала грамота», «пси святого Юра», «Нова дегенерація», «Геракліт», «МЮННА ТУГА», «Творча асоціація «500», «Червона фіра», «Музейний провулок, 8», «Нечувані», «ХадЛІА» (Харківсько-Донецький літературний альянс), «OST», «Орден чину ідіотів», «СТАН», «Баски: листи дуба Герніки», «Друзі Еліота», «Західний вітер», «Станіславський феномен». Це ті спільноти, творчість яких двотисячники поглинали, навчаючись у школах. Знаковими для учасників «Інверсії серця» стали знайомства у межах міжнародного проекту-фестивалю «Одна маленька свіча» з Іваном Малковичем та зі Сергієм Жаданом, а в межах першого міжнародного Стус-фесту у Вінниці та другої міжнародної конференції з проблем екології в мистецтві (м. Бар на Поділлі) – з Олегом Солов'єм.

У ХХІ столітті виникли такі неформальні гутірки, як «Куртуазний матріархат», «Магнум опус», «Молода література», «Неабищо», «Севама», «Ротонда», «Новий Шинок», «Лірики Трансцендента», «Кульгаве Число» (гурт поетів-утікачів), «Оксія», «Інверсія серця», «Елітер», «Скарб», «Михайло Михайлович», «Зимова вишня». По-новому, увібравши в себе молоду кров, тобто залучивши до співпраці поетів і вчених Ольгу Деркачову, Наталію Ткачик, поетів і журналістів Мирослава Лаюка, Василя Карпюка, зазвучав «Станіславський феномен» та суміжні з ним арт-проекти – оркестр «Бабовата», літературна агенція «Discursus». Відома мисткиня Анна Малигон, одна зі засновниць групи «Куртуазний матріархат», у 2013 році на запрошення вчених і літераторів зі Східного Поділля очолила журі «Барських читань», де переміг Василь Пастушина. Саме в ХХІ столітті, на ґрунті діалогу з мистецькими об'єднаннями Івано-Франківська, Львова, Києва, активізувалася практика творення літературно-мистецьких формацій на Поділлі. Для прикладу, Оксана Барбак, випускниця вінницької студії «Мережка» (вона, як і Катерина Калитко, до речі, – вихованка Тетяни Яковенко), увійшла до гутірки «Севама», котру організувала Оксана Яблонська. Із поліським угрупованням «Оксія» (Житомир, керівник – Вадим Жалюк) «Інверсія серця» реалізувала кілька спільних проектів, ініціювала видання альманаху. Микола Кучерявий став учасником публічного проекту «ПоетКвартал», котрий очолив спілчанин Олександр Букатюк (Івано-Франківськ); проект заснував конкурс поезії «Перо Жар-птиці». Найактивніше на Поділлі позиціонують себе «Лірики Т», із якими багато років товаришує «Інверсія серця»; Юлія Броварна очолила Вінницьку організацію Асоціації українських письменників, Андрій Стебелев – Вінницьку міську організацію Національної спілки письменників України, а Леонід Борозенцев – Конгрес літераторів Вінниччини, проект «Дім поета». Найчисленнішими на Поділлі залишаються об'єднання імені Василя Стуса та «Автограф» (очільники – Василь Кобець і Тетяна Яковенко). Завдяки міжнародному проекту «Кіплінг-фест», котрим опікувалися «Лірики Т» й Асоціація українських письменників, «Інверсія серця» познайомилася з Наталією Дьомовою, Максимом Стріхою, Олександром Вешелені, співачкою Атанайєю, лідером гурту «Тінь сонця» Сергієм Василюком, із Наталею Тисовською, Юлією Джукастриянською та з Кирилом Булкіним. Міжнародний проект Київського університету імені Бориса Грінченка «СлоВесна» дав змогу активувати потенціал не лише тих «сердечних», котрі обрали його для реалізації академічної освіти (тут мова про Марину Озеранську, Анастасію Рудніцьку, Катерину Ільїну), а й про Андрія Башкатова, Максима Рязанцева, Олександра Мамаєва, – знайомство та співпраця з такими відомими ученими в галузі філології та видавничої справи, як Галина Горбенко та Роман Ярошенко, відкрили нові перспективи для молодих подолян.

Найстаршою літературною студією на Поділлі є «Вітрила» – студія Вінницького державного педагогічного університету, традиції якої заклали Михайло Присяжнюк, Борис Хоменко, Анатолій Подолинний, Тетяна Яковенко, Віталій Борецький; нині її очільником є літературознавець Віктор Крупка. Разом із «Вітрилами» у 2013 році на теренах Інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Інверсія серця» презентувала молоде видання «З-над Бугу й Дністра» (біля основ проекту – Тетяна Яковенко, Тамара Слободинська).

У 2010 році на теренах Східного Поділля з ініціативи Василя Пастушини та Ірини Зелененької були організовані дві літературно-мистецькі формації – «Новий Шинок» та «Інверсія серця», які в

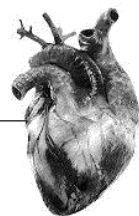
Інверсія серця

жовтні того ж року провели першу спільну громадську й мистецьку акцію (перформанс) з потреби збереження будиночка Михайла Коцюбинського в м. Бар, де Сонцелюб провів дитячі роки. Подія була висвітлена в газетах краю (ідея належить організаторові «Нового Шинку»). Далі ці дві формації ініціювали й реалізували ряд наукових і мистецьких проєктів у Вінниці, підтримали фестивальний рух Поділля (йдеться про такі міжнародні проєкти, як «Русалка Дністровая», «Живий вогонь», «Підкова Пегаса», «Малахітовий носоріг», «Барські читання», «Intermezzo», Стус-фест, «Стусове коло», «Покрова») й опікуються науково-практичними конференціями в місті Бар. Це дало нагоду «Інверсії серця» познайомитися з багатьма відомими особистостями: секрети художньої творчості молодим поетам у неформальних розмовах відкрили Степан Пушик, Петро Перебийніс, Володимир Шовкошитний, Марія Людкевич, Сергій Пантюк, Євгенія Більченко, Ольга Остапчук та ін.

2010 році з ініціативи Вінницької обласної організації Національної спілки письменників України та Михайла Каменюка Віталій Борецький очолив кабінет молодого автора, став редактором успішного й відомого в Україні та за кордоном альманаху «Експрес-«Молодість», ряд досліджень про який написали й виголосили на міжнародних конференціях резиденти «Інверсії серця», а саме Марина Озеранська, Наталія Пенькова, Олександр Мамай, Анастасія Рудніцька, Олена Цілімецька, Валентин Майданюк, Андрій Башкатов. У першому й другому числах альманаху широко репрезентовані «Новий Шинок», «Лірики Т» та лірична палітра так званої школи філологічних поетів Поділля. У третьому, четвертому, п'ятому числах періодичного видання зарясніли грона представників «Інверсії серця». Науково-мистецькі ініціативи всіляко підтримали, а також лобіювали на рівні державних адміністрацій, вищих навчальних закладів і закладів культури Ірина Руснак, Ольга Куцевол, Віра Просалова, Анатолій Подолинний, Еліна Свенціцька, Наталія Морозова, Ніна Гнатюк, Михайло Каменюк, Тетяна Яковенко, Андрій Стебелев, Віталій Борецький, Василь Кобець, Валентина Сторожук, Петро Гордійчук, Антоніна Сторожук, Сергій Пантюк, Світлана Іллініч, Федір Панчук, Тетяна Мельник та ін. Але попри цікаву різноманітність мистецьких імпрез сучасних угруповань, мусимо констатувати, що єдиного концепту культурного розвитку України не вироблено. Зрозуміло, що на заваді стали політичні катаклізми, війна. А тому світове майбутнє нашої художньої літератури бачимо в поєднанні двох ваговитих пріоритетів – пріоритету самобутності українців як європейського етносу та пріоритету власне європейського культурного розвитку. Молода літературно-мистецька формація «Інверсія серця», на наше переконання, активно, вільно й обережно використовує досвід європейської та американської словесних культур, не втрачаючи національне забарвлення, пропонуючи нову мистецьку якість.

У момент свого створення й ствердження літературно-мистецька формація «Інверсія серця» об'єднувала студентів Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського, Барського автомобільно-дорожнього технікуму Національного транспортного університету, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Київського університету імені Бориса Грінченка, Київського національного університету імені Михайла Драгоманова, вихідців із міст, зі сіл Вінниччини та Хмельниччини, котрі тепер просперують не лише на Поділлі, а й у Києві (Олександр Мамай, Анастасія Рудніцька, Катерина Ільїна), в Одесі (Наталія Марущак), продовжують здобуття ступеневої освіти за кордоном (Мар'яна Рубаняк). Головні прагнення сердечних – безперервний розвиток, побратимство, мистецькі та громадські ініціативи, творення нового в художній літературі. Інверсія – якісне перетворення (як пояснюють резиденти спільноти), іноді шляхом зворотності, з переміщенням елементів чи з жонглюванням, на котре потрібно мати сміливість, адже очікуваний результат – не лише нова форма, а й новий зміст, що в сукупності перспективно наблизитимуть творчу палітру угруповання до класичного формату. Сердечність – внутрішня ознака дискурсу, що бере свій початок у переосмисленні філософії серця, кордоцентризму, аристократизму духу.

Отже, причетні до формації – це молоді поети, прозаїки, драматурги, науковці й публіцисти, барди й фотохудожники, які з ранньої юності взяли за справу розвитку національного мистецтва й культури, сподіваючись, що багатогранний сучасний світ і постінформаційне суспільство вслухаються

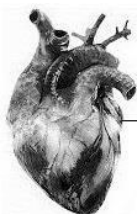

в їхні голоси. «Інверсію серця» утворили Максим Караулан, Наталія Пенькова, Володимир Парфьонов, Наталія Беспалько, Денис Вітрук, Мар'яна Рубаняк, Катерина Ільїна, Віта Костенюк, Анастасія Занузdanова, Валерія Потапова. Назву формації дали Володимир Парфьонов, Катерина Ільїна та керівник формації Ірина Зелененька. Наприкінці 2010 року до формації приєдналися молоді інженери Ігор Письменний, Максим Рязанцев, Наталія Марущак, у 2011 році – Марина Озеранська; почали тісну співпрацю з формацією Вадим Василенко, Катерина Девдера, Сергій Гула, Юрій Юрчак; у 2012 році приєдналися Олександр Мамай, Валентин Майданюк, Андрій Башкатов, Оксана Некитюк, Ігор Янішевський, у 2013 році – Анастасія Рудніцька, Микола Кучерявий, Анастасія Ісько, Дарка Саніцька, Богдан Загоруй, у 2014 році – Ірина Меснянкіна, у 2015 році – Максим Кравчук; вони й склали кістяк угруповання. Менш активні учасники формації (журналісти, публіцисти, педагоги) – Олександр Томанчук, Олена Глушко, Анастасія Папіж, Ірина Мазур, Вадим Сторож, Ольга Мелень, Вероніка Малюта, Катерина Щур, Денис Вітрук, Маргарита Шатковська, Дмитро Мацуляк, Анна Мичак, Юлія Лозінська, Діана Некифорок. У павутинці, із ініціативи формації, почалося творче спілкування з воїном, поетом і бардом Олесем Сеневи́м. Романтична слов'янська традиція, модерність і постмодерн, громадянські мотиви й замилювання красою світу, гострі інтимні переживання й експресивна відкритість – ось те, що зараз оригінально вирізняє творчу манеру причетних до «Інверсії серця».

Зі самого початку функціонування формації «Інверсія серця» її резиденти стали активними учасниками нарад молодих письменників на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського у Вінниці, відроджених літературних п'ятниць і субот Михайла Коцюбинського, літературно-мистецьких фестивалів і просвітницьких проєктів («Кіплінг-фест», «Підкова Пегаса», «Покрова», «Русалка Дністровая», «Малахітовий носоріг», «СлоВесна», «Інтермецо», «Стус-фест»), Міжнародного форуму видавців ві Львові, щорічних обласних форумів творчої молоді за підтримки Конгресу української інтелігенції, «Стусового кола», обласних літературно-мистецьких об'єднань – імені Василя Стуса, «Автограф». Вірші причетних до «Інверсії серця» вміщені в відомих газетах, журналах, в антологіях і в альманахах молоді літератури («Літературна Україна», «Українське слово і сучасність», «Вінницький край», «Русалка Дністровая», «Експрес-Молодість», «Вінниччина», «Вінницька газета», «Подільський край», «Барчани», «З-над Бугу й Дністра», «Лава», «Літера-Дніпр», «Поле литературное» та ін.). У серпні 2015 року Олександр Мамай та Андрій Башкатов познайомили киян з імпрезою формації у межах науково-мистецького салону «Живує молодість і зрілість», котру організували відомі в Україні та в багатьох європейських державах Тетяна Яковенко (керівник літературно-мистецького об'єднання «Автограф») та Ніна Гнатюк (очільниця міжнародної організації мистецьких, освітніх та громадянських ініціатив «Вінницьке земляцтво»). Наприкінці 2015 року на запрошення Вадима Жалюка (Житомир) та формації «Оксія» авангард «Інверсії серця» взяв участь в організації патріотичного видання для українських воїнів «Синусоїда духу» (представники формації також займаються волонтерською роботою, знаходяться в лавах ЗСУ). Максим Караулан, Сергій Гула, Максим Рязанцев, Вадим Василенко взяли участь у низці громадських ініціатив, пов'язаних із ушануванням пам'яті героїв Крут, героя Визвольної війни Івана Богуна, героя Революції Гідності Сашка Капіноса. Вадим Василенко готує до видання мартиролог, у якому будуть розміщені біографічні матеріали та спогади про воїнів, котрі загинули на сході України, та вірші резидентів «Інверсії серця», присвячені амбасадорам Соборності європейської України.

Отже, явище гідне представлення в хрестоматійній формі, у першу чергу, для уяскравлення молоді імпрези сучасної подільської поезії, що нині гідно впливає в масив світової, а також із метою підтримки сучасного молодого автора. Трагічні події, драматичні долі молодих митців-сучасників довели, що своєчасне позиціонування їхнього творчого набутку є нашим обов'язком.

Ірина Зелененька

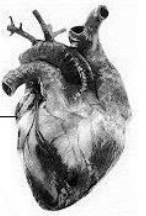

АНДРІЙ БАШКАТОВ народився 20 квітня 1993 року в місті Бердичеві на Житомирщині. Спочатку здобував освіту землевпорядника у Львівському національному аграрному університеті, а потім вирішив стати журналістом і приїхав на Вінниччину, де взявся за студіювання видавничої справи та редагування в Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського. Поет, пише вірші українською та російською мовами, поезію у прозі, прозові образки. Учасник «Інверсії серця» (керівник Ірина Зелененька), літоб'єднань імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець) та «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко). Дипломант всеукраїнських конкурсів і фестивалів «Підкова Пегаса 2014» (Буша, у межах міжнародного фестивалю «Русалка Дністровая»), «СлоВесна 2014» (Київ, КНУ імені Б.Грінченка), у міжнародному конкурс-фестивалі «Малахітовий носоріг 2015» здобув 2 місце, фіналіст міжнародного проекту «Одна маленька свіча» (КНПУ імені М.Драгоманова, 2015); резидент регіональних читань «За майданом майдан» (Вінниця, 2014), резидент щорічних поетичних «Барських

читань» (Бар Подільський – 2013, 2014, у 2015 – друге місце). Учасник обласних літературно-мистецьких нарад творчої молоді на садибі Михайла Коцюбинського у Вінниці, мистецького салону «Інтермецо» у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї, а також міжнародних фахових науково-практичних конференцій на Східному Поділлі. Публіцист і критик, який пильно стежить за розвитком сучасної поезії рідного краю, зачитується віршами однокашників-подолян і полісян (тих, у котрих розхристаний стиль і присутній епатаж, – Василя Пастушини, Андрія Гуменчука, Сергія Шкабари, Олега Климчука, Євгенія Більченко). Із багатьма молодими авторами встиг «сердечно зрізатися» (сленг «Інверсії серця») в батлах і в дуелях за читанням різновидової поезії.

Андрій Башкатов пише неоромантичні вірші про кохання, неонародницькі – про Батьківщину, про мир і про війну, стрункі катрени – про дружбу, про бідність і про вірність, а також і про родину (до речі, родинна поезія – дещо призабута тематична група). Андрієві Башкатову вдаються і хисткі ритмічно урбаністичні рефлексії, і риторично збагачені, хоча й дещо лінійні, безкомпромісні на змістовому рівні рустикальні строфи. Вельми відчутний вплив на його, так би мовити, електричний стиль справила філософія поезії Юрка Іздрика та Сергія Жадана (саме філософія, а не форма чи техніка), а також покоління «Срібного віку» російської поезії, найбільше ж – фатальний і драматичний Сергій Єсенін (певно, і його образ, і поетика творів). Проте безсумнівним еталоном залишається Ліна Костенко та її збірка «Мадонна перехресть», у якій і божественне, і демонічне балансують на межі одкровення і таїнств.

Переїнявши імпрезою бардівської музи, Андрій Башкатов грає на гітарі; уже написав кілька пісень. Музичні смаки, які ведуть молодого автора, – українські рок-балади «Плачу Єремії», а тому вовіки насущні для нього Грицько Чубай та Кость Москалець; а ще російські гурти «Кіно» і Віктор Цой, «Наутилус Помпіліус» і В'ячеслав Бутусов. Саме тому ліричний герой віршів Андрія Башкатова – новітній український юродивий-трубадур, розхристя-націоналіст, який м'ятежно розпинається між андеграундом свого покоління та апокаліпсичними відчуттями, між коханою та Україною, котрі то сплітаються воедино у спектрі символу Матері, то витворюють вітраж і колаж, розчиняючи скепсис і християнську покору сучасної молоді людини. У мові його спазматичних віршів ми знайдемо галицькі діалектизми (Львів – своєрідний фетиш для молодика ще з часів навчання в тамтешньому вищі). Часто зловживає займенниками, наслідуючи поставангардистів в бажанні вияскравити індивідуальне й підсвідоме. Використовує риторичні заперечення і аксіом, вплітає в канву твору різноманітну термінологію, нагадуючи то футуриста, то нігіліста, то шістдесятника, одержимого досягненнями науково-технічної революції. Окрім того, маючи досвід гри у студентському театрі, Андрій Башкатов

легко переходить від ліричної позиції до слему, кітчу. Дослідивши, що рід по материнській лінії сягає козацтва, мріє позиціонувати себе як громадянин-відчайдух, різкий, кропив'яний, нетерпимий до всякої неправди, а також і як митець-трибун, як журналіст-патріот. Римовані й ритмізовані твори стихійного романтика Андрія Башкатова надруковані у газетній пресі Поділля й Полісся, у відомих журналах, у збірниках, в альманахах та в антологіях («Вінницький край», «Вінницька газета», «Експрес-Молодість», «З-над Бугу й Дністра», «Синусоїда духу»). У 2015 р. поет підготував до друку збірку віршів, що стала його власним видавничим проектом на здобуття вищої освіти в галузі журналістики.

«НЕ ГРАЮ, А ДОГОРАЮ...»

***

Кожне життя – то є, власне, нова дистанція.
Як уявляєш, так і реалізовуй.
Та не зважай на екзотику, плюй в наркотики.
І не тавруй християн за хрестом Христовим.
Бо перешкод взагалі не існує. Патовим
є тільки мат, ще є думи, ідеї, засоби.
Я знаю час, як і ти, але він має нас; тюрма таки...
Елементарний, ворожий законам статистики.
Хто на розп'ятті, довів те, що смерть – це батл. І...
можна пограти заради чужого сміху.
Можна дійти якось до заперечень вічності,
можна усе, поки зовсім не з'їде стріха.

***

Болем-війною груди
стягує, криє дух.
Що поза межі волі,
те бачать ворог, друг.
Ти уникаєш болю?
Хочеш невинну смерть?
Як то – в цей вік без бою?
Жерсть поглинає вщерть.

***

Ти – написана з волі-долі.
У пропите моє буття –
до снідання, але без солі,
мовби кава, жаска й гірка.
Ти – ліхтарик посеред ночі,
що похмуро стоїть розбитий.
Я до тебе чимдуж, охоче!
Але, ось, підійшов – не світиш...
Ти – узимку холодне сонце.
Наче мій нездійснений вірш.
Я для тебе – хлопчина, просто...
Ти – Богиня. Куди летиш?

***

І давить на мене світло...
Душа поринає в небо.
І холод морозить тіло...
Піду, бо, напевно, треба.

Кому? Знаю і не знаю.
Для чого живу на світі?
Не граю, а догораю...
Лежать на кургані квіти.
Себе в них, мабуть, залишив
таким, яким був до цього.
Дерева луна колише,
колише знову і знову.
Іду собі по стежині,
ступаю собі ногами.
Здається, найважче нині?
Та ні, розтяглось роками...
Втопитися б чи змінитись?
На сушу новим дістатись?
Схилитись і помолитись –
і хай заберуть в солдати.

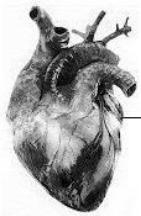
***

І бачив, і чув, добре знаю,
що ти не така, як усі, –
стежиною ходиш до раю,
а я заховався в кущі.
Згубився занурився в осінь –
де осінь, там скоро зима.
І лиш твоє ніжне волосся –
мов символ, що буде весна.
Тут місця немає ж і правді,
вона не потрібна тобі.
На Бога! Накреслена карта.
І ти десь далеко стоїш.

СТРОФИ З ВІЙНИ

І
Мамо, пишіть листа –
в серці його складу.
Не підібгав хвоста.
Мить мені, ще б одну.

II
Добре усе, я вижив,
Кулі товкли по ребрах.
Згинув Рудий, товариш,

Інверсія серця

і спочиває в вербах.

III

Шліть же молитву, мамо!

Хусткою пов'яжіть.

Плакати, певно, рано.

Довго пишійте в листі...

IV

Десь там, недалеко, за Львовом,

країна незайманих мрій.

Там запах моєї любові,

там слід від обірваних крил.

ПОСТРІЛ ІЗ «ТТ»

Постріл у голову з «ТТ»

на дві частини мозок розбиває.

І тіло падає, бо знає –

це все не те, це все не те.

Ти відповіді не шукай

в листах-блокнотах, у книжках.

Її немає. Сам не знаю...

Єдине, що залишив,

оцей листок тобі. В руці

зімни його, спали.

Твої тут нема вини.

Я, карколомну вибравши дорогу,

зумів чекати лиш тебе.

І знаєш, не переступай порогу.

Мій вибір – постріл в голову з «ТТ».

***

Юнак зійшовся кров'ю на майдані.

Зоріє згадка в темних кольорах.

І понесли в дощатому савані...

Немає болю, бо покинув страх.

А він хотів пожити в Україні,

превільній од чужинського ярма.

Тепер лежить у чорній домовині.

Хоч вірно, що загинув не дарма!

Вставаймо, щоби скинути кайдани,

бо так заповідав пророк Тарас!

Сьогодні закладаємо майдани –

а завтра знову хтось життя віддасть.

Нехай цькують віками та військами –

із нас ніколи вже не буде слуг!

У двері Бога товчемо словами...

Прокинувся національний дух?..

ПОБРАТИМОВІ

Насолоджуйся мови своєї (колиски!)

естетикою,

повиполой бур'ян, мовби Рильський,

і викинь сміття.

Вчися, друже-поете, стилістики,
драйву риторики.

Є ж історія літератури. І все це
не вовче виття.

Не втрачай вірну-милу, не просто

до ранку коханку,

щоб наповнити нею

одну-третю страчену ніч.

Ми з тобою, старі файні друзі,

урешті, у мандрах

змурували не просто

формацію серця, а Кіш!

Не пали ані спогаду,

а ні зерна, ні словечка!

Пам'ятай кожний камінь

і кожне своє відчуття!

Ти ж казав, що на байку кататимеш

тих, хто з тобою

подолав кілометри колись,

а не вуличку лиш, пішака.

***

Хто ти? Голос у голові...

Хто ти? Скажи! Це я? Чи ти?

Окрема особистість?

Шепочеш голосом притихлим...

Про пустку, про буття, про вічність...

Для чого все це? Замовчи!

Частину мозку забираєш ти й не ти.

Мов без ножа мене вбиваєш,

кидаючи навідліг, до стіни!

Без тебе знаю,

що робив би сам й не сам.

Не йди. Зажди...

Побудь. Мовчи.

***

Я сам собі і друг, і ворог.

Собі от-от життя зламаю.

Це все. Кістлявий панцир одягаю.

І сіру маску на лице.

А ще – пенсне.

Ні-ні, мені не стало ліпше.

Проте захищені обличчя й вірші.

І вітер вже не дме й не грає.

Кохаєш? То зробися расм!

Таким, як був, уже не стану.

В минуле я не повернусь.

Сміюсь, шукаючи кохану.

Знайшов. Чиюсь...

***

Забери мою душу, Боже!
Поклади її на кістки.
Я летіти увись не можу.
І не бачу небес, руки...
Під ногами зів'ялі квіти.
Сонце-сонечко – то бджола.
Я не здатний любити землю,
як немає на ній добра.
Тут сміються пекельні душі,
з них росте на дощі курган.
Утомило життя на суші,
забери мене в океан...

***

Я знов до тебе повертаюсь.
Не уявляєш, ні? А скучив.
Є дощ, холодний і байдужий.
Знай, вулиці не гріють душу.
Багато наблюкав по світу –
у серці мав я імена...
Бердичів, мила, ти й Бердичів!
Родина там, сім'я моя.
Козацькі гени є у діда,
у мами – повна свят душа.
У тата – люлька. А у мене,
напевно, будеш ти, чи як?

***

Від холоду червоні руки
шукають світла і тепла.
Для успіху три запоруки –
так підіймаюся зі дна.
Ногами босими – на камінь.
Дорогу кровію залив...
Все вище, вище Божа згряя.
Чекай моїх не сліз, а жнив.

БАТЬКАМ

Прошу пробачення у вас,
що став, ким став, ким виріс.
На жаль, не слухаю я джаз;
не в цьому ж Божа милість.
Не так багато я прожив.
Творив навкіс чимало.
Не ту бажав, не так любив,
не те купив кресало.
Та сподіваюся, колись
рідні сповна віддячу.
За мене, мамо, помолись.
Бач, Бог вгорі не плаче.

***

Пройшовши шлях,
утерши ноги,
я повертаю без вінця.
І кров солона губи мочить.
До тебе! Іншої нема.

***

Внизу натягнена струна –
тоненька, гостра і блискуча.
На неї падає душа.
Гіркава доля – неминуча.

***

Ти – іншомовний вітер.
Я – український степ;
не уникаю літер,
що висікає серп.
Ти доторкнешся звуків,
не зрозумівши слів.
Гради... Як смалять буки...
То не пташиний спів.
Вже не присниться море –
повз кілометри снів
грунт проростає горем,
тихо бере синів.

***

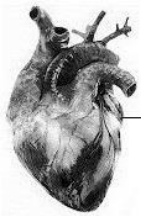
Я пам'ятаю, все відговорила,
все в пам'яті мені, на сто заграв.
А якось прошептала тихо, горлом –
«Мені ніхто поезій не писав...».
Я хочу знов тебе за руку взяти,
до себе пригорнути і в уста...
Так солодко і ніжно цілувати б!
І щоб ніхто, ніхто не заважав!

***

Ковдра кусала оголене тіло...
Наші серця – з металевих коліс.
Я так любив, цілував твою шию.
Потяг у небо, не в місто, відніс.

СТУДЕНТСЬКЕ-МЯТЕЖНЕ

Заметені снігом гуртожитки. Ганок.
Згорає цигарка. Докучило. Рано...
Думки – то планети навколо орбіти.
Одне є бажання – бажання летіти.
І чай – не солодкий, і сни – не цікаві.
Я згадую руки, бо ніжні, ласкаві,
бо спогад-мотузка лягає на шию.
Не можу забути стихію – і вию...

Інверсія серця

Ти – символ кохання, моє провидіння.
У космосі є десь рук наших сплетіння.
Нічого не зміниш, не виріжеш долю.
Та я не забуду ім'я твоє кволе...

***

Пшеничні колоски – в руках.
А предки – в книгах, в порубах.
І жовто, й синьо – у полях.
Ми ж українці – вище стяг!

***

У вікна б'ється дощ. На вулиці вже темно...
Всі сплять давно, лиш я один не сплю.
Ковтаю чай – заколотив для тебе.
Давлюся ним – без цукру – і палю...
Так намагаюся твоє ім'я забути!
Два тижні звільна з пам'яті стирав.
Пропущений дзвінок, десь о двадцятій.
Забилось моє серце, ніч не спав.
Хоч усвідомлював – нічого б не сказала.
Спитала б – як здоров'я? Цьом, па-па!
Я вірю: ти мене кохала, ти кохала...
Ще пам'ятаються сухі й ламкі слова...

***

Поетизована доля,
модифікований цвіт.
Нам так потрібна воля,
кинута на смітник.
Нам так потрібна правда,
терпка її канва.
Нам так потрібне завтра
й неголосні слова.
Всі ми живемо миттю.
Миттю і помремо.
Майже до всього звиклі.
Світ – не Едем давно.

***

Старий безхатко, у чудній одежі,
забувши, що колись був молодим,
розказував заблуканій дитині,
як піснею приторгувать роки.
А хлопчику недоля сліпотюю...
Та слухав, що казав йому старий.
Виконував дрімотно, простотою,
не розумів і старцював – так жив...
Дід руки тер і шкірився на волю –
щасливий, що грабує сироту...
Використовуючи, звав «Синуля!».
Нічого ж, окрім слів, не дав йому.

Минали дні, дорослішав хлопчина.
І якось стався славним юнаком.
І зір дав Бог. І старця з долі вигнав.
І люд не дав умерти жебраком.

ДУМКА

Бог є... Живе у маленькій кімнатці,
де тільки столик і ліжко.
Він пише вірші, йому там не тісно.
Виводить правду наскрізно, скісно,
нікому таку не потрібну... Бог є!

***

Тату скажи, а я патріот?
Якщо не вдягаю берці,
якщо не ведуть на ешафот,
хоч із Україною в серці?
Тату, скажи, чи я патріот,
коли на майдані стріляли,
перед екраном роззявивши рот,
вірші писав про сандалі.
Так, тату, точно, я патріот!
В мене країна у генах.
І хай не беруть мене під ешафот –
я у живих резервах!

***

Привіт, майбутній мій сину,
маленьке моє дитя!
Ніколи тебе не покину,
ти станеш моїм життям.
Бо виросла квітка в серці,
розбивши листками лють.
А в очі насипали перцю –
і сльози, як ріки, течуть.
Ти навіть іще не зачатий,
омріяний покликом жил.
Готовий і землю порвати!
О, Господи, дай мені сил...

***

З тобою – не завше собою.
Без тебе – по лезу ножа.
Щось треба сказати.
Щось треба спитати.
Щось треба... А часу нема...

***

Кармінно-смольний, червоноокий,
наспід химерний, наверх солодкий.
Майстерно викусить долю скрушну,
неначе ябко, немовби грушу.

Як Бог далекий, як чорт безликий,
страшний, ласкавий, первісно дикий,
вогонь кохання плекати мушу.
Клянущу, як зайду, люблю, як душу.

СНАЙПЕР НА ДАХУ ЖОВТНЕВОГО

Комахи – як духи людей, що я бив.
Мене й не чіпають, обсіли штатив.
Для них я гидке і нікчемне тавро,
в червоних очах тільки зло, люте зло.
Є зброя холодна в тиранських руках.
Усіх зачищаю, хто з грифом «не так».
Не так щось казав і не так щось робив,
лиш тільки подумав – я взяв на приціл.
Не легко знайти таємниче кубло...
Ім'я моє – снайпер чи просто – ніхто.

ПОЧУТТЯ

Застудиться сонце, палатиме сніг –
і я пожалкую про те, що не зміг.
І я говоритиму те, що змовчав,
стоперебираючи з безлічі трав.
Палитиму звільна свої почуття,
немовби злу риму, назву це сміттям.
Хоча. Дарували безсмертне життя.
Хіба через них я ледь руки не тям?
Вони дарували надію мені,
Я мрію про них у кюветі сумнім.
Шукали повітря, шукали води,
коли гвалтували судьбу вороги.
Не вмію молитися, плакати теж.
Накреслимо мапу новітніх мереж.
Подзвонимо, скажемо: - Операторе,
ці лінії більше не треба єднати!

***

Намалюй мені море і вітер.
Намалюй мені карту землі.
Намалюй, намалюй мені квіти.
Що, де, як і куди? – розкажи.
Намалюй, не лишай це на завтра.
Не кидай же мене у пільмі!
Намалюй, бо воно того варте.
Бо сьогодні ми є, завтра – ні.

***

Я не знаю, чи є ти, Боже?
Буду чесним, бо маю сумнів.
Але Розум існує. Може,
нами вперто пряде на лютні?
І якщо є на небі сила,
та, що світ цей змінити здатна,

на колінах пред нею буду
не з утіхи, не для багатства.
Я благав би у неї світлу,
аж перлисту весняну зливу,
бо Земля – куля крові-пилу.
Злива все це, напевно, змила б...

***

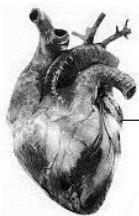
Я – неправильний, скажуть праведні.
Взагалі я – психічно хворий.
У твоїм житті – нерентабельний,
бо нескорені верші й гори.
Я – неправедний, ляпнуть зазидки.
Втім, не хочу тебе дурити.
Є ж у когось «Макаров» табельний,
а в моїй голові – санскрити.
Я – не райський, пекельний, з матами.
Хочеш, певно, мене спасати?
Я – супутниковий, не кабельний.
Лиш тобі завдяки – крилатий.

***

Твоє ліжко – не ліжко, темниця,
а ти – мов у клітці звір.
Твої кращі наркотики –
чемність, еклери, латте, зефір.
О, як хочеться встати
і щось релевантне зробити!
Але ця твоя ковдра –
то лати кошлаті, у сні сповиті.
Але небо – стонебо, сталеве,
і стеля, і ти – закуті.
Кімната – пустеля в пустелі,
повітря – свята отрута.
Життя ударяє наскрізно й різко.
Іде чи бреде гроза...
Лунає в навушниках пісня за піснею,
ти – як вогонь, жива.

***

Іще один крок до смерті –
а ми наплюємо двічі.
Холодні фіалки здерті,
та ніжний цілунок – вічний.
Тринадцять хвилин до бою –
і вітер співає пісню.
Перезарядімо зброю –
в землі нам не буде тісно.

Інверсія серця

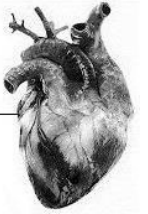

НАТАЛІЯ БЕСПАЛЬКО – молода поетка, прозаїк, публіцист, народилася 20 квітня 1995 року в селі Слобода Межирівська, що поблизу Жмеринки. За освітою учитель початкових класів (закінчила Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського). Із 2014 року студіює іноземні мови в Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. Учасниця літературно-мистецької формації «Інверсія серця» (керівник Ірина Зелененька), літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець) та «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко). Лауреат міжнародних фестивалів «Малахітовий носоріг» (2011, 2012), фестивалю-кочівника «Сила вітру» (Донецьк-Вінниця, 2011), регіонального конкурсу громадянської поезії «За майданом майдан» (Вінниця, 2014), щорічних «Барських читань» (Бар Подільський), мистецьких салонів «Інтермецо» (Вінницький обласний краєзнавчий музей), «І музика, і слово, і сльоза...» (Вінницький обласний Будинок культури вчителя). Активна доповідачка багатьох

всеукраїнських науково-практичних конференцій з проблем освіти та філології, а також мистецьких нарад, круглих столів, модераторка літературно-мистецьких презентацій. Дискутувала у відкритих мікрофонах, у прямих етерах радіо й телебачення на мистецькі теми, зокрема в телепрограмі-дискусії за життям і творчістю Лесі Українки. Наукові розвідки молодої вчительки з проблем на стику педагогіки, психології, української літератури та методики викладання англійської словесності надруковані у міжвузівських збірниках.

Ліричні думки Наталії Беспалько – від землі, бо дівчина зросла на лоні природи, знає всіляку важку роботу – і в хаті, і біля городини, і коло худоби; хоча помічаємо серед символістських медитацій та неоромантичних нарацій вихлюпи необарокової пишності, імпресіоністичні мазки та експресіоністські штрихи. Пейзажі-замальовки рідної сторони та проникливі роздуми, болісні філософські послання та ретроспекції, історичні батальні вірші й реконструювання подій, вірші з ремінісценціями, алюзії на відомі сюжети й образи (тут і Костенкова Маруся Чурай, мов чесна, пісенна Україна, зраджена боягузливим Грицем, тут і Грінова мрійлива-фантазійна Ассоль, котра не боїться чекати), а також сонети й катрени – вельми багата палітра, у якій дівчина себе почуває досить вільно. Про кохання Наталія Беспалько пише буремно, стихійно; її лірична героїня – жінка-боець, яка може «кипіти пристрастю Атілли»; у почуттях багато невистояного, того, що авторка й сама в собі не розуміє, а тому й довіряє читачеві. Найвиразніше таланти дівчини виявляє себе в громадянській, національно-патріотичній поезії, у котрій схожа на ментора (вдається до тлумачень, повчань, осяянь майже так само, як свого часу вдавалася Ліна Костенко).

Наталія Беспалько – інтелектуал, про що позірно свідчить лексика художніх творів, за якими вже можна укласти тропейний словник. Заслужують на схвалення, сказати б, діткливі конотації й демінутиви. Найчастотнішими, розкішними є поширені означення із прикметниками різних форм, що, нашаровуючись, переходять у метафоричні епітети; дуже часто нове означення юнка створює за допомогою процесу переходу прикметника з відносного у якісний – і навпаки. Іноді зіткнення й послідовність смислів і думок важко зрозуміти через надмірне нашарування ознак або ж образів-символів, розбудованих на метафорі родового відмінка. Захоплюється авторка й процесуальною метафорою, гіперболізацією миттєвих вражень; відтак лірична героїня її віршів –

вдячний Богові й допитливий спостерігач. Проте настрої римованих творів змінний – від найліричніших мінорних нот до несподіваного рефлексивного гніву, оформленого в риторичних питаннях та в категоричних окликах. Не випадково дівчину найбільше надихають саме інтелектуальні поети-генії XX століття: історіософський Євген Маланюк, спазматичний Василь Стус та космічний Микола Вінграновський. Вона чудово відчуває мелос вірша, не губиться в заданому з першого рядка строфічному малюнку (у віршованому розмірі та в кількості стоп). Спазмом підхоплених традицій є поезія-візія сучасної України, охопленої на сході війною: «Земля наша зраджена спекою енеоліту...».

Молода поетка не боїться бути послідовною у своїй модерністській манері писання. Не завдає читачеві клопоту з амплітудними стрибками з епатажу в потік свідомості, адже її цікавить пластика образів, їхня колористика, форма, якість, сенсуальність, а також еклектика. А ще вона майстерно творить власні міфи на ґрунті старозавітних розповідей про життя Адама і Єви, про священний Грааль, захоплюючись жертвою Марії Магдалини, а також являючи українську криваво-червону калину як фатальну й сакральну реалізацію пролітої на смерть козацької крові (героїка з застереженнями майбутнім поколінням вдається поетесі чи не найкраще). Подолянка загартувала свою музу поетичними перегонами, змаганнями в дуелях, імпровізаціями; її прозові й поетичні твори побачили світ у журналах «Вінницький край», «Українське слово й сучасність», в альманасі «Експрес-Молодість», у «Вінницькій газеті», у серії «З-над Бугу й Дністра» та ін.

«МОРЯ – НЕ САМАРЯНИ, ЇМ СПОКІЙНО...»

***

Кришталь роси на яблуках осінніх
морозить і дивує стиглий погляд.
Дивися, не дивися – з'їсти хочеш
цей клаптик літа, теплий невимовно.
У роті мовчки тане насолода.
І ніби час, зупинений навечно,
сам хоче взяти соковиті грона
старих садів, із жадібністю їсти.
І все летить... Лист у повітрі свисне,
згорнеться дико, на краю стежини.
Мов яблуко медове, літо висне...
Нервує осінь та й у серце лине...

***

Не бійся за мене, сама й уже не боюся.
Зламалися вії по тиші сліпого смутку.
Невміло шукала, невміло за все борюся.
Забути потрібно. Забути, як незабудку?
Та ні, не сьогодні... Весна не тому квітує,
аби опускати під землю медові очі.
Зажди-но хвилину, я виберу вдалу зброю.
Так довго шукала – тебе зачекати зможу...

***

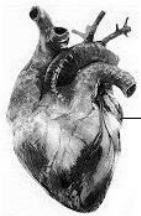
Срібні краплі з-під вій –
бірюзові чи ні?

Може, глянець?

Небо сипле зірки на асфальт
і кричить автомат.
А веселка з-за хмари дивується
з нами – кохана ж!
І буде мости кольорові
для когось навгад.

***

Земля наша зраджена
спекою енеоліту,
мечами стрімчастими,
галькою битих степів.
Бо ти, Амазоніє, все ще
для світу – магнітом;
а чи не від цього
останній сармат скам'янів?
Вояку чубатого
вчила у полі гуляти,
сікти й відбивати
захланні чужинські краї.
Та шлях із варягів у греки
не став тобі татом –
і зламаний череп
князівський в руках ворогів.
Квітками та лаврами вкрита.

Інверсія серця

Немов гільйотина.
Аби ж у козацьких піснях
гомоніла не раз!
Ти, батьку Богдане,
чому не вберіг Україну?
Он, досі над нею
звисає Росії каркас...
Руїна з ганьбою...
Укрита голівонька маком.
Одрізані землі твої –
з кулемета під град.
Кривавиться плахта,
синами та муками снішся.
Я плачу безсило
від торжищ і нию зі зрад.

***

Мандрівка філософськими стежками
по лабіринтах нечуттєвих дум...
Ти знаєш: небо ще висить над нами,
неначе майя-маятник, мов тлум.
Пізнаєш? Небо, що стоїть над нами,
стояти буде до кінця віків...
А тільки ми лишилися рабами
думок чужих і необачних слів.

***

Як пам'ять,
маліють свічки
на затихлому з ночі Майдані...
А хтось пробігає байдуже.
День Гніву ж узимку дозрів!
Мов кавун на баштані...

Не всі ще Жизнєвські,
Вербицькі не всі,
ще не всі Нігояни!
Не кожний згорить,
ніби свічка,
за інше життя...

Ми всі – на Майдані;
закладені Богом,
неначе бруківка,
й по смерті,
й по рані!

***

Ти кажеш: осінь розділила нас

пальтом або й багряними листками?
Плаксива осінь, сірий вітер, час...
Безмежна відстань, тротуар між нами.
Ти кажеш: осінь погубила мир,
жовто-холодну волю – листопадом?
Старий ліхтар – чуттєвості касир
віддав тепло несамовито – парам.
То хай ця осінь подарує сон,
на зиму – бальзамовані вагання.
Чиясь байдужість, справді, в унісон.
Весну чекаю без твого бажання...

***

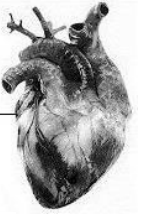
Обабіч вічність... Ми в Адама-Єву
гріхом безбожним утоптали стежку.
І стане парк за райський сад миттєво –
він теж закине одяг, мов сережку.
Без опору поділиться лиштвою...
Так я ділюся безневинним тілом.
Коли холодна лавка із тобою,
кипіти буду пристрастю Аттілі.

ЛЕГЕНДА

Скільки я живу, журба-калина
на межі намистами цвіте.
Може, там колись козак загинув,
закровило серце молоде?
З-під землі, сльозиною омите,
проросло маленьке стебельце.
То козацька воленька по світі
просіяла ангельським лицем.
Матінки Січі давно немає,
(згинула під шаблею віків),
та козака слава зацвітає –
кров'ю, калиново, навесні.
І сестер її по Україні
стільки, що три греблі загати.
Мовчки похилилася калина –
просить помсти, помсти і води...

ВІРШІ Й САДИ

Сад римованих строф у моїй голові
розквітає по дюйму в небесні висоти.
Кожна рима розквітла по нагляді сотень,
та й уся їхня пишність – дарунок тобі.
Бог душевних балад посилатиме грім,
розпинаючи біль на октави й по нотах.
Чи присниться та музика вам, пане Спокій?
Чи ввійдете на мить у розпатланий дім?

Ось ключі – у метафорах скромних рядків,
у зів'ялих листках антитез-яничарів.
Черешнёві думки зігріватимуть чари,
аби в них мою душу не зміг віднайти.
Ти прийдеш – і заплаче на щастя рояль!
У долоні зйдуть черешень поцілунки.
Твоя посмішка – музика вищих гатунків.
Поки снись мені, наче священний Грааль.

ЗАРОБІТЧАНИНУ

Теплотою свічі,
темнотою вчорашньої ночі
охрести чвал думок
та й у вічність усе відпусти.
Хай вечірні вогні Петербурга,
немов поторочі,
над майбутнім століттям
ламають брехливі мости.
А в кімнаті тісній
у долонях то часу, то долі
епопею пиши
океану журливих очей...
Затріпочуть у ньому
росисті калини й тополі.
Жалібніше Софії
заб'ється нічний Борисфен.
Схоже вив Мангишлак.
І Ликера, настирлива, блудна,
обвивала руками, як плющ,
той шматочок землі,
де Тарасова зрадниця-доля,
мов посестра Юди,
перетерла на порошок надії –
великі й малі.
Теплим воском свічі
та вогнями вселенської прощі
охрести чвал думок,
у майбутнє його відряди.
Хай пташки України
впиваються голосу й моці,
заповітну Вітчизну змурують
Шевченка сини!

***

Розфарбуй крашанкі під молитву священну,
поцілуй материнські ласкаві вогні,
стріпай пил, розгорнувши козацькі знамена,
і за мир не жалій голови.
Зав'яжи рушники великодні на руки,

помолися за мир – хай не буде війни!
Це остання весна, що бує по муках,
бо не перша й не сота зима у крові.

МАГДАЛИНИ

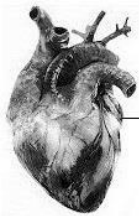
Мов чайки брів, підносяться хвилини
і розтають у жовтизні, у млі.
Сумний та ніжний лику Магдалини,
о, скільки нам чекати див землі?
У вихорі замріється проміння
і зашепоче стомлено «чекай!».
Морська яса, черстве й тупе каміння –
вмиратимуть за часткою «нехай».
Сплетуться час і мова хвиль – на диво,
Безчестям – Іродові та його донці.
А ти, невинна й винна, на колінах
утреш Христові косами рубці...
Закровоточать спогадами рани,
сухим вином офіри та причасть.
Не відала у зраді, але знала,
що віри по любові не продасть.
І день при дні, у ночі ностальгійні
плистиме чайки спутана душа...
Моря – не самаряни, їм спокійно,
бо на воді не зведена межа.
Душі затісно в історичних рамках,
на тілі грішне вчора – мов тягар.
Звільнила дух – з імперій лиш уламки.
Злетіла в чайці... Божа воля – дар.

***

Доганяєш ножами – ти вітер, у спину.
А мене й не полюбиш, мене й не зупиниш.
Проклятущою гордістю регіт у плечі.
Був коханим, але чуже серце – до річі.
Проклинає цілунками сонце у вічі...
Ми з тобою не ідоли, небу не вічні.
Як на прощу слова, як весна на обличчі.
Відпускай! Стукіт серця не двічі покличе.

***

Два м'ячики хризантем...
Над ними сумує мама.
Зачинені двері в Едем –
Недавно не стало тата.
Яскраве тьмяніє вмиль.
Сіріє стара кімната.
У серці луна щемить.
О, Боже! Це камерата.

Інверсія серця

Два м'ячики хризантем...
П'яніє від горя мати.
В зіницях хула і трем.
Немає шляху до тата...

***

Танго утрюх – і не винний ніхто;
доля сама звільна кинула карти.
Ризик – «за», «проти»; він істини вартий?
Чи й у шампанського вибити дно?
Крок до тріумфу – як золота шмат.
Різно підняти – наркотик шалений.
Та ... відступила, у холоді вени.
Тиша готує безжалісний мат.
Ти, мов король, шаленієш за трюх.
Може, колись надщербиться корона.
Воском натомлена VIP-заборона
сонячним колом зійде в діалог.
Я ж закрокую співзвучно дощам,
вальсом ввійду в зачерствілу аорту.
Так зацілую, щоб заздрісно чорту.
І прошепочу: «Тепер не віддам!»

НА МОГИЛІ НЕВІДОМОГО СОЛДАТА

До мене світ цей жив
і після мене буде...
Любив чи не любив –
а землю не забудеш.
Стинається курган
над задубілим тілом...
Окутає туман...
Аби жилося з миром!
Забріхані живі,
не забувайте мертвих,
ламаючи поріг
до спокою! Уперто
носіть хрести образ –
за спинами, стернею.
Боріться, бо і вас
накриють десь землею...

***

Пройдуся доспілим полем,
погляну у вічі травам.
Я довго тебе чекала,
моя випадкова воле.
Відчую в душі глибокий
зірчасті клубки волошок.
І дотиком заворожу

цей медо-молочний спокій.
Пильную слухняно простір –
душа підіймає хмари.
Життя – не примари, чари.
А сні – випадкові гості...

***

У свічечки жива душа –
колишеться первинно.
Зігріє восковим теплом.
А може й обпекти.
Провина...

А понад іншим, над усім –
ідилія:
Марія та Ісусик.
У руці – лелія-лілія.

Усе, як і Відродження, –
картинне.
Кому – художники,
кому – єретики.
Терпіль, невинні!

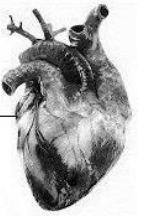
***

Ти не рідня мені, війна!
Синів каструєш, убиваєш!
На мирнім полі та й до дна
з нас душі й лімфу випиваєш...

***

*Моя любов чолом сягала неба,
а Гриць ходив ногами по землі...
(Л.Костенко)*

Прокляття чи свята-стражденна доля?
Отруйне зілля в голосі віків...
Марусю, мила, не картайся болем,
не їж себе межі тюремних стін.
Коханий ще з маленького – невірник.
Дволикий, хтивий, непостійний він...
Чия вина, що сонце парі сяє?..
Багач рахує – зграя, стадо, рій...
Та пісня в зашморгу не відлунає –
твоя душа завершить німоту.
Чия рука є гідна Чураївни?
Іде у бій козацтво, – плач і чуй.
Співай! У співі всі під Богом рівні.
А кращий той, хто чує простоту!

***

Квітне грайливими зорями,
блимне і згасне маяк на воді.
Я – та Ассоль, бо чекаю на тебе.
Тільки ти довго пливеш, далебі.
Я не зоря – вічно в морі не буду.
Ти – не герой, але ген у плавбі.
Линуть у даль пурпурові вітрила,
снами являються часто мені.

***

А за вікнами день,
продірявлений, мов решето.
Все так ясно тепер,
після тисячі миль у дорозі.
Наче потяг, я знову
вертаюся в рідне депо,
де уже не чекатимуть
провідники на морозі.
Не зустріне мене
з тихим усміхом
метений двір,
не загляне у вічі
наївна сусідська дитина.
Озирнуся назад –
не відчую тремтінь яворів,
не побачу, як
сизі плоди викидає ліщина.
Помарніла криниця
стоятиме, мов оберіг,
височітиме над ворітьми,
мов занедбаний сторож.
Білі хмари женуться
невпинно, удаль, без доріг...
Але в батька і в діда
чуби пофарбовані в порох...

***

Втома б'є, пульсуючи у скронях.
Хтось – лиш тінь, зім'ята у ніщо,
бо живе, немов у перегонах...
Формула-один – судьба чи дно?
А з очей геть вислизає сила –
тьмяний погляд, чорна пелена.
Де сміливість? У п'яті Ахілла?
Де ж ота вселенська доброта?..

***

Колише вітер море колосків,
жовтаве море – повну чашу хліба.

А хвилі – траєкторія полів;
вказують дорогу серед неба.
Рожеве сонце котиться за шлях,
такий далекий і водночас рідний.
Лишитися росою у полях
стає моєю мрією... Негідним
хай буде той, хто зрікся цих морів,
пухнастих нив... У золоті природи
пливу, немов серпанок білих днів...
Любов – до краю. В повені – пороги.

***

За що загивали сини України?
Зогнили тілами, а душі лишили...
Жирують лакизи – і Неня в руїні.
Скоріше би пащі брехливі зашили!

***

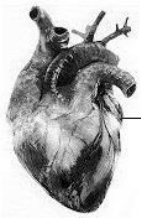
Ніжне озеро, мов на картині Моне:
у рожевих тонах відбивається небо.
Прохолодне повітря вертає мене
на сто років назад – до ріки і під верби.
Руки майстра, малюючи рідний пейзаж,
обережно накреслюють контури ліній.
Розум генія з образів творить колаж.
Колір грає в гармонію світла і тіні.
Перестиглим видовищем у полотні
постає перед нами суничне світання,
саме те, що врізається в погляд мені –
ніжно-стомлений рай, фіолетовий ранок.

***

Соковиті сади,
повні спогадів і зорепадів...
Там, де світла катма,
жар-калина ясна не цвіте ж.
Лише мить уві сні
нагадає про батьківську хату,
про матусин пиріг і про стежку,
що вдаль поведе.
Журавель довгокрилий
вернувся у рідні простори
і плекає крильми
покоління сумне й молоде.
Тільки я споглядаю
минулого злісні повтори
і чекаю, коли ностальгія мене замете...

***

Ружі три дарував –

Інверсія серця

укололась, мов пані.
Хворе серце об них попекла,
не згоїлися рани.
Перша впала покійно до ніг,
застогнала під ліру.
Падав білий засмучений сніг
і убив мою віру.
Друга, наче весна, зацвіла
садом Тіла і Крові...
Але п'явка упивалась нова –
і не стало любові.
Третя досі тримає мене,
ніби доля чи мати,
бо надія ніколи не вмере,
скільки не убивати...

***

Не плач, душе, – для того часу досить,
не раз покрий паморозь-печаль
чи білий іній... Розум щастя просить,
а серце вже не дивиться у даль...

Зламала крила, падаю додолу
і розумію – не моя вина...
Скажіть, думки, чому ж у мене знову
всі мрії перкалеві, з полотна?

Якби не біль, заснула б і з ваганням,
спочила б, упокорилась душа.
Ніч, я і сльози – разом до світання.
Бреде до мене зраджена весна...

ВЕРБА

Кучеряві віти опустила
і, немов долонями, закрила
частку світу, як мале дитя.
І лелечі спогади відкрила
мить така весела і стокрила,
відбілила в пам'яті життя.
Між рясного диво-верховіття
помістилися роки, століття...
Покоління, мов одне, спливали.
Ти ж єдина, ніби рідна мама,
все стоїш... Ти ще б мене чекала,
та поїла шашіль біль кори...

***

Трагічно падає нещасний сніг
тепер, коли весь світ пухнасто-білий,
а я питаю в неба, де мій милий? –

так само, як тоді, в шістнадцять літ...

***

На хресті любов пахне волею,
у легнях дими розпикають нутро.
Затуливши нам очі долонею,
зла рулетка поставила гріх на зеро.
Тут заведено – смерть за кроками,
зими скурени. Збито біобаланс.
Лютий сіє снігами, пороками...
Калиніють тіла, як червоний атлас.
На хресті – з люті-похоті постріли,
а любов розіп'яли ще хтозна-коли.
За Ісусом блукаємо – постуймо,
бо героями стати не гідні ми!

ЗЕМЛЯ-ПОЛИН

Було... Міста веселками цвіли –
а ген руїна, пустка серед поля...
У ніч, у попіл, в шал дощів пішли.
Лисиці сіро брешуть в пику горю.

Забила очі срібна пелена –
і стронцій лізе в горло через вуха.
Чорнобиллю, невже твоя вина,
що Київ Москву, а не тебе, послухав?

***

Влітку зорі такі шалені,
та якби не мої страхи,
малювала б себе Єленою...
Я би стерла усі дахи...
Бо для ночі така доступна,
а для тебе якраз не та.
Бог над зорями миє стопи.
Біль цілує мого хреста.

***

Жевріє сонце білими шовками –
пухнастими надіями весни.
Будь ласка, розкажи, що є між нами?
Чи ти кохатимеш мене завжди?

Високе небо задощило болем,
пустило сльози в земляньку святу.
Мій смуток срібно б'є у дзвони полем.
Скажи, чому я так тебе люблю?

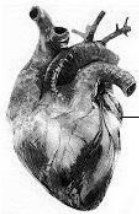
ВАДИМ ВАСИЛЕНКО народився 8 лютого 1991 року в селі Василівка Тиврівського району Вінницької області. Вищу освіту здобув в Інституті філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Магістр філології, викладач української мови і літератури, поет, публіцист, літературознавець, критик, автор поетичної збірки «Рівнодення» (2012) з передмовою Анатолія Подолинного. Наукові знання та інтереси в галузі літературознавства та критики дозволили вступити до аспірантури Інституту літератури імені Тараса Шевченка Національної академії наук України.

Нині Вадим Василенко просперує в царині української еміграційної літератури міжвоєнної та повоєнної доби. Упорядкував та підготував до друку твори маловідомих на теренах материкової України прозаїків-емігрантів Докії Гуменної, Олекси Ізарського, Юрія Тиса-Крохмалюка, Анатолія Курдидика, Романа Колісника, Ярослава Курдидика, Ольги Мак, Зиновія Матли, Олекси Гай-Головка, Михайла Острроверхи (зі статтями про художні особливості їхньої белетристики та з біобібліографічними матеріалами), а також серію «З-над Бугу й Дністра», де в традиції альманахів та

антологій, закладених Анатолієм Подолинним, вміщено твори молодого плеяди поетів, прозаїків, публіцистів, перекладачів, доля котрих пов'язана з Поділлям, а також – наукові розвідки та художні твори знаних учених і митців Вінниччини, зокрема Тетяни Яковенко, Антоніни Сторожук, Ірини Зелененької, Віктора Косаківського та ін.

Зауважимо, що як літературознавець Вадим Василенко успадкував і продовжує класичну традицію українських дослідників – передусім Володимира Державина, Володимира Дорошенка, Ігоря Костецького, Юрія Лавріненка, Володимира Радзикеви́ча, Дмитра Чижевського, праці яких студіює, вважає непроминальними у своєму науковому досвіді. У художньому та в науковому доробках Вадима Василенка налічується понад 100 наукових і художніх публікацій. На формування поетичних смаків Вадима Василенка вплинула творчість неокласиків, зокрема Юрія Клена, Миколи Зерова, Михайла Драй-Хмари, Павла Филиповича, Михайла Ореста, а також – поета-краянина Володимира Свідзінського. Окреме місце в біографії займають дискусії про мистецьку якість літератури з Вінницькою організацією НСПУ, із формаціями «Новий Шинок», «Лірики Т». З «Інверсією серця» Вадима Василенка пов'язали міжнародні та всеукраїнські конференції на теренах Барської землі, літературно-мистецькі проекти у Вінниці – «Читання до ювілею Вінниці» (музей-садиба Михайла Коцюбинського), «Пам'яті героїв Крут», «За майданом майдан», мистецький салон «Інтермецо» (Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені ім. К. А. Тімірязєва) та ін. Поезії, публіцистика, літературознавчі розвідки молодого подолянина надруковані у наукових виданнях, у пресі України та за кордоном – у Польщі, в Італії, у США та в Канаді.

Ліричний герой віршів Вадима Василенка вельми пластичний, навіть несподівано м'який, порівняно з категоричною та радикальною життєвою позицією самого автора, – він нагадує відстороненого спостерігача-співця краси, цілісності, національної автентичності й ідентичності, навіть цноти. Анатолій Подолинний підмітив у віршах молодого подолянина онтологічну спостережливість, філософську заглибленість, назвавши світ ліричного героя збірки «Рівнодення» світом «душевних відрухів». Це й справді відрухи, адже молодий поет не пише спазматично, він заглиблюється в семантику слів рідної мови, у міфи, в історію, у сугестію, створюючи медитативні

Інверсія серця

інтелектуальні плетива; відтак гіперболізує, метафоризує, але найбільше – конструює (відчувається вплив наукового мислення).

Сплав історіософських і націософських, а також ранніх рустикальних і пізніших мовокраїнознавчих мотивів – це певний спротив експансії урбаністичної, соціально зорієнтованої й заангажованої поезії, насиченої англіцизмами, екзотизмами, епатажністю, вульгарисом і макаронічним мовленням. Особливо привабливою, легкою є рання поезія «Чумаки» (тут автор ніби й забув про улюблені експерименти з конотаціями).

Філологічна поетична школа на Східному Поділлі – ознака, за якою можна легко пізнати молодого поета з Центральної України (мінімум фонетичних, синтаксичних, пунктуаційних експериментів, традиційні сонцелюбність і сонцепоклонництво, ліричні реверанси перед одвічними цінностями, уяскравленими в імпресії Михайла Коцюбинського, в контемплії Володимира Свідзінського, в «самособоюнаповненні» Василя Стуса). Отже, вихлюпність розлогих інтонацій, у поєднанні з інтелектуальною лексикою, знаходимо у ліричних творах тих поетів, котрі здобули філологічну освіту в Вінницькому державному педагогічному університеті.

Знаходимо в постсимволістських віршах Вадима Василенка контамінації й концентрації, натяки й алюзії, що є результатом поклоніння високому українському модернізму й неокласиці. Зокрема, вигадливо поєднуючи уламки давньоукраїнських та античних міфів (трансляючи, ніби граючись, то міфеми, то міфологеми), автор називає Україну «моя Одіссее» (пригадаймо, у Євгена Маланюка – «О, моя степова Елладо...»). Іноді молодий поет по-тичининськи експериментує зі складанням слів: «ясночолі світання», «світлоокі гаї», «розхмарене небо»; особливо лекальний вигляд мають рядки: «Надберу з твоїх уст / полиново-п'янку гіркоту, / щоб зоріти у тебе / і пити любов світлотілу».

Назву відомої антології української еротичної лірики нагадує динамічний образ гортання «білої книги кохання». Отже, творчість породжує гострий дискурс. Цікаво, що інтимність у віршах Вадима Василенка з одного боку латентна, з іншого – інтелектуальна: «...і в гарячих долонях, що небо вмістили б у себе, / прочитаю тебе, наче древній літопис печер», «...тіло згортається в пристрасть, / мов камінь у водорість, – входиш у серце». Ерос, картинна відвертість перенасичені вигадливими символами, порівняннями, котрі втягнені в густе метафоризування навколо найінтимнішого: «За рівнинами губ – передсердя і губи твої, мов рельєфи...», «Грецька амфора тіла твого порожніє...», «Я заходжу у тебе, немовби у дике праліто», «Човни долонь на течії грудей тремтять...». Фантазування ліричного героя помітно залежне від образів уст і жіночих грудей – любовно-еротичної максими та символу материнства.

Усе це підтверджує, що поезія подолянина Вадима Василенка нагадує ретельно продуманий, дбайливо сконструйований міфосвіт, інтелектуальне ткання з багатою інтертекстуальністю. Особливо виразним у цьому контексті, на наше переконання, є образ-історія дівчини в білому – для Вадима Василенка це чиста душею юнка, для Тараса Мельничука – смерть: «а по безодні йде дівчина в білому». Отже, маємо нове, експресивно-залежне (хоча й не велике в кількісному еквіваленті) концентроване й дуже вибагливе шукання стилю.

«АБИ НЕ СКАМЕНІТИ...»

***

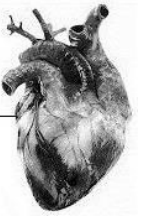
Іще птахи тріпочуть біля уст,
і пробудившись, обважнілим тілом
усі видіння, мов сніги, пливуть
у праліси, що поніч спорожніли.

Пошерхлим листом опадуть слова,
і голос трав замре в гортані гірко.
Із рук твоїх дерева, мов дива,
ростуть на білім березі сторінки.

***

Камінний дім на вигоні схилився,
закривши вид посохлим виноградом.
Безлюдно тут. За древні палісади
лоза плететься у небесну вись.
І віє спокій старосвітським ладом.

Не жди нікого... Здавна так велось:
повиті вікна в білу самотину,
як поторочі, дивляться в долину
і даленіють. Виждане тепло
доносить гострі пахощі жасмину.

І щось в тобі нуртує, а проте
у цій господі криється безмовність,
як у тумані, що просторів повен, –
їдеш на світ, а плетиво густе
тебе ховає у темнаву повінь.

***

Два пагорби звелись за виднокрай
і на собі тримають кволе небо.
А ти ростеш. Як біль росте від тебе
прозора сутінь. Тінь досвітніх зграй
повільно плине. І навкруг мовчання

Вбирає в себе простір, як у тьму
ліси древлянські, що дрімають рано.
Озветься раптом у досвітнім храмі
півсонний звір. У пущу цю німу
їде людина з луком і саквами.

Ясніє зір. І в стовбурах дерев
світліють предків незникомі лики,
Бо спогади про ратну смерть велику
шепоче гілля вільге і старе,
щоби у цім пустищі залишитись.

***

Уранці за вікном пошерхлі віти
тремтять як мерзлі доста голоси.
За ними ти. Аби не скаменіти,
до сонця пнешся. З темної коси
птахам досвітнім прагнеться злетіти

У синю вись. І раптом квола тиша
загорне снігом самоту й довкіл.
Проляже зморшка на чолі, бо глибше
мовчання стане... Аж забракне сил
подати голос на пустім узвишші.

***

Човни долонь на течії грудей
тремтять, немов торкнувшись краю неба.
Заснемо тут і невідомо де
прокинемось, заглиблені у себе.

В слідах зів'яне листя і трава,
і час, як біль, замре на скронях вітру.
Впадуть із уст несказані слова
і сповнять серце, ніби чашу, світлом.

ДОНЕЦЬКИЙ СТЕП

Тут птахи не злітають у небо,
а падають ниць,
гостродзьобо вгрузаючи
в землю свою, як чужинну,
важкокрилі без лету,
лежатимуть так долілиць,
заростаючи травами тихо,
безслідно, невпинно.

Шукачі за птахами не прийдуть,
загублять сліди,
чи пощезнуть самі,
заблукавши, німі та безликі.
Не знайшовши ні мертвої,
ані живої води,
стануть каменем, горем чиймось
важким і великим.

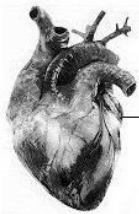
***

Кудись у даль нестримний чвал коня
тебе відносить. Надовкола лунко.
Старі граби простують навмання,
ніяковіють, випроставшись струнко,
бо обрїй, ніби тріснута броня,
крицево-синій. Пізня самота
натужно, рвїйно дихає в обличчя.
Торкаючи долонею уста,
чиясь моргана квилить з потойбіччя,
немов одплата, нездійсненна мста.
А ти як дух, бо передсвітня мла
ховає все. Лиш ніздрі ловлять гостро
опалу вогкість. Раптом до чола
торкнеться світло – і поникне острах.
І мчиш у синь, прирісши до сідла.

***

Риби тишу доп'ють.
І акваріум осені раптом
спорожніє, наповнений
простору й часу, до дна.
Одіссее моя, начитавшись
легенд про атлантів,
ми відчалим у Скіфію –
край молока і вина.

Із Еллади зібравши
архів обпалого листя,
ми камінною мовою
спишем сувої доріг.

Інверсія серця

Від Залізних Стовпів
до прадавньої Турії плисти б,
і з Варягів у Греки,
де міфами дихає сніг.

Але мойри – сліпі.
В Борисфені, де сходяться грані
різношерстих племен,
ми застрягнемо посеред скель.
Від Європи до Азії,
мов подорожні останні,
у прозорих зіницях
забачимо світло морське.

***

Наснилося, що був ти вояком
стрімкої раті. В чаші спорожнілі
текли меди, і сволоки ясніли.
Та падолист іржавим мідяком
спадає долі. Стіни поніміло
кудись відходять. На самому дні
залишилося твого маєстату,
аби дубовий щит в руках тримати,
бо дзвонять гуслі. Мерехтять сумні
твої кольчуги і діряві лати.

***

*І поклали мечі під голови
Єзекіїль*

Зійшли на твердь. Тяжіє сіра даль,
відчалує, мов лодія невпинна,
На тиху Либідь. Князя і дружину
стрічають вісімсот соснових паль

І пнуться в небо. Викута на мідь,
вбирає очі вісниця Почайна,
А на щитах цвіте сарматська тайна,
і руки пахнуть степом. Сядь і їдь

в зелену даль, що постає із піль,
де після тризни возведуть три вали,
бо там мечі під голови поклали
полянські вої, не допивши біль.

***

Що тобі, панно, запрагнеться?
В пізніх садах стало безлисто,
заводнено і чорноптахово.
Може, півсонця? Півсерця?
Упало на дах яблуко спіле.

Просвічує яблуна лахами.

Мовчки простуєш.
Ступає глибоко у слід
вершник столикий,
а може, чернець неприкаяний?
Може, покличеш його?
Чи позичиш? Не слід,
панно, впускати у себе
святого... лукавого.

Голову схилить,
діткнеться плеча чи грудей,
в латах півбілих, півчорних.
Аби не заплакала, вдягне сутану,
обріже волосся руде.
Лицар, шахрай чи нечистий...
Хіба не однаково?

***

З голих пасем води ти у мене зориш,
як легенда сарматська про щастя.
Крізь віки і вогні ці долоні тонкі
піднімаєш, мов сонячні чаші.

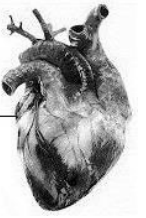
Я з тобою пішов би, але через край
уже витекло світло і змеркло.
Я б тебе зачекав, та печать надлегку
хтось поклав над розіп'ятим степом.

***

Мовчиш... І вода молодіє.
Мар'яно, Маріє.
Звідкіль ти приходиш?
Куди оце ждеш переправи?
Вітрило червоне тобі мерехтить.
Майоріє вітрило червоне...
Не витиснеш більше: – Избави.

Не витиснеш...
Все лиш вода, що спаде.
Що не стане
чекати, чеканити голос,
отруєне вістря.
Безпомічно ляже.
До ранку прокволо відтане.
До ранку хрести розів'ються
оголеним листом.

Мар'яно, Маріє...

Даліє вітрило, леліє.
Пророцтва минули.
Пророки чужі. Нетутешні.
А ми ще невіри...
За нами останній месія.
За нами останні, Маріє,
розквітнуть черешні...

***

Загубитись опівніч
у білому видиві трав,
як Хомі, що мине,
із вакацій вертаючи, хутір.
Знав нечистий тебе,
знав шинкар і монах тебе знав.
Чули голос твій птиці.
Цвіла тобі кров, ніби рута.
Чи отрута моя
у щербатому кухлі на дні,
що зварила в неділю
для свого невірнього Гриця...
Світять вогні зіниці,
а може, зелені вогні,
бо ступаю у ніч, як у воду,
й до сходу не спиться.

***

Чи мариться, чи мається лишень?
Човни застрягли. Це веслує осінь.
Збіліла ти. У свій останній день
я був не я, тремкий і безголосий.
Та що кому? Кричи хоч, не кричи...
Рука дерев'яніє у тумані.
Не викричиш, не вишепчеш... І чи
вода тебе відносить... чи омана?
Не щезла, не минула, не... Плила
ти вишнею. Неждано і нізвідки
Прийшла вода. І слід мого крила
застиг як знак. Як розчерк... Як помітка...

***

Дівчино в білому,
блякне видіння сумне,
дівчино руса,
занурені руки у воду,
Він не пізнає,
не знайде тебе, не збагне,
він конокрад, змієлюб,
посіпака чи злодій.

Купиш у нього,
чи впросиш на віру, у борг
краму, кохання,
чи вічності, може, розлуки?
Він же обдурить, обкрутить.
Кохання чи торг –
що лихвареві?
Аби хто узяв на поруки.

В посаг – дівцтво,
в заставу – тонке полотно.
Він же невірний, самітник,
чужинець, пропащий.
Дівчино руса,
далеко, надривно, давно...
Сам я не свій.
Та не знаю, кому із нас важче.

***

Я тебе не зцілив,
бо слова переповнили глек
і до ранку стекли,
озиваючись болем у жилах...
Ти ворожиш на віск.
Із долоні годуєш лелек,
що приходять у сни.
Даленіють, даліють од тіла
теплі дотики губ і пливуть.
Потривати б ще мить...
Але голос холоне і стигне.
Як олово голос.
Порожнеча росте.
Порожнеча у грудях щемить
і заходить у вікна...
А стіни в тумані по пояс.

***

І під глиняним небом
залитої сяянням хати
почуваюся деревом:
руки пульсують пагіллям
і розлогою кроною
в стелю вростає чоло.

Кровотеча
щоденного часу
наповнює вени,
і важко стояти,
в круговерті землі
обертаючись.

Інверсія серця

Птаство до ранку
у зіницях тремтітиме
й риби лускаті
прокладатимуть
в грудях тунелі глибокі,
що мали б вростати
в заокруглений день.

Та лиш сяяння входить
у потріскане дерево тіла мого –
понад води й глибини.
І прокинувшись,
чую полегкість –
тепло відчуваю.
Ні на мить у мені не минає
любов первозданна.

***

До прозорої бухти
причалить натомлене літо,
і з надпитого дзбану
поллється струмина вина.
Тут, закинувши якір за обрій,
що витканий з квітів,
наберемо у сонячні глеки
дзвінкого зерна.

Лісостеп, як прибій,
перекочує хвилями вічність,
а ми прагнемо тиші,
закуті в броню моряки.
Кукурудзяні стебла
блищать, як запалені свічі,
і кургани врастають у небо,
немов маяки,

Що біліють у серпень.
За древньою щоглою в морі
Підіймається хвиля
і гребінь кладе на уста.
Ще вина не допито...
а дні даленіють за обрій,
і зникає вітрильник,
немовби неспійманий птах.

***

Опало птаство в руки прохачам,
не в силі жаль осінній побороти.
Я камінь уст піснями заклечав,

Бо сад зронив свої останні ноти.

У хмару йшов, заглиблений, мов страх,
і дні багряні лемешами різав.
А ти, як вісь, летюча і наскрізна,
сумна блукачка в травах і вітрах.

Човнам даєш якийсь незнаний лад,
летиш югою в небесінь незрячу,
де нас обох своїм списом позначить
золотоокий вершник листопад.

АЛЬПІНІСТИ

Ми – гірські скороходи.
За нами – міста і сади.
Перед нами – пащеки вогненні –
вулкани, рівнини.
Несходимі висоти нас манять,
як стиглі плоди.
Б'ють серця – тарабани.
А ноги – колеса нестримні.

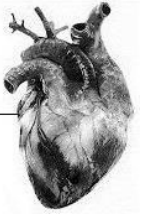
Нам не раз увижались
у маревах білих, у снах
видноколи за хмарами,
гострі, надщерблені скелі.
Сонця диск понад вечір
зникає у дисках-очах,
стугоняють водоспади вниз,
у глибкім підземеллі.

Не зійти, не зірватись –
тоді, мовби камінь, лети
небезпеці у пашу,
в бездонному сонмищі Лети.
А гора, як дракон,
із погорди або самоти
озиратиме шпиль,
до якого брестимуть аскети.

***

У куточках очей –
кучерява безодня блакиті.
А все тіло згортається в пристрасть,
мов камінь у водорість, –
входиш у серце.

За рівнинами губ –
передсердя і груди твої, мов рельєфи.
І ти стаєш мною,

бо гортаю в тобі по одній сторінки –
білу книгу кохання.

Грецька амфора тіла твого порожніє,
щоб влитись у неї
при глибоких джерелах.
Від свого початку
ця ніч не минає.

***

Обнялись у полі.
Ще серце тремтіло,
зім'яте памороззю,
а в кучерях кольору жита
погойдувалися волошки.

***

Небо вдосвіта змовкне
і стане як брила – камінне,
щойно води озвуться
до смерті стома вояками...
І зостануться в річці
дві тіні – тремкі, безгомінні,
і зачують обидві
як трісне під водами камінь.

І зупиняться душі –
людини й коня, що, свавільні,
відділились од тіл,
бо важкими моренами ріні
охололи тіла їх...
І вершник, і кінь нероздільно
тут лежатимуть ниць,
непорушні і, може, нетлінні.

І тремтітиме голос –
чужий, як гірка порожнеча,
несподівано вирваний
списом пекучим і чорним,
доки висохнуть води...
І доки не прийде предтеча,
і не взброїть мечем,
і у саван тугий не загорне.

***

Самозречення ночі, повільного болю початок,
розпливання п'їтьми, що пливе із нагих
простирадел.
Виростання тебе, виростання в устах, як на чатах,

що від кволого зойку летять у надранений ранок.

Завмирання півслів чи півснів, що надходять
як подив,
що крізь тебе проходять, мені вибухаючи світлом.
І стоять, на яву споглядаючи рух твій і подих,
і ростуть, як дерева, що дихають вогко і біло.

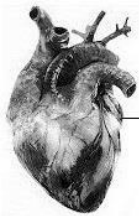
Та вбирається в силу пізнання, як прорість, і зріє
у півкруглому лоні... І ти зодягаєшся пір'ям,
несподівано легко, бо чую твій голос на вітрі...
Повертаєш до себе – у безвість, чи сховок, чи ірій.

***

Ще не йде Даниїл, і глибокі катакомби, мов печі
вавилонських царів. У руках не хрести, а мечі,
понесуть іудеї. Але Мисаїл комусь рече,
що повержений ідол... Криваві слова, як бичі,
басамують розігнуті спини, розправлені плечі,
випікаючи голос. Розгніваний цар і Деїр.
Замикає уста Мисаїлу вогненна хуртеча,
і далеко предтеча. Навуходоносор, як звір,
серед челяді дико реве, біснуватий, і мече,
накликаючи помсту... Кривавлять німі вівтарі,
і пророки ховають під ризи стигмати старечі,
та ростуть безпощадні, суворі, як смерть, бунтарі.

* * *

Семикрилля доріг, що летить до незнаного дому,
нескінченно тривожне, як шерех гіркої трави,
бо за обрієм ти, непізнавана і невідома,
білі руки простерла, спустивши у ніч рукави,
Як розпрямлена груша. Далієш кудись невагомо
і пливеш, мовби тінь... Не пригублений глечик
утоми
Розіб'ється із дзвоном. Я чую твій голос тремкий,
і слова, ніби груші, закутані в теплу соломку...
Пізній сад нерухомо торкає леткими крильми
заколиханий обрій – і тоне в безсиллі німому,
залягаючи в темін... Не мовлю про тебе нікому
і під місяцем повним засну, мандрівничий,
сумний,
заховавши обличчя на груші, у гіллі густому.
Проступає безмовність... І тільки нічні вістуни
метушаться у листі й собі засинають у ньому.

Інверсія серця

СЕРГІЙ ГУЛА народився 28 січня 1991 року в селі Слобідка-Охримовецька Вінницького району Хмельницької області. Вищу педагогічну освіту здобув в Інституті історії, етнології та права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Ставши магістром, маючи стійкі наукові інтереси, вступив до аспірантури Інституту історії Національної академії наук України. Пише вірші та публіцистику, здійснює огляди мистецьких видань, цікавлячись сучасним літературним процесом. З «Інверсією серця» його пов'язали гуманітарні й педагогічні конференції на Східному Поділлі, а також «Барські літературні читання», серія видань «З-над Бугу й Дністра», журнал «Українське слово й сучасність», а ще – фестивалі «Малахітовий носоріг» (2011, 2012, 2013), «Підкова Пегаса» (2012, 2013, 2014), «Живий вогонь» (2013, 2015), «Русалка Дністровая» (2014), наради творчої молоді на садибі Михайла Коцюбинського, мистецькі об'єднання імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець) та «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко), мистецькі салони «Інтермецо» (Вінницький обласний краєзнавчий музей), «І музика, і слово, і сльоза...» (Вінницький обласний Будинок культури вчителя), регіональний конкурс громадянської поезії «За майданом майдан» (Вінниця, 2014). Наукові й літературно-художні праці надруковані в Україні й за кордоном.

Безперечно, здобутий фах історика відчутно вплинув на формування мистецьких смаків, на тематичну палітру віршів, на образно-символічну канву катренів, у яких знайдемо блиск і трагічність давніх цивілізацій, а ще – Маланюкову й Ольжичеву Україну-Елладу-Русь, богів зі греко-римської міфології, котрі ревно спостерігають за смертними українцями та за їхньою боротьбою проти будь-яких форм рабства з усе новими й новими загарбниками (від кочовиків до інтервентів у XXI столітті). У таких творах, звичайно ж, з'являється й відповідна лексика – історизми, архаїзми, етнографізми, гідроніми, топоніми; і це добра ознака, адже історик Сергій Гула влітає фахову терміносистему не стихійно, а обережно й мотивовано, зі знанням, влучно, не зловживаючи, а збагачуючи уяву читача, увиразнюючи власні версифікації. Вдало використовує й метафорично трансформує фразеологізми-грецизми: *Ахіллесова п'ята*, *Домоклів меч*, фразеологізми-біблеїзми: *Страшний Суд*, *нести хрест*; протоукраїнські фразеологізми: *треті півні*, *хребет витримає*, *білий світ*. Натомість може зловживати підсилювальними й формотворчими частками, означальними займенниками, намагаючись мінімалізувати або ж навпаки максималізувати певні значення в їхній межовій експресії.

Звучать у віршах Сергія Гули й екологічні реєстри, кінцесвітні мотиви. Ліричний герой його строф – заблуканий шукач правди, стоїк і метафізик, звинувачений у божевільні, зраджений, але непідкупний патріот. Він болісно й риторично запитує, чи збудуться апокаліпсичні пророцтва, адже людство перетворилося з творця на споживача, бездумно знищуючи світ, у якому живе. Відтак у багатьох віршах звучить тривожний набат, чорнобильський дзвін, оскома від техногенних катастроф і катаклізмів, що забирають здоров'я та життя.

Найбільше віршів у доробку поета на героїчну та на громадянську теми, в яких чітко окреслена позиція патріота, борця за справедливість, воїна-мислителя. Події Майдану, Революції Гідності та АТО надзвичайно вразили Сергія Гулу. Відтак із-під пера з'явився цілий цикл віршів про сучасних мучеників за долю України: у новітніх лицарів не коні та мечі, а дерев'яні щити, і вже вони не вільні степові козаки-характерники, а юнаки, які по закінченні вищих навчальних закладів залишилися без роботи й на майдані стихійно протистоять системі, з коктейлями в руках борються проти куль

снайперів-найманців. Автор присвячує свої вірші загиблим синам України, побачивши на власні очі, як біда зазирає в кожне квітуче подільське село, у родини бідних і працьовитих селян, котрі ридма, без помсти, копають могили... Найменша тематична група лірики в рукописі Сергія Гули – любовна. Поет тяжіє до символістської, необарокові естетики, нанизуючи й поєднуючи символи протоукраїнського світу й запозичені з інших культур, але не вдається до відкритих, натуралістичних сцен і формулювань, прозоро натякаючи – любов є великим таїнством, яке потрібно берегти не лише від лихого ока, а й від власної гріховної, химерної суті, від порухів душевної мізерності й ліні. Поетові легко вдається переплести любовні, інтимні мотиви з пейзажами, де побачення ліричного героя з коханою відбуваються на тлі черешневого й яблуневого Поділля (а це схоже на романсову лірику й на ноктюрни, згадаймо тут мотиви поезії «Виклик» Михайла Старицького).

Маючи досвід дебатів, дуелей, публікацій у фахових і в літературно-художніх виданнях, Сергій Гула підготував до друку рукопис першої збірки віршів. Майбутні урожаї поета вбачаємо в царині націософських та історіософських роздумів, адже ми вже спостерегли вельми відчутну, уяскравлену-емоційну сукупність його власних поетично-філософських інтерпретацій, версій, оцінок національної історії, тлумачень її сенсу й тенденцій, коротких, але влучних характеристик героїв і «антигероїв» (Хмеля, Богуна, Коновальця, а також Цезаря, Батия, Брута та ін.). Мета історіософії Сергія Гули полягає не в описі й не в систематизації фактів у їхній хронологічній послідовності (принаймні, зараз він не пише батальних віршів, поем-хронік чи історичних романів, хоча з часом це може статися, як свого часу сталося з пером Володимира Сосюри, котрий написав поему-інтригу «Мазепа», із пером Ліни Костенко, яка дала нам гіркослове «Берестечко»), а в осягненні метафізичного змісту подій, що наближає історіософію молодого подолянина до історіософії Тараса Шевченка, Юрія Клена, Олега Ольжича, Євгена Маланюка, Василя Стуса, Ігоря Павлюка.

«МОВЧИШ, МІЙ БОЖЕ? ТО І Я ЗМОВЧУ»

***

Кидайте каменем, у вічі мені плюйте,
беріть кинджал, як Брут, його встроміть!
Хребет усе це стійко витримає. Чуйте!
Ім'я не змити хвилями століть.

Над правдою брешіть із лицемірством.
Малюйте помсту, смерть мою у снах.
Я стану і підпільником, й радистом.
Добуду – передам. Злечу, як птах.

Зробіть же боляче, мій голос задавіте!
Принизливо скажіть, що на думках.
Триматимусь за білих яблунь віти –
ось Ахіллесів біль. Домоклів меч – у снах.

***

Я напушу на себе жерсті погляд.
Побачу все насправді, все – у жмені.
Нічна комета пролітає поряд.
На чай докину Хроносу два пенні.

Іду вперед – розкидані могили.
Хрести пов'язані руками до землі.
Відкриєш рот – тебе уже скорили,
а ні – то спиш покірненько, в імлі.

Усе тому, що в сірій масі буднів,
у повені зелено-мідних душ
живеш – не думаєш. А скільки груднів?
Тому й не чуєш мідне: - Ані руш!

Лиш бас електро струшує систему,
оту, в якій твоїх немає прав.
І ти живеш – з полемік у плерому;
лише тому, що час твій не настав.

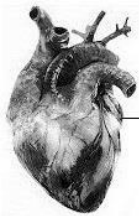
Ти думаєш, я збожеволів? Ні ж бо.
За мене це давно зробив Гюґо.
Мов кадри, дні летять картинно, грізно.
А в нас не ті місця, а в нас – тавро.

***

Крізь сон віків почую бій литаврів
і братську клятву – до кінця, на смерть!
Там у просторах нескоримих таврів
життя й колосся спопеляють дерть.

***

Останнє листя восени з дерев
спадає втомлене. Так падають і люди.
Невже не чути той печальний рев,

Інверсія серця

що землю б'є в її хімічні груди?

***

Тарпани – у слов'ян, в Елладі,
де ніч Босфору зорі п'є
в сузір'ї Марсового саду.
Вогненний грім – усе, що є.

І степ, і трави, змії в кублах.
В пастках – тарантули, вовки.
А стукіт серця – наче бубен.
Партесний спів – покрізь віки.

Скаженим хрипом ріже тишу,
зі свистом – гриву, навздогін...
Борцєві встигнути б до зброї,
бо дух не піде на поклін.

Нехай дороги всі зіллються
рікою сервів десь у блуд,
чорти і відьми захлинуться –
за третім півнем буде Суд.

Тавро не викрешуть на лобі,
ярмом у груди не штовхнуть.
Він – русий князь. Криваві губи
і рать, і кінь не підведуть.

Десь чорна хмара їсть олуння,
боги примочують вінець.
І будить степ копит відлуння –
з ордою бій, гучний ралець.

***

Яка проблема у мені?
Не з того джерела, не так мулю я рів?
Як всі, я – кактус віри, що в долоню
із диких джунглів мимохіть забрів.

***

Думки, що їх зриває вітер,
у жорнах ніч зітре навік.
Брудною слякоттю, без літер,
торкнуться зімкнених повік.

Бо мало власної свободи.
Їм час не заплете вінки.
Для них немає нагороди.
Не ваблять їх нагі жінки.

Де небокрай бере початок
і йде за сонцем крок у крок,
берімо сумнів у завдаток,
бо Шлях Чумацький – не пророк.

Лише б вітрила каравели
вдихали віру в білий світ,
і як санскрит святої стели,
їх зорешлях здійме в політ.

***

Де наші пройдені стежки?
Де ще не стоптані дороги?
У кожного свій хрест важкий.
Неси – неначе в бій короги.

***

Туманом захлинулась ностальгія:
блукає містом, що удень хмільне.
Камін допалить вимокле вугілля,
і лампа копчена укотре кашляне.

Гірким лікером, що знімає втому,
і теплим запахом кав'ярень belle époque
П'янить той час, де можна не самому,
а з нею. Бо скидає чобіток...

Вона ж натурниця, хоча безтямна. Бачу,
як п'є вино, як вабно зір блищить.
Вона мене погубить – не пробачу.
За неї свічка в церкві догорить...

***

Ні, не мовчи, краянине, о, не мовчи!
Лише не стримуй, не тримай слова.
На все в житті тобі ця барвінкова мова.
Тому ти поклоняйся їй!
З усіх пишнот вона – завжди обнова.

***

Поб'є, зігне та не переламає
цей дикий світ... Його ти приручи.
Земля на тебе завжди зачекає.
А ти вперед іди, вперед іди.

***

Ніч пустилась босоніж,
змочивши потріскані п'яти,
у зірковій росі,
на спітнілім чолі піднебесся.

Загірчило повітря
солодким чифіром із м'яти.
І дерева скрегочуть –
відлуння, стомившись, озветься.

І на цім полотні,
ще до створення білого світу,
ми у слові тайли
все наше святе і прекрасне.
І земля поклялася
врожаєм весняного цвіту,
і мовчання її
піде з нею в скорботне причастя.

Черешневі шляхи,
пелюсточки, ціловані джмелем...
Ти в обіймах моїх
усе просиш незнаних пісень.
Соковито і грішно
смакуємо пристрасті хмелем
і крізь наше кохання
вливаєсь у світ інший день.

***
Поглянь заболеним від жахів оком,
коли все корчить: душу, серце, кров...
Немає слів, що б ринули потоком.
Аби молитися, немає більше мов.

Коли ж настане те порозуміння,
щоб людям вжитись, вижити на Землі?
Коли прийде глобальне потепління
у людські душі для гуманних дій?

***
У клекотінні прогнаних століть,
крилатим вирієм тріпочуться заспіви.
В Покровський вечір серцем попросіть
за душі предків, бо злягти поспіли...

Нехай під брязкіт шаблі Богуна,
що хмелем всівся у гіркім тумані,
над Бугом вранці забринить струна –
хрещена воля у людським риданні.

***

Пустелею душі своєї йду я.
Шукаю там оазис для життя.
Чи все змела та зла піщана буря?
Чи є там місце світла й каяття?

Як важко бути островом самотнім
на континенті всенької землі!
Це зрозумів увечері, сьогодні,
коли дахи загрузнули в імлі.

***

Є слава, що народ несе, – то й вічне.
В ній Вінниця, Меджибіж, Брацлав, Бар.
Земля для нас – свята і канонічна.
Сади Поділля – Україні дар.

***

Не хочу бачити щось інше я...
Бо знову в неї закохаюся.
В душі діра є чорна, грішником
живу по-новому – не каюся.

Та чим-то зможу надолужити?
Адже й води втекло... Все втрачено...
Як легко зміст і суть спаллюжити.
За кривди має бути сплачено.

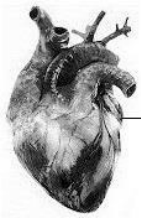
Тонка межа є, ледве видима.
Переступлю її – то й вибрав сам.
Затихне буря – пересидимо.
А змога є – життя віддам.

***

Стою, лежу чи падаю – не знаю.
Порядку в хаосі, напевно, не знайти.
Німотно подумки тепер себе питаю –
я частка людства, що не знає, йти куди?

Холодна кров ще зігріває тіло,
від пустки й тьми примружую геть очі.
З гучної тиші вухо наболіло.
Свинцевий дощ – супутник злої ночі.

В люстерко подивлюсь – і бачу осінь,
а чорний сніг десь випаде вже скоро...

Інверсія серця

Ті хмари, що закопчені, – то просинь.
Куди не гляну – глянець або морок.

Пусті легені пробую щосили...
Остання спроба – може, пощастить?
Закровлені ті очі, що просили
побачити майбутнє хоч на мить.

Судомою скувала гадка розум;
щасливий біль – жадане відчуття.
Сира земля ввібрала в себе дозу.
І чую свист, вовків і псів виття.

***

Одягнена в місячне сяйво,
гаптована зорями квітка,
скидалась до райської мальви...
Такою зустрів її влітку.

Без жестів і слів, лише погляд.
Ми довго гули на вітрах...
Здавалося, щастя десь поряд,
далеке-близьке – у руках.

Стрибали в молочні тумани,
тілами в росі полягли.
Були ми – мов ті бусурмани,
що свій рамадан проклинали.

***

Припало тіло, морозно тремтить –
озноб, як Гамму, наскрізь пропікав.
Земля – чужа, застогне і змовчить.
Трава зелена ржею потекла.

Вода не викликає спраги вік.
А дощ сухий – зволожує чи ні?
Продовжуються саги день при дні.
Той Апокаліпсис завершить щось чи ні?

ПАМ'ЯТІ ЗАХИСНИКІВ КРУТ

І
Пролунало в душі кожній: Слава, Україні!
Стрепенулися думками за свою Єдину.
Встань же зараз, хто до цього никнув у коліні!

Затуліть її тілами, як малу дитину!

Сльози ринули на землю, дали море крові...
На морозі серед поля хлопці перед боєм:
-Дай померти не даремно й бути в Божій мові!
Прямо в серце скоростріли зі смертельним воєм.
І

Очі вгору, до небес, бо вже німі від болю...
Долі вкоротила люта червона навала.
Ген останній чутно поклик: Ми пішли за волю!
Україна – для героїв! Їм довіку Слава!

***

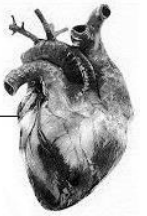
Відцвітає мак-день,
і джмелі бурмотять ніс до носа.
Заспіваймо пісень,
а на рими лягають покоси.

В павутинні зірок
ми побачимо наше минуле.
І маленький візок
заскрипить, щоби ми не заснули.

І на мальвах-устах
я шукатиму мед ліпше бджілки.
Затріпочеться птах –
і заграє ранкова сопілка.

***

Золоте моє дитинство,
осяйні мої роки.
Лебедине материнство
притулялось до щок.
Мов жаринки, сірі очі;
лиш допитливість у них.
В зорепаді світлі ночі,
до віконця – і притих.
Де чубате й метушливе,
у засмазі в літній день?
Де воно, моє щасливе?
В павутинні дум-пісень...
Проминуло, світлокосе,
лиш недавно тут гуло.
Уві сні прийде й попросить
пригадати, що було.

Усміхнеться із альбому,
з фотографії воно.
Знову хочеться самому
повернутись у тепло.
Там же я непереможний,
різкою б'ю лободу.
Там я, мріями заможний,
зводжу замок находу.
І терпінню там навчаюсь,
в павучка із павутинь.
І зі сонечком прощаюсь.
Світле таїнство, прилинь!
Відцвіло та відлетіло,
з літом бабиним пішло.
Знову сум... Чи ж я би сміло
сів грифону на крило?

ЗАВЖДИ ГЕРОЙ (БЕЗВІСТИ ЗНИКЛОМУ)

I
Він був завжди героєм свого часу,
І крізь віки ходив немов на прощу.
Вода і глина, і зерно – для спасу.
І ось я тут – у волі дух полощу...
Згадався марш копит, іржання шабель.
Молитва вкупі, жовтень десь надворі.
Літопис пропустив для нього табель,
та характерник виріс – ген під зорі.
II
Скриплять вози, гармати на спочинку.
Земля – розпечений багрянцем материк.
Народ мій є – пишайся з того вчинку.
Його історія – священний патерик.

***
Хрестили Хрещатик сльозами та миром.
Ікони тужили в шептанні святім.
Усіх частували коктейлем і сиром...
Зжилися з життями, наповнені всім.

Бо тіло – об камінь, в залізо й до крові.
Мов лава стікала до попелу шин.
І куля розбилась об чорнії брови –
смертельно поранився ще один син.

***
Ти боса і тепло загублена йдеш.
Знайомі займаються рекетом.
На серце й на душу – Мане і Моне.
А мова – покручене мекання.

***
Скалічені душі співають в кутку «Отче Наш».
Надія – то свічка; бринить, обпікаючи пальці
розморені воском нездійснених мрій. Патронташ
останнім набоем врятує нових коновальців.

Дзвенітиме купол у золоті срібного ранку –
хрести поросли-бо із вічності їхніх сердець.
Щоб стати героєм, потрібна смертельна огранка...
Таким-от, на сході стає кожний третій стрілець.

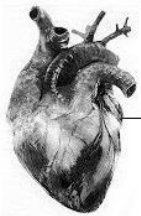
***
У зав'язі наших тіл
медове здобуто щастя.
Нехай за це дев'ять кіл
у пеклі пройти удасться.

Святого зізнання гріх –
нехай воно, наче карма.
Не вишукали утіх –
нам доля далася гарна.

***
Задимлене світло запахло свободою.
Бо знову щитами – за правду, за нас.
Герої упали в морози, колодами...
Налилися воском – як Пасха чи Спас.

***
Ти досі пускаєш нам бісики?
Пора мати крону й коріння.
Охоча до сексу й до містики,
а шкіра – мов дерть від паління.

***
Чекання втомить ліхтареве саяво.
Зіллється жовтень на бруків'я снів.
Кортеж самотніх відвезе назавжди –
їх зрозуміють, поглядом, без слів.

Інверсія серця

До підвіконня знову – від безсоння;
ковтаю ранок. Сіро. То пусте.
Без ліній-жолобків моя долоня –
не вірю у приреченість людей.

***

Поглянув на схід я,
де Сонце запечене болем.
І стомлено руки простяг,
щоб його донести
до себе додому.
А там уже тешуть хрести
для вільних синочків
батьки,
закатовані горем...

***

Здіймаються вгору сини, бо зурочені... Небо
не дасть їм заснути – навік розлучило зі сном,
брати-екзорцисти чортів уганяють у греблю.
А далі причастя з шоломів – і сонце, й вино.

Верба заскрипить – і луги колискову почують.
А зорі-прочани ще вище її понесуть.
Куди я піду і куди мій народ зачуче,
віками оспалий, в ріллі чи в незвідану путь?..

***

Який старезний світ...
Як хоче він спочинку...
Візьме п'ятихвилинку –
вже й повно війн і бід.

***

Іду слідами листопаду.
В тумані спогади і сни.
Я не зітру твою помаду.
А ти пробач і відпусти.

***

Візьми осінній день – ясний.
Гульвіса вітер повіває,
летить поволі, мовчазний.
Листки потомлені, в печалі,
пожовклі – падають уділ,
неначе мрії нездійсненні.
Шукають море, суходіл,
але не будуть, ні, спасенні.
І пам'ятають: ночі-дні
були залиплими бруньками,
та згодом зелень роздали,

весну – пахучими садками
або по скверах, у ярах
і на проспектах, над річками,
А ми все рвемося кудись...
Дощі на осінь грають гами...
Та всіх однаково зірве
осінній вітер – маг і буф.
І всіх однаково несе...
І не важливо, хто й де був.

***

Босоніж я топтатиму каміння,
каміння заздрощів, мерзоти і брехні.
Іще не зникло у людей сумління,
ще їхні душі не ламкі-сухі.

Я торуватиму свій шлях угору,
Сізіфом перебуду – не біда.
Бо головне, щоб я доспів упору,
щоб витримав усе, не присідав.

Є справедливість, є на світі вітер,
є сурми тріумфального добра.
Ворожим людям не дістати літер,
якими я творю нові слова.

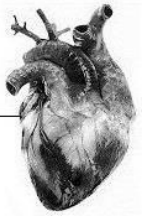
Своєю кров'ю вигаптую зброю.
Міцніша буде, ніж дамаська сталь.
Не одурманюсь, як фатальна Троя,
бо вічні Парсифалі та Грааль.

Тремтять же і ховайтеся, титани, –
вінок у Правди з лавру на чолі!
Моя країна сонця не пропаща –
садами розів'ється по золі.

***

А час іде – ледь устигаю жити,
та навздогін вчорашньому кричу.
Уже пора косити срібне жито.
На жаль, самому. Вітер по плечу.

Солодке небо – я без тих пожитків.
До Бога все. Про душу, про Бушу...
Тепер відлунням вічності пожити б.
Мовчиш, мій Боже? То і я змовчу.

КАТЕРИНА ДЕВДЕРА народилася в селі Качківка, що на Ямпільщині. Наддністрянська природа, традиції інтелігентної родини, спілкування з поетом Віктором Дячком вплинули на формування художнього таланту й вибору філологічної освіти. Закінчивши з відзнакою магістратуру Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, дівчина рік працювала вчителькою англійської мови в рідному селі, після чого вступила до аспірантури Інституту літератури імені Тараса Шевченка Національної академії наук України. Наукові інтереси – філософія діалогу, американська література (трансценденталізм і період модерну), українська поезія останньої третини ХХ – початку ХХІ століть, зокрема, творчість Олега Лишеги.

Катерина Девдера – дослідниця сучасної української та польської літератур (зокрема, поезії). Особлива дружба її поєднує з Боженою Бобою-Дигією, музикознавцем, письменницею та реставраторкою; їхнім спільним мистецьким проектом стало літературно-художнє видання «Запах каштанів», широко презентоване в Польщі та в Україні.

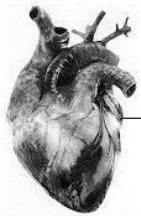
Перша поетична збірка «Співприсутність», із передмовою Михайла Каменюка, позначена впливом неоімпресіонізму та необароко. У рецензії на збірку критик Оксана Шалак назвала пристрасний стиль письма дівчини «стихійним епікурейством». Друга збірка ліричних одкровень «Літери і стихії» вперше була презентована у межах другої міжнародної конференції в м. Барі. Вірші Катерини Девдери надруковані в «Літературній Україні», у журналі «Київ», в альманасі «Експрес-Молодість», у «Вінницькому краї», а також у серії «З-над Бугу й Дністра», у «Русалці Дністровій» та в «Дністровому гроні».

Вірші Катерини Девдери, як і твори Богдана Ігоря Антонича, Максима Рильського та Ліни Костенко, насичені світлою, інтелектуальною печаллю. Поезія може бути медитативним одкровенням або ж сугестивним експериментом з густого капілярного плетива думок, котрі подекуди нагадують нашаровування імпресіоністських та експресіоністських мазків. Метафоричні епітети й порівняння, обережне символотворення (радіше гаптування символами), герметика романтичних інтимних переживань – ось усе те, що розширює контент світлого простору вірша Катерини Девдери. У творах і справді багато простору, думка здається вільною і разом із тим дуже стриманою, невагомою і всеприсутньою. Лірична героїня видається читачеві здатною на самопожертву й на повну екзальтацію. Особливо привабливими є твори з мотивами колискової, написані в формі листа, послання, присвяти, чуттєвого монологу, схожого на внутрішній.

Природна наративність висловлювання, у якій трапляються спазми й рефлексії, гедоністична ідейність, вигадливість і наївність у деталях, фонічні й словотворчі експерименти, стишена втаємниченість, перетворена в музику, – те, що в поєднанні формує стиль сучасних віршів Катерини Девдери:

Мамо моя, мамо, маменя,
олені приходять в сонний сад,
кажуть, що вони моя рідня,
і їдять морелі й шоколад.

Почуття й імпульси у віршах часто транслюються через символи-фаунізми, флористичні образи та орнітоморфні; вони спрямовані на конкретні явища чи події. Світло-сумне почуття ліричного «я» героїні віршів послідовно, але дуже тонко розкривається через пристрасні

Інверсія серця

навоколишнього світу, через ретроспективи роду, прогностичні візії. Читач ніби спостерігає народження думок, кожна з яких лаконічна, злагоджена в загальному оркестрі, схожа на парадигму відрухів жіночого серця. Вабить і те, що строкатість мисленнєвих потоків не надала віршам формальної розхристаності; неримовані й римовані твори філігранно скомпоновані, у них часто простежується своєрідна сюжетна лінія.

Експресивно-еклектичною поезією Катерини Девдери стала завдяки тропеїчній насиченості – йдеться про поєднання метафор родового відмінка, метафор-симфор і метафоричних епітетів, про метонімічні образи, втягнені в поширені порівняння, про поєднання літоти й градації. У межах густого монолітного поетичного висловлювання тропеїчна пишність сприймається природно й ненав'язливо:

Визріли ядра інжиру і виноград
Змійки червоні вночі прокрадаються в сад
Яблук немає лиш тіні усміхнених Єв
Злиже зі стежки рудий ледь задумливий лев

Поетеса вміло акцентує увагу на кольорах та на відтінках (амплітуда тут вельми широка – від відтінків барви до відтінків емоцій). І тільки на перший погляд може здатися, що майже сповідальна лірика дівчини просякнута чи то експериментом, чи то якоюсь споглядальною нейтральністю й має пристрасний тон, у ній превалює інтонувannya-наизування. Насправді вірші майже повністю поглинуті доволі чітким і вибагливим малюнком експресії. Це найбільш помітно у віршах без синтаксичної впорядкованості й без розділових знаків: стрімкий потік свідомості передає стан надзвичайного межового виплеску-спалаху власного «я», травматичного й міфічного заглиблення в суть явищ, у людські душі: «полюбить на смерть / хай тобі пече за мною скажи / коли волосину з його голови / замажеш у піч».

«ДИХАТИ ВАЖЧЕ У СЕРЦІ БОЛЮ»

***
Що це, мій Боже? Смерть чи любов?
Дощ заливає по вінця світи...
Хто це так стукає в двері, як ти,
в тиші, при світлі нічних молитов?

Сходять крізь мене сиві жита,
з крові і серця вгору ростуть.
Вірші – розбіглись словами, як ртуть,
правда в мовчанні – тому золота.

***
Яків старий на березі моря чи як його звать
Риби коралових рифів у сонці плывуть
Равлики любляться ніжно і дивні птахи
Може рожеві фламінго п'ють небо з руки

Визріли ядра інжиру і виноград
Змійки червоні вночі прокрадаються в сад
Яблук немає лиш тіні усміхнених Єв
Злиже зі стежки рудий ледь задумливий лев

Якове як тобі є як тобі там
Гладити спину блакитно-білим хортам
Слухати з ночі солону пісню вітрів

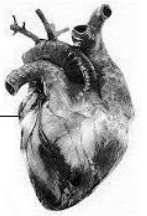
Бачити сні і не бачити власних синів
Чути уранці як м'яко лягають в пісок
Клени блискучі за ніч облетілих зірок

Як її Якове звали Ліна чи Лі
Ту що залишила слід на пекучій землі
Змійок червоних в старому як вічність саду
Як її звали останню в твоєму роду?..

***
Радосте, моя сестро,
Не відходь, побудь!
Радуйся веселка
І ріки каламуть,
Равлик, котрий цілує,
Равлика у лице.
Місяцем сон білує
Ясена деревце.

Радуйся Марія,
Вітер в полі і сум,
Вечір, котрий посіяв
Зорі, тишу, росу.

Зійдуть на ранок сходи,

Радісні, ніби ти,
Радосте, не відходь мені,
Сестро моя, рости!

***

Для Т.

Вона любила його светри
Більші на кілька розмірів м'які й надійні
Його поцілунки його обійми
Його казки про сніги Ай-Петрі
Його мовчання з його листами
Його приходи й зношені кроси
Його зникання кудись під осінь
Вічну гонитву за міражами

...Йй говорили дівчинко озирнися
Оговтайся дівчинко любити його
Все одно що ловити вітер

А вони давно і міцно сплелися
Як дерева корінням і вітами

...Йй говорили він намотує кілометри
він з тих
у кого немає завтра
Вона кивала мовляв правда
І одягала його светри...

СЕСТРАМ

Мої сестри вміють любити вічно
Вміють тужити тихо писати вдячні листи
В їхніх синіх зіницях затаєне щось космічне
Радісний усміх суму повнота самоти

Вони не просять рятунку не шукають розради
Муку свою леліють прозорішають на весну
Не знаю що про них кажуть
представники громади
Не знаю де їхні лицарі де Перелесник

Не знаю кого вони вперше так полюбили
Маму брата курча хлопчика по сусідству
Аж їм заболіли рамена
з яких пробилися крила
Аж їхня шкіра придбала
якийсь нетутешній відсвіт

Не знаю чому вони засинають як сніг нагими
Чому ходять босоніж асфальтом водою небом
Чому завжди так боляче бути з ними

Ніби бути з ними це зривати шкіру із себе...

Здається їм до вподоби маленькі крамниці
Наповнені вощиною корицею і перцем
Книги із антиквару в'язані рукавиці
Слова не вимовлені вголос
ледь вгадані серцем

Здається
вони люблять квітень і чекають літа
а може я тільки приписую сестрам
свої бажання

.....
Сестри мої справді уміють любити
Щомиті вмирати для вічного воскресання...

***

добраніч малі турботи добраніч великі плани
добраніч мрії ласкаві добраніч шрами і рани
добраніч друзі й не друзі знайомі і незнайомі
добраніч усім хто в тузі живе як в рідному домі
добраніч світлу що нині не сталося хоч хотіло
Отцю і Духу і Сину й моему грішному тілу

ЗАМОВЛЯННЯ

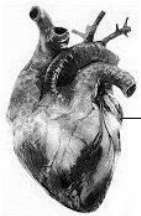
полюбить на смерть
хай тобі пече за мною скажи
коли волосину з його голови
замажеш у піч

як давно це було
ще моя бабця були дівчиною
працювали на фабриці в Магдебургу
Russische Schweine
у товарних вагонах понад Віслою
остербайтери повертаються в Україну

там була баба ста літ
зморщене жовте яблуко в хустині
уночі простогнала води
потім віддячилася наукою

хай тобі пече за мною скажеш
а волосину з його голови замах у піч

я би так не змогла
тай інакше б теж не змогла
чи після війни в неї був вибір?
до її товаришки ходив хлопець з іншого села
і вони втрюх сиділи на призьбі й співали

Інверсія серця

котилася ясна зірка з неба
може справді був зорепад
а хто ж мене молоду дівчину
може вона прагла ніжності як води
тай проведе додому
а провести було нікому
тай дому давно не стало
землянка чи то хлівець

хай тобі пече за мною
і волосину з його голови замазала в піч

я би так не змогла
кажуть він її бив
і вона мовчки без нарікань
все зносила приводила
щорік по дитині
мертвій
аж поки з'явився синок
пуп'янок ружі
цвітка ямину

я би так не змогла
але якби вона теж не змогла так
не було б мене

***

Жити!
Ти кажеш, спіткнутись легко?
Дихати важче у серці болю.
Жити!
Шукати власної Мекки,
рвати оброті, змінити ролі...
Жити!
Вдихати весну, як ладан,
а видихати сонця і зливи.
Жити!
Не маючи слави й влади,
мати сміливість бути щасливим.
Жити!
А більше над те – нічого,
навіть тебе не просити в Бога.
Жити –
                    творити свою дорогу,
там, де кінчаються всі дороги.

КОЛИСКОВА ДЛЯ МАМИ

Мамо моя, мамо, маменя,
олені приходять в сонний сад,
кажуть, що вони моя рідня,

і їдять морелі й шоколад.

Ти не віриш, ніби то – казки?
Мамо моя, мамо, маменя.
вчора олень сливу їв з руки,
і цукерку їло оленя.

Ось ходімо разом, ти і я,
не струси росини із ожин.
Бачиш, йде оленяча сім'я:
тато, мама і маленький син?

Засинають зорі за вікном.
Люлі, мамо, люлі, маменя,
і сидять у кухні за столом
олень, олениця й оленя.

Поки я для них готую чай,
люлі, мамо, люлі, засинай.
На плечі в усміненого тата
хай тобі присняться оленята.

Люлі, мамо, люлі, маменя,
пахне ніч ваніллю, ніби свято.
В ліс іде мала моя рідня,
олень, олениця й оленятко.

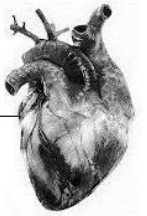
***

Жінки з голосами спалених прерій
шукають води.
Пливуть міражами по мертвій пустелі –
шукають води.
В долонях несуть гіркоту порожнечі,
шукають води, води і Предтечі.

А турки, араби та караїми
пливуть караванами в дальні країни,
везуть блаватаси, рубіни, сапфіри,
золочені дзбанки, цяцьковані ліри
...вітри замітають солоні сліди...
немає води... живої води...

У людних оазах брудні торгаші
збувають отруту для тіла й душі,
масними словами вбиваючи час.
Немає води на базарах оаз!

Жінки з голосами спалених прерій
шукають води.
При жовтій тарелі, при білій тарелі –

шукають води.
Утома закутала зранені плечі,
шукають води, води і Предтечі...

Не маючи мапи, угадують шлях
по млистих скорботних нічних голосах –
останніх притулках любові і болю.
Осмуту несуть жінки ясночолі.
Мов віддану ними у жертву свободу,
шукають живу несподівану воду,
щоб дзбанки дзвінкі наповнила вщерть,
солодка, як сон, правдива, як смерть,
як радісні вина, така ж молода,
(ти знаєш? ти чуєш?)

звичайна вода...

Жінки з голосами спалених прерій
шукають води...
Прости їм нічну недозраду і втечу:
Жінки у пустелі шукають Предтечу.
Прости, що замало тебе, що не ти
втамуєш їх тугою повні світи.
Прости їх, облиш, і там зачекай,
де голос Йордану впадає у Рай,
де сонця – по вінця, висока трава,
й вода переповнює світ, як слова.

***

Коханий, я буду писати до тебе листи,
навіть якщо укпошта загубить всі до одного,
навіть якщо сапери зірвуть останні мости,
навіть якщо повинь розміє усі дороги.
Я буду писати щодня, аби ти знав,
що я з тобою на всіх кордонах і переправах,
що серед твоїх незавершених справ
є я – ще одна незавершена справа.
Я буду писати, хай кажуть що ви здались,
що їхні війська давно перейшли кордон.
Я знаю, що ти, читаючи кожен лист,
клянешся, що радше помреш, ніж підеш в полон.
Я буду писати щодня, щоб ти зрозумів,
Якщо ти загинеш, вони дійдуть до наших полів,
а ми – твоя наречена, твоя матуся, твоя сестра –
триматимем лінію фронту уздовж Дністра.

МАЙДАН

Вже насправді, мій Боже,
насправді немає слів...
Янголи шини палять,
Богородиця розбиває брук...
На Майдані щодня розпинають Твоїх Синів,

забуваючи гнів Твій, Господи,
забуваючи Божий Суд...
І щоденно Пилат омиває руки в крові,
фарисеї «терором» зовуть науку Христа...
Стольний Київ горить...
Ні! Стольний Київ – стоїть,
Як і Правда, і Сила, і Воля Твоя свята...

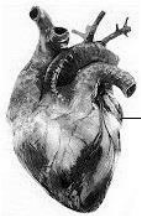
ДРУЗЬМ НА НОВИЙ РІК

Коли не чую ваших голосів
подовгу ваших облич не бачу
хочу просити приходьте
частіше пишіть частіше
чи дозвольте мені приходити
я приїду прибуду
про ліси й оленів розповім
про зірки й сосни колючі
бачите як я скучила?

ніч новорічна
тиша
ходять і ходять старі дзигарі
з хвилини в хвилину
з кута в кут
сумно бо ви не тут
тільки листи ті на яких
ні марок ні конвертів
перечитую переглядаю
чую ваші голоси бачу очі
близько-близько
як очі оленів котрі з рук їдять
траву й вишні
хочу бути серед вас
малим камінчиком
травинкою
або повітря ковтком
друзі мої
хочу бути серед вас
в старому й новому році
в усіх роках
які мають мені статись

і навіть там
якщо можна
там
просто із вами бути

найменшим з усіх малих янголів
або хоча б крилом янголиним
хоча б несміливим світлом

Інверсія серця

серед найясніших світел солодких

ви що за раєм тужите
ви що вмієте на краю водоспадів стояти
переходити горді гори
руйнувати мури тюрем
просто загортати моє серце
в саван білий шовковий
всі ким я воскресаю
як ріка на весну

всі хто є
моя вдячність
моя любов
моя віра
моя міць

хочу бути серед вас
крихтою хліба насущного
краплею води
подихом

прокидатися засинати
виросати колосом
або птахом ліпше деревом
вітами обіймати світ
Бога що не створив мене
ані палацом мармуровим
ані кліткою золотою
ані розкішним павичем
і не дав мені вроди
ліпшої від інших врод
і не дав мені дару
від інших дарів значнішого
ані перлів та лаврів першості

але кожного з вас
мов браму Раю відчинив мені
колись і тепер дозволяє

просто бути серед вас
бути серед вас

НІЖНІСТЬ

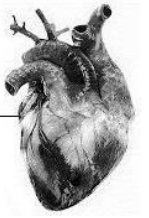
Інколи все починається з довіри
несподіваної турботи
підчуєшся про мене
ніби я з паперу чи зі скла
зачиняєш наніч вікна
притримуєш тремтячу фіранку в автобусі

ніби я справді могла би
полетіти з вітром
приносиш чай і теплі
булочки інколи молоко
кажеш не засиджуйся
дівчинко треба виспатись але
як же можу заснути
хто тоді напише тобі
про всю мою ніжність

РАНОК

Morning is when I am awake and there is a dawn in me.
(Thoreau)

Стільки ранків не було ранку
прокидаюся не прокинувшись
знаходжу на краю постелі
вимкнений крізь сон будильник
за вікном пливуть хмари
повні холоду й снігу
містечко ворухиться
під білою ковдрою
таке ж непрокинута як я
сонні люди в трамваях
і на зупинках
в магазинах і кафе
на роботі подруга
заплющивши очі
оповідає сон в якому був
блондин високий у фракку
зовсім як Джек-Леонардо з Титаніка
«красень» кажу я і думаю
ця дівчина зараз теж насправді снить
як розповідає марення про Леонардо
а за вікном хмари пливуть
повні холоду й снігу
не знаю коли ми прокинемось
давно не було сонця
світанок тільки сниться
зрідка приходять друзі
пограти в карти
випити гарячого вина
потім замикаю на ніч двері
мені зимно під вовняним коцом
то корисно спати під вовною
каже подруга особливо у рік Вівці
краще ніж під синтепоном
о-ох я пригадую крамничку
де нас навчали
жити по феншую
ще один сон у сні

закушую потріскану губу
аж виступає кров
так наче я жива
тільки трохи забула прокинутись
розплющити очі
відчувши як десь у мені світає

ЛАСИЦЯ

Уже не напишу
ласиця біла вистрибула з кімнати
пролетівши душу

певно бігає по снігу
залишає легкі сліди
наслухає як
прилітають снігурці
зігрівати примерзлий глід
тоді здійсмає голову
дивиться
попереду безмежне поле
і вгорі

може одягну татове пальто
наздожену?
де там
як вона тепер далеко

ЛИСТИ

Писати вірші як листи
незнайомці про зиму й Брейгеля
довго шукати потрібні слова
щоб розповісти
подих інею на корі дерев
сухий шелест кукурудзи
коричневу траву при стіні стайні
зайців що прибігли з лісу
а яблуньки в саду
обмотані соняшничинням
хіба тут поласуєш?
корінці капусти
давно розм'якли й погнили
морква лежить замкнена у льоху
господині цілий день шаткують салати
до столу святкового
і нічого не виносять
зайцям
залишається тільки вернутись до лісу
там густо пахне живиця
в просіці сніг замітає сліди
то зайчата шукали новорічне дерево

і дарунки
святого Франциска і Миколая

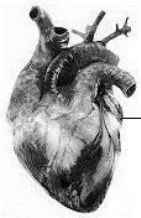
БЕ(З) ПАМ'ЯТІ

(цикл)

ДЗЕРКАЛО

я була тут колись
любила як дитина
вірила як дитина
знала найбільшу розкіш
бути обтуленою теплим татовим
на добраніч і ковдрою
білою ледь шорсткою
трельяж навпроти ліжка
зберігає на дні свічад
тремкий спогад
про дівчинку з пухнастими косами
в сукні з голубого крепдешину
чи не сплутала шовк
і бавовну те що було з тим що
примарилось чи не плутаю
так постійно?

І була глина в долонях
викопане разом з братами
джерело котре виявилось
підшкурним і швидко
зникло кудись відійшло
не прощаючись
і була старша дівчина сусідка
чомусь цілувала мене
тепла і мокра як липнева злива
і були калюжі
з таким приємним намулом
і сніг до колін
і змокли на ковзанці рукавички
штанці змінені вдома
на чисте й тепле вбрання
а на підлозі великий червоний килим
улюблений стіл для сидіння під
ним і павуки за старим диваном
і страх чи бува не їдять діток?
я була тут колись промовляю
в будинку з вікнами без шиб
забитими навхрест
чорний отвір дверей
зяє як рот старого коли він
кладе до нього синю
глевку картоплину
вірила як дитина

Інверсія серця

любила як дитина
не оцінюючи хто і скільки
за мене дасть
лиш прагнучи
все що маю комусь віддати
ось барвистий камінь з Карпат
ось троянда баби Пракседи
кілька кедрових зернят
від дядька із Кенінгсбергу
все візьми
мій принце малий
бачила як дитина
у дзеркалі у загадці
хвилями голубого шовку
спомини відпливають
в нікуди

(2) ІНДІАНЦІ

ми гралися в індіанців
я була рожевий світанок
він перо соколине
під вишнею
наш вігвам і гойдалка
він казав ти завжди будеш
моїм світанком
а нам було по п'ять літ
і ми ще не ходили в школу
я не носила додому сонечок
а він не мав повен ранець хмар
із картону
пам'ятаю пізніше
він багато прогулював
а коли прийшов на урок
учитель запитав хто з нас
готовий повірити йому
коли він каже більше не буду
тиша
тоді підняла руку я
а тепер мені майже п'ять по п'ять
чверть віку а йому
ніколи не буде п'ять по п'ять
і він давно не перо соколине
земля йому пухом
я не знаю чому він повісився
але коли думаю про нього
згадую наш вігвам під вишнею
і гойдалку на вітрі

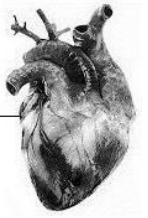
(4) ПАМ'ЯТЬ

пам'ять

подумала я сьогодні
витекла як вода в умивальнику
залишилась біла площа
трохи холодно
дивно хто я
довго йшла вулицею
не могла пригадати
де мій дім
вирішила зайти в той
що сподобається найбільше
але він був зайнятий
там оселився якийсь художник
дивно я все таки думаю
то був мій дім

АНТОНІЧ

Говорить ніби тече ріка
звідки в нього уся ця мова
слова подібні до рідкого олова
лави інколи молока
інколи вітру різкого з півночі
він згинає квіти додолу
й обриває пух тополиний
підхоплені стихією ми не ми
линемо вгору падаєм їй віддаємося
хочемо щоб вона була і була
до наступної осені
до позаминулої весни
до снігу
котрий випаде вночі несподівано
притрусивши наші похилі плечі
тонкі зап'ястя й високі зачіски
Марії Антуанетти
цей молодий поет стане великим поетом
його ім'я внесуть до енциклопедій
і хрестоматій шкільних програм
світ спіймає його напевно
світ напевно його зламає
наші внучки читати будуть мемуари
його життєписи
наші правнуки загадають
дюжину дивних бажань
біля пам'ятника
його скаменілої подоби
а зараз він молодий і зелений
мов Антоніч
ми з тобою знаємо подруго
він говорить ніби тече ріка
жива музика без фальші
музика без віолончелі без флейти

тільки небо відбивається в цих словах
і малі безцінні конвалії
розквітають в наших долонях
понесімо йому в дарунок
поки він такий молодий
поки в ньому живе
стихія
ні
ми ніколи не скажемо нашим онукам
як до безтятими були закохані

ШИПІТ

Уночі хтось блудив при наших наметі
може лис або вовк чи бурий ведмідь?
трохи вище на горі хлопці
розкурили траву
чи їм було добре
ходити між наметами
й не втрапити до свого?
цікаво якими їм видавались зірки
певно ближчими більшими і блідими
як мухоморів ніжки? а тепер
хтось пробіг важко хекаючи
заблуканий пес? чупакабра?
але ті останні не кидаються на людей
звідки ти знаєш нападають чи ні?
вони випивають із жертви всю кров
ц-с-с пора спати спати
мій друг каже що
всіх чупакабр як і відьом і відьмаків
ми залишили в місті
на сотім поверсі
стрімкого замку зі скла
вони випивають із жертви всю кров
ц-с-с хлопці накурилися трави
чи їм насправду ближчими стали зорі?

ДІМ

інколи як повітря ковток
як вода і хліб нащодень
необхідно зібрати
малий наплічник
вирушити на південь або на захід
повз паркани чужих будинків
невідомі станції
а для когось рідні
йти їхати-їхати йти
додому
наш дім неідеальний
а досконалий

безлад має свої закони
сміх дітей запах млинців
кіт у чоботях діда Василя
ховається від невістки
тим часом мама просить
витри нарешті
з цих вікон пил
одна моя рука її слухає
інша гортає книгу
певно поезія
починається саме вдома
й тут же вмирає незаписана ніколи
діти плачуть
шкварчить пательня
кіт вистрибує з чобота
перевертається в повітрі
розсипає тепле борошно
промінь саяннув
крізь кепсько витерту шибу
хто витирав?
я

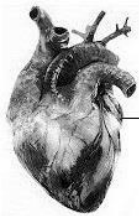
ЖІНКА

*де ріс цей гриб там я шукав дороги
й зійшов на плай а там як чиста форма
стояла жінка й звір їй всівся в ноги
тривкі мов сильний запах і – зниклі*

М. Лаяк «Тонкість»

синій як небо у сутені сум
я залишаю тобі я лишаю
хатку дере́ва молочну ріку
висхлий чебрець і житній окрасць
стіл при якому збиралась рідня
давнію ікону і з ясена браму
постать гінка напевно моя
входить у ліс між дере́вами
я ночувати зостанусь тепер

зимно грибами пахне волого
глицею встелена твердь – то підлога
місяць – це звір
скрадався... завмер...
різко стрибнув – і впав мені в ноги

Інверсія серця

БОГДАН ЗАГОРУЙ – поет-пісняр, гітарист, народився у місті Хмельницький посеред дев'яностих років ХХ століття й виріс із любов'ю до свого міста й до його давньої назви – Проскурів. Здобувши повну загальну освіту, узявся за музично-педагогічну в гуманітарно-педагогічному коледжі міста Бар. Нині живе в режимі перманентної подорожі Україною, адже любить її краєвиди, особливо – рок-фестивалі. Із 2015 року він є гітаристом і вокалістом гурту "Aemilia", що складається з музикантів Вінниччини та Хмельниччини, виконує панк-рок, альтернативу, хард-рок та інді. Богдан Загоруй – колишній учасник рок-гуртів "Крик душі", "Acid Rain" та "Extrim Page", котрі виникли в м. Хмельницький. Нещодавно став учасником сольного проекту "Мед і курага". Авторитети в пісенній творчості для юнака незмінні – Курт Кобейн, Святослав Вакарчук, Андрій Хливнюк, Андрій Кузьменко (Скрябін). У 2014 р. Богдан Загоруй приєднався до "Інверсії серця", виступив як поет і як бард, разом із Ігорем Янішевським, у програмах двох міжнародних науково-практичних конференцій зі проблем художньої творчості, а також у «Барських читаннях», акомпанував відомим і невідомим поетам, забезпечуючи мелодекламацію.

У той час, коли молоді автори поспішають заявити про себе на весь голос, Богдан Загоруй усамітнюється з гітарою й пише інструментальну музику (етюди, музичні замальовки з вокалізмами), частіше – пісні на власні вірші, які потім виконує у джаз- та в рок-кав'ярнях міст-мільйонників і малих містечок рідного Поділля.

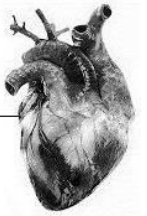
Стрункі строфічні поезії, на два-три, рідше на чотири катрени, – це те, що легко пишеться, завдяки улюбленим прийомам повтору слів, реплік, рядків, строф. Молодому бардові піддаються різні теми: любов і розлука, ненависть і героїчність. Він не боїться бути відвертим, дошкульним, гострим, не боїться закидів про заполітизованість, не уникає сленгу, просторіч, згрубілої лексики й вульгаризмів, доповнюючи власну словесну прямоту рифами та слайдом:

Ти б на три букви не пішов,
сусідський гаспиде? Піймають
і вже нічого не простять
звичайні, чесні роботяги.

У двострофній поезії, де автор не дотримується заданого римування в першій строфі (перерване-нерегулярне змінює на послідовне, не продовжує початкове з повтором слова (війна-війна)), легко висловлює межовий розпач як наслідок переживання війни на сході України:

Війна в людей, війна в емоцій.
Війна, ти на моєму боці?
Пограєшся життями й почуттями,
поріжеш кулями й мечами.

Мені не боляче, ти ріж.
Лиш не скорочуй пауз між...
О, не дивися, рви!
Вже нігті – мов леза брит...ви.

У ліричних віршах Богдан Загоруй несподівано м'який; ліричний герой – відданий, як лицар. Елементи куртуазності розчулюють читачок – мабуть, на те й розрахований цей словесний легіт, котрий із піано замилювання й філософської відстороненості переходить у форте клятв:

Ходжу по цій землі –
злість глибоко в нутрі,
люб'ю на проблем обрік,
шал на систему й вік.

От би зростити крила,
ти б на них полетіла!
Я би піднявся пилом –
вслід за тобою, мила.

Поезія «Тебе одну» нагадує інтонації любовних пісень Святослава Вакарчука. А от у філософських роздумах Богдан Загоруй любить змішувати й поєднувати несумісне, для прикладу, грецьку міфологію та християнські притчі зі Старого Завіту:

Пустеля – це хіба життя?
Та й ти ж у титрах – роль Мойсея;
неси проблеми на плечах!
І гейби сльози на очах!
Все – Одисея!

Цікаво читати і слухати молодого барда-пілігрима Богдана Загорую, бо у своїх, іноді вельми наївних, сповідях він природній, пластичний і різкий водночас, не штукарський; не робить зі свого героя рупор мас. Будь-який вихлюп емоцій у його невеликих медитативних творах – це апріорі відвертість, із якою молодик ділиться так, наче віддає нам назавжди весь свій життєвий досвід, а не лише музику чи слово; саме це не може не приваблювати.

«СКІЛЬКОХ ДУБОВА ДОШКА КРАЄ?»

***

Війна на сході України,
війна в тобі, війна в мені.
Навколо стигми та руїни...
Ще не набридло, далебі?

Дощі кислотні не змивають,
не розчиняють люту кров.
За нас герої повмирали...
Ти б на три букви не пішов,

сусідський гаспиде? Піймають
і вже нічого не простять
звичайні, чесні роботяги.
Москалю-чахлику, ти ж гад!

Подейкують, що зло не дохне,
та час перетаврує все.
Скількох дубова дошка крає?
Тебе, – готуйсь, – не оминє!

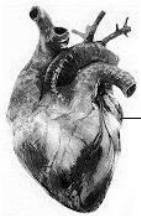
МУЗИКА...

Музика – то лепський друг,
давно збагачує мій дух.
Мелодії палкі, слова –
у тім і правдонька жива.

Хочеш, влаштуємо паті?
На вулиці, в пеклі, у хаті.
Напишемо гарну пісню –
послухай в годину пізню!

Слухай, це ноти плоті,
гучно десь, у поході!
Байдуже, хіпі, панки;
музи нам – лихоманки.

Музика – то лепський друг,
вона збагачує мій дух.
Мелодії палкі, слова –
у цьому правдонька жива.

Інверсія серця

МАЛА

Ти кучерява і худа,
така собі. Таки одна,
весела, дуже загадкова,
хоч ляля, та не іграшкова.
Жаскі печалі та образи –
цього не любить, певно ж, ні.
А книги, дотики чи фрази –
мов рок чи грог. Моя й мені.

***

Війна в людей, війна в емоцій.
Війна, ти на моєму боці?
Пограєшся життями й почуттями,
поріжеш кулями й мечами.

Мені не боляче, ти ріж.
Лиш не скорочуй пауз між...
О, не дивися, рви!
Вже нігті – мов леза брит...ви.

***

Ходжу по цій землі –
злість глибоко в нутрі,
люб'ю на проблем обрік,
шал на систему й вік.
От би зростити крила,
ти б на них полетіла!
Я би піднявся пилом –
вслід за тобою, мила.

СКРЯБІН

Він залишив три слідочки на клавішах,
на струнах – наче квінти в тілі, у душах;
є вм'ятини на грифі в гітарі...
Його не знайдуть ехолоти й сонари.

Друже, ти був, мовби янгол-хранитель!
Не дав сумувати, не дав людям нити!
З тобою доба відгула незвичайна!
Ти – віщий, підтримуєш лепсько морально.

.....
Ми втратили, Скрябіне, питому часточку.
Пишімо на листочку пісню-латочку!
Можливо, ти нас чуєш, всіх нас бачиш?
Війна... Десь Бог сидить з тобою, плаче.

ТЕБЕ ОДНУ...

Для тебе однієї я існую,
для тебе я живу.
Для тебе моє серденько палає,
для тебе голос мій співає-помирає.

Тебе одну, тебе одну кохаю,
тебе одну, тебе лиш, відчуваєш?!
Ти, тільки ти! Потрібна вік мені,
бо розумієш все на цій землі.

Ходи до мене, у мої обійми,
з кохання припиняються злі війни.
Хотів би бути звільна коло тебе.
Така насущна, о, не плач, не треба.

Тебе одну, тебе одну кохаю,
тебе одну, тебе лиш, відчуваєш?!
Ти, тільки ти! Потрібна вік мені,
бо розумієш все на цій землі.

Оберігатиму тебе!
Не покидай мене й Мене!
І не питай уже нічого,
тепла подай, пташино строга.

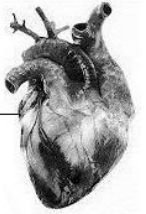
***

Носиш по землі страждання,
відчувши долі дихання.
Від усього далеко не втечеш:
є кіч, є спазм, є стиль, є треш.
Пустеля - це хіба життя?
Та й ти ж у титрах – роль Мойсея;
неси проблеми на плечах!
І гейби сльози на очах!
Все – Одиссея!
Неси ж усмішку на обличчі!
Нікому з нас війна не личить.
І щоб ніхто край не чіпав,
збираймо військо, не конклав!

ЧИ МОЖНА?

Люди хворіють – і їх лікують,
таблетками з ранку й до ночі годують.
Дивно, щодня бачу білі халати...
Чи можна емоції залікувати?

Врятуй мене, люба, я в стані афекту!
Не хочу цукерку, не хочу таблетку.
Врятуй мене, ніжна, своїми руками,

врятуй мене, зірко, губами-човнами.

.....
Якби всі рани лікувались,
то люди би запосміхались.
Шкода, що мертвих не златати...
емоції не злікувати...

НАМИСТО З КАЛИНИ

Україно моя – кущ калини!
Над тобою сміялись – побили.
Трусили, мов грушу, рубали.
Ти не здаєшся? І завтра напали б.

Ягоди спілі додолу злетіли,
в землю забилися, у небі гриміли.
З ягід зроби, рідна-мила, намисто!
Вперто носи, проти хамства й убивства.

Градом калина у трави злетіла.
О, збережімо! – це все Україна.
Ми ж її срібні, потруєні діти!
Варто любити або зрозуміти.

З ягід намисто чужі відібрали,
черви на корінь солодкий упали.
Мало упилися, потрібен весь кущ,
разом з мільйонами вирваних душ!

Україно моя – кущ калини!
Над тобою сміялись – побили.
Трусили, мов грушу, рубали.
Ти не здаєшся? І завтра напали б.

МИ НЕ РАБИ!

Чому в Україні трудяга страждає?
Чому потерпаємо? Чом замовкаємо?
Нащо страждання, цей вицвілий біль?
Бійся – не стій! Йди, сердего, та дій!
Скільки ж то років були ми рабами?
Дурнями стали, а ниці – катами.
Били віками та днями знущались –
ми ж умирали та пісню співали...
Знаю, втікаю ж і я від проблеми.
Хто ж то не любить безпечної теми?
Стіймо рішуче, коли добивають!
Ще від Сірка рвань у рай не пускають.

ЄВРОПО, ТИ ЧУЄШ?

Плачуть матері за своїми вояками;
вони ж бо герої, про них кажуть матами!

За що помирають і нудяться в раю?
За що матері сльози ллють-проливають?

Політику, та ж ти прийшов не туди!
І сором-прокльони тобі між людьми!
До війська не йде ні твій брат, ні дитина.
Купюри й Канари тобі завше милі.

Завіщо країні моровисько й горе?
Хто бореться, Батьку Тарасе, поборе;
але наш народ лихварів покриває.
Європо, ти чуєш, Європо ти знаєш?

Політикам люди потрібні для зла,
Без зла, кажуть деякі, мало добра.
Добро – це надія, яка відстраждала.
Ой, мало, народе, тобі її, мало...

ПІСЛЯ ДОЩУ

Вітер зірвався не на жарт,
дощ узяв свій азарт,
Краплинами весь до землі,
а ми ж бо у тіні, малі...

Ходи, люба, я обійму.
Без тебе помру, ту-ру-ру.
Й ти міцно мене пригорни,
до серця, до себе – крильми.

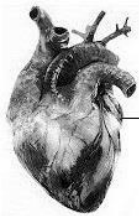
Промоклі додому пішли,
а сльози – мов запахи злив.
Дорогою я промерзав,
а ти світ у косах несла.

Ми ближче, все ближче до хат –
тепліше серденьку стократ.
Вже двері сама відчиняєш –
Мене сон і легіт проймає.

Десь побіля тебе засну,
згорнувши тінь милу твою.
Як довго без тебе не спав!
Ти щастя, ти сонце, ти крам!

НОВЕ

Все спочатку, з нового листа –
я пишу й починаю життя.
Все ще буде й не так, як раніш.
Як чудесно, що радості кіш.

Інверсія серця

Нічка. Радіо тихо ввімкнув.
У піснях Океанів заснув.
Все в тумані, яскраве ж усе!
Йшов і йшов... Та й побачив тебе.

Руку спробувавши простягти,
прагнув милості – зникнула ти.
Прокидаюся – ніч і стіна.
В голові: "Я знайду тя, мала!"

День у сонці, а тіло в журбі.
Чорна постать далеко, як міф...
Ближче-ближче, ось я й підійшов.
Ти смієшся – і легшає кров.

ХЛОПЧИК ЗІ СХОДУ

(монолог)

Дім і родину відібрали,
життя – на мати, до Валгали.
Здається всім навколо – я
перетворився на бомжа.
Чому таке спіткало нас?
Приймаємо кривавий пас.
Судьба кидає край під прес.
Куди ти котишся, прогрес?
Брехню у плаття зодягнули,
війна – травесті-діва. Збули
старі шоломи. Смертні дні.
Ми й народились у брехні!

***

Ти є? Де ти є? Розкажи!
Куди ти зникаєш, куди?
Себе, мила, десь бережи...
Не йди.

Втекла ти зі серця, з життя,
залишивши в нім пустоту.
Шкода, не моя. Пощади
сироту.

Коли падав я до нулів,
ти з долу мене підняла.
Хай куля б летіла стрімка –
Моя!

РІКА БОГ

Велика й широка ріка,
наповнена всеньким до дна:
щастям, горем, утратою.
Історію має багату.

Забери від мене, річко,
всі проблеми.
Залиш тільки її,
залиш мені.

Твої води чорні й темні –
чи нічні, чи денні.
Хвилі навznak підіймаються,
падають – а не каюсь я.

Забери, забери ж усе!
Залиш для неї мене!
Залиши мені лиш її.
Ми ж одні отакі... Смутні...

Темна вода дико грає,
вітер гуляє раєм.
Оце ж бо ріка моя.
Любая, милая.

ПРОСКУРІВ ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Проскурів Хмельницький – то моє місто,
тут море людей є, то ж інколи тісно.
Проскурів Хмельницький – то місто моє,
сучасне й гарнюще, тут річенька є.

Живуть тут веселі хлоп'ята й дівчата.
Тримаймося разом! Хай брат йде за брата!
У кожного з нас у цій світі є справи,
а те, що єднає, – свобода держави.

Карпати й моря, терикони та доли,
не замінять любові до міста свободи.
Веселого хмелю нам тут вистачає.
І Буг – мов дорога до сивого Раю.

І гетьман стоїть, як виходжу з вокзалу,
у нього є кінь, в нього шабля зі сталі.
Ми ж місто своє підіймаємо нині.
Агов! Не мовчімо! Уклін Батьківщині!

Проскурів Хмельницький – то моє місто,
тут море людей є, то ж інколи тісно.
Проскурів Хмельницький – то місто моє,
сучасне й гарнюще, тут річенька є.

КАТЕРИНА ІЛЬІНА народилася 17 жовтня 1994 року в місті Бар Подільський. Поетка, прозаїк, публіцист, журналіст. Студіює «видавничу справу та редагування» в Київському університеті імені Бориса Грінченка, дописує для видання «Живи активно». Учасниця літературно-мистецької формації «Інверсія серця», літературного об'єднання імені Василя Стуса. Лавреатка всеукраїнських фестивалів «Підкова Пегаса» (2011, 2012), «Малахітовий носоріг» (2011), всеукраїнських конференцій з проблем сучасної художньої літератури та її видання, учасниця щорічних «Барських читань», різноманітних мистецьких нарад і форумів, декламатор, лауреат конкурсу інтерпретації поезії Василя Стуса й сучасної подільської поезії, учасник-призер відкритих мікрофонів, разом із Мар'яною Рубаняк – модератор літературно-мистецьких презентацій творчості молодих авторів, зокрема – книг віршів Василя Пастушини та Анастасії Дан (Зануздової). Катерина Ільїна підготувала до видання збірку ритмізованих мініатюр українською та російською мовами – «Неборозколи» (із передмовою Ірини Зелененької); збірка стала об'єктом кваліфікаційної

роботи на здобуття спеціальності видавця в Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського. Улюблений демонстративний фетиш дівчини – дуелі з адептами таких відомих літературних угруповань і гутірок як «Новий Шинок», «Лірики Т», «Скарб», «Поезія без купюр». Її талант із химерними плетивами-іграми помітили Михайло Каменюк та Василь Кобець. А сама поетка захоплюється такими особистостями як Андрій Любка, Марк Лівін, Любка Дереш.

Індивідуальна творча манера балансує на межі модерну й постмодерну, хаосу й полікультурності, інфантильності й міфу. Подоланка любить дизайн, експериментує, переносячи у вірші термінологію з багатьох галузей знань. У художньому світі Катерини Ільїної домінує простір міста, який проникає в усі образи і стає філософією. Стикаючись, домінантні художні картини сучасного українського світу переплітаються. Традиційна ідилічна картина подільського села (поля, гаю, хати, флори, селян) і картини міста (вулиці, квартири, містяни і міщани) змінюють одна одну, ніби клаптики, ніби елементи вітражів: «джмелі-джмелики / джмелики-веселики / помирають під акордеон / їх поглинає / сірий пил дрібниць». Містечковість, міщанство, недолугість висміяні тонко й легко. Астрофічна поезія Катерини Ільїної нагадує пістряве панно, печворк, вітраж, колаж, ілюмінацію (ті техніки дизайну, які до душі молодій кокетці), про що промовисто свідчить від першого й до останнього слова поезія «А я на пристані в печалі...». Поетеса звільня експериментує, повністю відірвавшись від традиційного для подільської поезії неоромантичного пафосу, символістської вишуканості (хоча використовує елементи неоромантизму й символізму – радше, конструює). Щільно пов'язала свою творчість із химерністю, карнавальністю, абсурдом, прикольністю: «присягаюся – я не на землі / ловить із дирижабля». Її екзистенційні твори то підвладні законам рими, то ритмізовані за акустичним враженням.

Як типовий поставангардист Катерина Ільїна зрідка звертається до невіршених, злободенних проблем людства, зосереджуючи свою увагу на аналізі внутрішнього стану, власних емоцій, відчуттів, переживань, іронізуючи навколо всього: «інфантильно шелепаю бантиком». Зовнішній світ зображено як фатальне, сміховинне й карколомне тло-обрамлення, що мотивує

Інверсія серця

внутрішній чудний стан. Авторка й сама іронічно підкреслює, що грається словами, почуттями, бо вірш – радше витівка, а не емоція: «життя – гра цукерки й діабетика». Чи не кожний образ у такому плетиві слів є самостійним персонажем, що живе за своїми (внутрішніми, вигаданими) законами, як і сама авторка. Світ (як зовнішній, так і внутрішній), усяке життя – приречені, хоч у цьому світі є калейдоскопічні приємності. Усе це є типовими постмодерністськими прийомами: «видихаю останню кулю», «ти ж дурник / ти не Аполлон». Дівчина, якій за двадцять, думає про кінцевість усього і про смерть не випадково, адже зміна століть несе непевність, загрози: «і чи важко чи не важко / всі акорди стануть в ряд / а не вірних розстріляють / кілька заздрісних солдат», – а це вже передчуття медіума.

Саме тому у віршах-передчуттях Катерини Ільїної з'явилася потреба знайти вісь, якийсь вихід або втечу: «грайлива смерть – холодна осінь». Кохання теж має ознаки витівки або приреченості: «маю духовну цінність – твої ямочки на щічках», «я виринаю з океанів – ти не залишив мені пліт», «наскрізний постріл – не схиб / у серце ціль», «вір мені / бо я твій крах / найцікавіша трагедія». Читач може закинути авторці незрілість думок і почуттів, змістову непрозорість, перенасичення образами, химерну жорсткість і грайливу жорстокість, бо ж лірична героїня перманентно переконана, що «легше вбити / аніж усміхнутися». Але форма, словесні поєднання залишатимуться привабливими, бо саме це дівчина і практикує (жодних подій, жодного дискурсу, лише барвиста екзистенція, безглуздя та мейнстрим). Отже, ліричний експеримент (нехай це навіть, більшою мірою, експеримент заради експерименту й задля тенденційної полікультурності, а не з поваги до Слова) Катерини Ільїної триває й зацікавлює.

«ІНФАНТИЛЬНО ШЕЛЕПАЮ БАНТИКОМ»

***

мета – метання вітру в полі?
мета думок польоту
що на папері ждуть оплоту?
слова – піхота
що за наказом йде у бій
орда здичіла чи відважна рота?
ти – головний
твоя робота
не допустити тьми й війни
необережне слово – у повітрі постріл
ти не стрілай а краще розкажи
як добре бути молодим
із миртами розквітлими з весни...
***

джмелі-джмелики
джмелики-веселики
помирають під акордеон
їх поглинає
сірий пил дрібниць
що все мені торочиш
він ранить і руйнує храми
твоїх численних веж-облич
ой у тобі достатньо спиць

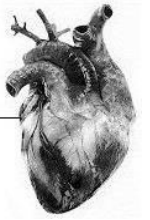
щоби з душі зробити сито
або дорогу в літо
цить!

***

життя – гра цукерки й діабетика
на тобі пігулки – от і вся поетика
біль плюс естетика
якщо ти людина
твій розпач – вакуум
твоя душа – герметика
***

я видихаю останню кулю
із боєзапасів – слів
ти боязливо ніжний як АК-47
навзаєм не чути пестливих слів
наскрізний постріл –
не схиб... у серце вціль
***

у світі китайської мішури
так багато зайвого
пластмасового
чужорідного й некорисного
що вбиває нас
чим і ми забиваємо...

та маю духовну цінність —
твої ямочки на щічках

***

поцілунки-труночки
украдені даровані заборонені
зі смаками цитрини
й вишневого пирога...
ментолові цигарки...
перейдімо на «ти»?
полини й курага...
не роздаровуй уста...

***

вір мені бо я твій крах
найцікавіша трагедія
цілуй між рядками
брехати то так заведено
є ще акупунктура поглядів
загадка щось від диявола
і серце моє твоє уранове

***

всі ми любимо змагатись
чи в коханні чи й у сні
тільки першим бути — грати б
десь на фінішній струні
і чи важко чи не важко —
гей акорди станьте в ряд!
а невірних розстріляють
кілька заздрісних солдат...

***

грайлива смерть — холодна осінь
прикрасить світло золоте
злякалася уява боса
сховавши пристрасть в портмоне

***

присягаюся — не на землі
ловить із дирижабля...
а може навіть уві сні
мої фантазії уявні живуть у травні?
а хочете щось про театр абсурду?
та це ж моє кохання!

***

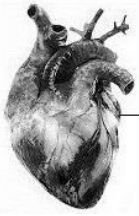
а ми в тандемі забували мрії
і рвали думи на шматки...
свідомість що пірнала в воду
ми залишали потайки...
нехай потерпнуть руки теплі
і хай забудеться мій світ!
бо виринаю з океанів —
ти не залишив мені пліт...
і раптом стало сухо в горлі
так сумно без чудних подій
хоч ти є бовдур нерішучий
без тебе важко як не мрій...

***

як спросоння з'являються вірші ?
стишено шепочуть іконам — почуй
де вірші живуть?
як пишуться вірші?
як ніч покидає вуса kota
як сонце солодшає мов курага
і зранку роса диктує катрени
і півень доспіває перший рефрен
то неба канва — його реверанс
у кишені крім вітру декілька фраз...
спросоння пишуться вірші —
то ж арфа звучить а не просто душа...
як пишуться вірші?
ніхто не зна...
та поки лунає амброзія слів
зникає корозія душ
допоки десь пишуться вірші
надія жива...

***

заходить сонце
самотньо вмикає джаз
серце б'є по стрілках
кажи їй: — ти схожа на небо...
а вона й не хоче нових появ
тому вмикає джаз
відвідує Парнас
випиває зі склянки білий жах
ти трохи п'яний?
вільний від образ

Інверсія серця

***

усе крихке
тремтить у змісті
я буду ким треба
а треба?
дістатися кутика неба
і бути під ним
ніби мостом
німим листом ...
нумо один без одного
попостуємо ?

***

їде-їде старий віз
стільки світу переліз
і стомився від валіз
в одній щастя
в іншій гріх
чи багаж той для утіх?
а набір демісезонний
кожному емоції
блок лежить бетонний
замуруй ! не хочеться

***

о ти ще мрієш про Париж
і круасани – в каву
а на столі вареники холонуть
сумує сало
хоч замотаєш себе в сарі
ти все ж той самий
а вишиванку міль же доїдає
тієї бо що гени пеленає
вже немає

***

а я на пристані в печалі
чекаю просто чашку чаю
либонь і пристань у печалі
і чорна чайка з молочаєм
мені байки у сні читає
про чорнобривих
про лукавих...
куди молочний шлях веде?
про чумаків
про сіль-розлуку
про козаків

Святого Лука...

так легко вбита я із лука
а нині маю власну муку –
на ній і замішаю хліб...

***

мій шлях сьогодні
кривою доріжкою
з білого пилу до кришталю
а далі вино – ти – вино
хризолітові світанки
застуджених «ми»...
приймаю всі правила гри:
згодна без сліз і без болю...
де твій удар із лівої ?
щоб не марила надією!
абсентова фея чекає –
голомозою...
я купила їй квіти
підє з мімозою

***

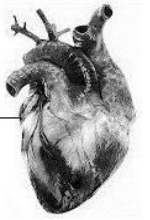
четверта ранку опісля ночі
ці рими незламні
й напрочуд
годинами стежку топчуть
перед очима розбурхане море
amore! amore mio...
міокардом мені боліло
твое порцелянове тіло
твоя трансцендентна душа
о невміла

***

ми граємо в піжмурки до ночі
ми граємо з собою на межі
де правда? де сміх?
де кривда? а де брехня?
змішалися разом у знак каяття
застигли на серці...
спалахів кряж
я просто муляж
ти просто муляж

***

чи віриш-бо я задихаюсь?
у пристань твоєї зіниці

так тихо влітають синиці
коли в моїм серці суниці...

***

і не кажи що я змінилася
і не питай – чому?
ти ж дурник
ти не Аполлон...
був би ти Пантікапеем
знищила б кілька колон

***

я не цікава
бо лише зануда
і світ такий собі нудний
ми сірі люди
сірі й будемо –
то просто нудить і болить
коли вже кинемо марудне
гріхи і драми дідусів ?
коли роздягнемо полуду
влаштуємо з мечем двобій?

***

трішки поглядів на об'єктив
трішки гарячих долонь
трішки тебе трішки мене
більше – болю і голих скронь
сонце смарагд-трава
спалах – лови небеса
усмішка фотоефект
все – ніби плівки секрет

***

літо на сковорідці
отроцтво весни
стерильність зими
осені камуфляж ...
так і життя –
в техніці декупаж...
улітку – полуниці
на осінь – небилиці
узимку – сніжинок солод...
якось та виживу
впустивши холод...
а тільки
розбив моє серце молот

***

краєм неба
кудлаті хмарки
вдягнули на осінь
старі куфайки...
а сонце на сквери
розлилося медом
каштан по бруківці –
пузатий пан-ледар
клен он шарудить
жовтіючим ехом
сосна зеленіє
своїм альтер-его
із віч задзеркалля –
солонеє плесо...
цей жовтень як лезо
тверезий...
імпреза

***

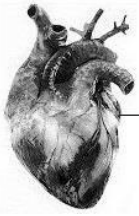
на краю старого неба
вістря голки майструє схудла думка
фуга виснажує вітер по ребрах
сьогодні все справді добре
просто легше вбити
аніж усміхнутися...

***

танцюй-танцюй у темряві дівчисько
танцюй – ще поки сили маєш
бо завтра прийде той хлопчисько
захоче – поглядом зламає

***

хтось на тлі небес забувся:
жовтень – срібло пармезану
я його назвала «місяць»
він у смутку чимось схожий...
ми немов з ним кровно-рідні
між дерев родинних ліній
він – як я – дивак лунатик
і холодний не романтик
як паломника чоло
йому личить зело м'яти
синьооке серце мрії
птаха-ніч...
пустель безмір'я...

Інверсія серця

убирається у зорі –
плащ і маска Казанови...
плаче панна пармезанна
хто ж із нас не дармограй ?

***

зорі розсипав – мовби срібняки
ночій марнотрат а в душі волоцюга
безпечна у нього елегія й туга
на місяці він примостив би рояль
вірші пивав би й на музику клав
сові самотній продав би фагот
лані лякливій сріблястую флейту
перевернув би все з ніг догори
може вже краще на ноти?
грає мелодія – і медонсить душа
наповнює сенсом соти

***

хтось із тіла яшму позбирав
медові сльози – ніби ніч отрути
твої уста – червона рута
пів на дванадцяті – знайшла!

***

ми скло... скло буденності
вихідні – щонайбільші
сумні вітражі
чи лише я бачу
у твої очі – журавлі?
несуть мені сонце?
та хіба вона буває?
усе це вигадка – любов
поки я її втрачаю
журавлі летять на південь
ов...

***

наше минуле –
лишень артефакти
якщо і є користь
то для пилу в музеях
колись поцілunki
були важливими
наче колісниця у колізеях

***

вже ніч як осінь шелестить
смакую сум червоних яблук
і ти коханий все не спиш
рахуєш падолисти небозгаси...
зірки танцюють по воді
і падають все нижче...
візьми серпанок мрій і пригорни
коли по хвилях вітер свище!
та ні... не риньмо у весну –
бери картате покривало!
тепер у холод вітровій
мурахи по губах збирати б...

***

хочу плакати або морозива
як маленька в руці із лялькою
одне з двох: на хвилі або здолана
інфантильно шелепаю бантиком

***

вибухай... не дихаючи
на бісер антиматерії
так солодко бути твоєю полоненою
цей вечір зів'яне браком електрики
бо сплетінням долонь
ми творимо естетику

***

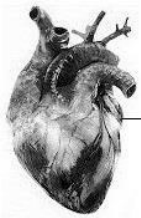
дарунки долі гирчать під серцем
я в коханні не виміряла герци
не змагалася в любовощах
не любила вишень у хрущах
а тепер уламок
твоєму подиху присвячений
рік за роком закреслений
мріями праведних
в жилах моїх штурмом
а так було гарно й колоратурно...
феромони – як демони
обман – а незабутньо
холодні пальці – сторонні
у них сенсу більше
аніж у Джоконді
на твої карі молилася б...
знаю – будуть плечі снитися...

АНАСТАСІЯ ІСЬКО народилася 22 листопада на зорі незалежності України в селі Конатківці Шаргородського району, зросла в педагогічній родині (мама й бабуся – учителі), здобуває фах видавця й журналіста. Учасниця літературно-мистецької формації «Інверсія серця», літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко), солістка народного ансамблю «Калинове намисто». Резидентка мистецьких салонів «Інтермецо» (Вінницький обласний краєзнавчий музей) «І музика, і слово, і сльоза» в обласному Будинку культури вчителя під керівництвом Тетяни Яковенко, міжнародних конференцій «Художня творчість у контексті проблем її вивчення: Михайло Коцюбинський і Східне Поділля» (2014), «Художня творчість у контексті проблем її вивчення: екологія душі, екологія планети» та «Барських літературних читань» (2014, 2015), дипломантка «Малахітового носорога» (2015), фіналістка міжнародного проекту «Одна маленька свіча» (КНПУ імені М.Драгоманова), поетичних батлів. Захоплюється народним, академічним та естрадним співом,

а також грою на фортепіано, що вельми вплинуло на формування чіткої строфічної будови віршів, на відчуття гармонії їхньої фонетичної організації. Анастасія Ісько – типова представниця неоекспресіоністської фемінної поезії та химерної неоготики, адже її життєвий досвід, переломлений через внутрішні колізії, особистісні трагедії та випробування волі, а також через філософські й культурні набутки Ренесансу, перетворюється в болючий за рівнем сугестії і динамічний за формальною організацією згусток, де присутні відьомство й покута: «Шкода, що неможливо жити / із кулею у голові...», «У попіл – чесні губи. / Вії – туманні, поетичні, чисті». Пише дівчина й медитації з густою метафоризацією, самозаглиблюючись, пізнаючи світ як екзистенцію. Її творча імпреза представлена на сторінках подільських та поліських видань.

Лірична героїня віршів Анастасії Ісько – медіум, відьма, юродива, одержима словом і коханням. Нині, у часі всеєвропейського відродження й перезавантаження України, повернення до традицій Ренесансу є процесом цілком природнім (до тем мистецтва й інквізиції середньовіччя зверталися й вісімдесятники, й дев'яностники). Двотисячники продовжили неоготичну традицію як питомо українську, а не запозичену, адже найпродуктивніші символи й ідеї Відродження були відомими в козацькій Україні, органічно вплелися у світогляд українців і підготували ґрунт для мазепинського бароко. Отже, у віршах подільянки знайдемо протоукраїнський і ренесансний логоцентризм, культ Богородиці та Богородичної символіки, алюзії на біблійні притчі, вибіркове наслідування старовинних зразків культури: «Відчутний біль, пекельний страх... / Свідомість десь конає в серпні. / Слова молитви на устах». В окремих строфах міститься натяк на високе, лицарське призначення нації і держави. Дівчина поетизує навколо трагічної героїчної ойкумени історичної пам'яті, узявши вектор на всесвітні завдання – осилити фатумний цейтнот і навислий над планетою та над Україною Армагеддон: «Солдатів заховали плити, / свічки скорботні, воскові», «Стіна. Агресія. Кулак. Відняло мову – я німа».

Інверсія серця

Анастасія Ісько легко переходить у розбудові образних рядів і в наративному зображенні від лицарства до міщанства, від символіки соборів до селянської хати, від кольорових мазків до музикальності: «Небес диво синє, котре десь у скрині / ховає від кулі малих лелечат, / несу Батьківщині та кожній дитині / – зливаються дзвони журливих Карпат». Отже, авторка намагається долучитися до творення словесного мистецтва, що є наскрізно-сакральним, позбавленим натуралізму, синтетичності. Тому вірші сповнені тугою за цілісною, гуманною ренесансною людиною, а культура й саме життя є інтуїтивною спробою спротиву матеріалізму: «Білим по чорному – не навпаки, / бо у світанків немає розлуки», «І, уповільнюючи кроки, / на шії бачитиму рожі...». Поетка помітила, що кампанії у ХХІ столітті нагадують II Світову війну з її пекельною жорстокістю й нелюдськими випробуваннями, разом із тим, вони далекі від I Світової війни, де ще зберігалися середньовічні європейські традиції: повага до супротивника, своєрідний військовий етикет і естетика: «Серед садочків чудні чорнобривці / вже не цвітуть, бо стоптали в бою». Сучасна поведінка інтервентів – ординська; це безлика тваринна навала: «Темні часи – стоїмо на межі», «...є жертви, є вбивці. / Мучать по-всякому долю свою». І таких заболених рядків у рукописі чимало: «Затоплєні танки у чорнім вині / ламають спітнілий, зелений асфальт». «Каліч, вбивай! А не шкода?», «Людина на людину. Грати...». Лірична героїня віршів Анастасії Ісько чинить спротив усякому насиллю і у своїй жіночій боротьбі відчуває себе приреченою перед новітньою інквізицією: «Мене засмажать, покладуть на гриль – / от, сьогодення. Хай би навітряки / знущалися нова доба й війна!».

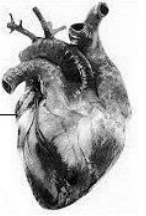
Ліричною панацеєю для дівчини є спостереження за процесом переоцінки цінностей у власній свідомості, у свідомості земляків. Вона перманентно втілює свої хвилювання у слові – не медитує, а спазматично-риторично вигукує правду про людське «я», про себе, про світову культуру та про безкультур'я на їхньому фоні, переломлюючи все крізь призму особистого, інтимного досвіду: «А ти – мій алкоголь, розрив-трава. / Про тебе не розкаже Лао Цзи», «чи є кохання місце? Тут / воно – як нікотин чи ртуть». Дівчина відтворює не лише почуття, а й історію його розвитку, втрати; тому її кохання схоже до відчуття улюбленої Маріянни Кіяновської: «Любити тебе – неначе іти по цвяхах». Їй близька неоготична муза Юрія Липи, Наталки Білоцерківець, Оксани Пахльовської, Юлії Мусаковської й риторична міць Ліни Костенко. Бог, Україна, родина, кохання, честь – чи не найважливіші концепти у віршах юнки, а самі вірші – спосіб пізнання світу, уяскравлений поєднанням метафори з порівняннями та епітетами: «Із неймовірним сяйвом на зап'ястях, / такими дивними нас Бог створив!», «Ріка підхоплює невчасно. / Ікони дивляться услід». Чи в любовних сугестіях, чи в філософських медитаціях превалюють метафори, метафоричні епітети, порівняння, різні за структурою й за широким спектром відтінків у значеннях. Різноманітні тропи, стилістичні прийоми й фігури синтаксису, якими поетеса радше підсвідомо, аніж зумисно, інкрустує кохання, радість, апокаліпсичний відчай, християнський біль, репрезентують культурну специфіку менталітету нашої нації.

«ІЗ НЕЙМОВІРНИМ СЯЙВОМ НА ЗАП'ЯСТЯХ...»

***

Весна летіла синьоока,
загорнена в блакить і в шалі.
Поклала верби на скрижалі
та шепотіла в темноті.
Травною огорнуло плечі,
у цвіті – яблуні та сливи.
Сплела браслет – життя дражливе

вже не таке, як ти хотів.
Брунатне листя у промінні
кладе на себе Божі ноти.
Дощі омили серце всоте,
а ти сховався в німоті.
В густих садах утихли бджоли,
я подумки затихла з ними...

В моїх долонях сонце стигне –
вже не така, як ти хотів...

***

Липнева спрага розбудила
німого птаха, бо зомлів.
У мене за плечима крила –
а залишаюсь на землі.

РЯТУНОК

Мордують події
немов персональна лейкома –
і брили тріщать,
і заковують світ допізна:
– Хотів би поїхати завтра
до мами, додому,
бо нас розділяє усесвіт.
Чомусь я не знав,
що сніг дефективно-гарячий
пронизує шкіру
і крига узимку буває
заледве тонка...
Чому не рятує надія
на краще та віра?
Рятує лиш думка,
що я від війни не тікав!

КРУТИ

Смута зросла по руті.
Кров'ю залиті Крути.
Зброя життями крутить.
Снігом забилися груди.
Мізки схололи. Звуки...
Постріли і розлука.
Біс у ворота стукав –
кидав дітей у пута.

ОСВЕНЦІМ

Смерті під музику
бувають різними.
Волосся вузликом –
його відрізали.
Серця – на досліді.
Дріт під напругою.
Благають – доста вже.
Групою другою
тонуть ув'язнені,

сковані кригою.
Душі незв'язані
ледве оклигують.

***

Сьогодні у сивім тумані дерева,
оголеним гіллям чіпляються в серце.
Тому і спокуси немає для Єви,
яка би раптово хотіла усе це
залити смолою і так, щоб навічно;
уста не зімкнувши, лягти в домовину.
Для чого кохати без тями, навіщо?
Коли кровоточить у лімфі провина,
коли у мовчанні твоя кривда-правда.
Занадто багато у репліці змісту.
Віднині ти носиш «Versace» і «Prada».
Гублю наші спогади втретє за містом.
Прощаю осінню беззахисну тугу.
Без мене, напевно, давно би загинув
або полюбив би неліпшу з наруги.
Носи біля серця мою домовину.

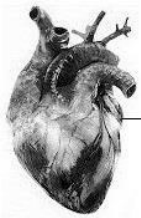
***

В оправі нефриту дороги пропащі,
либонь обпікають долоні та п'яти.
Як звір у капкан, яко звірові в пащу
заходить людина у зону трикляту.
Не дивно, що обрій рожево-багряний
сховався за сірими пасмами зливи...
Давно заліковує сонечку рани...
Усі, навіть риби, занадто вразливі.
Віночком зі глоду-шипшини обвита!
Не дивно, що світло на милиці плаче.
Чорнобильська зона – отруйна щомиті.
І котиться Прип'яттю хмара, як м'ячик...

***

ВАСИЛЕВІ СТУСУ

Затишшя – це маленька смерть твоя.
Вінок терновий вився головою
у кожного правдивого, буяв...
Душило села пахощами хвої.
На Колимі запахло чебрецем...
Взяли ворони спокій, день погожий.
Поет печально, кам'яним лицем
пророкувати й на століття може.

Інверсія серця

***

Усе страшніше помирати,
виштовхуючи егоїзм –
війна іде, летять дебати,
зі серця лізе вуж-цинізм.
Шкода, що неможливо жити
із кулею у голові...
Солдатів заховали плити,
свічки скорботні, воскові.
Стає болючіше, нестерпно.
Відчутний біль, пекельний страх...
Свідомість десь конає в серпні.
Слова молитви на вустах.
У психіки нема ознак.
Коротші дні, уже зима.
Стіна. Агресія. Кулак.
Відняло мову – я німа.

33

Пожухлий безтурботний сонях
ніколи не воскресне вже
у змучених малих долонях,
що працею розбиті щент...

***

Дихає світ в апперцепції світла.
Сонце укрилось у ковдрі гвоздик.
Майже щодня сотня-друга магнітів
тягне у небо і кличе на «Ви».
Так, я не можу забути минуле...
З чорних троянд, із поблідлих лілей
склалось шиття – і мене відштовхнули,
вміло зітхнули і кинули в глей,
душу – в музей; виставкова, о сьомій.
Від аплікацій лишилася тінь.
Всохла пелюстка, скорилася долі...
Переживу цей період падінь.

***

Білим по чорному – не навпаки,
бо у світанків немає розлуки.
В доброму яблуці сплять хробаки...
Оскаженіли поламані руки.

***

Рвуться з корінням нечесні думки,
точаться з кров'ю сталеві ножі.

Душі спаковано в тисячні труни.
Темні часи – стоїмо на межі.
Біла палата і білі халати...
Смерть і життя – то шляхи нелегкі.
Хочеться вити, від болю волати.
Вік – як тюрма. Смак поразки терпкий.
Люди – як люди... Є жертви, є вбивці.
Мучать по-всякому долю свою.
Серед садочків чудні чорнобривці
вже не цвітуть, бо потяті в бою.

***

Чужі парасольки бояться води.
Розгублені краплі несуть самоту.
Не страшно упасти мені з висоти,
комусь – визнавати за фарс доброту.

***

У дикому полі травиночки голі,
зеленим відтінком утішно горять...
До присмаку солі підсиплю бемолі,
вдихаючи дим чудотворних багать...
Небес диво синє, котре десь у скрині
ховає від кулі малих лелечат,
несу Батьківщині та кожній дитині –
зливаються дзвони журливих Карпат.

***

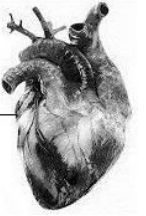
Години, хвилини, секунди та дні
ковтають пронизливі звуки – о, фальш!
Затоплені танки у чорнім вині
ламають спітнілий, зелений асфальт.

***

Пасивний день, одноманітний стиль,
захмарна ніч відштовхує думки.
Мене засмажать, покладуть на гриль –
от, сьогодення. Хай би навіпрямки
знущалася нова доба й війна!
О, люди! Потомились ідучи.
А ти – мій алкоголь, розрив-трава.
Про тебе не розкаже Лао Цзи.

***

Раптова, каторжна зупинка
серед облич німих, байдужих.
Рятує від бездумних вчинків,

рятує від безчесних друзів.
Дає нагоду зрозуміти,
що у житті не все так просто,
що серед нас безгрішні – діти,
всі інші – як сокири, гострі.

***

Рука холодна мить розвіє.
Це не кохання, тільки пристрасть.
У попіл – чесні губи. Вії –
туманні, поетичні, чисті.
Мелодія фортепіанна
нав'язує мінорні ноти.
Чи ти чудовий? Чи я п'яна?
Затягуєш мене в болото...
А зорі кольору фіалок
хотіли квітнути щоночі...
І сталося те, що, власне, сталося.
Їх ранок розірвав у клоччя.

***

Світанками йдемо – в бажанні щастя,
в очікуванні літньої пори.
Із неймовірним саявом на зап'ястях,
такими дивними нас Бог створив!

***

У світі тихих і премудрих слів
обрубаних учинків, левів і вовків
чи є кохання місце? Тут
воно – як нікотин чи ртуть.
Повзе тихенько через вуха...
Я геть не чула й ти не слухай.
Чи є любові місце в серці?
Там камінь, сіль, вода із перцем.

ВІДЬОМСЬКЕ

Під бетонною корою сині ночі.
Заховалися чортиська і белькочуть.
З пустотілої коробочки-квартири
(не за номером тринадцять, а чотири)
вечорами бачу – ніби чорні роги.
Ноги б'ю, не оббиваючи пороги.
Утікаю я від себе, бо в болоті.
Є нагода політати, сльози – потім.

***

На п'яльці стигла горобина.
А вище – втрачені тіла...
Біля городу, попід тином
збіліла кров і потекла...
Співає жалісно, скорботно
суха від сліз, колюча морва.
Стає самотньо, я – навпроти.
І ніч – немовби чорна торба.
У ній життя було – минуло.
Найкраща, дуже дивна річ –
шиття бабусі... Стало мулом.
Пішла тихенько по той бік.

***

Крізь жовті з чорним окуляри
дивлюсь на здичавілий світ.
Оці – альфонси, ті – повії...
Завіса. Слід лишає кіт.

ЗАЛЕЖНА

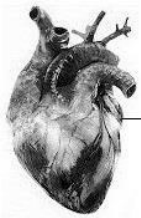
Таке життя немає змісту –
слабкій людині в місті тісно.
Повзу, як труп, як лялька вуду.
Три голки – і колотись буду;
одну – у руку, іншу – в ногу,
щоби не втрапила до Бога.
А щонайбільшу – в сіре око,
не стану вже й собі пророком.

СПОГАД

Малими ще ховали
під сорочку руки.
Безглуздо жартували,
що десь-то позабули їх...
Здавалося, вночі лунав
і свист, і стукіт.
Насправді ж то навік
скінчались дощ і сміх...

ВАЛЕНТИНОВІ МАЙДАНЮКУ

Мене дратували дискант і сопрано.
Від них-бо я дика, від них-бо я п'яна.
Давно неспокійна – ні кави, ні чаю.
Не хочу нічого, тому лише скраю
тихенько подам перекуплену чашку.
Тобі нині сумно? Тобі зараз важко?

Інверсія серця

Почуй же благання і будьмо – на «ти».
Три кави – для стильних, а чай – для жаских.

***

Переплітаються тумани,
де сірі очі. Я тону...
Життя, насичене обманом,
ковтає нічку не одну.
Тисячолітні зорі – хворі.
І руки кам'яні. Чомусь...
Несамовитим стане сморід
пустих газетних слів. Здаюсь!
Тисячолітні зорі гаснуть.
Життями встелюється Схід.
Ріка підхоплює невчасно.
Ікони дивляться услід.

***

Тиша колише, ламає безсоння.
Зло і добро – на ралець, на дуель;
пише, не пише – думки та безодня.
Небо не змінює колір – пастель.
Зайві три фрази, не зайві – образи.
Кожна година – як мить, лише мить.
Не реагує душа на догани.
Голос зрадливо, дражливо тремтить.
Дайте отруту, втоплюся у всьому!
Зло і добро. Чи закінчиться бій?
Переживаю наклепів оскому.
Хочеш заплакати? Краще радій!
Підсумки підсумків, протистояння.
Я не боролась, напевно. Чому?
Відповідь є на чужі запитання.
З ними у вірші себе залишу.

***

Земля здригнулася від болю –
і винуватих не знайшли.
Всі розділили браві ролі,
ворожим наступом пішли.
Цивілізована країна?
А безладом керує страх.
Столиця – не панно – руїна.
Народ завмер у молитвах.
Людина на людину, грати...
Ніхто не винний – це життя?
Ніхто не мав би постраждати!

А пізно, все без вороття...
Упали ув очах народу
політики, що прагли змін.
Здолали? Нате нагороду!
В обличчя кулі, купи мін...
Протести або потрясіння...
Каліч, вбивай! А не шкода?
Із неба я прошу спасіння.
Нехай минуть війна й біда.

***

Моє село – моя колиска.
Як свіжий подих вітру,
мов акварелі довга низка,
захована в палітру.
Покрита перлами та росами,
припала до маленьких ніг...
Травиця стелиться покосами.
І квіти, й мед, і перший гріх...
Моє село – пісенна згадка,
дерев зелена, тиха гра,
де небо – як свята лампадка.
Та в місто їхати пора...

***

Осінній холод не тамує голод
своїм повітрям свіжим і легким.
Почула раптом неба шепіт, солод.
Тепер щодня сумую разом з Ним.
Зникають дні в жовтневій метушні.
Туманом скуті ген міста і села...
Вони пригнічені, давно собі чужі,
а я – весела.

***

Мамо, я полюбила осінь
за наші тихі вечори...
Там ніч вистелювала просинь,
просила тихо – говори...
А потім полюбила зиму
за теплоту твоїх долонь,
які розтоплюють крижини,
у них відвертості вогонь.
Я провесинь запам'ятала,
в яку ти сіяла любов,
розмову тиху, вірну й чесну.
Ба навіть місяць захолов.

ОБСЕРВАЦІЯ

Безддушності мені бракує.
Пильнуєш? Провокою страх?
Якби лишитися у збруї,
у власних спогадосвітах,
лишити в думці сьогодення –
занадто голосно гниє...
Чомусь не прошене прощення,
забуте усіма, – твоє?
Ламається, тоді болить, і ...
крихка поверхня полотна
загострюється – сніг і небо...
Людина в творчості – сама.

***

За що мені тебе любити?
Чому коліна на підлозі?
Чому з усіх дверей забитих
не вибивала жодних досі?
В чиїсь залізні б'ю ногою
і, проклинаючи, молюся...
Це божевілля не загою.
Не сплю, не плачу, не сміюсь я.
Хіба мене колись любив ти?
Завжди повії при нагоді!
Їх можна бити, мотом крити
або ще кинути зі сходів?
Спалив би на кострищі зрячу?
В тобі якесь пекельне сонце...
Змирилась – погляд не гарячий.
За мить ми просто незнайомці.

***

І, уповільнюючи кроки,
на шиї бачитиму рожі...
В потоках світла – одинока;
у цьому в нас єдина схожість.

***

Вростав учора лід у коси,
гримів у хвiртку лютий холод.
За хмарами тендітна просинь
збивалася у віще коло.
Сьогодні ж дихаю повільно.
Як місяць повний – білолиця.
Лише для них – божевільна,

а для слабких – нещасна криця.
Мій шепіт не востає в стіни,
а гнівно застигає краєм.
Дух справедливості – нетлінний,
він забере тебе до раю.
Благаю не собі спасіння!
Покрилось льодом ніжне тім'я.
Замовкло все у голосіннях.
Лишаюся у тіні я...

***

Розкраяні шматки подільських вечорів
ховалися за зморшками солдатів молодих.
Світанок різко потьмянів і тисячі човнів
столоченими водами пливли, де вітер стих.

І бідолаху місяця вже потопили рано.
Чи то так небо близько, чи то човни все вище?
І хмари – ніби рвані. І всесвіт – ніби рана.
Ховаймося, рятуймося! Себе ми нищимо.

***

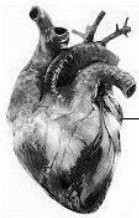
Доторкнись до суниць –
паперові сніжинки лежать голілиць.
Отепер се раптово:
колишні, далекі, без крові...
Крап-крап-крап... – і злетіли синиці.

***

Цвітуть тюльпани полонені.
Їх пелюстки скорила темінь,
а пахощі земля вбирає.
Щось нівечать пташині зграї.
Он, при дорозі...

Усі дратуються побожно.
Всім на душі стає тривожно,
що ось, не позривали люди,
що муки, смерті їм не буде.
Нестерпно досі...

І ріже сором по живому.
Нема на світі місць одному.
І тіні пуп'янків червоні,
немов у материнському лоні,
як безголосі...

Інверсія серця

МАКСИМ КАРАУЛАН народився 28 квітня 1993 року в м. Гнівань, що поблизу Вінниці. Поет, прозаїк, публіцист, журналіст. Прізвище з болгарської перекладається як чорний вершник (лицар). Навчається в Київському національному університеті імені Михайла Драгоманова, здобуваючи фах філолога, працює в редакції газети «Маяк» (Тиврів). Учасник «Інверсії серця», літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець) та «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко). Лавреат і переможець усеукраїнських фестивалів «Підкова Пегаса» (2011-2014, що відбувається на Поділлі, у 2014 – в Буші, у підпорядкуванні «Русалки Дністрової» (2014)), «Малахітовий носоріг» (2011-2013, Вінниця), фесту-кочівника «Сила вітру» (Донецьк-Вінниця, 2011), щорічних усеукраїнських і міжнародних «Барських читань», учасник першого в Україні Кіплінг-фесту (2011), регіонального конкурсу громадянської поезії «За майданом майдан» (2014), а також фахових конференцій, круглих столів, мистецьких нарад творчої молоді на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського. Відомий своїми дошкульними статтями

про збереження пам'яток архітектури на Поділлі, зокрема – будиночка Михайла Коцюбинського у Барі Подільському, де хлопець свого часу навчався в гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського за спеціальністю «видавнича справа та редагування». Саме тоді він і підготував до друку збірку поезій «І журяться сосни» (з передмовою Ірини Зелененької), що стала об'єктом його кваліфікаційної роботи. Як поет активно друкується у газетній, пресі, за плечима також публікації в журналі «Вінницький край», в альманахах «Експрес-«Молодість», «Синусоїда духу», у серії «З-над Бугу й Дністра». Максим Караулан – активний громадський діяч, якому не байдужа доля рідної землі й народу, свою націонал-патріотичну позицію він підтверджує конкретними справами в цей нелегкий для України період.

Максим Караулан відомий у творчих колах свого краю як поет-публіцист, як автор глибоко патріотичних спазматичних віршів. Активно шукає себе в різних формах белетристики, спробувавши писати поезію в прозі, новелети, гуморески. Химерні образки з карнавальними елементами та «приколом» – у цій царині молодий письменник і дозволяє собі експерименти, мріючи реалізувати романну форму. Його вірші, від ліричних до іронічних, не штучні й не надумані; це, як правило, невеликі за розміром медитації (тут і власне медитативні вірші й медитативно-зображальні, а також сугестивні – римовані й неримовані), думки, послання, ліричні портрети, що мають строфічну будову. Муза Максима Караулана почувається вільною в катренах і поза римуванням, у царині модернізму і в постмодерністських витівках, проте не залишає традицію, навпаки природно тяжіє до неї. Образи козаків, степу, полів, бджіл, сосен, різнотрав'я – наскрізні, оспівані обережно, у зображально-розповідній манері, а не надмірно описово. Поет-символіст оперує влучними епітетами (постійними, відфольклорними або метафоризованими): «небо зрадне, сіре», «тиша пишна», «атомний гнів», «гаряче залізо», «хворі зими», «буремні білі стіни»; а також порівняннями, у які вплітає епітети: «наче привиди», «наче сови», «упав, наче мертвий», «втечу, як дим, сполоханий дощем». Вірші дивують несподіваними персоніфікаціями й метафорами: «сонце хрипить камінням», «десь у полі п'яніють соняхи», «листя обірву Вам, дика вербо» (тропеїчні перетворення на інтимному ґрунті є несподіваним спалахом маскулінної енергії). Поет сакралізує добро і зло, відчуває їхню всеприсутність на цій землі: «Пахне Господом, грозами, війнами. / У саду Смерть чекає за вишнею»; «Навколо пахне кров'ю сіно».

Найбільший тематичний масив у рукописі Максима Караулана – героїка, націософія. Як же молодий поет розуміє історію і сучасність України? Як і свого часу це розуміли Тарас Шевченко та Василь Стус, генії, ойкумену яких сповідує молодий подолянин: «Я – ніби Стус, бо смерті не боюся». Він упізнає в обличчях краян не лише риси патріархальної України, а й новозавітну зраду: «Що ви за люди, синочки Юди?». А любов до України поєднується з усвідомленням свого морального обов'язку – безкомпромісно оприлюднювати й осуджувати всяку захланність і злочини супроти держави й народу. Те, що відбувається, приносить молодикові велику гіркоту та водночас є ознакою його творчого визрівання й духовного мужніння.

Численною в творчому доробку автора є й інтимна лірика, саме в ній автор легко виражає будь-які емоції: кохана для ліричного героя є «ліками серед чуми», без неї – «у серці листопад», а коли вона ходить босою, у серці настає літо. Сам же ліричний герой являє себе то новим Енеєм, котрий заради коханої буде Троєю, то журавлем, то планетою, то неволею й чумою, перейнявши традицію світлих символічних перевтілень в Богдана Ігоря Антонича, який уявляв себе хрущем на вишнях, а темних, експресіоністських – у Миколи Хвильового, котрий марив образом дівчини-революції з простреленою скронею. Урешті в ліричному портреті коханої, запах рук якої хочеться ловити ротом, з'являються еротичні одкровення: «згадаю знову коханий дотик / терпкий наркотик / гріховних губ»; а ще – іронічні ноти, бо жінки, на думку автора, – буркотливі «метелики-рунделики», які «доводять до істерики». Розвиваючи таланти пейзажиста, тонкого лірика, благородного громадянина-борця, вірного законам лицарської честі й християнської моралі, Максим Караулан здійметься на омріяний Парнас.

«І ЖУРЯТЬСЯ СОСНИ...»

***

у минулому
шляхами
затмарено-сірими
розбитими алеями
зі старими арфами й лірами
були ми енеями...
ходили шляхами козачими
в походи (на дурощі?)
із вусами й шаблоками
наче напилися мудрості

УТОПЛЕНЕ СОНЦЕ

Втоплю своє сонце у сонній воді –
і хвилі зруйнують спокій.
Ворони – по колу в сумній голові
та чуються дикі кроки.
Болото засмоктує тисячі душ,
в повітрі – трембіти стогін.
По тілу повзе мезозой або вуж...
Уже не відчую втоми.

***

Поїзди віднімають мову –
ми з тобою по різні боки.
Наче привиди. Наче сови.
Наливаються з болю щокі.
На снігу застигає доля.
Мало сили, а може, волі?

Убиває безкрая пустка.
Чи зійдемося хоч у неволі?

***

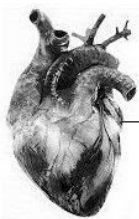
Буває так, що по душі
товчється смуток невимовний.
Слова тоді – неначе слід;
я мовчазний, невиліковний.

***

Не промахнись у мене, друже!
Стріляю, знаєш, я не дуже.
Над нами небо зрадне, сіре.
То падають краплини віри.
Не промахнись у мене, друже!
Прошу, ціль не в аорти, в душі.
Укотре десь китайські стіни.
Навколо пахне кров'ю сіно...
Не промахнись у мене, друже!
Стріляю, знаєш, я не дуже.
А в небі сни, страхи й втоми.
Уже не чути злив і грому.

***

Дні летять, а я старію,
і життя в винарні бродить.
Щастя дивиться на мене,
на гостину ж не заходить.
Пахне поночі малина.
І планет у небі сотні,

Інверсія серця

тисячі зірок, мільйони.
Все такі ж, як я, самотні.
Ждуть, мабуть, від Бога свята,
Місяцем і нами хворі...
Хочуть небо запалити,
доки темнота надворі.
Як тебе мені діждатись
поміж ніченьки німої
та й звільнитися нарешті
від самотності гіркої?

***

За буремними білими стінами
травень бавиться тишею пишною...
Пахне Господом, грозами, війнами.
У саду Смерть чекає за вишнею.

***

може листя – ми
вкриємо землю собою
кров'ю дерев-велетнів
чадною гіркотою

або вогнища – ми
вийдемо з пащ вулканів
червоною глиною...
наші сліди розтануть

чи джерела – ми
вмиємо грішну вроду
хамелеони-душі
мохом зарослі бороди

та вітрища – ми
бурями станемо всоте
змівши зі себе попіл
встигнемо у часопотяг

***

Вже сонце злякалося стріл,
сховалось за дуба, за клена.
Я стримував атомний гнів,
який проникав аж у вени.
Від болю тремтіла рука,
плювався гарячим залізом.
Печінка полізла в рукав,
і душу хтось навпіл урізав.
Закрився рукою від бур,
вчепившись зубами за грушу.
Надвечір зламав мене струм –
упав, ніби мертвий, в калюжу.

ДУМКА

А ви змогли би жити у вогні?
Я в нім живу. Горю. Увесь палаю.
Це наче пекло... Каторга мені.
Але терплю, терплю заради Раю.
Знаходжу сили десь у глибині,
ховаю там наснагу і свободу.
Думки гуляють в рідній стороні,
не мають ні паролів, а ні коду.
Є тільки біль... Перейняті слова –
і душу вистеляю на папері.
Сторінка за сторінкою, овва –
перед імлюю зачиняю двері.
А ви змогли би жити у вогні,
як я живу? Весь думкою палаю.
За що ця карта випала мені –
вогонь, який ніколи не згасає?

* * *

Потяг мчить-чить-чи...
Колії долею надто поношені.
Не зупиняйся, йдучи
туди, де трави іще нескошені...
Поряд із тобою – тінь-ті...
Вітер – єдиний друг у дорозі.
Не зупиняйся в житті.
Навіть, коли сам іти вже не в змозі.

* * *

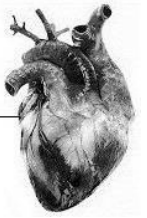
А птахи стоголосно – дзвонами.
І тремтять у садочку вишні.
Пропливають річками солоними
хворі зими, захмарні тижні...
Десь у полі п'яніють соняхи
і чекають у липні злив.
А під соснами журяться конюхи –
їм так мало подільських нив...

* * *

Що ви за люди, синочки Юди?
З вами вогонь, руїна.
Сріблом гарячим залиті груди,
але не Україна.
Що ви за люди, синочки Юди?
Обрій упився крові.
Вам би до пекла або в Бермуди,
в зуби хулі й чортові.

* * *

Птахом, підбитий – дивлюся вниз.

Сонце хрипить камінням.
Падає з неба крупа чи рис
і накриває... тінню.
Холод розвіє сумні думки –
у шкаралупі тісно.
Гулко, надсадно – біжать річки,
щоби створити пісню.

***

Життя відбивається в диханні,
а лестоці – в серцебитті.
Вогонь перетворює градуси,
що вигорять у животі...
Кохання знаходять у дотику,
а щирість – в очах і в душі.
Сумних виявляють у погляді,
який відпускає дощі...
Єдину знаходять із тисячі
й не тягнуть її по дну.
Не купиш любові золотом,
а тільки брехню одну.

* * *

Втечу, як дим, сполоханий дощем,
лелекою втечу по мокрому небу.
Або ж – у сад – трояндовим кушем
та й листя обірву Вам, дика вербо.
Втечу навик, бо Ви – моя журба.
Хоч розіллюся світом аж по море.
Заплутаю вітрами всі стежки,
аби лише не стати Вашим горем.

* * *

Вростаю корінням у кригу,
шукаю свою рівновагу.
Мене хтось читає, мов книгу,
і тягне із чашечки спрагу.
Тону в психотропному морі,
хапаюсь зубами за якір.
Всі небом і місяцем хворі.
Чекає і плаче десь матір...

ПАМ'ЯТІ ГЕОРГІЯ ГОНГАДЗЕ
Не чую таємних думок,
а виплекав слух піаніста.
Хто сипле на очі пісок?
Постійний клієнт в окуліста,
не Локслі я, не Робін Гуд.
Не гидко попасти за ґрати.
З екранів – чи пекло, чи бруд?
О, скільки-то можна мовчати?!

Свобода пожовкла в брехні.
А я, певно, псих, камікадзе?!
Країна – як меч у вогні...
Не кожний десятий – Гонгадзе.

***

Пливу, мовби човен, рікою,
у ребрах відлунює хвиля.
До неба дістати б рукою,
та сонце спалило вітрила.
Ні страху немає, ні болю.
Вітри б'ють щосили у спину –
пливу, ніби човен, по колу
у темну, тривожну хвилину.

***

У хаті стало тісно.
Любов зліпили з тіста.
А листячко блаженське
шепоче помаленьку...
Гуляємо по місту
в жаску годину пізню.
Йду вуличками Бару,
а ти по тротуару
усе біжиш од мене...
Бо ніч сьогодні – сцена.
Ми – коміки, актори
Шекспірового твору.
Хоча... Не знаю, хто ми...
Ні Біблії, ні Тори...

* * *

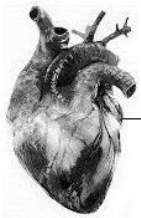
Думки літають вище неба,
мене засмоктує у космос.
Сьогодні я – немов амеба,
і тільки ноги – наче з воску...
Холодне серце – не з комети;
тремчу од вітру, як од болю.
Сьогодні я – твоя планета,
хоча, можливо, і неволя.

***

В мої обійми падай – у безодню.
В очах – як не війна, то грім, чума.
Втекла б? Мабуть, уже навіки пізно.
Бо щастя – двоє; іншого нема...

***

Боса ходитимеш – літо.
Стану гарячим піском,
бурею серед Сахари,

Інверсія серця

блискавкою у шторм,
краплею хвилі морської,
світлом нічної пітьми,
вогнищем жерла вулкана,
ліками серед чуми...

***

Я мало ходив до церкви.
Опісля – писалися віршики.
В очах твоїх бігали бісики.
Шкода, що духовно ти мертва.

***

Як зупинити це?
Де річечка Немія,
пливе життя собі,
я ж, вічний, не старію.
І час летить-летить,
спускаючись зі скель.
А я стою, стою...
Немовби журавель.

***

Знала б ти – душа моя болять.
Сумно, навіть дуже. Виє вітер.
Що, коли кохання – тільки мить,
а любити вміють літні й діти?..
Знала б ти – у серці листопад...
Хоч календарем гуляє літо,
час утіх не вернеться назад...
Сумно, навіть дуже. Виє вітер.

* * *

А вулиці зі себе змили бруд,
учора тисячі ходили ними.
У зливу не показується люд,
вуста землі лишаяються німими.
Склепіння розриває на шматки,
лиш серце обіймає мокре пір'я.
Пливуть, немов човни, сумні рядки,
і вітер їх несе у Межигір'я.
А вулиці зі себе змили гріх,
бездонні душі – з дому і додому.
Востаннє крикне у садку горіх,
і вже не буде чути пісні грому...

***

Усе життя ми босі,
блукаємо шляхами.
Червоними нитками
мережива ще й досі...

Та холод під руками...
Усе життя окремо,
розкидані світами.
Скінченими роками
йдемо, як у Сан-Ремо...
А ти не йди за нами.

***

Біле місце є межі зрадою.
Стану взимку, в гарячці, морем.
Щоб іти, принеси ім'я мені.
Сум на дні привертає горе.

***

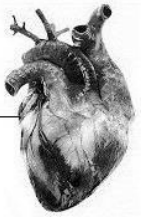
Пам'ятаю першу зірку,
ту, що синьоока,
що вела мене до тебе, –
я ішов по дзотах.
Пам'ятаю першу зірку,
як війна настала,
як забрала мене доля
й мало не продала.
Пам'ятаю першу зірку,
що мені світила.
Десь-то я лежав в окопі,
там моя могила.
Пам'ятаю першу зірку,
як вона згасала...
Вже мене немає більше,
плаче бідна Галя.

***

Чекає на мене красуня,
але не дізнаєшся ти.
На серці то зрада, то злидні.
Ми – наче лютневі коти...
Сховали пісні за світами,
але це не наші світи.
Руйнуємо – знову те ж саме,
ламаємо – знову мости.

***

Тихо-тихо підійду,
лоскотатиму, як вітер.
І твоє ім'я складу
на піску, з гарячих літер.
Буде ніч, глуха, сумна,
стане темно у подвір'ї.
Не залишишся сама,
бо заснеш в моїх обіймах.

***

Від німоти плюються стіни.
Куди не гляну – скрізь пільма.
За мною ходять білі ночі,
посеред них одна – моя.
Замкну важкі дубові двері,
поставивши сталінні замки...
Хай відбиваються на стелі
мої незаймані думки.
І заблукаю у кімнаті –
туди-сюди, туди-сюди...
Спинюся, щоби не кричати,
але не спиняться думки.

* * *

ловити ротом кожний твій подих
кожний твій погляд
і запах рук
серце біжить мов скажений потяг
мов оголений провід
у венах струм
тримав би сонце в обіймах досі
і пив би роси
до снів до згуб
згадаю знову коханий дотик
терпкий наркотик
гріховних губ ...

* * *

І як не звучить це трагічно –
з тобою ми зовсім не вічні.
Нас мало-помалу заносить:
не скажемо янголам – досить.

***

Сховав би сонце в животі –
жило б собі між нами;
бо ще затяті й молоді,
а старість – за віками...
Сховав би сонце у пільмі
маленької кімнати...
Бо ніч – як ніч, і ми – німі,
лише удень – крилаті.
Сховаю сонце у воді!
Зробімось берегами?
Ми ж молоді, ой, молоді!
Хай Бог іде за нами.

***

На стіні висіла картина,
портрет невідомого автора.

Баталії смерті навколо людини,
борця і раба – гладіатора,
міцної статури, високого зросту,
в бою непереможного...
Мабуть, він легко в бажанні жити
колов мечем ледь не кожного...
Поряд висіла інша картина,
також без назви й без автора.
Знову портрет якоїсь людини –
трибуна, поета, оратора...
Сила в сувої розкритому – слово,
вільно серця підкоряло...
У бій підіймаючи знову та знову,
армії перемагало.

* * *

Здіймусь у хмари, мов женьшень,
впаду дощем у сонні маки –
і місяць, темний бюрократ,
розвіє небом горе-знаки.
Усе поглине жовтий дим,
сховаються ж і хмарочоси.
Трава зелена крізь асфальт
вдихне життя та вип'є роси...
Аж затремтить сумна земля
від молитов, дощів і граду.
А я трошитиму асфальт
міцним корінням винограду.

* * *

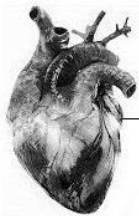
Не дзвонить, не пише.
Забула про мене?
Де чорне? Де біле?
Нестача в легенях.

* * *

Побудував і знищив Трою,
аби зустрітися з тобою.
І що не день був – наче битва.
Ламав об вени крен і бритву...
Шукав любов за океаном,
але з раба постав тираном.
Коли, здавалось, мав померти,
я утікав німим, обдертим...
А кров бурхливо, наче річка,
текла із вен у день, у нічку.
Молився клятим Гері й Гебі,
аби зустрітись хоч на небі!

***

кусаю губи: частенько пластмасові

Інверсія серця

потріскалися від пристрасті
від очей голубих алюмінієвих
відбилися вогники-блискавки
обцілював промені-зайчики
що на шиї плигали-плигали
я ловив їх щодня як метеликів
на щоках твоїх алюмінієвих

***

Навчила доню мати – «так і ні».
Із уст чужі не вирвуться слова.
Луна не відбивається в воді.
Свого чекає ніжна удова...
Застигла кров того, хто би зігрів...
Здається, що тепла ніде нема.
А голос – ніби клич з Русі богів;
у ньому щогли сосен і зима...
Лід розтає, але не на губах...
Деся прятий подих розвінчав туман.
Пустеля й море... Тут бував Аллах.
І ніч гортає, як завжди, Коран.
Безмежні очі, мов зелений лан.
І пристрасть у солодкому вині.
Її до болю покохав султан.
Але терпляче каже – «так і ні».

***

Ляже вечір мені на долоню – наче сніг.
Я торкнуся легкою рукою губ твоїх.
Хтось малює в теплі кімнаті нас удвох.
Ні тобі, ні мені то не знати, бачить Бог...

***

Учора й сьогодні – різний.
І особистість, і грізлі...
Кохали колись до рани
усі: і римляни, й галли...

***

І журяться сосни –
дві жінки у полі;
так тужно-самотньо,
самотньо – нікого...
Лише чийсь коні
гуляють у полі
та дихають полем.
Неначе так треба,
мов тут нема Бога...
І тиша довкола...

***

Метелики-рунделики
у вирій не літають.
«Бу-бу, бу-бу, бу-бу!» –
лукаво промовляють.
Буває, ці метелики
доводять до істерики.
Жінками тих метеликів
лукаво називають.

***

Минулися хворощі-ночі,
не маряться Хо й Поторочі.
Засну я на правому боці –
щоб тільки Явдошка при оці.
Можливо, насняться волошки...
Посплю і на лівому трошки...

* * *

Свобода криється в очах,
хоча і там вона часткова.
Гляди лише у всі боки,
а то вкрадуть у тебе мову!
Пильнуй усе, в усіх кутках,
бо заспокоєння – отрута.
Не збережемо Слова цвіт,
то волі й нації не бути...

***

Ми зі щитами й на колінах.
А хтось-таки, як пес, продався.
Ти відстраждала, Україно?
У відповідь гірка гримаса...

***

Бджоли помирають просто так,
падають на землю, ніби мухи.
Я – мов некерований літак...
Богу свою руку простягнув би...
Бджоли вже сьогодні не гудуть,
а колись гудіння чув усюди.
Та, напевно, не у цьому суть;
бджіл ховати вже ніхто не буде...

***

Востаннє я на небо подивлюся.
Сьогодні, як не дивно, мало хмар.
Я – ніби Стус, бо смерті не боюся.
Життя моє – то Україні дар.

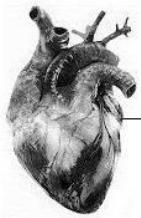

ВІТА КОСТЕНЮК (за чоловіком – Гудзь) народилася 3 серпня 1992 року в селі Багринівці Літинського району Вінницької області. Поетеса, публіцистка, журналістка. Здобула вищу освіту за спеціальністю «видавнича справа та редагування» у Київському національному університеті імені Михайла Драгоманова. Із 2013 р. працювала у редакції Літинської районної газети, віднедавна – у проєкті "Впровадження на Вінниччині поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду". Учасниця літературно-мистецької формації «Інверсія серця», член літературно-мистецького об'єднання імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), активно друкується в обласній та в регіональній пресі, у газетах, в альманахах і в антологіях. За плечима в подоланки Віти Костенюк активна громадська робота, літературно-мистецькі презентації, наукові дискусії, всеукраїнські та міжнародні фахові конференції, а також фестивалі поезії «Сила вітру» (Донецьк-Вінниця, 2011), «Підкови Пегаса» (2012), перший в Україні Кіплінг-фест (2012), літературно-мистецькі

наради творчої молоді на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського, літературні п'ятниці Михайла Коцюбинського. У 2011 році поезія Віти Костенюк «Вогненний лис» здобула друге місце в міжнародному конкурсі одного вірша «Малахітовий носоріг»: подоланка поступилася невеликою кількістю голосів досвідченій поетесі з Донецька Анні Грувер із поезією «Волк» (за правилами конкурсу поезії учасників читали знані митці – Ірина Зелененька та Юлія Броварна).

Ще на студентській лаві Віта Костенюк підготувала рукопис поетичної збірки, оформивши його як прикладну частину кваліфікаційної роботи на здобуття спеціальності видавця, описавши технологію появи літературно-художнього видання. Вірші дівчини переповнені живими імпульсами, наративними інтонаціями, які вражають своєю різкістю, категоричністю та експресивністю. Таких емоційних переходів, без сумніву, Віта Костенюк навчилася у свого літературного вчителя – у Ліни Костенко; аллюзії на образи й на мотиви віршів вельми відчутні. Часто строфи завершуються грою слів, як у Ліни Костенко: «Несказане лишилось несказаним». Промовистим прикладом є така однострофна поезія: «Можливо, я перетворюся в атом, / можливо, стану я нейтроном... / Можливо, розлюблю на завтра. / Можливо все... Та невідомо...». Віта Костенюк по-костенківськи проводить паралелі між тим, що відбувається у природі та почуттєвими перипетіями в душі ліричної героїні – цим дихає чи не кожний вірш: «Не забувши, чуттєво гадай. / Розгадавши, не згірни на ртуть... / За дощами втомилася я... / І дощі натомилися... Будь!». Поезія «А що ти думаєш про мене?» є емоційним наслідуванням медитації Ліни Костенко «Як бачиш, я не подарунок долі...», особливо помітний вплив другої строфи: «Свавільна, гостра, не терплю розлуки. / Я, мабуть, від природи трохи з перцем. / Дивися сам, до кого тягнеш руки, / Щоб потім не хапатися за серце». Молода подоланка підсумовує: «На голку натягаєш нерви... / Багато думаєш про мене!».

Серед поезій про кохання мінорними картинами зими й розлуки вирізняється поезія «Вогненний лис»: твір лаконічний, злагоджений, філігранно й музично скомпонований, у ньому простежується й своєрідна сюжетна лінія – рух почуття від захоплення людиною до розчарування і втрати через зраду. Читаючи поезію, спостерігаємо народження у свідомості ліричної героїні межового скепсису: «Ти в астероїд закохався?» Поезія має цікаві багаті рими: «тротуаром –

Інверсія серця

вдарив», «блиск – лис», що ефектно отінують очікувані традиційні й зужиті рими: «мете – тебе», «думки – рядки». Не лише римування має справді музичну якість, таку ж властивість мають і повтори: «Поцілунок од вітру на скроні, / поцілунок упав на уста».

У ліричній, елегійній поезії Віти Костенюк відчувається всеприсутність філософії нашої землі: багатство спостережень за природою, калейдоскопічність почуттів і надмір вольових імпульсів обумовлені тим, що дівчина зросла у великій, працьовитій сільській родині. У віршах згадується рідне село, журавлі, різнотрав'я малої батьківщини. Буремне, романтичне й разом із тим сумне, навіть парадоксальне соло ліричного «я» розкривається через враження від навколишнього: «Рідних вулиць косиці, стежки...», «співають Багринівці». Несподівано скупа деталізація, гранична компактність висловлювання, діалоги й афористичність властиві соціальним віршам, таким, як «Дівчисько», «Похорон», «Безхатько»: «Без притулку, напевно, загине / той, хто просить хлібця і води». Дивує влучним переплетенням пейзажних, любовних і євангельських мотивів та образів однострофна поезія «Перецвітає сон і первоцвіт...»: «Перецвітає сон і первоцвіт, / фіалок і тюльпанів ночі-дні. / Я на «прощай!» не вимовлю «привіт!» / Летять у небо Страсті й Журавлі». Найчастіше Віта Костенюк пише про осінь, весняні акварелі – рідкість у її творчому набутку.

Серед тропів, які переважають у гострих медитаціях Віти Костенюк, найвиразнішими є порівняння, епітети, метафори, метонімії, синекдохи, алегорії, іронії, гіперболи, що й справляють враження ширшання межового експресивного світу. Образи-символи віршів – протоукраїнські, а отже, письмо – автологічне (насичене словами у прямому значенні), відтак читачеві легко уявляти змальовані життєві ситуації, передані відчуття й емоції. Хоча, завдяки широчині філософських роздумів, письмо настільки об'ємно-суперечливе, що його важко втиснути в межі якоїсь однієї стильової естетики. Перед нами вірші модерністські, із мозаїчними малюнками та переплетеннями елементів символізму, експресіонізму, імпресіонізму та неонародництва.

«ЛЮБОВ УКРАВ ОГНЕННИЙ ЛИС»

ОГНЕННИЙ ЛИС

Пішла у ніч,
блукала тротуаром...
Мов тінь, шукала я тебе.
Той біль у блискавицю вдарив.
Тепер одна, ще сніг мете.
Мете-кружляє. Ні, не треба.
Мене у тиші залишив?
Я вільна зірка чи метелик...
О, ти іди собі, іди.

Ніколи не вернеш ріку Сян
в удільні степові думки!
Ти в астероїд закохався?
Йому і присвяти рядки.
Пісні ще вітер заспіває,
в яких кохання, шаблі блиск...
Твої слова, мов лід, розтали.
Любов украв огненний лис.

***

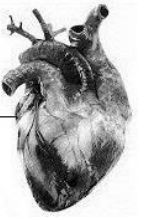
Рожеві марення-слова
я зігріваю у долонях...
Думки сплелися – це дуєт
скляних симфоній.

ПРОГУЛЯНКА

Забуваючи сльози в долоні,
підкидаю тривогу – злітай!
Поцілунок од вітру на скроні,
поцілунок упав на уста.

Забуваючи, клени сумують,
а згадавши, попросять роси.
На галявині гучно жартують,
щоб угору пишніти-рости.

Забуваючи, жовтень покинув,
а згадавши, у грудні пройме...
Ген листопад жупан, гуню кинув,
а зима зодягнулась. Ти ж де?

ДІВЧИСЬКО

Ти залишилася одна.
Одна – у вітру мокре листя...
Одна навіки, мов зоря...
Є поцілунки, стрічка в коси...
І зрада, й сум каламаря.

Солодкий присмак на вустах...
А перехожі над водою
кричать:

- Дівчисько, он! Стоїть на кризі!
Босе! Жах...

***

Ти зайшов у двері з ночі,
збивши кардіограму,
обійнявши тишу за лікті,
виштовхнувши біль у вікно...

Увійшов,
коли зупинився годинник –
стрілка покотилася скронею ночі.

Увійшов,
коли у всесвітній павутинці
було зламано всі сайти,
коли художники
натомилися малювати.

Ти вивчив найтонші ноти
й заспівав колискову квітам,
коли зима танцювала химерну польку,
коли я не читала твої sms
і видалила номер...

Ти зізнавався мені в коханні,
коли погасла свічка
надій і сподівань,
коли набридла улюблена сага.

А тому залишився десь там,
у глибокій дівочій фантазії,
у пелюстках троянди,
яку ніхто й ніколи не дарував...

Залишився на частоті китів,
у щирій дитячій посмішці,
у картині Мікеланджело
й на моїх устах...

***

Можливо, я перетворюся в атом,
можливо, стану я нейтроном...
Можливо, розлюблю на завтра.
Можливо все... Та невідомо...

***

І знову образ твій малюю,
змішавши десять кольорів.
На аркуш білого паперу
сльоза скотилася з-під вій...

***

Не забувши, чуттєво гадай.
Розгадавши, не згіркни на ртуть...
За дощами втомилася я...
І дощі натомилися... Будь!..

***

Душа чекала парасольку,
яка змінила б самоту.
Кидала тінь свою в калюжу,
кидала синю тінь свою.
Вмирала втомлено по смутку,
не зупиняючи авто.
Упала ночі на коліна,
але її не чув ніхто.

***

Прочитай між рядками думки,
залишися зі мною, не йди,
Ти, лукавий, як видра чи змій,
зрозуміти мій погляд не смій!

ОСІНЬ

Вона богиня вітру і дощу,
сестра молодша білої зими.
Одежі в неї в хаті досхочу –
на певний смак, у різні кольори.

Інверсія серця

Приваблива, мінлива, дощова.
Кружляє на планеті раз у рік.
Ти сядеш тільки на моє вікно –
дмухнеш собі легенько, вітерцем.

І подих буде свіжим, як вино,
а погляди – криниця і сільце.
Залиш мені уранці на вікні
опалі вільно з дерева листки...

Буди строкату велич у мені,
заговори, як подруга, на «ти».

***

В полоні тиші сплять гаї, сади.
Красунька ніч блукає довго снами.
Лиш тільки осінь дасть ковток води –
тепло зі серця понесе віками.

***

Я не засну, бо ти зі мною, ні?
Прошепочу магічне слово «осінь».
Красивий погляд стихне в животі,
а голос, голос вірності попросить.

***

Перецвітає сон і первоцвіт,
фіалок і тюльпанів ночі-дні.
Я на «прощай!» не вимовлю «привіт!».
Летять у небо Страсті й Журавлі.

***

Нічка запалить мохи та кальян –
личко любові змарніє...
Знову за обрієм видно туман...
Сумно по світу, Маріє...

ПОХОРОН

Уздовж дороги ідуть перехожі,
не звертають увагу на дім,
що розпачливо мороку сповнений.
Крик і плач долинає зі стін:

Я у дім цей зайду – не боюся!

І нехай зрозуміють усі...
На порозі маленька Ганнуся
образ мами тримає в руці.

Притискає його аж до серця,
щось під носа собі бурмотить...
Піднялася, на сходинку вище.
«Мамо, мамо...» – шепоче з журби.

Я завмерла на мить і змовчала...
А з очей полилися струмки.
Хоч не мама, а схожа на неї...
Що ж ви в небо пірнули, батьки?

БЕЗХАТЬКО

Світу мало, багато страждання.
Спотикається болем душа.
Хто ми? Люди? – тихенько питало
одиноке, як чапля, дівча.

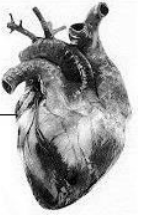
Без притулку, напевно, загине
той, хто просить хлібця і води.
Врешті, в'яне від снігу чи зливи –
биті ноги несила нести.

***

Зливою поглинаю день.
Янгол дарує ковдру і спис,
щоби не поранив
життєвий вітряк.
Я Ідальго.
Де мій Росінант?
А де парасоля?
Є свічадо – на пам'ять.
Янгол очищає дорогу, злітає...
Бо вже час,
Небеса сповістили.

***

Так хочеться
робити дивні речі –
для тебе:
запалити місяць,
любов'ю малювати стіни,
піти до університету

у піжамі,
щоби казали
«божевільна»,
тикали пальцем і сміялись.
Це не падіння,
а політ...
Я не ховаю дикі очі...
Нехай же сміх іде услід.

ДЕНЬ ОСЕНІ

Зеленоокий, світло-русий
прийшов, відкрив у тінь вікно.
Приємно-свіжий, але босий,
шепоче ніжно ні про що.

Він зазирає пильно в душу,
а звідти чує тиші плач.
Терпіти мушу. Як то скрушно.
Утома втрат, нудьга невдач...

Біжу, мов олень золотий...
За мною – осінь і хорти...

***

А що ти думаєш про мене?
Цікаво слухати, – розкажеш?
Можливо, думаєш, – пихата,
жорстока, хитра, забагато
вживає нецензурних слів...
Можливо, ти гадаєш – «гнівна,
весела надто і чванлива».
Мені ж у вічі ллється – «люба,
кохана, вірна». Приголубиш.
А поза плечі – «невгамовна,
бридка, нав'язлива та злобна!».
На голку натягаєш нерви...
Багато думаєш про мене!

***

Не забуваються події,
котрі затьмарили життя.
Я бачу вишивані мрії,

а хтось – химерні Інь та Янь,
подерті стіни й коридори,
в операційній – Бога й мить.
І доли, й море, й сині гори,
і сірі чаплі хочуть жити...

Безсилі ріки нудять світом,
нестерпний біль бере своє.
Ти хочеш стати білим цвітом,
щоби ніхто не взяв твоє?

Свідомо розумієш – доля.
Зривається сльоза і мат.
Хай важко, воля України
не має втрапити до грат!

ПРИХІД ВЕСНИ

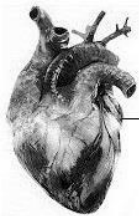
Думки незаймані ще ходять босими.
Вітри гаяючи, на руки просяться.
Зима в минулому кричить нестримано,
думки стираючи прозорим інеем...

А тіло проситься в тепло згорнутися,
побігти з вулиці й не повернутися...
Весняно, лагідно волосся вибілить,
вітри гаяючи, збирає квіти в мить.

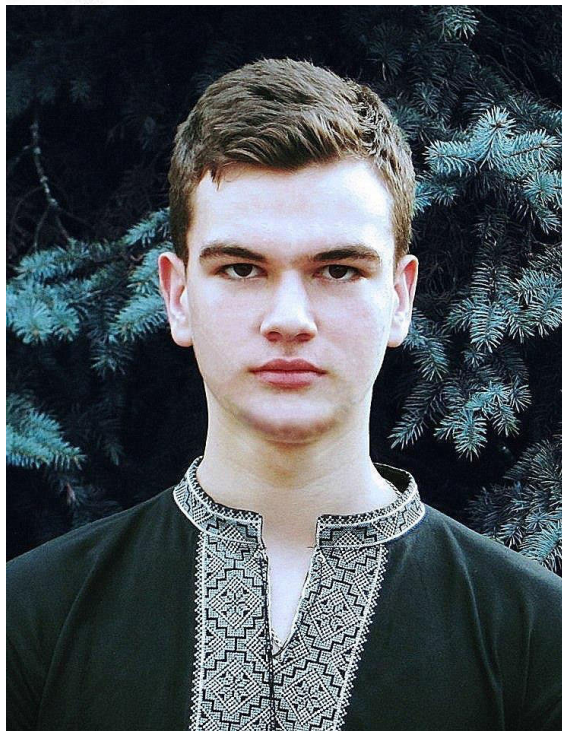
Думки незаймані крокують босими,
малюють фарбами, говорять росами.
А серце ввічливе кохає з розумом,
в життя вплітаючи весняні проліски.

***

Рідних вулиць косиці, стежки...
Знову зводять до Висі-ріки,
все на той бережок,
де писалися вірші...
Там дошкульно
найперші пекли помилки...
І співають Багринівці знову
про весну, чар-ясу,
про святкові дитячі обнови...

Інверсія серця

МАКСИМ КРАВЧУК народився 7 серпня десять років тому на зламі дев'яностих у місті Вінниця. Тепер разом із родиною живе в селі Черешневе Барського району Вінницької області. Навчався у загальноосвітній школі села Ялтушків Барського району. По закінченні школи взявся за студіювання журналістики, видавничої справи й редагування в Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського. Поет і публіцист, вивчає польську та російську словесності. Максим Кравчук відчуває себе ліриком, мислить вельми чуттєво й густо метафоризує. Незважаючи на юність, став учасником міжнародних конференцій з проблем сучасної художньої літератури, проекту «Барські читання», нарад творчої молоді на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського, літературно-художніх програм Вінницького обласного радіо. Із 2015 року Максим Кравчук є учасником літературно-мистецької формації «Інверсія серця», а також літературно-мистецького об'єднання імені Василя Стуса. Став дипломантом міжнародного конкурсу одного вірша

«Малахітовий носоріг 2015», резидентом публічних дискусій про поезію, презентацій та перформансів. Вірші молодика побачили світ на сторінках подільських та поліських видань.

Захоплення історією України й Європи, українською та світовою філософією, географією, історичними романами та романами про війну, людською красою, рок-музикою (зосібна, інді-роком) та французькою кінематографією вплинули на вибір домінант ліричних інтонацій – це любовні відчуття. Серед поетичних та прозових зацікавлень – творчість Якова Щоголева, Василя Стуса, Юрка Іздрика, Сергія Єсеніна, Миколи Хвильового, Оскара Вальда, Джерома Селінджера. Мета писання – опис світу таким, яким постає в уяві та де факто, опис власних переживань, вихлюп любовних одкровень. Ліричний герой віршів Максима Кравчука – наївний хлопець, закоханий у світ і в життя, у музику і в мрії, натхненний неспогадною природою та великим коханням, котрий нагадує то ліричного героя віршів Володимира Сосюри (з одкровенням «Такий я ніжний, такий тривожний»), то Юрка Іздрика (зі сугестивним відкриттям «іноді любити – це мовчати / німоту прийнявши наче смерть») й Сергія Татчина (з мотивами трагісу «ти надсадно вібриєш – під серцем, на денці, насподі / ти басова струна, що урветься не зараз, а потім»), із їхніми метафоричними спазмами навколо образів-символів. Очевидно, юнака надихають пісні гуртів «Бумбокс» та «Люмен»; у коханої квіти в волоссі, у морі – приречений кит. Індивідуальна манера набуває пластичної форми, коливаючись від екзистенційних спазмів і штрихів до постсюрреалістичних видив.

У рукописі Максима Кравчука відсутні власне пейзажні вірші. Картини природи, що з'являються й розчиняються в роздумах, слугують тлом-одивненням для розвитку екзистенції або вплітаються, як нитки, в нове сюрреалістичне панно. Перу молодого подолянина піддаються однаковою мірою римовані строфічні вірші, а також білі вірші та верлібри, сюжетні образки й густі медитації; він добре відчуває музичність і гармонію з першого рядка. Не боїться бути пафосним, заходити в надмір риторики, форсувати складні проблеми, підіймаючись до гнівного форте (тут відчувається публіцистичність): «Синиці чи миші нам долю поїли?! / А може, убиті карають всіх нас?! / Забули молитись, катів не судили! / Для чого ж нам правда, Тарас і Парнас?!». У поєднанні ліричних (інтимних) і надривних (громадянських) нот, у переплетенні спазмів,

імпресій та сюрреалістичних картинок ми й убачаємо майбутні поетичні урожаї подолянина Максима Кравчука.

«ЧЕРВОНІ КВІТИ В ЇЇ ВОЛОСІ...»

REVENGE

А мати лежить з колоском у долонях.
Але його теж забирають хорти,
червона гидота, гнійна рвана рана.
Усього живого прийшли вороги!

«Куда ты бежишь милый,
худенький мальчик?»
- питає дитину мерзенний чекіст.
А хлопчик йому не виказує правду:
«Подалі від смерті, мальованих зізд».

За що ви убили, звели його маму?
За що виряджаєте в безвість народ?
Ніщо не загоїть історії-рани.
Не вибачать Бог і Христос, Дух і Ной.

ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Синиці чи миші нам долю поїли?!
А може, убиті карають всіх нас?!
Забули молитись, катів не судили!
Для чого ж нам правда, Тарас і Парнас?!

***

Червоні квіти в її волосі,
багряне серце й луна – у грудях.
Або до чаю усе солодке,
або твої засолодкі губи?

В очах сумні – і Тайга, й Карпати,
але палають вогнем кохання.
Поглянь у небо, либонь, останнє.
Цілуй же очі, мов на прощання.

Дивись у них, наче б у безодню,
в надію, що ніби з океан.
Тримай за руку свою Джульєтту.
Її допоки ніхто не вкрав.

ВІЗІЯ

в куточку хатини
немов янголятко
коліна зібгавши
сиділо дитятко

безумству тому
невимовна причина...
немає що їсти –
і сльози зі зливи

війна а ще горе
колишуть біду
не буде відради
на душу живу

скажіть же о люде
допоки руїна?
маленька дитина –
немов Україна

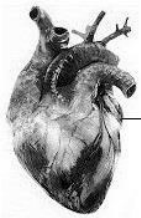
***

У нас дощ.
У вас, як завше, сонце.
Дрібні метелики
сідають тобі на вуста,
маргаритки
ростуть із долонь.

Часом хочеться
приулитись до твого лона
та вічно мучитись,
мов птах у жовтій клітці
з незрозумілого й дивного металу,
за який віддають душу,
серце та кров.

У нас дощ.
У вас, як завше, сонце.
Тихенька мишка
у закутку твого серця
затислася – і страшно їй, і мало...

Мало тієї отрути,
яка – у кожного по жилах.
Їй мало...
О, цей птах із клітки
ніколи не втече.
У нас дощ...

Інверсія серця

INFERNO

Твоє життя
дорівнює дев'яти грамам –
тому припини
надсадно вірити
в певну систему.
Пізно – то є не рано!

Цей світ, насправді,
дуже поганий,
і мало хто в ньому
буде тебе любити.
Ховай же рани, юначе-пане!

Тут пам'ятники ставлять
мільйонним убивцям
і ноги цілують
фальшивим людям!
Завіса. Лаштунки. Нудно...

Можливо, я святий Юда?
А може, юний Занд
із кинджалом у серці?
Ще трохи у світі цім буду.

***

Ти розказала, що любиш кульбабки.
Я запитався – чому та й за що?
- За чистоту і за спогади-згадки.
За доброту, за політне тепло.
Так, милі квіти, мов сонечко, дивні.
Сяє пелюсточка, гріє й пече.
Бав же кохання словами-думками,
стримай усесвіт діткливо – плечем!

***

Кити б'ють хвостиками море...
Сонця і весел крах.
Хотілось залити горе,
а ні, ні-ні, рому нема!

Море вдавилося кров'ю
нових субмарин.
Човен наш буде триматись
лиш кілька хвилин...

Знищить його гарпунами

військо пекельних риб.
Ніколи не буде колишнім
Великий Бар'єрний риф.

У багатьох є на спинах,
на плечах знаки рабів.
Сідає в легені та в душі
заводів і воєн дим...

***

Твоїх очей безлиста осінь,
маленькі тріщинки в губах...
А може, політаймо трохи?
Та лиш повзу, немов хробак.

***

Хвиля котиться вниз головою.
Крига падає зі сьомого неба.
І махаони летять до тебе,
мов фараони спадають до ніг.

Ось ти стоїш, у пилку та й у квітах.
Тиха, усміхнена. Дякую Боже!
Те, що змогла ти мене зрозуміти, –
диво. Ховаю його від охочих.

***

У неї в душі смітник,
у нього на серці рана.
І кожний до травми звук –
типова сімейна драма.

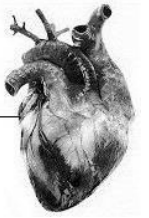
З ненависті тільки крок
до ванної – кахлі бити...
Немає святих думок...
І він не дарує квіти.

***

І перлиста роса на травах,
у волоссі чебрець і маки.
Ти така осяйна й холодна!
Я навіки тобою п'яний...

***

Троянди кров'ю обливаються
і ластівка не в'є гніздо –
ти з іншим, люба, обіймаєшся.
А клятва згинула давно...

***

Розкажуй, брате, всім про Україну.
Лани, степи... І люд, нещасний люд.
Є ріки, гори. Все тече невпинно...
Є брухт і мотлох, цезієвий бруд...
Ти знаєш, брате, все колись минеться.
Ти знаєш, брате, щезнуть війни, зло.
Ще заживемо любо та картинно!
Тримаймось нині, що би не було!

***

чорнило мого серця
давно на твоїх устах
ти хотіла крикнути
але подолав дивострах...

і от гірко схлипуєш
опершись мені на плече
до ватри торкаєшся
хоча невимовно пече...

МЕДИТАЦІЇ

Зграї синіх китів пролітають над нами.
Цей коктейль із моря та з недопалків
пахне десь у скроні, мовби свіжа рана.
Та я кричу, ніби вбитий:
- Відкрийся, остання брамо!

Птахи з червоними мітками та без голів
падають... Далі крига чи град, мов улітку...
А я, здається, самотній човен,
котрий хотів у небі над пеклом летіти.

***

Птахи полетіли у вирій,
горем налились губи.
А ти ж молодий хлопчина,
тебе ніхто не забуде.

Учинок твій героїчний,
і руки твої на грудях.
Вогонь у твоєму серці
завжди бовваніти буде.

Країна твоя дорідна
ланами й річками звіку.
Там пам'ять про війни зносить –
і плачуть маленькі діти.

***

Колись запишу тобі
свій запах на платівку
Поблизу сяде бродяча душа.
А я ж то знав,
що світ прекрасний...
І закричав – поринула луна.

ЧОВЕН

Човен – я, лину.
І кобза грає.
Чарує серце,
в котрім любов.
Хтось має щастя,
хтось помирає...
Хтось хоче тиші,
хтось плаче, ов...

Замовкла кобза –
хлипнули струни.
Заграла ще раз
сумна рука.
Зіграла, впала –
втопився човен...
Здригнулось серце,
а з ним – душа.

ПРИТЧА-МАРЕНА

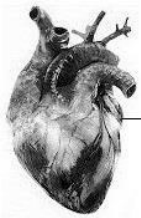
Маленька рибка, як вогник сяє.
Мов літнє сонце, блищить луска.
Щаслива рибка – вона жива є,
здорові дітки, чиста вода.

Жила та рибка, любила Бога
понад корали у морі всім.
Одного дня та й до того моря
прилинув човен, повний біди.

У чому винна мала рибчина,
що рибеняток взяли в сіткі?
Біда ж у тому, що в човні тому
захланні люди та їх коти.

***

експрес
«Верона-ДОНБАС»
кров... лімфа... жах...

Інверсія серця

стигне по жилах...
волосся – як дріт
шкіра – мовби тепла
але ж ні...
лід...
піт...
цукор на губах
солодший од меду
я був холодним
а ти стала мертвою

***

Колись-то світ розхитається – упаде...
А ми залишимося стояти, немов титани.
Хтось закричить: - Виходу немає!
А я скажу: - Якщо немає виходу,
то де ж це, у біса, грати?
Не варто зарання вмирати!
Вихід є – ув очах, у деревах, у мріях
і, певно, ревний – у небесах.
Поблизу сяде птах зелений та скаже:
- Де ж то, юначе, твій шлях?
А листячко замість мене тремтливо:
- У війнах зітліло козацьке тіло... Ах...

***

Касатки дрейфують,
мов крига,
і лодій крах.
Хотів я залити горе,
а досить – межа!

Море бує кров'ю
невинних тварин.
Маємо в цьому світі
кілька хвилин.

***

Зима схожа ледь на осінь,
лунає гірський кришталь.
І скрізь невимовно тепло,
розвінчується печаль.

Весна вже, либонь, при оці,
вогонь укриває путь.
Трістан виглядав Ізольду...
Але не діждав, мабуть.

Зима схожа ледь на осінь:
лунає гірський кришталь,
довкіль невимовно тепло,
здається, надпив Грааль.

Весна у kota на носі...
І я вибираю ртуть.
Трістане, твоя Ізольда
давно вже чужа, мабуть.

МОЛИТВА

Амальгама чутів і сердець, канонад і слів...
Як побачив Тебе, то замовк і помер... Зомлів.
Хтось шукає утіху, ворожить у білім просі,
убачаючи зло чи не в кожному чистому
голосі.
А війна поглинає пребілих імлистих янголів,
але я не здаюся, хоча ... саме я, ніби танк,
горів...
Лише крапельку миру проси, незнайомий мій
брате!
«Святий Боже, святковий, буденний і
кріпкий,
кажи їм не бити янголів...» – просить
мати...

ЗА ЧИТАННЯМ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА

I.
Скажи, юначе, що її ти любиш!
Скажи, голубко, що його ти – теж.
І вітер вас ніколи не розлучить,
і самотнім з вас ніхто вже не помре.
II.
Мовчи – нехай говорять інші.
Мовчи, коли горять мости.
Мовчиш – і добивають піших.
Мовчиш. Мов повен див, мовчиш.
Чекай на тих, кого немає.
Чекання вартий, хто давно
тебе надсадно виглядає...
Хай всесвіт – золоте руно,
сиди на чатах міст і селиш.
Навсидьки вший журбу на тло.
Лиш не знімуй, коли гамселять, –
нападнику розбий чоло!
III.
Здається, тіло роздерте,
з очей ллється вогонь.

Хотілося просто померти,
торкнувшись твоїх долонь.

IV

Чому цей світ отакий жорстокий?
Чому я впертий, чом самотній?
Чому скажіть? О, не знаю я.
Війна міняє людей, життя.
Чому давно в непокірних ранах
кровиця лунко фонтанно б'є?
Скажіть же, люди, у чому справа?
Чи я поганий? Чи все чуже?
Як зазирнути в мільйонні душі,
відразу видно, у чому річ.
Уже ж бо я не такий м'ятежний,
сльоза не лише із моїх віч.

***

Напишеш про мене есе чи роман,
поставиш у школі дитячу драму.
В кімнаті тобі розлечуся, як спам,
як чари, – вітражно, яскраво.
На вулиці холодно, світло – тепер;
на завтра – і морозно, й вітряно.
Люди, мов діти, причинно малі,
клечаються листям і квітами...

Крутіж...

Он червона квітинка, он біла.
Скажи мені, мила –
кров ти, а я шкіра?

Лічилка... Кров із молоком,
чай із ромашкою.
Я буду поганим,
а ти – завше – кращою...

ІМПРЕСИВНЕ

Надії частенько лишую надіями,
а сподівання маскую стражданнями.
Коли непомильно літаєш у небі,
даруй милій квітки, щоб не до прощання.
Так небо залишиться пінним, а
гори і море – святковими й білими...
Учися, земляче, завжди в наймудріших.
Ми будемо світлом, а пекло все – тінями.

***

Півсерця розбудив пекельний стук.
Пригадую ущент розбитий ганок –
сидів на ньому чорнопеклий крук;
чекісти рили яму всім нам рано...

РОЗСТРІЛЯНИЙ ОСІННЮ
(ДО МИХАЙЛЯ СЕМЕНКА)

Тебе розстріляно в осінню пору,
коли зжовтіли трави по лісах.
Ген журавлі повідлітали далі.
Стояв надсадний Київ, як монах.
Ти не хотів, аби ридала мила.
Ти прагнув, щоби зацвіли сади,
машини, квіти і міста. І діти...
А зацвіли тоді лиш янголи...

ЗА ЧИТАННЯМ ВАСИЛЯ СТУСА

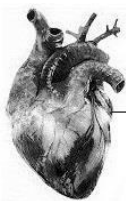
Чорний дріт повишито ухрест,
сотні міст і тисячі провулків.
Море звід, котрі розбиті вщент...
Скільки літургій і скільки мес...
Сива мати... Зі сумних очей
котиться сльоза – чекає сина.
Він не йде. Насипана могила.
Все ухрест повишито, ачей...

***

Життя минається у два подихи,
ніхто не зупинить цієї планети...
Ми всі, як моделі, по днищі ходимо,
вибиваємо з-під сидниць табуретки...
І от, у петлі печально борсаючись,
губимо світлі й залюблені душі.
Життя проминає, лишаячи спогади.
Гріхи та провини – як сон проклятутий.

***

Проліски стоптані чобітьми.
Солдати... Розбиті голови...
Померти б у руках Божих...
Покинути б душу в полі...
Навіщо цвіли диво-проліски?
Надія пливла тихо, кролем?
Ми будемо бити захланне горе,
допоки воно, як сокира, не втоне!

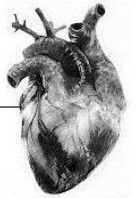

МИКОЛА КУЧЕРЯВИЙ народився 21 травня посеред 90-х років ХХ століття року в селі Губник Гайсинського району Вінницької області. Поет, публіцист, репер із освітою лісника, здобутою в Іллінецькому аграрному коледжі. У майбутньому молодик прагне здобути освіту журналіста, уже зараз докладаючи зусиль, публікуючи літературно-художні та краєзнавчі матеріали у пресі рідного краю, зокрема в газетах: «Трибуна слави», «Вісник», «Слово педагога», «Вінниччина». Вірші опубліковані в журналі «Мистецькі грані», в альманахах «Вінтаж», «Експрес-Молодість», у серії «З-над Бугу й Дністра» в «Антології Майданівських Віршів». Літературні зацікавлення Миколи Кучерявого – вірші українських в'язнів сумління, зокрема Василя Стуса, Тараса Мельничука, Ігоря Калинця. Учасник багатьох літературно-мистецьких фестивалів, член обласного літоб'єднання імені Василя Стуса. Із «Інверсією серця» його пов'язали літературно-мистецькі наради на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського, наукові конференції на Східному Поділлі, літературно-мистецьке об'єднання імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), а також «Барські літературні читання», фестивалі «Малахітовий носоріг» (2013), «Підкова Пегаса» (2014), мистецькі салони «Інтермецо» (Вінницький обласний краєзнавчий

музей), регіональний конкурс громадянської та героїчної поезії «За майданом майдан» (Вінниця, 2014). Хлопець є митцем-пілігримом, який, діждавшись літа, кочує такими відомими музичними фестивалями як «Бандерштат», «Захід», «Республіка» в пошуках адреналіну, карколомних вражень, нових постатей. Учасник проекту «Поетквартал».

На формування індивідуальної творчої манери молодика вплинули поради Оксани Забужко, Василя Кобця, Сергія Жадана, а також Вадима Василенка, котрий став, безперечно, духовним гуру для юнака. Проте все ж таки стиль іще не сформувався, перо ще тонке й тремтливе, помолодечому затяте. Миколі Кучерявому важко дотримуватися рівної строфічної будови, відчувається певне «плавання» в нашаровуванні стоп; йому хочеться побудувати великий, густий рядок і майже епічну строфу, а трискладові стопи ще не зовсім піддаються (трапляються відчутні зупинки в загалом чіткій ритмізації). Складається враження, що стихійній думці затісно в сталих поетичних формах і вона невдовзі перейде у прозу; ця гіпотеза підкріплена знаннями про те, що Микола Кучерявий є творцем і виконавцем українського, здебільшого патріотичного, політичного та любовного репу.

Найбільш спазматично й болісно молодий поет-постсимволіст пише про Україну, про Майдан і про війну. У його ліричного героя стільки емоцій, відчуттів, вражень, рефлексій, що вони вихлюпують не стільки в розповідній (медитативній) манері, скільки в сугестивному накопичуванні образів, у нанизуванні символів, у підсвідомому нагнітанні епітетів, у суперметафоризації, котра поглинає все – і відображені події, і авторську невтоленність. Ліричний герой віршів Миколи Кучерявого – стихійний молодий націоналіст, ревний християнин-ортодокс, у якого складний і не завжди рівний діалог із Богом. Він перманентно перебуває у стані фрустрації (тобто дезорієнтований у стані безнадійності, у котру себе вганяє власними ж роздумами). Мотиви індивідуальної приреченості, втрати і захисту Батьківщини, а також мотив нерозділеного кохання

та смерті, аскетичного самозречення й самознищення – ось домінанти, за допомогою яких розширюється і стискається націоналістичний, стоїчний світогляд-спазм Миколи Кучерявого.

Вірші юнака можна було би кваліфікувати як історіософську й націософську поезію, якби не питоме тяжіння до дохристиянських міфів та євангельських притч, а ще якби світогляд автора не був таким розхристаним і мозаїчно-павутинним. Амплітудні стрибки молодих відчуттів ще не вистояні, світогляд іще хисткий, а відтак думка гостра, тонка, але боязка, переповнена сумнівами, що виражені в риторичних питаннях та в окликах. Тому, мабуть, найбільші урожаї його поетичної думки в майбутньому – у глибоких філософських роздумах мислиивої, більш досвідченої людини, строфи якої будуть схожими не на дещо силувану вітражно-колажну пістрявість і не на позірний крик, а з першого рядка – на природно барвисту й трагічну панораму життя народу. Такою є поезія «Я здатний мертво йти через бетон», у ній молодик бачить свою майбутню долю як покликання зберігати та примножувати духовний і культурний досвід нації: «До хмар малюю тисячі ікон у храмі, що Христу натхненням литий. / Я звук кохання бачити на дні. Тону в очах, живу в долонях Божих. / Я кращий друг лелек і журавлів. / Мій дім – то храм, де в дзвони болем дзвониш». Приваблюють красиві образи-метафори, порівняння, якими всіяні вірші: «Блукає Бог із тризубом насподі», «журба Тіла і Крові», «Сліпі, ніби Брайль, чуттеві, як Моцарт», «ми прісно й вічно діти хліборобів», «...у крильце свободу та націю ворон поранив».

Поки ж у його талановитих віршах чимало алюзій на образи віршів Павла Тичини («стоїть сторожтерзаний Київ» – «стоїть пошрамований Київ»), Миколи Вороного («серце музики»), Максима Рильського («алхімік мудрих слів» – «мудрий алхімік»), його Україна – така ж скіфсько-сарматська, як і в поета-інтелектуала Євгена Маланюка, дохристиянська, як і в Богдана Ігоря Антонича, порабована червоною сараною, як і в палімпсестному писанні Василя Стуса.

«РОЗДЕРТИЙ У ТИШІ, НЕМОВ НА ХРЕСТІ...»

***

Бог не знає мене, хоч жонглює планетами.
Купідони тепер – статистичні п'яниці.
Я забувся про світ, рвав старі силуети,
Але, Боже, навіщо вона мені сниться?

Час наставником став, і мені все відомо,
що життя-то лише блиск єдиної миті.
І нехай я стою кілька метрів від дому,
бачу очі твої, мов дощами розмиті.

Десь у серці щемлять призабуті образи.
Я блукати почав із твоїм відголоссям.
Між зірок розгубилися чортові пазли,
і тепер небо пахне жіночим волоссям.

І далеко не все, що залежне від слова,
іще може пройти крізь засніжені мури.
Але важко болить та чергова відмова,
коли янголи навіть про мене забули!

***

Рядки золоті зачекають мене десь попереду.
Слова зажеврили і тісно лежать на папері тут.
А промені сонця стають вельми гострими вилами
і пишуться ланом, і пишуться балками й вирвами.

Допоки не стануть слова ті сталевими списками,
а мозок мій – віршами в зошиті тертім і списанім,
коли буде піснею вкрито старезний перон,
тоді сіре гусяче пір'я постане моїм пером!

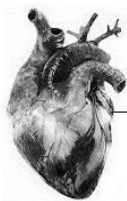
ЛЕГЕНДА

Тут залежався час, бо сивіє туманами ранок.
Верстви хутко біжать, у затулений тіннями рай.
І співає зима, хоч проміння ступає на ганок,
але осінь минула – зжовтівся гіркий молочай.

І куріють степи. Дико, холодом б'є завірюха.
Сльози ріжуть ріллю та стікають на мертві листки.
Пан Господь ностальгію, де хмари, вітрами задмухав.
Ще ж і досі невтомно говорить ніде, із ніким.

Шлях питає у неба, чи ковдрою білою вкриє.
Але небо мовчить. Бог, напевно, те вітру сказав,
що іти йому босим по світі знекровлені милі...
Після того впаде блискавицею сніжна гроза.

Вітер з неба упав і не зміг зберегти всепотайне.
І кричав, ніби крук, що зима, люта буде зима.
Але потім казково, десь межі повітря розтанув,
у домівці почав рукавиці плести із тепла.

Інверсія серця

ВІРА

Важкі часи, коли німе життя,
коли думки ростуть у самогубство.
Свободу в серці хтось ножем утав.
В очах давно пекельно темно й пусто.

І почерк долі я не розберу –
інструкції згоріли ув агонії.
З листів до неї вирізьблю труну,
хоч думалось – літак у далі зоряні.

Знайомі відчуття – сон, самота.
Із часом вчаться стіни говорити...
Гортаю час, який не дочитав,
і біль пишу, стражданнями залитий.

На ранок є голготи, є хрести...
Бо всяка темінь підійде, як тиша.
Як сум і біль мене б не охрестив,
а віру я на зорі ще не вішав!

ГОЛОС МАЙДАНУ

Бог окропить дощем, і світ вільно нап'ється,
і на чаші землі порозтануть червоні сніги.
У кресалі добра щит уточать залізному серцю,
та й оновить молитвами пам'ять мільйони могил.

Списки смерті такі, як дороги племен. І ще тричі.
Возвеличені болем несуть незалежну труну...
Там селяни були. Їм посмертні медалі не личать,
їхній дух – не туман, що сердито в повітрі заснув.

Хмара каменем буде. Осінні повіки закриє.
Місяць ясно прожектором вдарить із власних висот.
Як останній солдат, ще стоїть пошрамований Київ.
Мирні кулі, мов атом, летять у незламний народ.

Але це не кінець. Бо герої не згинуть у ґрунті.
Легіони стоять і мечі загартованих душ...
Боже, дай нашим дітям не бачити воєн і бунтів!
Слід чужий на ріллі – як подошвою здушений вуж.

НІЧ

Дивишся у вікно, бачиш – ніч і ліхтар.
Ніби море – маяк, жовта підлога – пісок.
Читаєш книги, збираєш літер нектар.
Тобі дев'ятнадцять та нібито сорок морок.

Усе непогано, якби ж то не регіт машин.

І світло реклами якби лиш не било у вічі.
Ти витримав погляди янголів, псів і вітрин,
а зорі вгорі смаковито голосять про вічність.

Ламаєшся прозою, віршами ситий, святий.
І вихід шукаєш для вітру, багатого тембром.
Утомлені вулиці кроком боїшся збудить.
Сидиш у вікні, розмовляючи з вітром і з небом.

***

Було – закриєш очі та й бачиш небо,
чуєш дотики світла, дзвінки голоси.
Боїшся вірусів грипу або ще еболи?
Тільки світ у тобі хворіє і не мовчить.

Буває, закриєш очі – і бачиш зорі.
Відлуння перекликається, мерехтить.
Котиться вітер пряний десь аж у гори.
Хитає подихами спантеличену віть.

Буває, закриєш очі – і видно всесвіт.
Він то волоцюга, то мудрий алхімік.
Сонце дорогу вогнем накреслить,
з дощем розмовлятиме на третій лінії.

Буває, відкриєш очі – і скрізь пустоти,
в думках, у словах, а ще – в серці музи.
Буває, відкриєш очі – тут дзоти, в ноти...
Відкриєш очі – і бачиш драгву ілюзій.

***

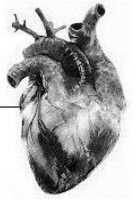
Пішла, залишивши блискучі медалі, почесні.
Усе ожило, тільки люди – такі ж німі.
Кохання у венах вбиває хвороби, пошесті,
бо образ твій іконічний знайду в імлі.

Я крила земні одягнув у минулу осінь,
у вирій чомусь полетіти й за рік не зміг.
Від слів у листі на душі забагато осаду,
то ж я від втоми спадаю з дерев до ніг.

Коли канделябри каштанів палають свічами,
то муза на вечір міняє собі маршрут –
та наші стежки про кохання від болю стесані,
і літом у вікнах проміниться сонце-ртуть.

***

Ці узбіччя живі: на могилах старіють вінки.
Вони бачать мене, та і я відчуваю їх подих.
Чую галас і крик інквізицій, до болю дзвінких.

Бачу кров і тіла на асфальті німої свободи.

Прошепочуть мені їхні долі з-за плит кам'яних.
Кожний хрест, ніби меч, убиває у скелю Аїда;
хоч би кілька хвилин у житті пам'ятати про них –
хай заснуть під вінком після того, як мовчки проїду.

***

Думки шліфуються в печалі.
Папір відлунює теплом.
Слова – неначе коні чалі.
Перо в руках стає стеблом.
Від Божих гроз і небо змгло,
зірничі плещуть у сльозах.
В душі від сонця пахне вохра.
У гріх росте тонка лоза.
Із туги вихор плаче в полі,
шукає день тугих вітрил.
Блукає промінь серед колій,
а тінь голодна – між могил.

***

За полем чорне місто, зле, брудне.
Від диму й полину в нім стало гірко...
Ніхто не знає, де й кого зітне
холодне сонце, зірвана бруківка.

О, жити-жити! Трави – як думки.
Чиї гріхи дерева покосили?
Земля вдягнула чорні сорочки
і просить сили, бідна, просить сили.

Трава читає в місяць Отче Наш,
не хоче більше бути в ролі свічки.
Горять на сонці танки й екіпаж,
аж виїдає димом сльози річки.

І місто на крові, як смерть, стоїть.
Почути б запах болю, смак корозій...
І тільки десь за межами століть
блукає Бог із тризубом насподі.

***

Більше за все на світі я бережу поезію.
За чашкою кави, в очах суцільна фантазія.
Ми поглядами своїми ставимо межі.
І не в музях зникаємо, а на кровавих баталіях.

Коли програю, не кидаю ген білого прапора.
Мистецтво вбачало в мені втрати значно величніші.

Дорогу складу собі астрономічними знаками,
шукаючи Бога і брата, на голову вищого.

***

Любов навимірюю приладом кардіограми,
хворію, порочний у суті, гнилий. Ліпший зовні.
Та є один гандж – не ходжу на балет і на драму.
Бо ж бачу і так у проспектах журбу Тіла й Крові.

***

Читаємо пошепки, грішно, як міфи, Біблію.
Сприймаємо неохайно всілякі пророцтва.
Виходимо геть за межі, стираємо лінії –
сліпі, ніби Брайль, а чуттєві, як Моцарт.

***

Хочу боротись – нації стануть злішими!
Ледь не помер я десь у кардіології.
Буває, життя навіває – на нитці повішатися.
І слух виникає у слуг на майбутнього стогони.
Стаю песимістом, охочим до світлого, щирого.
Зрікаюсь людей, що ховають надії за ширмою.
Покірні серця – генетично – як вірус, поширені.
Свідомо судомить людей, щоб не стати машинами.
Тепер, як ніхто, я живу тільки буквами й числами,
клітина планети, що мріє постати людиною.
Приматам у злоті закони неписані й чинності.
А я залишився собою... з дешевою гривнею.

***

А сонце кинуло списи. Проміння
із неба стронцій, радій відпустило.
Туманом кашляв день аж на подвір'я.
У вікна било сяйво сиво-сиво...

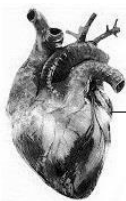
Мороз утік, не давши болю й бою.
Десь осінь сьомим сном тихенько спала.
Весна збігала ручаєм у поле,
і боса рима мертво танцювала.

***

Ви схожі на княгиню всіх віків!
Для мене, Ви – маяк і смак поезії.
Ваш голос, як сирена, ледь не звів.
Без Вас думки – небажані корозії.

***

Ще ріки холоду і білих свят
не висохли на вилицях у ґрунті,

Інверсія серця

А десь Європою летять-летять
птахи сумні у гнізда зі притулків...

***

Ми посіяли день.
Коли ніч підіспіє – зберемо.
Врожаї у думок –
як бальзами для всіх тяжкохворих.
А щоденники снів там,
де хмари задихали небом,
Білим пензлем добра
Бог напише на світлі,
не в шорах.

О природо,
оркестром заграй же симфонію долі!
Вітер – співами тенора
десь у планетному хорі.
Все покриється світлом,
ба навіть сумний меланхолік.
Від гіпнозу маршрути –
немов у блідих бантах колій.

Тихий шепіт зела, мов маяк,
він дорогу покаже.
Шелест дерева й люду –
як честь, а не тлін дифірамби.
Та мелодії світу й сердець
різонули, мов кашель.
На канаті емоцій
я, Боже, з тобою стояв би.

Та колізія ночі і дня
припинилася раптом.
І стежина утратила смак випадковості.
Може,
на душі прохолодно промерзли
вологість і старість.
Але хтось промовляє усім нам:
«Лікуйтесь!»
Ти, Боже?

***

І місяць-хліб і все – у сизу землю.
І пахне ораним чиясь рілля.
Доспіли майже світлі Божі зерна.
Твоя Осанна у престол зійшла.
Усе розквітне, певно, плином часу.
Народ, як дерево, – в саду або в городі...

Думки про Великодній час і ще про Спаса.
Ми прісно й вічно діти хліборобів.

***

Терпке торкання жару твоїх рук...
Я феніксом злітав із бід, із горя.
Над берегом ліси зійшлися в луг.
Розп'яті срібні гори плугом, полем.

***

Зі скель віків хрести монахи точать.
Чи грім у колискову перейшов?
Іржа зі сліз топила білі ночі –
і шаблі блиснули побіля хоругв.

***

Тримаєш в руках дві частини одного єдиного,
по тобі трамваєм і плугом удосталь поїздили.
Ні атом, ні кров, ні брехня тебе з мапи не зрушили.
І голос прибув у неволю дротами залізними.

Живеш і живеш, а до спадку захочеться світла.
Надія та віра – далеко-далеко, на серці.
Але незалежно та чесно ти вієшся вітром,
що витне зі скрипки тебе задля вихору терцій.

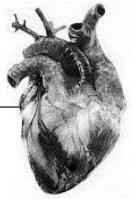
В тобі віджили кіммерійці, сармати і скіфи.
Тобою живуть перебенді, співці, подорожні.
Твою землею ще пишуться літери міфів
в біблійних сувоях рабів і у пам'яті кожній.

На плитах століть, у граніті, в незламності духу
плебеї не ми, а минуле потрохи одкрапає.
Лампаду страхів Бог повільно та вільно задмухує,
бо й ангели кажуть, що нам Україна подяка є.

***

А ми ж усі – від Божого синдрому.
Та на долонях – біди, зло тавром,
бо душі ломлять заздрощі-судоми.
І пишеться діагноз на табло.

У світі море зевсів чи й атлантів.
Є трохи гер, є трохи афродіт.
Найменше скромних є, котрі без мантий,
з широкою душею в сотню літ.

***

А я Вас кохаю, напевно, не два-три століття...
Сльоза відсиріла – мов голка прошила щоденник.
Чи небо згорає чи німбами янголи світять,
а пахне земля з диму хмар, ніби вами – щоденно.
Од Вас я роздертий у тиші. Немов на хресті я!
Воскресла журба і жадання зійшло у чеканні.
До Вашого подиху десь понад пекло летів би –
за правду лежав у центральній районній лікарні.
Три тижні минули, ходжу я тепер на балети.
В іконах лишилась красива емоція літня.
Таким-ось роблюся, простий український поет я, –
кохаю одну та єдину два з лишком століття.

***

Ти мало ходила по вулицях або в парки.
Та сухість у мріях... Пропала, мабуть, гармонія.
В руках моїх кісточки пензля – вони тверезі!
Очам набридають концерти і церемонії.

Говіркою паростків я заспіваю березам.
Ночами не сплю, бо я слухаю місячні гами.
Ти пахнеш весною і ще чарівним оксамитом.
До тебе я був, мов гранітовий камінь, тінь лами.

Ти мало ходила по вулицях або в парки.
Та вір, ми пройдемо алеї цієї планети.
Я буду любити холодні засніжені ранки
і небо зміню, мов назавжди, твоїм силуетом.

***

Я здатний мертво йти через бетон,
горіти, вулканічну магму пити.
До хмар малюю тисячі ікон
у храмі, що Христу натхненням литий.
Не звук кохання бачити на дні.
Тону в очах, живу в долонях Божих.
Я кращий друг лелек і журавлів.
Мій дім – то храм,
де в дзвони болем дзвониш.

***

Слова наливаються в мене по хвилі повітря,
дрейфують між рифів думок-і стаю майже вільним.
А далі горять у серцях і стрибають на вістря,
бо віршами ген із Голгофи зійде й буде мірно.

О, Слово розп'яте, Ісусе; що буква, то рана...
Ти в небо злетиш для великої, вічною битви.
Немає царів тобі, ти не повіриш тиранам.
Апостоли рівно тримають тебе для молитви.

***

Мішки під очима і геть неохайний стан.
Емоції та почуття відтепер – протезні.
Таваріщ ЧК, для поета один гранчак
одразу знімає всі хворощі та депресію.

УЗБІЧЧЯ

Ці узбіччя живі: на могилах старіють вінки.
Завше бачать мене, але я відчуваю їх подих.
Чую галас і крик інквізицій, до болю дзвінких.
Бачу кров і тіла на асфальті німої свободи.

Прошепочуть мені їхні долі з-під плит кам'яних.
Кожний хрест – ніби меч, бо ж убитий у скелю Аїда.
Хоч би кілька хвилин у житті пам'ятати про них –
най заснуть під вікном після того, як мовчки проїду.

***

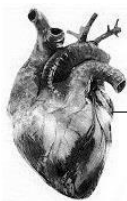
Наша любов – бутафорія?
Серце давно заброньовано.
Хоч і давно не безшовний я,
тіло позбавлене кольору.

ВІЙНА

Випасти каменем,
випасти каменем з Місяця
у краї, де із борошна змісяться
обпалені серпнем хліби.
Їх для воїнів кров'ю місив
поцілений кулею вітер.
На ослонах набоями замішані
золоті колоски.
Ніби стріли,
вичікують теплого місяця,
щоб у пору воїнів
на жертву тяжку повести...
До богів...
Щоби ситі були. Бо гнів
розіллється із гирла, мов Ніл,
та й у пору старого Місяця...
Упаде ген палаючий Іл у краї,
де у крові листопада-місяця,
як із плоті – хліби.

***

Підставляю рамена, мов янголи в темні часи,
бо горітиме степ кольорами багряними, снами.
А на небі хто хмарами висохле сонце скосив?
Он у крильце свободу та націю ворон поранив.

Інверсія серця

***

Ми списи і мечі переймемо невдовзі у предків
і розітнемо душі, заковані в панцер чужинців.
Нам пухлиною стала епоха комуни у серці
та й наповнила чашу отрути до краю, по вінця.

***

Коли я помру, тоді стану вогнем або словом.
Кресала думок мені викрешуть тисячі грифів.
Я віршів солдат, ця війна мені виплавить мову.
Я по римі дрейфую, мов човен між гір і між рифів.

***

Більше вірмо ДНК. А серцю?
Спамом позначаймо почуття.
Спазмом б'є у груді срібний хрестик –
дякуємо долі й ворогам.

***

Доторкнутись до миру хоч словом,
не чути молитви розбитої вулиці
та й не бачити смерті солдата на вилиці,
а ще батька, бо став підперезаний горем.

Доторкнутись до миру хоч словом
і дружити з небесними теслями.
Після смерті у небі воскреснути,
соколом Бога постати у хмарі на сполом.

***

Проби крові тепер –
ніби проби пречистого золота.
Госпіталі – як готелі
для кіборгів, смертних титанів.
Не пізнати б надалі
ні граду, ані коктейлю молотова
хоч дітям,
як і Юди очей,
що навіки віків є зрадник.

***

Між ночей темно-сивих, десть за обрії вічні,
світ тумани вдихав у дороги шалені.
День – закутий у правді, що зиркала в вічі.
Зорі в погляд летять із космічних легенів.

Степ — мов дід, що сидить і запалює люльку.
У трави борода посивіла, як доля.
Тут ніхто на землі не знайшов порятунку,
не відчувши в собі велич горя і болю.

БЛОКНОТ І ПЕРО

десь ховає мій світ блокнот із пером
і добро чужим все від мене йде
я тікав від днів – я шукав перон
щоб не бути в'язнем пустих ідей
холод у очах покажіть мені –
у чужих що нібито я накликав
замість нього я дарував вогні –
та невічне світло це хоч велике
покажіть мені сльози на щоках
в океанах душ – є стихіями
хоч цей вік не мій та я ним пропах
і зерна добра ще посію з ним

я шукав себе у думках людей
але суть мою бачать літери
медом віршів я частував гостей
та й чорнило об мене витерли
не лишав слідів думав Бог – це міф
друзі стали враз як стіна німі
я ж на зустріч в храм мов по небу біг
але янгол час заховав в імлі
і сказав собі – в ніч сховаюся
й до дерев тугих говоритиму
і без відчаю факел сам візьму
й підпалю усе що любив... тому
вірші в полум'я – хай горить воно...
якщо треба жар – строфи будуть ним
губи закусив... кров – сухе вино
рвуться нерви ... за усім – судини.

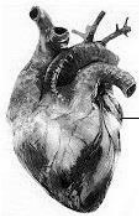
біль гарчить в мені я давно захрип
та вихаркує фрази востаннє:
- замість кисню був лиш мелос і ритм
і без них я скоро розтану
ти був віршем сам ловив рими в днях
думав стане вже – подорослішав
але тим усім крила мрії втяв
а якби учивсь – то до кожного
замість жили рвати докричався б я
і пришвидшило б це серця стук...
хоч перо й рука ізлились в меча
та думки й слова – в нерозбірний звук...
і дарує ніч те що день згубив
що знайти не міг я під променем
і стає суцільністю цей пунктир
перетне він час, а не промине ...

ВАЛЕНТИН МАЙДАНЮК народився 13 листопада посеред 90-х років ХХ століття року в селі Супівка Барського району, Вінницької області. Поет, прозаїк, публіцист, критик; фах – видавнича справа та редагування, прагнення – працювати в журналістиці, активно стежачи за сучасним літературно-мистецьким процесом. Учасник літературної формації «Інверсія серця» (керівник Ірина Зелененька), літературно-мистецького об'єднання імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко). Учасник усеукраїнських та міжнародних конференцій «Мова твору в контексті проблем вивчення художньої літератури», «Михайло Коцюбинський та Східне Поділля», регіонального конкурсу героїчної поезії «За майданом майдан», щорічних нарад творчої молоді на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського, а також літературних п'ятниць Михайла Коцюбинського, постійний резидент «Барських читань», модератор літературно-мистецьких акцій та презентацій, мистецьких салонів «Інтермецо», «І музика, і слово, і сльоза».

Оригінальна, напрочуд музикальна манера письма Валентина Майданюка – не стихійна, хоч саме таким є перше враження, адже автор пише тонко емоційно, щемно, вибудовуючи філософію рядка на стику еклектизму, стоїцизму й філософії серця. Молодий поет любить експериментувати з ритмомелодичною організацією, зі строфікою, з віршованими розмірами, не боячись трискладових та спондеїв; бавиться з римами, нанизуючи внутрішні (за акустичним враженням) при наявності багатих і свіжих кінцєрядкових. Рефрени й тавтології, асонанси й алітерації, градації та антитези, синтаксичні паралелізми й еліпсис урізноманітнюють техніку й справляють враження, ніби вірші – монолітні конструкції досвідченого автора. Валентин Майданюк – традиціоналіст, верлібрист, а його муза знаходиться на лезі між модернізмом та постмодернізмом. Це й не дивно, адже поет зачитується прозовими творами Френсіса Скотта Фіцджеральда, Ернеста Гемінгвея, Джеймса Джойса, Рея Бредбері, Габрієля Гарсія Маркеса, Михайла Коцюбинського, Миколи Хвильового, Василя Стефаника, віршами Павла Тичини, Євгена Плужника, Миколи Вороного, Богдана Ігоря Антонича, Василя Стуса, Ліни Костенко, Поля Еллюара, Райнера Марії Рільке, Олександра Блока, Божени-Боби Диги, Чеслава Мілоша, Віслави Шимборської. Відтак несподівано, а також елегантно й делікатно поєднує й ступенево нарощує глибину миттєвих спалахів емоцій і вражень, парадоксальних відтінків відчуттів і водночас підсилює мелодійність вірша, непомітно переходячи від пейзажних малюнків до екзистенційних таємниць, від любовного шалу до кривавого безуму ХХІ століття. Вчитавшись у вірші, ми помітимо влучні апеляції до імен світочів світової думки та артефактів, не лише алюзії й натяки на творчість майстрів, а й автоінтертекстуальність (не лише як опис власної творчої еволюції в образах, а й повторення образів-символів в іншому сугестивному ключі задля діалогу з самим собою та з культурним контекстом своєї доби, а також із читачем).

Уже з першого твору «Ми сиділи в плацкарті...» читач несподівано зрозуміє, що перед ним цікаве, іронічне й разом із тим чуттєве письмо, переповнене красою і відчаєм, дотепом і ніжністю, апокаліпсичністю та скепсисом. Теми-домінанти – щире кохання, доля України в лещатах війни, деконструктивістська самоідентифікація, драматичне самоосмислення та діалог із Богом. Чи не кожний пейзажний вірш Валентина Майданюка – це славень природі України, де з'являються образи коханої, полів, садів, сіл і стежок; автор органічно поєднує стан душі ліричного героя та навколишньої природи: «Ниви зійшлися золотом – / в сонце врастають жита / Небо ясне та прозоре тут, / навіть земля – ясна». Світ у віршах подолянина своєю музичністю, синкретизмом, мріями бачити Україну сонячною, барвами й еросом нагадує світи молодих Павла Тичини і

Інверсія серця

Володимира Сосюри, в інтонаціях від «Золотого гомону» й «Такий я ніжний, такий тривожний...» до «Стріляють серце, стріляють душу — нічого їм не жаль», «Любіть Україну, як сонце любіть...». Поезія «Долиною біжать вітри» є алюзією на Тичинину — «Гаї шумлять...»; читаючи, упізнаємо подібну ритмізацію, ті ж гедоністичні мотиви, синкретизм і символізм. Автор майстерно простежує процес гармонізації злиття захоплення природою із її відлунням у молодому серці; дієслівні метафори передають динаміку руху, анепіфора підвищує музикальність рядків, алегорія довершує портрет ліричного героя: «І я біжу, планетою, у Всесвіт, у мелодію. / І сон — біжить, давно біжить. / Так любо жить! О, любя мить!».

Не випадково в рукописі Валентина Майданюка з'явилася поезія за мотивами любовних віршів Павла Тичини — «Павлові Тичині», де подоланин наслідує манеру вишуканого оспівування краси коханої. Та на особливу увагу заслуговує медитативна присвята «Василеві Стусу», з алюзією на поезію «Церква Святої Ірини...»; твір є візією підрадянської закривавленої України, перемеленої в жорнах репресій, де храми перетворені на руйновища або на лігва ЧК й НКВС, а ліричного героя болісно вражає людська гекатомба. Саме в Павла Тичини і в Василя Стуса молодий подоланин навчився вживлювати в метафоричні висловлювання власне синоніми та слова часто різних категорій, близькі до синонімів, спрямовуючи їх на увиразнення семантичного наповнення вірша, а також нанизувати ампліфікації задля загострення враження межової експресивності: «Мені здавалося — нереальна, / небесно-блакитне дитя», «Нехай тебе осінь пахуча в оскомі уже не болить», «Маленькі порції стронцію, відчаю опції...».

За допомогою багатств рідної мови, знань із історії європейської культури, філософії, маючи вроджене відчуття музики й гармонії, одержимий божественною природою слова, Валентин Майданюк створює натурфілософські, екзистенційні вірші-сугестії й вірші-медитації, часто взаємопроникні, з неповторними риторичними малюнками. Версифікації молодого поета є ще одним підтвердженням того, що ресурс української мови у створенні високої поезії світового гатунку невичерпні.

«ТРАВИ ТА ЗАПАХИ КРОВІ...»

***

Ми сиділи в плацкарті,
Бог, ти, я, а ще тиша.
Він — у білім халаті,
за рукописом. Пише.

Він заломлює пальці,
смажить втретє «Прилуки»
у сумному плацкарті,
що на ймення «Розлука».

Він виписує строфи,
травень пхає у душі.
Ллються рими, як ноти,
доки потяг не рушить.

***

Шумлять, шаленіють вітри —
на три поля.
О, доле, часу дай!
Зігрій же, кохана, мене!
Гряде...
Горе...
Зорі додолу впадуть.
Забудь. Але збережи ножі

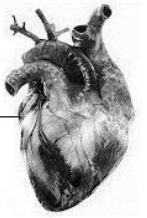
з моїх вулканічних грудей —
у день, у путь.
Облиш, я — ртуть...
Герої — живі!
Захмілілі віки звели
кургани за мідним селом.
А ми не там — удвох.
Шумлять,
шаленіють вітри — на три...

***

Життя — скінченне.
Втихнуть білі ночі,
погаснуть зорі
в чорнім золоті небес...
А сні збуваються,
але чужі, пророчі,
про те,
що кожного із нас війна —
під прес.

***

У місті тур-вечір
задіхає в плечі,
покотиться ген до села,

де липи старечі,
тополі старечі,
і сріблом трава поросла.

Ми стали далекі...
Клекочуть лелеки,
і смуток цвіте у раю.
Нам сина зростити б.
Молю я, прости ти,
як донечку бачу твою.

ЗА ЧИТАННЯМ ПАВЛА ТИЧИНИ
Ви бачили, як сонце грає на волоссі,
котре в косиці вітер посплітав?
Як ластовиння на кирпатім носі
блищить? І багряніються уста...

Як світло ллється із долонь-листочків
і барви світу тонуть ув очах?
То чарівніш земних мадонн, мій Боже!
То є сильніше за найбільший страх!

Яка небесна врода і хода,
яке бажання в Ній лиш загубитися!
Щось прохолодне, вічне, як вода, –
і п'ю, й ніяк не можу я напитися!

ПАСТОРАЛЬ XXI СТОЛІТТЯ
Романтика – покрай села,
де не лунають ні гальма, ні дзвони,
де сокотять ледь гіркаві сіна,
тиша безцільно бродить...

Романи – в пастушки, в очах,
у срібних ранах розтерзаних...
Війна зачекає? Напевно, нас?
А ми – нещасливі й замерзлі...

Рахманно стрічаються вечори,
і кожний з батьками у хаті мовчить.
Кожного воїна жде, мов царя,
лиш би вернувся з заграви століть.

***

Дай мені шматок свого тепла –
я примножуся серед людей,
навіть там, де безпросвітна мла
згасить світло наднових ідей.
Дай мені шматок свого тепла,
а за ним – частиночку себе.
Я скую відмінного меча,

щит – із-над гори, із-під небес.
Дай мені шматок свого тепла –
вірно понесу через віки.
Дай! Адже свого-таки нема.
Без тепла не можна далі йти.

***

І все. І нічого. Думки лиш.
Урізана в пальчику мить...
Земляче, морози синичці залиш.
Нехай тебе осінь пахуча
в оскомі століття уже не болять.

***

Як замало свіч! – так банально
поряд, коло, між...
Просто треба
трохи більше тиші.
Вірші пишеш?
Розірвалася луною ніч –
кіч, треш, спіч і Гринвіч.
Ти була зі мною?
А чи миші?

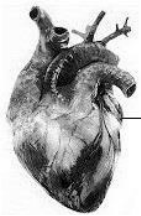
***

Горять вікна.
Сяйво заходу?
Ні – щось коло танків
і біля рапятих тіней.
Коли б мені серце жаске на тривогу!
А ще би, ліпше, до лоба іній.
Задихаються димарі захололих стріх.
Вуличками – вбиті,
миші – межі кущами...
Якби сюди дитячий сміх!
І не копати трикляті ями...
Губиться час серед пустель-дворів.
А з ним і вітер-брат-кулемет-автомат.
Якби сюди трохи дужих голів!
Не руйнували б заброди
ні доль, ні хат!

***

Кохалися –
був би ковдрою степ,
і лиш дивні очі зорили б.
Ти – природа. А я естет –
виліпив тебе зі глини.

Мені здавалося –
нереальна,

Інверсія серця

небесно-блакитне дитя.
Левиця чи лань ти?
Гіркава, наче земля.

Кохалися –
візьмемо за свідка Бога...
Зіткали шовкові сни.
Усюди ти, тільки ти, як ода, –
бо вийшла з моєї руки.

***

Осінь губиться серед наших пальців.
Ми топчемо її, а після всього
віддираємо від підшовов.
Боксіти, магній і сланці...
Згортаємо, викидаємо щось на сміття.
Зістарцювалися душі й пішли навмання.

У нас є чужі тіла,
загорнені в маски емоцій.
Випльовуємо автомати-слова,
маленькі порції стронцію,
відчаю опції.

***

Зблідли рожеві обличчя.
Зжовкли затаєні струни душі.
Братаються Блок, ніч,
ліхтар та й аптека.
Заздряться вишиті клени вночі.

***

Мереживо тихих і вільних садів,
чіпляючись тінню за дотики сну,
горить, спопеляючи сотні листів, –
згубили синочки останню весну...

Панно меланхолій і білих мохів
не бачить іще на землі моїй горя.
Авжеж! Не було його стільки віків,
аж гульк – сунуть орди із Дикого поля!

***

Я – світло чи тьма,
диво чи кара?
Смерть і життя,
бандура й гітара.
Я – пил Всесвітній.
І космос мосяжний –
теж я.
Зло або гул столітній

і списи, і тятива...
Я – думка, голос – я.
Грому стинання,
беззвучний крик,
мрії, надії,
бивні та клик.
І нице, і дрібка,
підлоти основа.
Конклав і пантофля,
земля кольорова.
І тіло, і кров я,
і м'яса шмат.
Я Духу примара.
Божественний,
мов у Сковороди, сад.
Я щастя. Погибель – я.
І карколомна доля...
Енергія, сила буття.
Сито – я – воля.
Кінець усього
і кур'яєм дорога.
Сльози в морози та сміх.
Я – дар, що від Бога,
і пил біля Отчих ніг.

***

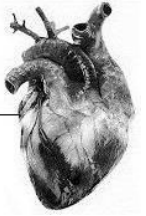
Друже,
згадай-но запахи літа
і прохолоду безкраїх ночей,
м'якість пишного сіна,
погляди вірних очей.

Друже,
шануй цю землю,
розмиту рікою дощу,
ніжну, листату люцерну,
черешню медово-смачну,
соки із ранніх яблук,
сині торкання рути.

Де би не був –
пам'ятай, що тут
душу
лишити
мушиш!

***

Ниви зійшлися золотом –
в сонце врастають жита.
Небо ясне та прозоре тут,
навіть земля – ясна.

Струни доріг схрестилися.
Щетина соснових лісів...
Навіть міжлісся щетиниться
блиском глевкої ріллі.

Маки червоні... Незломлені.
Викошу – згинуть жита.
Очі та руки – зоряні.
Земля ген ріллею ясна.

***

Їй шістнадцять, йому – тридцять три...
Хоча, їй – двадцять сім, якщо вірити тестам.
Він – молодий, не дожив, не допив.
І ненавидить тестя.

Вона знає життя від рання до ран,
а може, глибше, якщо вірити тестам.
Він – молодий і затертий, але
не чув про Ніколу Тесла.

Вона читає Камю, їй Сартр – як рідний.
Бо Кант – це нудьга, посеред ночі мєви.
Йому ж тридцять три! Згадалося:
це вік Ісуса, котрий воскресав мертвих.

А що ж у нього? Дружина, якісь там діти...
Скоро поповнення буде, якщо вірити тестам.
Він так хотів щось змінити,
але у всьому винні, звичайно, стреси.

Вона добре знає,
що Еріх Марія – не брат і сестра,
що спартанців – умовно – триста.
Та саме з нею
чомусь заграє ледь не кожний мужик,
здаля ледве схожий на принца.

Вона вже вірить – кохання нема.
Ніщо не загоїть рани.
Болять і болять, як одна. Як земля.
Так, наша земля – це рана.

Він чхати хотів! І на долю також.
Тести засвідчили б – завше п'яний.
Бо її ноги – тендітні та голі –
певно, міцніші дурману.

Вона сяде в автівку, хоча боронила мати.
Їм байдуже, що скажуть люди, тести.

Він – як тур, вона – безмежно красива.
Їм треба нової фієсти.

Ще трохи болю – і ось, незабутнє.
На небі загасла зірка.
Завтра сміятимуться, клястимуть.
Лиш мама заплаче гірко.

***

Небо ледь вишите пташкою.
Літо сховалось крайнеба.
Хочеться світло та радісно плакати.
Певно ж і треба.

Трави та запахи крові...
Вічно порепані руки...
Ти б оті рани – загоїв,
ти б її душу – загоїв...
Розлука.

Донечка, доня – квітка,
жінка – в перловій зажурі.
Ти ж є в достатку, муже!
Чом твої очі похмурі?

Доля таки примхлива...
Щастя чуже – русяве.
Сила б – війну скошив би.
Та де вона, лицарська слава?

***

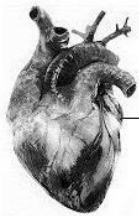
Кулі летіли в молодість,
як плювки чекістів у лице.
Ми ж іще відродимось!
Криваво-терновим вінцем...

Кулі летіли в молодість.
Гелгочучи падали гуси...
Земля – як зело. Сонце – сонне.
Оспівано край твій, Стусе!

***

Стою на перехресті.
Не пишється. Малюється.
І щось шепоче вулиця.

А в небі птаха – потороче,
і чути голосища вовчі
із воєм вітровим...
Он-он, блаженний херувим
попростував до саду,

Інверсія серця

залюблений в Елладу.
Із усміхом рожевим мовив:
«Що сяли, те пожнемо,
що позабули – те навіки.
Болить усе, що й не стерпіти»...

Стою на перехресті.
Літає сніг лапятий,
і вже чекає біля хати
чотирилапий псисько-друг
(рідніший тисячі хапуг),
із носом чорним, ніби ніч...
Сніг обтинає крила з пліч –
я щастя бачив, бачив мить.
І серце так чомусь болить...

Стою на перехресті.
Шукаю волі, честі.
Село. Ген піють півні.
О, Боже, дай терпіння
на смисли й на красу...
Стою собі, стою...

А птаха в небі – потороче.
Вже стихли підвивання вовчі.
І півні змовкли, треті півні –
заходить ранок у терпінні.

***

Жнива... Ідуть жнива.
Скрегочуть коси ржаві.
Моя земля така одна –
яскраво-мідна, знаєш?

Стікає піт їй із чола.
Гуде у тілі втома...
Жнива – мої, мої жнива.
І правда моя в тому,
що поле, річка край села
та золотисті ниви –
усе моє, і в цьому я –
безмежний і красивий!

Мій світ – яруги й далина.
Брунатні вишні. Рясно...
Я вдячний, доленько, тобі.
Земля моя – прекрасна.

ВАСИЛЕВІ СТУСУ
Церква Святої Ірини мовчить.
Йванові щільно замазали очі.
У полі-роздолі і ворон, і сич
знайшли святі мошці.

Цвяхами з рук Христа
збиті останні двері.
Висить надзвичайно сумна
та ж сама «Таємна вечере».

У кабінеті – бруд,
сальними відбитками пальців
звірі тримають щетину багнетів
проти Синів. Самозванці!

Біль уростає в горі,
Тризуб – у зірку Давида.

Поросли-заросли
і церкви, й синагоги.
Людей ... не видно.

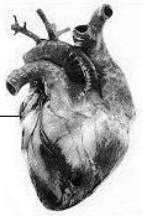
***

Долиною біжать вітри –
туди, назад і знов туди,
у браму сонця золоту,
в тополі, в ніжну наготу –
біжать, біжать, біжать...

У квіти-роси, і в укуси,
та за блідими кіньми в такт.
І журить люд, весь добрий люд –
тут цідять квас і пиво п'ють.
Уже прибрались до весни.
Біжать, біжать вітри...

Тут небом сіють полини,
ще й у намисті є бурштин.
Тут довжелезний лісу клин
умить врізається в село,
де ніч і день – як полотно...
Біжать, біжать, біжать...

І я біжу, планетою,
у Всесвіт, у мелодію.
І сон – біжить, давно біжить.
Так любо жить!
О, любя мить!

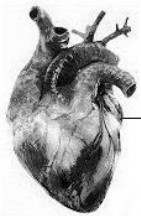

ОЛЕКСАНДР МАМАЙ народився наприкінці грудня 1991 року на Вінниччині, у селі Біликівці Жмеринського району, вихований у вчительській родині з міцними національними традиціями. Журналіст, філолог, публіцист, критик, інженер, письменник, ровесник Незалежної України. За плечима три вищі освіти – зі спеціальності «видавнича справа і редагування», диплом із відзнакою, здобутий в Барському гуманітарно-педагогічному коледжі, а також педагогічна (магістратура з філології у Київському національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова) та інженерна (Вінницький національний технічний університет). Наукові зацікавлення – фонетика й фонологія української мови. Журналістський стаж – робота диктора й кореспондента на Вінницькому обласному радіо, де шовковий голос Олександра Мамає звучить і досі, зокрема, у мистецькій програмі «Із поетичного щоденника», бо сам журналіст із 2015 року практикує в телерадіокомпаніях Києва («5 канал», «2+2»). Зі самого дитинства зацікавившись мовою та технікою, подоланин зумів реалізувати все в межах журналістики, медійного проектування, комп'ютерної інженерії та філології. Усе це яскраво відбилася й на схильності до красного письменства.

Залюбленість у казки, в легенди та в пісні рідного краю переросла в бажання писати вірші й прозу українською та російською мовами, цей потяг ще під час навчання в гуманітарно-педагогічному коледжі підтримала поетеса й викладач Ганна Дяченко, керівник коледжанської студії «Обрій». З «Інверсією серця» Олександра Мамає поєднали салони «Інтермецо» у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї, Стусівські читання в обласній науковій бібліотеці, мистецькі наради в музеї-садибі Михайла Коцюбинського, а також фахові всеукраїнські та міжнародні конференції на теренах Східного Поділля, присвячені проблемам екотворчості, сучасної літератури та її видання. Усе це підсилили щорічні літературні «Барські читання» та міжнародний проект «Одна маленька свіча» (КНПУ імені М. Драгоманова, 2015), де Олександр Мамай став фіналістом. Творче спілкування поєднало митця з Анною Малігон, Євгенією Більченко, Віталієм Борецьким, Тетяною Яковенко, Ольгою Остапчук, Русланою Мельничук, формаціями «Новий Шинок», «Лірики Т». Згодом, на запрошення Олександра Мамає, Зої Тищенко, Валентини Гальянної, були реалізовані спільні проекти на обласному радіо – читання віршів Тараса Шевченка до його ювілею, декламація героїчної поезії, присвяченої Небесній Сотні, молоддю з «Інверсії серця», прямі ефіри з дискусіями про творчість Тараса Шевченка, Лесі Українки, Василя Стуса, а ще це друк у збірниках, антологіях, альманахах.

У поетичній скрині Олександра Мамає переважають вірші з комбінованою архітектонікою (римовані й неримовані). Але найбільше написано на патріотичну й філософську тематику, медитативні й сугестивні елементи то переплітаються, то ділять твір за строфами. Дуже відчутним на лексичному рівні є те, що за плечима в поета інженерна освіта, – технічна терміносистема проникла й закріпилася в ірреальному просторі. А сувора логіка й фізичні закони допомагають не загрузнути в постмодерністських витівках, хоча потік свідомості таки проник в окремі роздуми-спазми. Разом із тим, Олександр Мамай – поет із давнім міфічним козацьким прізвиськом, глибоко закорінений у національну історію, у духовні й ужиткові традиції українського народу; це відбито у віршах про характерників, у коротких посланнях до сучасників. Журналіст і митець глибоко переймається проблемами християнської моралі та лицарської честі, екології душі та планети: «Загострили тризуб – / і виблискує золотом воля. / Вже чимало на зуб / скуштували його серед поля».

Найменш численною тематичною групою лірики в доробку подоланина є інтимна: поет споглядає, аналізує драматичні моменти, не вдаючись до натуралістичної описовості, словесного

Інверсія серця

еротизму, карнавалізованої відвертості чи вихлюпного пафосу. Ми не знайдемо жодного концепційного портретування, послання, панегіриків чи од, ба навіть ноктюрнів. Усе зводиться до тверезого експерименту спостерігача над собою або над життям (але не над коханою людиною), яке молодик випадково підгледів або евристично відкрив, ніби Колумб – Америку. Ліричний герой віршів молодого подолянина застерігає своє покоління, аби воно не потратило себе на пусте життя та на пусті вірші («кивоформи»), адже за все доведеться відповісти «у неоліті космічного вакууму». Відтак зрозуміло, що Олександр Мамай продовжує шукати свій стиль у межах уже сформованої лаконічної манери, вибудовує інтонації та помірний риторичний пафос, не наслідуючи й не використовуючи ремінісценції, алюзії, натяки, оперуючи влучними епітетами й нескладними метафорами. Думки нанизуються патетично, виважено, послідовно; хоча вони й наздоганяють одна одну (автор часто змінює вектор від строфи до строфи), мають вельми відчутний риторичний потенціал й мінімум тропів. Тому в читача може скластися враження, що він читає не власне поетичні твори, а прозу, оформлену в віршованій формі.

«ЗАКODOBАНІ В ІМПУЛЬСИ СПОГADI...»

ТРИ МИТІ

Подивись на дорогу з інакшого боку,
розвернись і стань навпаки.
Роздоріжжя, знайоме місцями до болю,
стане диким і зовсім новим.
На одинці з собою, без сивих пророків
забувається те, що ячить:
і високе, і грішне, безладне й невтішне.
Зі ста років лишається мить.
А зосібна – три миті, назавжди закриті:
- із дитинства два образи-сни;
- юні губи, що Еросом гаряче злиті;
- спадок тим, хто zostався живим.

***

Нинішня осінь збулась, як у сталкерів;
суха, безтурботна, наповнена порохом.
І всі уже звикли до стомлених пострілів,
зорали снаряди, закинуті ворогом.
Майбутня зима... Так, а що нам зима?
Лише би не ядерна, тільки без орків...
А там – і весна, де забутих нема.
А там – і віднайдені двадцять п'ять років.

***

На висохлому дні німої річки
стоїть важка іржава баржа.
Завіси тут риплять аж надто рідко,
аби збагнути – є ще люди...
Верблюди тут ніколи не ходили,
але земля нагадує пустелю.
Пусте, що тут були колись і зливи.
Лишилися сухі сліди на стелі...
Три сталкери в залізному форпості

від радіації захищені хоч трохи.
Рахують імпульси, жбурляють білі кості.
П'ють віскі, згадують пороги...

***

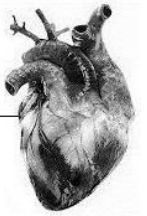
О, як забруднили скрижалі
і кров'ю скропили нам синь.
Питаймо – хто далі? Що далі?!
Але надто пізно й без жалю...
Коли уже все погоріло
і попіл опалий схолов,
було обезкрилене Тіло.
Але не зітліла Любов.

***

Якщо я – різниця між Богом
і тими людьми,
які мить хоч були
у моєму стрімкому житті,
то в нашому світі, де я є,
а поруч – лиш ти,
півбогами
невже із тобою будемо ми?
І тепер я боюся, що стану
самотнім творцем,
якщо втрачу тебе
між рядками і цим папірцем.

***

Загострили тризуб –
і виблискує золотом воля.
Вже чимало на зуб
скуштували його серед поля.

***

Не пишіть кострубаті зловірші,
не вдихайте суть у кривоформи,
помилки провокуючи гірші,
ніж у пакті, в законі чи в нормі!
Бо, поставивши крапку вкінці,
запускаєте образи, стилі.
А, стискаючи вміть олівці,
генеруєте хвилі помилнь.
І вони оживають отам,
куди розум дістатись не може.
Та без тями волають: «О, Боже,
нащо кару таку надіслав?!»

***

Вже зійшли весна та сонце
молодої Батьківщини.
Ти поглянь – не віщий сон це.
То – насправді, то – віднині.
Батько вчив: «Ти не мовчи лиш,
ти не сій в краю байдужість!
Мужність прославляй і дружність!
Цим ти гарну справу вчиниш».
Тож єднаймося, браття й сестри,
боронімо Україну!
Не без нас нести-плекати
віру й мову солов'їну.

***

Переписати б асоціації
у пісні, у слова – в ілюстраціях.
Закодовані в імпульси спогади
розгадати б, а не сполохати.
Споглядати б нові градації
в ритмі серця, в нервових збудженнях.
Зашифровані, стомлені погляди
зрозуміти б; вони – застуджені.

***

Схиляв я голову, мій друже,
в моменти виняткові дуже,
коли мені на п'єдесталі
вручали золоті медалі.
Давали й лаври золотаві
і чашу, вилиту в Граалі...

ІДАЛЬГО
(ТОЙ, ХТО ПРИНОСИТЬ СМУТОК)
Чорним по білому, білим по чорному.
Більше чорнила чи менше листів?

Суть-то не зміниться. Треба лише йому
знищити кілька минулих мостів.
Може, хотів, а, можливо, не знав того.
Фразу згадав, ту, що їй не сказав...
Проклятий був божествами своїми –
воїни світла пристали на чвал...
Десь доторкнувся, десь кинувся жити,
фрески творити – та смуток пожав...
Жалом у серці продовжує нити
фраза, ота, що він їй не сказав...
Сивий сидить, десь сидить і димить;
думає, як повернути ту мить...

***

Шукаєте в терпінні Бога
та й у смиренні – каяття?
Протерлася стара дорога,
дорога суму, без кінця...
Рабом прикинутись найлегше,
зваливши цілу кіпу бід
на когось іншого, купивши
собі прощення на обід.
Знайти в собі Святого Бога
(таке завдання не з легких) –
то Шлях, а не лише дорога
удень до храмів золотих.

ТРІЩИНА

тріщина починається непомітно
але її нищівну силу
важко переоцінити
найміцніший матеріал
який уразила
не просто врятувати
від безглуздої руйнації
єдиний ефективний спосіб
виправити ситуацію –
просвердлити отвір...
так і в стосунках... тріщина...

ВОСЬМИЙ ДЕНЬ

бо не буде Неба
більшого й білішого
ближчого та блакитнішого
аніж Любов із Бolest...
усе – не без Тебе
Вишнього
Оспіваного
за щитами нашими
у війні незнищеного

Інверсія серця

ХАРАКТЕРНИКИ

ті
котрі знали
глибинні чари
й носили
любку дволисту
в намисті
установили
воювали
відбивали
всі навали
забували
давні чвари...

ШІСТДЕСЯТ ЧОТИРИ

Їх простір – вісім у квадраті;
замкнули правил сталь і грати.
Он, дві фігури короля
снують, шукаючи поля.
Фігури... Певно, майже тіні,
гравцем забуті при палінні.
Зі чорно-білого шитва
пройшла діагональ в життя.
Їх свита – вже давно побита
і поза грою кров'ю вмила.
Одноклітинну гордість тіла
самотність, як стріла, зустріла.
Лиш самогубство короля
розірве цикли, із нуля –
бо комбінація з одного
не дасть у підсумку нічого.
Є вибір інший – нічия
(не виграєш ні ти, ні я!),
але задертий хтиво ніс
не дасть піти на компроміс.
А от пішак – справдешній воїн,
бо починав багато воєн,
він може стати більшим чином,
проте – не королівським сином...

***

Я карти відкрив зарано,
натомість отримав рану,
не колоту і не різану,
навіть, не стріляну –
словесно обсмоктану,
вітром обвіяну.
Звичайно, відчуваюсь,

не забарюся,
замкнуся в собі,
у душі посміюся.
І знову по колу,
і знову на змову
підуть всі навколо.
І рватимуть горло.
Проситимуть: "Hilf mier!
Послухай-но, повір..."

***

Про що співає юна Лорелея
прощальну пісню, сонну, моряку?
Чи про любов, овіяну Бореем,
у мороку забуту, на яку
пливе в цю порабовану хвилину,
хвилюється, та все ж до неї лине
забутий Богом в пошуках лілей?
Ніхто ж не знає пісні Лорелеї...

***

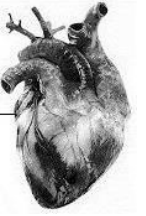
За шість мільярдів кілометрів
од Землі,
завмерши у бездонній млі,
залишені літа чужі й малі.
Зими нема... Пуста, німа,
разюча й вічна мерзлота.
Ось так... Спитаєш,
як нічна померла тьма?
П'ять з половиною годин –
і ти не сам, ти не один;
лиш налаштуйся на канал
і зачекай – лови сигнал.

***

Реальності порвати б сіті –
всі тіні стануть, бо статичні.
Але хіба єдина мить у цьому місті
переросла б у вічність?

Забуті, вбиті в мозок вісті,
і поспіх їм уже не личить.
І сні не бачать кольористі –
стіна на крайку сну повисла.

Тут альфа-вісти дві чи двісті –
миль над землею суть не змінять.
Але ця мить для них у місті
переросла-таки ж у вічність.

ПРО ЩАСТЯ
(ЗА НЕОКЛАСИКОЮ
МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО)

I

I кава, випита до дна,
і ніч, безсонна й не одна,
вже не дарують того тла,
де все було нове для нас.

II

Запали ж мене, зоре ясна,
хай у тебе на це стане сил!
Освіти наш усесвіт прекрасний!
Не зітни, не змінйай, любя, крил!

III

Тримаюсь і живу тобою,
хоча здалася не без бою,
хоч біоритмів діаграми
не завше били поміж нами.

Та що ті хитромудрі ритми,
коли в душі вогонь горить?
Себе ми спалюємо знову
через думки та через мову.

IV

Лише б не звикнути. У Трої
святого щастя не зректись!
При звуках тихих і таємних
зі серця створюєшся ти.

ТРАНСЦЕНДЕНТНЕ

I

Спочатку поламалась
зарядка телефонна,
і десь пропав чохол.
Згубилися навушники, як рідні.
I, зрештою, здох телефон.

II

Спочатку хворіли миші,
далі – хворіли коти.
А потім злидні долізли додому –
зникли і люди, й дроти...

III

Немає голосу в стінах,
німі лише злидні тут.
Ніхто зі сусідів не плакав надто.
Але вони й не збагнуть:
«Чому там людей немає,
I голос затих?! А втім...».
Сусіди потім ще довго не спали –
палили злидений дім.

***

хто сказав
що в куточку далекому
десь у неоліті
космічного вакууму
буде прощення комусь?

DCLXVI

Гравітація
прогинає простори,
спотворюючи
горизонт подій.

А я, граючись,
кидаю кості
на просторому столі.
Чиюсь долю – наліво,
направо чи прямо...
Щось ділю
на дві половини.

Дію законом лавини –
накопичую досвід.
Нащо бити в спину?
Найкращий спосіб побороти –
стати зі середини.

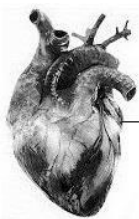
***

Сидів у темряві безодні,
повітря ловлячи холодне,
у самоті невпинних мук,
забувши дотик ніжних рук.

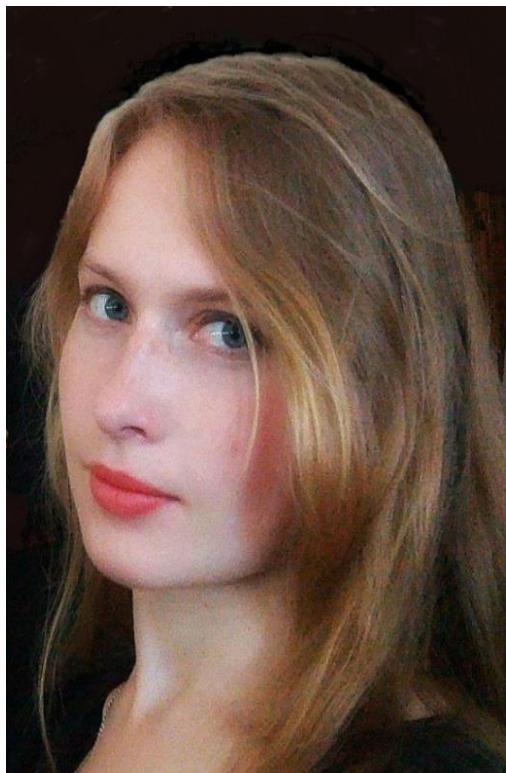
Що глибше падав поміж трав,
що голосніше в ніч гукав,
то більше стіни кам'яні
гудіння зле несли мені.

Чи біг я в колесі фортуни,
в нагоді знищити його,
чи розірвав останні струни –
це тіні, тлін буття мого.

Свобода вибору – з оман,
Любов – найвище з дарувань!
Єдина-мила вкотре, враз
освітлювала злами фраз.

Інверсія серця

ОКСАНА НЕКИТЮК народилася у квітні посеред останнього десятиліття ХХ століття в селі Качанівка, поблизу Хмільника, що на Вінниччині. Здобуває освіту в вищі за спеціальністю «Дошкільна освіта», мріє працювати вихователькою, писати казки й оповідання для найменших. Поки ж зосередилася на патріотичній, громадянській, пейзажній та любовній поезії; пише притчево, повчально. Учасниця «Інверсії серця» (керівник Ірина Зелененька), літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко), обласних літературно-мистецьких нарад творчої молоді на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського, постійний резидент літературних «Барських читань», мистецьких салонів «І музика, і слово, і сльоза» (Вінницький обласний Будинок культури вчителя) та «Інтермецо» (Вінницький обласний краєзнавчий музей). Активна доповідачка з проблем дитячої літератури у фахових всеукраїнських конференціях, учасник Міжнародних конференцій «Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Михайло Коцюбинський та Східне Поділля» (2014), «Художня творчість в контексті проблем її вивчення: екологія душі, екологія планети» (2015). Твори Оксани Некитюк надруковані в обласній, регіональній пресі,

в антологіях, журналах та в альманахах, що спонукає її до нових творчих шукань у царині улюбленого постсимволізму.

Певну панацею для молодої поетки становить писання у християнському ключі: у віршах справді багато Бога. У жанровій палітрі незмінною домінантою стали медитації на одну строфу, а також молитви, послання, ноктюрни, елегії та колискові. Дівчина пильно стежить за фонетичною організацією вірша – дотримуючись правил милозвучності рідної мови, пише густо й лаконічно, тому вірші є справді ліричними, мова дійсно летить: «Я співала колись люлі-лю, люлі-лю, лі-люлі». Почуття перманентного душевного болю, яке супроводжує всі апеляції до Бога, породжене сучасним становищем в Україні – війною та смертями кращих синів Батьківщини. Саме питомий жіночий біль зумовлює появу переосмислення пережитого й побаченого не крізь призму пафосу героїки, як це вдається Сергієві Гулі чи Максимові Караулану, а через пошук причин національних трагедій ХХ-ХХІ століть (репресії, голодомори, війни), через оповідне й риторичне з'ясування сучасного буття рідного народу. Відтак Бог у молодих віршах Оксани Некитюк таки й же, як і в улюблених віршах Тараса Шевченка, Євгена Маланюка, Василя Стуса; він справедливий (старозавітний), і милосердний (новозавітний). Проте все частіше поетка звертається до апокаліпсичних мотивів – фатум поглинає всяку рефлексію й апперцепцію: «Зими й соловків прагне черв, хоче змії! / Злетіли з гнізда журавлята на бій». Ліричній героїні являється новітній Юда, знов і знов повішаний на осиці; вона переконана, що в ХХІ столітті зрадників більше, тому й застерігає: «Усякого Юду незмінно чекає осика». Саме трагедія війни актуалізувала й уяскравила в свідомості та в світогляді дівчини християнські порухи, зумовивши пошуки відповідей на всі мирські запитання. Авторка густих сугестивних віршів намагається віднайти опору не так власне в Біблії, як у численних звертаннях, у силу яких непомилно вірить: «Боже грікий, помилуй!», «Учи нас інако, Владико, молитися».

У творчій палітрі Оксани Некитюк приваблюють громадянсько-патріотичні римовані вірші, стрункі катрени – близькі до «летючих», пісенних, із домінантною темою війни; іноді на високих і гнівних нотах вони переходять у політичні памфлети: «Плачуть діти малі за татом. / А от влада... А владі – ніколи». Симоненківський образ України-красуні, перебігши у вірші дівчини, трансформується в образ удови й матері-сиротини: «Сині очі твої, Україно, / потемніли і стали сумними», бо «Покидають сини рідну хату, / Відлітають у небо соколи». В іншому творі Оксана Некитюк згадує Тараса Шевченка, називаючи батьком, котрий поряд із Богом Отцем, і просить причастя. Не боїться юнка викривати дрібних чинуш, котрі загрузли в, так званому,

вишиватництві: «Гімн звучить – клякаєш на коліна; / десь на горла наступив ногою». Найбільшої емоційної напруги (інтим-смерть, ерос-танатос) досягнуто в «Колисковій для воїна». Пишучи про лебідку, яка не втекла від кулі, подолянка передчуває щось лихе...

Зачитуючись віршами Івана Франка, Миколи Вінграновського, Ліни Костенко, Оксани Пахльовської, Оксана Некитюк стала сміливо-експресивною, разом із тим іронічно-саркастичною в інтимних віршах; її пейзажі – це передапокаліпсична природа ХХІ століття, понівечена людиною. Патетично й масштабно звучать гострі екологічні реєстри – від екології душі до екології планети. У світогляді відчувається вплив «розстріляного відродження», «празької школи». Можна помітити алюзії на химери й епатаж Ірени Карпи: бо коханий не лише здатний туркотіти, мовби голуб, а й ображати, пускаючи погolos, а ще – метаморфічно перетворитися на тістечко в шоколаді, котре хочеться вмити проковтнути. Тут ми вбачаємо вихлюп феміністичної агресії, нереалізованої гри, де чоловік піддається жінці, відчуваючи тотемний, дохристиянський страх перед Великою Матір'ю, або ж це страх перед жіночим началом (лоном), страх перед вірністю, що зумовлює гидкий і нічим не виправданий шлях зради: «Ти ж не цукерка для дівчат-малят».

Отже, картина поетичного світу Оксани Некитюк моделюється на основі антиномії категорій духовності та реальності буття з усіма його земними недосконаlostями, зі зрадами й зі смертю, але й із бабусиною калиною коло порогу, з омріяним щастям, яке дарує лише вірна й надійна людина, котра, як і лірична героїня, відчуває себе часточкою рідної землі.

«ПОМОЛІМОСЯ ЗА УКРАЇНУ!..»

***

Сині очі твої, Україно,
потемніли, зоріють сумними.
Стільки років отак не боліло,
як болить нам війна вчора й нині.
Покидають сини рідну хату...
Відлітають у небо сні й соколи.
Плачуть діти маленькі за татом.
А от влада... А владі ж і ніколи.
Вже кривавляться озеро й річка.
Не ходіть, не шукайте заміну!
У холодних руках тане свічка.
Помолімося за Україну!..

***

Що то було – невіра чи диявол,
коли брат Юда у саду коловся?
Як задивився в Боже небо мляво!
І плакав, утинаючи волосся...

***

Квола зима рветься сходами вниз –
рання весна запишалася цвітом.
Зліва від себе почула злий свист –
криком душі випікається літо...
Там, де за ніч погоріла земля,
в дикім саду поминається тіло...
Мучить, не ріже червона стерня.
Вільні сади не співають – не сміють.

ВЕСНА 2015

Йде юна весна у криваві обличчя...

Боїться, сердега, бо ж їй то не личить.
Зомбовані вічі, розпечений дріт...
Братерська війна оббиває чар-цвіт.
Засмалені губи благали б у Бога,
та спокій забрала геєна двонога.
Зими й соловків прагне черв, хоче змії!
Злетіли зі гнідз лелечата на бій.
Геєна ж кульгава співає пісні
або скаженіє у юшці пісній...
Ви чуєте, плаче смертельна коса?
Розтерзана болем йде в горла весна.

***

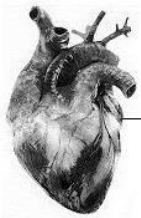
Упивайся кігтями у серце!
Поламай надію на життя!
Тільки не рубай черешні, груші –
вищий сік. Сади – то не сміття.

***

Пробач за гріхи нас, о, Боже!
Не гідні Престолу, Пречистих небес –
краємо рештки у бідних,
лаємось. Я ж – мов пес.
Учи нас інако, Владико, молитися,
каменем бути в біді.
Батьку Тарасе, дозволь причаститися,
стати за брата Тобі.

ВИШИВАТНИКОВІ

Пам'ятаєш, ти горлав «Росія!»?
Несиш нині синьо-жовту стрічку.
Виbach, любий, не твоя стихія

Інверсія серця

та вода, яка годує річку.
Йде війна – б'єш байдики в кімнаті,
та не в себе вдома – у знайомих,
в Раді (у сільській, низенькій хаті).
Квилиш, бо не звів собі хорони.
Вельми відданий землі, країні
на словах лише, не головою.
Гімн звучить – клякаєш на коліна,
десь на горла наступив ногою.

***

Коли ти палиш – душаться легені,
і мозок деградує у диму.
Пускаєш кільця, хмари. А не геній.
Душа болить, але п'янить табу.

***

О, Господи! Навіщо кваплю час?
Роки, що пролетіли, – ніби миті.
Від істини лишає зло каркас...
Чи всі з дитинства аморально вбиті?

КОЛИСКОВА ДЛЯ ВОЇНА

Ти згадаєш, як мати, як ніч, – цілувала чоло.
Я співала колись люлі-лю, люлі-лю, лі-люлі.
Та лебідка самотня з червоним сукном-крилом,
що тікала від нас, не втекла ген у світ од кулі.
Сильний біль в зоні серця, невинне падіння-па.
І страшний крик-товариш, за себе або за брата...
Так, боровся! Боровся! Але за яке життя?
Хто питає, як не п'їтьма: – Чи на смерть? Чи грати?

НОКТРЮРНИ

І. НА СІНІ

Тепла ніч і дикий запах сіна...
Двоє тіл застигли на вітрах.
Зорі в небі смішно мерехтіли –
Місяця розбив туман і страх.
Я чогось казати не хотіла...
Ти, мабуть, мій жаль не відчував.
Нас жага підглянута споїла –
хтось одежу й гудзики зірвав...
Нам би теж було, напевно, добре.
Хай кололи б ноги зорі й сіно...
Але зайняте найліпше місце...
Що ж, чинюсь охрестимо дитину.
Знову ніч і дикий запах сіна.
Знову тіні стигнуть на вітрах.
Зорі в небі й тихе мерехтіння...
Місяць повний і дівочий страх...

ІІ. ІЗ ЛІЛЕЯМИ

Забіліла ж лілея на лаві...
У воді сонце топить уста.
Ти побачив мене ще здалека,
та задумливо книжку гортав.
Присувався, де квіти, все ближче.
Ледь усміхнено змимрив «привіт»!
Аж за вербами вітер присвиснув
і цілунком упився в живіт.
Утопив Місяць погляд самотній.
Час іти, як словами не ріж:
«Я без тебе помру, я в безодні...
Проведи коло мене цю ніч...»

***

Осінь тихо плаче за вікном –
поглядом жаска, тікає в душу.
Холод, подих і чужий балкон.
Згадую тебе й забути мушу.
Прагну стерти дорогі слова,
голос твій і посмішку, не очі...
Обіцяв, що в тебе я одна,
і казав, що погань, – в домі отчім.
Жаль, бо відчуваю – не любов.
Ув очах уже сама зловтіха.
Осінь тихо плаче за вікном.
Я кидаю фото псам, на вітер...

***

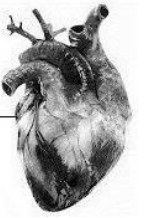
Ген, у зіницях абрис зневаги.
Ми – вільне птаство, а не рвемо клітку.
Негідні вчинки, все – задля розваги.
Заплуталися у рибальські сіті.

***

Знаєш, я тебе собі чекала
днями, уночі та щохвилини...
Час і вічність, боягузе, гаєш!
Серце маєш, ні, не лебедине.

***

Я молюся за тебе, брате,
білі нерви плету в душі.
Повертаю до тебе, кате,
йду на руки твої, вужі.
Кажеш: «Брат я!».
А може, тат, ні?
Нашу кров ти пролив, за що?
Твої руки по лікті-нігті
у багні й у крові давно.

***

Великдень з живого, з міцного вина,
з весни, що у Божій руці, як у снах.
Молитвою світло наповнює день.
Я дихаю небом – і листя з легень.

Великдень – як дотик святої руки.
Живу та рятуюся хлібом пухким.
Душа – зелен-пісня, вростає в овес.
Природа воскресла, як Бог наш воскрес!

***

Лізе чужинська п'їтьма й колима.
Суне по долі глухий Сатана.
Ніє-співає, допоки зірки...
І розчиняється в димі їдкім.

Сонце лякало його, але ось –
плине Дінцем, уривається в Рось.
Тіні кидає, хапає людей.
Лле, як не кров, то кислотний портвейн.

СОН

Куди не глянь, самі хрести.
Між ними ти стояв – пустий.
Коли молила: «Відпусти!»,
кричав: «Прости!». Палив мости.

Сухі кутки. Шибки – з води.
І ліпше йти. Але куди?
Життя й кохання – не меди.
Не осуди... Прости... Прости...

***

Схід. Там незрячий вітер
вільні ламає віти.
Війни – як мідні сплави.
Матері очі давить...

Боже гіркий, помилуй!
Душі свинцем залило.
Христе, даруй же світло!
Люди й ляльки посліпли.

ЗАХЦЯНКА

Ти ж не цукерка для дівчат-малят?
Хрустиш, неначе вафлі в шоколаді.
Як солодко слова твої звучать!
Я маю Діснейленд в одній кімнаті.

Ти зваблюєш мене. Медовий Спас.
Солоного ж нема, не відчуваю...
О, не втечеш таким чудовим, ні.
Мабуть, сьогодні з'їм тебе до чаю.

***

Туркочеш, ніби голуб. Насолода...
Блакить і передгроззя небосхилів.
Не знаєш, певно, я голодна вічним.
А ти, на жаль, земний, тому й мінливий.

Звичайно, можна жити дико, грішно.
А можна мати серце оксамитне.
Самотність – не для клоунів, не смішно.
Роки минуть усім, неначе миті.

***

Усякого Юду незмінно чекає осика,
бо доля – гойдатися, змивши ганьбу, ніби мило.
До трупного запаху дерево вічно незвикле.
Години життя – не монети. Ісусе, помилуй!
Зчорнілі листки, ніби грона, – це сльози осики.
Дощі омивають натомлене дерево й тіло.
О, Юдо-сердего, гріхи в гаманці невеликі...
Невинна осика всихала б і знову горіла б...

***

Пригадую погожі літні днини,
солодкі джеми з агрусу, з малини.
Бабусю ми чекали на зупинці,
онуки реготливо-пустотливі.

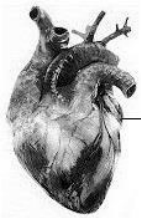
А зараз не чекаємо нікого...
Бо вже вона собі на небі з Богом.
Онуки, за яких колись молили,
приходять говорити на могилу.

Приносять джеми з агрусу, з малини,
зі смаком винним, так, як Ви навчили.
Калині гладять лікті край порогу
і моляться за добру душу Божу.

***

З коханим і сльози легші,
навіть, коли це вперше.
Хоч, може, немає змоги,
проси його перед Богом.

З коханою дише щастя,

Інверсія серця

лишаючись на зап'ястях.
Кохані все ділять навпіл –
тишу, невдачі, намір.

Кохані простять багато,
не вміючи в долю грати;
у щасті, як люди перші,
не зраджують і не брешуть.

***

Нащо клянете, жінко?
Очі – листочки м'яті...
Лаєте чоловіка
перед дітьми у хаті.
Плачете до півночі,
потім встаєте рано.
Кажете, що зурочив
ваше життя коханий.
З горя підходять діти,
шепчуться. Хочуть їсти.
Їх почуття, мов одяг
тих, котрі по сусідству.
Ваш чоловік – там батько.
Грішно усе й невчасно...
Нащо клянете, жінко?
Всі отакі ж нещасні...

***

Хто війни починає? Не диявол?
На кого ще працює люта смерть?
Ми живемо покірно, тихо, мляво.
Чи можна з пекла вибратися геть?

ЛЕГЕНДА

Холодні вечори... Вони сумують,
бо їм на плечі падають сніги...
І вітер не знайде собі притулку –
страшний і не коханий вже ніким.
Було колись – підносив аж до неба
свою жадану, вірну й чарівну...
Вона йому нагачкувала светрик.
А він зі серця виплітав труну –
бо то чужинці гладив коси темні,
то меві в чорні очі заглядав...
Так, вічне промінявши на миттєве,
пропащим став серед лунких заграв.

***

Село у заметах. Не видно стежин,
які йдуть од рідної хати.

У пору таку гріх сидіти сумним.
Свят-вечір! Душі час літати.

Розквітла, мов ружа, вечірня зоря.
Кутя на столі – як родина.
Святкує і тихо радіє сім'я.
Славимо днесь Божого сина!

***

Христос охрестився на річці Йордані.
Вода увібрала і зорі, і силу.
Ісус був не першим розп'ятим. А далі
Господь плакав над Плащаницею Сина.

ПАРСУННЕ

Личко біле до сонця всміхається.
Вигинається стан легко й ніжно.
Заглядають у вічі підсніжники,
як закохана дівчина галицька...

Вітер бавиться душами свіжими,
щось наспівує та ледь похитує.
Зачіпає її ... непокритою,
а вона полюбила підсніжники.

***

Крає серце брунатний лід –
це, напевно, для нас найгірше.
Випадкові сніжинки, сміх
у слідах мармурових кішок.

Там – усе, бо не стало сил
йти з тобою у ліву ногу...
Вже ж у праву окремо йти...
Грішні ми й у саду Святого.

***

Зіпріться, мамо, на мої плечі,
нехай спочинуть крила лелечі.
Повзуть зі сходу в сади гадюки –
тримайтесь, рідна, за мої руки.

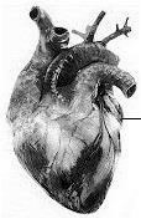
Дивіться небом блакитно-сірим
на тих, котрі вік живуть без віри.
Хай кожний третій «шановний Юда»,
це наш світ, мамо, це наші люди...

МАРИНА ОЗЕРАНСЬКА (25 жовтня 1995 р. – 27 листопада 2015 р.) народилася в місті Тульчин, що на Вінниччині. Студіювала журналістику в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Учасниця літературно-мистецької формації "Інверсія серця", літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса, «Автограф», мистецьких салонів «Інтермецо», «І музика, і слово, і сльоза...», літературних читань з Дмитром Лінартовичем (2014), щорічних нарад творчої молоді на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського. Лавреат всеукраїнських і міжнародних літературно-мистецьких фестивалів "Підкова Пегаса" (2012, 2013, 2014 – у межах міжнародного проекту «Русалка Дністровая»), «Малахітовий носоріг» (2012, 2013), «СлоВесна» (2014), «Барські читання» (2012, 2013, 2014), «Одна маленька свіча» (КНПУ імені М.Драгоманова, 2015), переможець конкурсу віршів про Бориса Грінченка (2014). Вірші, публіцистика, наукові розвідки Марини Озеранської про сучасну молоду українську літературу та про літературно-мистецькі видання нашого краю надруковані в багатьох

літературно-мистецьких, періодичних та в наукових виданнях України, виголошені на всеукраїнських та на міжнародних конференціях, у яких дівчина постійно брала участь, мріючи стати науковцем. Авторка двох поетичних збірок – «Бути осінню» (2013), «Схожа до м'яти» (2014) з передмовою Ірини Зелененької. Про другу збірку схвально відгукнулися вчені й письменники Роман Ярошенко, Михайло Каменюк, Тетяна Яковенко, Євгенія Більченко, Антоніна Сторожук, Ольга Остапчук, Василь Пастушина та ін. Важка недуга забрала життя дівчини восени, в ту пору, яку вона найбільше любила й оспівувала в віршах: «Я хочу бути осінню». Похована в Тульчині. За життя Марина Озеранська була дуже яскравою особистістю, тому вчені й митці рідного краю назвали її Подільською Квіткою.

Вірші Марини Озеранської – римовані й неримовані клубочки відчуттів і вражень, виписані то в модерністській, то в постмодерністській манері. Дівчина не боялася переходити від жанру до жанру: є в її творчому набутку густі медитації й сугестивні спазми, легенди та притчі, а також мініатюри-трівелогі (поезії-подорожі) Києвом, Львовом, прогулянки палацом Потоцьких у Тульчині (до такого жанру дівчину надихнули пісні про Львів «Скрябіна», «Пікардійської терції», «Плачу Єремії»). Власне, Львів, Київ, Тульчин є культурними фетишами і клондайками для поетки. Сміливо експериментувала зі внутрішньою римою, дуже наполегливо працювала над словником, дошукуючись найтонших і найпекучіших відтінків значень. Уважно нанизувала тропи, особливої вишуканості або курйозності надаючи метафорі (зокрема, метафоричному епітету, метафорі-симфорі, метафорі родового відмінка), метонімії, синекдосі, менше уваги приділяла алегорії, гіперболі й персоніфікації. Іноді вже напрацьована модерністська манера розчинялася в поставангардистських імпрезах, зокрема в експресіоністичних спазмах із мовними експериментами й межевою риторичністю або з їдкими звинуваченнями. Дівчина писала мовоукраїнознавчі медитації-подорожі зі сугестивною основою (про Крим, про Київ): «Ще мить – уже замайорів / своєю непо корою / (хто знає Київ мій?!) Майдан! / Аж гульк – велика Бессарабська». Саме такої якості творів нині в Україні не вистачає для повної світоглядної

Інверсія серця

впевненості, для розуміння нашої європейськості: «Є сім чудес світу. / Але я для себе відкрила восьме, / те, що постало за кілька віків. / Палац Потоцького!».

Важко визначити, який вид лірики домінує в імпрезі Марини Озеранської, бо їй далися і націонал-патріотичні, героїчні вірші, і громадянські, які подекуди переходять у політичні; дівчина, безперечно, вправна в інтимно-пейзажних та й у власне любовних віршах, котрі одночасно вражають еротизмом, наївністю та діткливістю: «Обійми ж мене вільно й ніжно. / Очі дикі – немов куниці. / Сили більше, аніж на вічність./ Вчора снилося: ти – криниця». У двадцять літ дівчина пізнала, що таке зрада; написала про це проникливо, глибоко й по-християнськи завбачливо в одній строфі: «Щоразу я порівнювати буду / Із тим, чого так / боязко терплю... / Ти знову схожий на сумного Юду – / Кидаєш хмиз до хворого вогню».

Уміло використані алюзії на вірші й на образи з «Кобзаря» Тараса Шевченка, на твори найвідоміших поетів і прозаїків ХХ століття: дівчина сміливо розмірковувала про сучасну поезію у ритмізованих медитативно-сугестивних віршах-думках, як-от «До неокласиків я хочу», у посланні «Побратимам і посестрам». Є в доробку Марини Озеранської й поезії на екологічну тему: «Колись у сні я лєгіня з казок побачила», «Апокаліпсичне». Чимало віршів дівчина присвятила історії рідного краю, сучасним буремним подіям, зосібна – героям Майдану й Революції Гідності, жертвам війни. Навчаючись у столиці, стала свідком багатьох драматичних моментів, тому Небесна Сотня – об'єкт екзальтації та сакралізації у віршах і в житті. Не боялася писати про національну пам'ять і про рух опору, про сучасні воєнні дії. Батальні сцени замінені рефлексіями, спазмами, молитовними елементами. Мова йде про такі твори, як «Від бою гармат загорілося буйне серце», «Хоч би й століття чвалом оминуло», «Відкрита хвіртка. Сніг. Пекуче сонце...», «Усоте перечитує Шевченка», «Допоки людство буде існувати».

Видається, що молода поетеса конструювала вірші, жонглювала римами, добудовуючи до знайомих слів неочікувані конотації, знаходячи рими за акустичним враженням між словами різних граматичних категорій. І якщо більшість її колег за пером підсвідомо обирали ямби й хореї, наближаючи свої медитації до пісень, то Марина Озеранська прагнула широкого рядка, де можна реалізувати розповідну манеру, тому часто витворювала дактилічний багатостопний рядок, оперувала анапестом чи амфібрахієм. Багато працювала з архітектонікою, використовуючи епіграфи, ремінісценції, цитати, вдаючись до анафори, епіфори, обрамлень. У її рукописі рясно від три-, чотири- й п'ятирядкових строф, є однострофні й полістрофічні вірші. Саме в наполегливості, у правдивості і в сміливості успіх її багатогранної, дуже плідної й клопіткої музи, підтятої на злеті легеневою інфекцією.

«РІДНІ, БО ЗІ СТАЛІ»

ПАЛАЦ ПОТОЦЬКОГО (МОЯ МІФОЛОГІЯ)

Є сім чудес світу.
Але я для себе відкрила восьме,
те, що постало за кілька віків.
Палац Потоцького!
Він хотів би сьогодні злетіти на крилах.
Колись був схожий на Херсонес.
А потім на ньому повішали червоні знамена...
Я не читала сімнадцять тисяч томів,
уміщених у бібліотеці,
не намальована на жодній із картин у галереї.

Як антикварну річ,
мене в Париж не вивозили.
Але сняться Лепро П'єр,
Щенсний Станіслав і дружина його Гертруда,
молоденька Жозефа Мнішек.
Іноді це кошмари зі Софією:
я – кріпачка,
ношу чоловікові їсти до парку в Умані,
де він межи грецьких статуй підіймає каміння.
Парк є досі. І сни не збуваються.
Тульчин – це моя столиця.
Усі поторочі ведуть до палацу.

Його стереже кольорова хортиця...

***

Від бою гармат загорілося буйне серце –
Піски та Попасна, Донецький аеропорт...
Ближні бої, градобої – хіба це вперше?
З ніг вибиває, відносить увись любов...
Він же прийде, повернеться живим героєм?
І за лелеками в місто, в село принесе добро.
Очі палають від болю – до мами. І... степами –
хлюпнуть із ревом та з риком Бог і Дніпро.
Мить – і в очах мерехтить срібна, певно, сива
ніжна кохана, яка, боячись за все,
плаче і молиться. Завтра народить сина –
ось вам і мантра, чужинці. А нам, ні, не буде зле.

***

Багато віршів. Геніїв – замало.
І сотні тих, кого звела блокада.
Тиранів море, що б їх не ламало...
І шкіриться новітній Торквемада.

СНИ В ЧОРНОБИЛІ

Колись у сні я лєгеня з казок побачила –
до мене плив із Прип'яті, з Десни...
Сумну-троюку ружу в ноги кинувши,
запріг сомів, котрі завбільшки, мов кити.
Пообіцяв, що ми колись-таки зустрінемось,
в долонях серце прагнув принести...
Чорнобиль – полинова, сива сінема...
Лисиць годую під ЧАЕС, питаюся, де ти...

АПОКАЛІПСИЧНЕ

На біле простирадло білий сум
кидає кволі планетарні крики.
У дикій пам'яті за голосами шум.
Злітає білий вир – і люди зникли...

***

Протестами зможемо жити?
Неволю нав'язану – геть!
Учора і нині ледь-ледь
нас не залишили без свити!
І кожний – чи лезо, чи танк.
До крові усім небезпека!

Ми разом! Пісні – мов зі глека.
Душа піде боса ва-банк.

***

Стань мені зліва, осібно й самотньо, киснем.
Дихаю важко, бо ж он – поцілунки-ріки.
І не питайся, чи є крапельина зиску.
Бо промовчу, отаке не питай ніколи.
Станься для мене ледь сизою млою ґрунту –
я розквітатиму вічно, немов уперше...
Ружею стану. Ти будеш грозою з нею?
Або як лід, що зимою вогнями креше?
Стань же маленькою краплею зливи й літа,
стань блискавицями чи зацілуй росою!
Просто і поряд. Назавше. Щастя! Щасливий
тільки зі мною. На всім білім світі. Тільки.

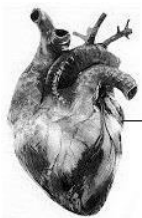
***

О, Божий Львів!..
Я знову хочу потонути у каштанах.
Рано...
Піти б у храм Святого Юра
і помолитися за Україну! –
Без анальгін у не живу...
Поїхати по Стрийській – свято.
На Шота Руставелі – дівчинка. Ерато?
Іди туди, де пахне кава...
А далі – все по вулиці Бандери...
Аж до майстерні шоколаду.
А чи не тут жиє мій Ладо?

Криївка...
Після УПА зосталася –
тебе й мене чекала.
Музик і пива, вуличок і тіней
тут не буває мало!

Палац Потоцького...
Іще один танок
із польськими магнатами.
Весна моя – стигматами,
Майданами стократними.

А на Високім замку дощ.

Інверсія серця

Він грає жигу.
Он Ратуша, захована від ока.
Рай подай, мій Боже!
Або лиш місто це навіки.
І більш нічого не давай.

Львів – Рай-розмай.
Фортепіано. Центр.
Гра в геніальність між трамваїв.
Кохання голубів.
О, Львів!..

***

Летять лелеки пожовтілим полем –
і чути "Кру...", і «Боженько, спаси!»
А квіти впали, мов солдатська доля,
нездатна помирати від роси...
Їх сповідали грім і блискавиці.
Додолу кинув дощ. А буревій
серця засипав, схожі на суниці.
Лягли листочки, змучені, малі.
Та сонце порятує кожну квітку,
додасть наснаги, вірі – трохи сил.
Очей не треба там, де мертві свідки.
Лелек летіти сам Господь просив.
Під ними квіти – море сну та волі.
«Живі герої...» – так лепече цвіт.
Летять лелеки пожовтілим полем:
«Спасіть цю землю, янголи, спасіть!».

***

Михайле, коня де й навіщо забув?
Дай снігу! Негайно дай снігу!
В душі я дитина – пустун і чаклун;
бо тільки й чекаю на втіху.
Бажаючи віхоли, кличу ворон
знов бабу велику ліпити.
А потім заїду на небо чи в сон,
дістануся Бога й санскриту.

ПОРТРЕТ. ДІВЧИНКА З ВІЙНИ

Розумна ...
Проте ще й досі
невміле волосся,
велике серце,

мов сіль у скерцо,
до присмаку сонця.
Кохання – пастка.
Комусь. На згадку.
Горнятко з кавою
нагадує час,
у ружах, навспак.
Пригадує місто...
Звісно,
вона ще маленька –
шукає себе
на іконі з Марією.
Тільки
для неї назавжди
убита війною
сім'я в Донецьку
зостанеться мрією...

***

Замало осені. Тебе – найбільше.
Чорнила – жовті. Посмішка – жива.
Пишу-малюю пензлями у віршах.
Ти любиш осінь зоряну?.. І я...
О, мій, єдиний і навіки любий,
так дивно, ніби вчора ще була
сама. Дощі. А вдача – мідна згуба.
Ти мій мозаїк. Восени. Зі скла...

СНИ ПРО ЛЬВІВ

Наснилось. Ві Львові сиджу, у Копальні,
куштую ще мирне, ще вільне тепло –
торкаюся зерен, вдихаю каварню...
Навколо льон-зіллям усе поросло.
На Стрийській зустріла я вуйка – моргаю;
уже вибираю найліпшу з карет.
О, коні бруківкою... Пісня лунає...
О, вуйцю, «Файдулі, фай»; добре – як мед.
Як батяр! То лепське, намріяне місто,
де зранку трамваями дощ ублукав...
О, Леве, о, Львове, Русі Монте-Крісто!
Проснулась удома – ще світиться бра.

***

будь моїм жовтнем...
осінь чекає – війни...

тільки любов не забудь
донеси... о тільки...
глінтвейн і листя – у кольорі щастя
хочеш – покличу?
треба заклички співати у квітні вільно!
тільки осіннє тебе зачарує повітря
ти ж говорив мені –
німби й синкопи... тільки...
о поцілуй на осінньому листі – звільгле
сон віднесе до Європи...
і Римом за руку – в риму
любить Італія стишену осінь...
вільхи... більше не йди
у житті – як уперше... тільки
хочу кохання при жовтні й назавжди –
втіхи

ЗУСТРІНЕМОСЯ В КИЄВІ?

Зустрінемося? Майдан або Хрещатик?
Шляхи зійдуться в пісні «Плине кача...».
Аби лиш патріот, а не флегматик...
А може, ти торкаєшся галактик?
Тебе назвати хочу просто – янгол...
А може, на Аскольдовій Могилі?
Постоїмо без крові та без руху.
Мурахи наче, вулички прилеглі.
Коли війна, всі люди – мов трофеї...
А ти... В тобі пізнати б відчайдуха.
А хочеш – разом, завтра, на Подолі,
у серці Києва твого, не у Версалі ж...
Як тихо-тихо: ти мені – доволі.
Кивнуть дерева сірі, майже голі,
що онде двоє – рідні, бо зі сталі.

***

Хоч би й століття чвалом оминуло,
у серці той-таки нещадний біль.
Мій ангел ние глухо та понуро.
Історія – не кіч, не водевіль...
Вже на Майдані літо перетліло,
наступна осінь – пам'яті відбитки.
Той день... – і знову ние вільне тіло.
Як сіль на рану. Білим вовком вити...
І стадіон в обгортці й без обгортки –
нема коктейлів чи гарячих шин.

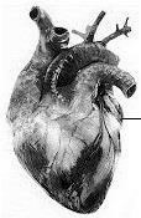
Історія – тягуча, не коротка;
все, як учора, сотнями машин
палає на узбіччях серед люду.
А небо сіре, мовби серед віт.
Напевно, я ніколи не забуду,
як за вікном кривавились день, вік.
Лилася кров, шуміли БТри,
кричали діти, плакали жінки...
У світі є ще люті ненажери...
Чи серед нас не виросло таких?!
Європа вже давно не голосила.
Є що втрачати – честь або ж і чин.
Народ живе, він має волю й сили,
воює вперто, там, отут і десь...
Новий Майдан – од краю та до краю,
і знову буде ЙОЛКА на шосе.
Червоне серце з Богом розмовляє
та просить не повторювати все...

***

Летять години – сепія, колаж.
Дитинство, мама, витівки – далеко.
Слова – високі, як Донецький кряж.
Обійми пахнуть, ніби мед у глеку.
Летять роки – вже й сукні до весіль.
І сльози-сльози, і церкви-церковці.
Хай спогади давно сточила міль,
я не повірю з легкістю обновці.
Сміюся щиро там, де є свої.
Стежина – шлях із тими, хто зі мною.
У лестоців уста, на жаль, сліпі.
А правда вкотре дихає зимою.

***

І по Хрещатику.
Я на підборах.
Чимало міст, історій, заповітів...
Обрати можна будь-що, зовсім інше.
Але не хочу! От нема бажання...
Цвітуть магнолії... Огляньмося!
О, так, пишнота – Європейська площа.
Іду-іду, милуюся, гуляю...
Ще мить – уже замайорів
своєю непокорю
(хто знає Київ мій?!) Майдан!

Інверсія серця

Аж гульк – велика Бессарабська.
Тамує погляд...
Старі споруди – раритети.
Шевченків університет.
Ходімо, любий, на балет?
В художника – автопортрет.
На вуличках – весни буклети.
У переході – то дует, а то кларнет...
Це Київ, тут усе живе...
Маленький рай землі від Бога,
де очі заливає щастя,
каштани, сонце, дзвони,
не пересторога.
Знов по Хрещатику. Я на підборах.

***

До неокласиків я хочу,
у «Молодняк»
і в літоб'єднання, що мало назву «Ланка».
Крім цього, у впливове ВАПЛІТЕ...
Господи, якби була нагода
літати в часі – в ті роки!...
Хотіла б сісти з Хвильовим за столик
і «Я (Романтика)» виводити пером...
О, то була б велика перемога над собою!
Ви помістять мене у «Сонячні кларнети».
У соняшники ті, в котрі
Тичина душу заплітав...
Згадала Леся Курбаса...
О Боже, ти воскреси його!
Яке страшне століття...
Та все ж писати хочу я про них...
І повторю ще: не поет,
я й близько не поет,
лиш тінь мистецтва,
може, арбалет...
Багнет... На час – імунітет.
Красивий, дивний силует...
До неокласиків я хочу...

***

Відкрита хвіртка. Сніг. Пекуче сонце.
Отут мої невідомі кроки.
А хата вгору сокотить і рветься.
Калина виглядає з-за дороги.

Та хлопчик виріс, захисник руїни.
Який пекельний Донаеропорт...
За танками ще видно Україну...
А трохи далі – «граду» рубікон.
Почула мама кроки серед шуму –
клубочки покотились ген із рук.
Немов у серці двісті двадцять струму!
А поряд Бог, три ангели та крук.
Обійми щирі, майже непритомні –
не янгольська солдатська доля, от.
Щока зігріта, сльози на долоні.
Він вижив, щоби не було скорбот.
Звикала мама до черлених шрамів...
Цей біль насправді – чорна аксіома.
Хай заговорять дзвонами всі храми!
Затихла хуртовина – син удома...

***

Так дивно:
ти з учора завітав у сон...
І знову вовком вис
в унісон із вітром
кардіограма.
Злами... Тепер чужий –
бо змій, колишній пан!
Саміський-сам.
Тяжкі очиська...
Мовби вовкулака.
Серце близько.
Цю посмішку лукаву
ти забрав у лиса?
Ні, любий, це не мука!
Осінь... Слизько...
Зорею з неба – не для тебе.
Слова постали – як бемолі.
Чия недоля?
Онде, чорна ружа...
І сніг посеред літа...
Повір, забула!
Кавою зігріта.

***

Ми пишемо вірші, коли вже безсилі казати,
що звичні слова – все не ті, а газети – не ліки.
Але з нетерпіння чекаємо дати нової.

Байдужі та дикі зануди або й недоріки...
Ми пишемо вірші, коли переповнює серце,
коли почуття, як табу, й вислизання змією.
Будуємо рими, неначе форпости й фортеці,
а битви скінчаться абсурдом або «нічиєю».
Ми пишемо вірші, коли на душі водоспади,
які, ніби лава, нестерпно й болюче спікають...
Сучасні серця неспроможні усе пам'ятати,
їх легко захоплюють міфи й дороги до Раю.
Ми пишемо вірші про вірші, про сни і про тіні,
про давнє минуле. Слова з перламутру. Та гірше,
коли забуваємо те, що Поезія – вільна...
Чому ж то, коли ми спокійні, нам геть не до віршів?

***

Допоки людство буде існувати,
думки різнитимуться, аж до болю:
Іван побачив правду по гарматах,
Петрові тільки б милу під тополею.
Чимало чула про людське завзяття:
були борці, безстрашні, справедливі.
А хто тепер є? Товариство, браття,
якась у нашій кістці хворобливість!
Чому ж я чую по вокзалах дике:
«ОУН – нацисти, а Бандера – ворог»?
За гроші в переході – зло безлике.
Я б'ю на сполох, просто б'ю на сполох!
Це не така уже й гранітна тема,
коли герой – народній справі сином.
Його до крові відстояти треба,
а не лишати, щоб зійшовся плином.
Самопосвята триста літ не в моді,
герой не в силі підійняти Всесвіт.
Спливаю в розпач. Боже, ти добродій!
Зима навколо... Де ви, де, о, весни?

НАСТУНІ РУДНІЦЬКИЙ

І скільки б ти не мовила про долю,
вона – мов пазли.
Хай останній, любя,
а світ не повернётся, як «ізбушка».
Зрази, стрази... Це дежавю.
Крадеться знову Сам, за нами,
немов велика чорна кішка,
котра гуляє так, як хоче,

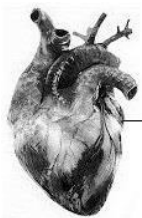
як сама собі те знає...
А ти живи, прошу!
Живи надіями про мрію.
Всі сорок різнобарвних кішок – не твої.
Самотній дім – не казка про кита.
В шинку – оточення жаске, не бджоли.
За пілігримами
у гримі й сухополом – піди
і будеш там,
де очерет сміється, ніби Чаплін,
де сонечко ласкаве – Фаберже.
Я бачу твою посмішку в малому,
бо квіти підростають ген угору
від ніжних слів і від жаги очей...
Ти недоступна! Не дана ж нікому –
мов зачинила серце у криївці.
Та дочекайся зірки, опівночі,
бійця свого на березі, де море
олив'яну пускає тінь або монетки...
Живи, прошу!
Хороша дівчинко,
маленька галяретко...

***

Обійми ж мене вільно й ніжно.
Очі дикі – немов куниці.
Сили більше, ніж на вічність.
Вчора снилося: ти – криниця.
Вірні руки, чужі бушлати.
Тут закони, а там устави.
Обійми мене так, як маму...
Обійми і сумуй устами...
Ти зі мною щасливий, віриш?
Всі чекають із війська звістку.
Обійми мене – все, що треба.
Обійми – і розквітне квітка.

***

О, Боже, не у час війни кохати...
Жаске минуле не пускає жили...
Воно забрало серце у лещата
і понесло на схід у гвинтокрилі.
Чиясь душа сховалася в Аїду,
у бальзаміні думи й почуття.
Хоча слова з війни – важкі й невмілі,

Інверсія серця

Вони із рабства вирвались, мов я.
Прийде життя нове, пройме цвітіння, —
і порозтане льодовик душі...
Ти все шукав, де заховалась віра?
Вона в мені. Чекає. Поспіши.

***

Поставмо notabene чи динамік,
щоб упіймати трохи днів, ночей.
Хай нам засвітить слово, як ліхтарик.
«Гаразд» не заміняймо на «окей»!

ПОБРАТИМАМ І ПОСЕСТРАМ ІЗ ІНВЕРСІЇ СЕРЦЯ

Постмодернізм — як імператор?!
Відсутність пафосу чекали?!
Премила антиутопічність,
апокаліпсичність, ідилічність,
розхристаність...
Сергія Жадана зламати?
Сепаратизм — на мати!
Усіх поетів знаємо?
В культурі нашій маєво-розмаєво!
А хтось бажає рок-н-рол та Іздрика,
ковтнувши, наче сонце, «Київську школу»,
надпивши «Червону фіру»
чи «Новий Шинок».
Придумала собі офіру — уся ж у віршах
неголених чоловіків зі Станіславщини.
Я майже «гейби у потоці килим»...
Ні-ні, не стала музою
у смузі матових подій...
Думати б як «витіснене покоління»...
Ні «Бу-Ба-Бу», ні «ЛуГоСад» мені.
За «Чорним вороном» Шкляра зникаю...
«Солодкою Дарусею» спиняюся.
Усе моє. Але написано уже.
Чого ж я хочу? Лиш тепла зі серця!
О, ні, о, пані Ліно, не інфаркти,
нам відбирає мову наша ж лінь,
із пекла чорна карта...
Люблю імпресії в експресії,
а не диверсії, дисперсні сесії...
Інверсія від серця узяла мене.
Сердечності всім! — головне.

***

Я вірю, що життя — то не бурлеск.
Шлях уперед — поема чи балада?
Кохання спить. Прокинувся гротеск.
А зимне сонце — майже буфонада...

***

Усоте перечиту ю Шевченка.
Є зліва серце, є «Кобзарик» справа.
Я патріот? На небі сотні воїв...
Але поетові потрібна слава.
За Рильським повторю: «Молюсь і вірю».
Рядки, ставайте правдою життя!
Плачу за хліб то кров'ю, а то й сіллю.
Змій не одне перо вже перетяв.
Наснились вершники Яновського —
прийшли країні доболіти нині...
Я патріот? «Добра» чужинського
мені не треба. Спротив різанині!
Мина Мазайло і сьогодні Мина...
Прости, Ісусе, дурня-українця.
Я патріот? Чомусь холодні руки...
Але душа обвуглилась, по вінця.
Хоч не складаю славу Україні,
проте бажаю милості, щедрот,
саджу під вікна сльози та калину.
До зброї не стаю. Я патріот?

***

Мольфарє, усе класично,
маю три бажання!
Мольфар — не джин, не одурить.
Потер люльку, вимовив:
- Що бажає тота файна паненка?

- Хочу повернутися до Куявії —
на землю полян!
Гостюватиму там у Кия, Щека, Хорива,
плестиму вінки з Либіддю.
Згодом до Славії —
Новгородської землі!
І, на останок, Артавія —
Приазовська Русь!
Утворю державність таку,

що луги заговорять санскритом.

І все би збулося...

Але... читаю в газетах –
мольфара вбили.

***

Щоразу я порівнювати буду
із тим, чого так боязко терплю...
Ти знову схожий на сумного Юду –
кидаєш хмиз до хворого вогню.

***

Живими нас не вдасться втерти в землю
чи на коліна виставити в ряд!
З курганів зуби предків, білі греблі,
блистять до сонця, помстою горять...

ХОЧУ ДОНЕЧКУ

І вже піросла. І до серця прийшло материнство.
Так тихо постукало, ніби замріяне море.
Недавно ще гралася сонцем ясного дитинства,
а зараз мій розум шепоче й трикратно говорить...
Є те, що так хочеться скоро відчутти в собі.
Щасливою в Бозі, постати красивою мамою;
і ледь при надії до неба – воно голубе,
радіти тому, як коханий покличе коханою...
І сісти докупки за місяць до щастя-пологів,
радіти над іменем (знаю, це доня-донечка)!
Буде Яринкою. Вдома ще з-над порогу
рідня обійме. Хтось мене пригорне до плеча.
Я мрію щодня, як плестиму їй стрічечки-бантики,
спіднички вдягатиму, тепло вестиму за руку...
Доня (як мама) буде поетом, романтиком –
виросте. Хтось одягне їй обручку.
Візії. Нині вже хочеться, справді,
зустріти кохання. На долю, на втіху, навечно...
Прагну любові – не треба ніяких смарагдів.
І доню, Яринку, малинове щастя у січні...

БАТЬКОВІ

Усе не так, як ти того хотів...
Хтось утискає полюси над тілом.
Повір мені: ще розійдуться сні,

де я з тобою, вміла і невміла...

Я вірю, тату, в твій пекучий біль,
у сльози теж – вони такі солоні.
Життя сьогодні – кіч і водевіль,
а завтра – вірш і казка на долоні.
А знаєш, тату, все ще буде ок.
І Божя ласка буде над землею.
Любов моя солона, та жива.
І я навек з тобою, як із нею.
Я вірю в Бога і чекаю сил.
З недуги, тату, треба підійматись.
Всевишнього за себе попроси,
за мене – ні, за мене просить мати.

***

Ти назвав Тією, бо приходить снігом,
і струнку байдужість вибілів морозом.
Я тихенько поряд – вільно, хлібно, ніжно.
Мім я, у котрого серце під гіпнозом.
Ти назвав Тією, бо кидає в жар,
бо марудить серце хворими словами.
Біля мене никнеш, мовби антиквар.
Щастя заганяєш бубнами, волхвами...

***

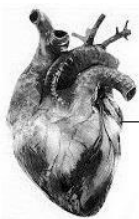
Солодко волосся сплутала весна.
Та ніщо довкола не турбує більше.
У повітрі пахне чебрецем і віршем –
бергамотні рими ждуть мого човна.

***

Думки згортаються в рядках,
гвалтують душу в темні ночі:
Колись добро жило в шовках,
а зараз – у борні й у прощі.

***

Хай-но дужий вітер – небо заіскриться,
стане раптом злива синя, аж свята...
Зночі до фіалок прибіжить калина –
все землі стражденній нині до лица...
Українські гори хором заговорять.
Заходом до сходу дуб зашелестить...
З миром ми дійдемо аж до моря й далі,
навчимося любити кожну світлу мить.

Інверсія серця

ВОЛОДИМИР ПАРФЬОНОВ – народився 22 лютого 1994 року в місті Бар Подільський, на Вінниччині, здобув освіту поліграфіста, певний час працював за кордоном. Поет, декламатор, репер. Кілька років був пов'язаний з літературно-мистецькою формацією «Інверсія серця», проте через прихильність до нецензурної лексики й вульгаризмів у словесній творчості, обрав іншу царину – реп. Учасник багатьох щорічних обласних мистецьких нарад творчої молоді на садибі Михайла Коцюбинського у Вінниці, конкурсу однієї поезії «Малахитовий носоріг». Його творча доля свого часу була пов'язана з літоб'єднанням імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець). Віталій Борецький відібрав ряд віршів Володимира Парфьоновича до альманаху «Експрес-«Молодість». Зоя Тищенко після записів «Світлиці» та «Із поетичного щоденника» на Вінницькому обласному радіо назвала його юним Сосюрою, бо переважно молодик пише про кохання, дуже рефлексійно, спазматично, відчайдушно. Кохання у всіх його формах – від платонічного обоження античної красуні до розхристаної пристрасті, оповитої романтичними фантазіями, колючою іронією, скепсисом, ось

чим упивається муза юнака. Щастя і розлука, фетиш тілесного, страх перед духовним, зневага до раціонального та конструктивного – усе це знайдемо в ритмізованих і в римованих віршах подолянина.

Певний час Володимир Парфьонов і справді зачитувався віршами про любов молодих Павла Тичини, Володимира Сосюри, Максима Рильського, сонетами Вільяма Шекспіра в перекладах Дмитра Павличка. Згодом, під час вивчення історії української літератури в вищому навчальному закладі, захопився творчістю українських футуристів Гео Шкурупія та Михайля Семенка, еротичною збіркою Дмитра Павличка «Золоте ябко». У його віршах спостерігається значне хитання між модернізмом і постмодернізмом, між традиційним і білим віршами, між фантазуванням і реальністю, між емоційними щирістю й агресією. Читач відразу помітить образи-символи вічності, смерті, материнства, образи-антагонізми – любов і ненависть, зраду й вірність, гріх і покаяння.

Особливість нерівного, розхристаного й епатажного таланту Володимира Парфьоновича в тому, що він відкритий не лише до діалогу, а й до сприйняття будь-чого, незалежно від того, чи це вплив артефактів, феноменального, класики мистецтва й філософської думки, чи це вплив трешу, кітч, позакультурних елементів, які спотворюють рядки, віддаляючи їх від мистецької якості. Молодика завжди притягували трагічні долі та способи життя Олександра Пушкіна, Сергія Єсеніна, Андрія Головка, Поля Верлена й Артюра Рембо, Володимира Маяковського і Лілічки, а відтак історія митців Сіда і Ненсі лягла в основу однієї з поезій, де він приміряв долі цих трагічних постатей на свого ліричного героя і на його кохану. Та й загалом, у творах чимало розповідей про асоціальні елементи (для авангардистів і для пост авангардистів це своєрідний фетиш) – у віршах живуть неформали, нігілісти, божевільні, повії, алко- й наркозалежні.

Зачитавшись любовними віршами свого літературного кумира Володимира Сосюри, Володимир Парфьонов переніс у свої вірші не лише легкість висловлювання, рівність і красивість ритмомелодики, а й традицію присвячувати вірші жінкам у такий спосіб, аби кожна себе бачила всюди й не підозрювала, що в поета з'явилося нове захоплення. Тому вірші переповнені неоромантичним пафосом, постсимволістськими картинками-мозаїками, мішурою та брутальністю, а також сентиментальністю й експресіоністськими спазмами, оформленими в багатоступеневих риторичних питаннях, заглибленими в контекст. Вірші схожі на думи й на саги,

а також на балади; автор прагне будь-що дивувати й навіть шокувати несподіваними інтонаційними, тематичними, образно-символічними контрастами й натуралістичною відвертістю.

Іноді вірші є нанизуваннями образів, іноді вони настільки наративні, що переходять у поезію в прозі. Саме тому Володимир Парфьонов і перейшов до створення «брудних» реперських текстів – у царині вірша. Чи це римовані строфи, чи верлібри, є закони й традиції, яких подолянинові не хочеться дотримуватися. А ще він є любителем алюзій, але не на твори української чи світової літератури, а на українські, російські та англомовні рок-балади.

«АЖ СЕРЦЕ ГОРИТЬ НА ТЛІН...»

***

А ми по різні боки для весни.
Ти – пізня, а я – надто ранній.
І ці порізи від ножів, хіба ж то рани?

Цікаво, чи ти думаєш про мене
хоча би раз у рік?
Я ранній сніг,
уже й попідвіконню стік.
А далі – із твого життя.
Лише сліди на кулаці.

Та все ж таки зустрінемося:
на вулиці, в кафе, у телефонній будці...

Ти надто пізня, моя весна.
Я – надто ранній.
Мені сказали у кіоску –
усі вмирають рано...

* * *

Коли помирає поет,
плаче сльозами стежка,
якою ходив додому.

Коли помирає поет,
плачуть сльозами дерева,
що батько садив малому.

Коли помирає поет,
плаче сльозами хата,
яку мати білила.

Коли помирає поет,
плаче сльозами сонце,
і хмари тоді – вітрила.

Коли помирає щось
рідне душі поета,
плачуть рядками вірші,
плачуть малі терцети.

***

Візьми моє серце в долоні холодні,
щоб потім розбити або розірвати,
і викинь далеко його до безодні,
моя королево, Аїдова мати.

Та ні, ще не кидай, бо можна знущатись,
повільно вбивати березові колики
та кров випивати, примхливо кусатись
отак, як кусають розлючені кролики.

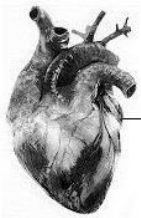
Коли геть награвся серцем зів'ялим,
то можеш його до безодні кидати.
Та спершу зітри поцілунків овали,
бо знатимуть смертні занадто багато!

***

Сонце випікає білі підвіконня,
а на городі зацвітають огірки.
Тато по коліна в штукатурці –
у хліві замащує дірки.

Хмари – чорні, зовсім, як потвори,
і вилазять дико десь ізбоку.
До сонця посміхнулись помідори,
такі, мов кавуни.
Пишу я хоку.

А мати кличе нас вечеряти до хати.
Та й каже – скоро дощ піде... Куди?

Інверсія серця

То що я тут хотів сказати?
Шевченкова немовби хата...
Любов минулася...
А на городі в картоплинні баба...
І дід... Толочить огірки...

***

Я твій герой малих трагедій,
Хуан Міро твоїх ідей.
Мої слова не для комедій,
мої слова не для людей.

***

У запаху львівської кави
прослизнули до пам'яті очі,
очі малої дитини –
немудрі, щирі...

А також укралися в душу
сонячні зайчики,
стрибали зі щічки на щічку,
безтурботні, грайливі,
танцювали на пальчиках.

Пригадую плюшеву мишку,
стару, пропахлу димом
і кмином,
з відірваним вухом.

Вони ж укупі тікали – війна.
І стріляли услід душоуби.
А ти, лялько смушева,
не знаєш і досі, плачеш –
з якого хутра купити шубу.

***

Насправді жінка – то бандура,
її душа – тоненькі струни,
а чоловік – то бандурист;
сумна душа та мужні руки,
щипком бере високі ноти.

Арпеджіо – анданте – форте;
по струнах вільно ходять руки...

Солона ! Свіжа кров на грифі...
І муки...

Насправді жінка – то бандура,
її душа – тоненькі струни.
Це ж Богом дані бандуристу пальці
трагічно грати на бандурі.

***

Ховається жовте сонце...
Спікає – відкриті рани.
Байдуже, що з Україною?
Не партії, ні, то клани!

Люди – не вівці... Тіні...
Рухаються по колу.
Молитви читають Богові.
Ідоли – від порогу.

Сьогодні чекаймо дива,
а завтра два моря болю.
Ой, леле, а клани знову
готують ярмо народу!

Ховаюся від дощу,
бо не заживають рани.
Сьогодні ми – патріоти,
а завтра – за гроші – клани.

***

Обійми ж мене так незаймано,
наче вперше.
Зроби вигляд,
що став я для тебе першим.
Не знаю,
чи стане від цього легше,
та місяць,
нічний безтілесний вершник,
збреше.

Відкрий мені поле
без болю та страху –
стану безжалісним,
людиною-птахом.

А може, посиплюся,
буду немовби прахом?
Це безкінечна,
ще не написана сага
із білими стягами.

Віриш – не віриш,
та правда завжди впливає.
Вона – як вовк
серед собачої зграї.
А все інше обіч, скраю.
Досить уже наполегливо
битись у браму –
до раю – до краю...
Бог упізнає.

***

Священний вогонь іде –
у храмі десь ожива...
Хай очі мої горять,
та не кам'яні слова!

Світило в заграві пожеж.
І полум'ям пахне трава –
аж серце горить на тлін,
та не кам'яні слова.

В печінці три сірники –
палає пуста голова.
Хай весело все горить,
та не кам'яні слова.

***

Слова дотикалися вуст,
лишали сліди на душі.
Якщо ти торкалася душ,
про тебе складали пісні.

Їх заспівали під ліри
поети, а не лимарі,
вроди твоєї набачившись,
прагли твоєї зорі.

Люди прості величали
осінню золотокою,
бо колись ти росу збирала
у піснях кобзарів босою.

І мріяв за тебе кожний
заплатити навіть душею,
а ти гордо гуляла босою,
назвавши свободу своєю.

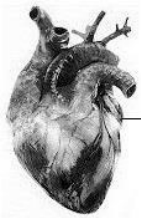
* * *

Скажи, хто ти?
Тіло, душа, організм?
Чи, може, машина
з купою чужих деталей?
Ти механізм?
Скажи, де твоя мораль,
закони з крапкою й цифрами?
Коли тебе не стане,
що напишуть онлайн і в титрах?
Жив? Існував?
Чи може сподівався на краще,
на шматину хліба й на крашанку?
Мовчав, чекав, а може, вірив...
Цього ти хочеш? Не потрібно!
Скажи,
у чому твої руки – у болоті?
У дрібноті та й у марноті?
У злості-злоті, у брехні?
Як Цезар, змиєш у воді гріхи?
Цього чекаєш, хіба ні?
Що вдається в цьому світі?
Лиш тільки діти та війна...
Скажи, хто ти, людино?
Ла-ла-ла...

***

Ходили краями вікон,
чіпляли лілово іскри.
Я знаю, ти знаєш –
давно ми з тобою на вістрі.

Ти любила моїх коханок,
Знала, що значно краща.

Інверсія серця

Я вернувся до слова "спробуй",
ти спитала укотре "нащо?"

В тебе знову те ж саме серце,
дегустую бальзамні вина.
Знай! Ти вчора мені наснилася
у віночку із конюшини.

***

Обмежені чіткими правилами,
кожний має свою посаду.
Ми самі себе волі позбавили –
і тепер не вставляє правда.

Знаходьмо пастки і пати
за півсерця до щастя,
за півсерця до страти!

***

Як довести кохання своє –
навчити пінгвіна літати?
Чи може, ступити в бій,
узявши лицарські лати?

Та ні, не треба нічого,
побачу й отак, що між нами, –
тільки торкнутися дай
твоєї кардіограми.

***

Розписані дбайливо партитури,
а все одно співаємо не в ноти.
Ховаємося в душі, як у дзоти.
Малюємо самі себе з натури.

Учора так нащобетала птаха –
сьогодні відлетіла, час у вирій.
Ти в себе на подвір'ї яму вирий,
щоб зайвого не було страху.

На Місяці давно таблички – «бронь».
Куди не глянь, усе давно чуже.
І помінялися місцями М та Ж.
Різниця тільки в лініях долонь.

Розписані по нотах партитури.
Тобі на роль припала біла тиша.
Хоча вона не більша є від миші,
не маєш прав на жодні коректури.

БУДУ...

Буду повіками на твоїх очах,
щоби не пустити пекучі сльози,
чистими нігтями на твоїх пальцях,
аби не зламатися об життя.

Буду помадою на твоїх устах,
щоби хоч якось їх торкатися,
білою сорочкою на твоєму тілі,
аби хоч якось зігрітися.

Буду стрічкою на твоїй білизні,
щоби нікого туди не пускати,
або ребром твоїм тринадцятим,
щоби дванадцять було не замало.

Буду полем, що не кінчається,
в ньому безмежно тебе обійняв би.
Буду надписом понад могилою –
вічно твоїй і вічно з тобою.

***

Вчора зламали небо –
вислизнути не зміг.
Тільки найкращі зорі
кинув тобі до ніг.

***

Душу лишив на паркеті –
втираєш об неї ноги?
Дихаю через пакети
і не звинувачую Бога.

Руки – скляні кастети,
ламаються тільки на подив,
обмотані шматтям газети,
долонями нижче – в воду.

Усе це не стане трилером,
не стане, мабуть, інтригою.
Та мало кого доля кинула?
Ось я обростаю кригою.

У попелі вже паркет...
Сліди ніг такі скривавлені...
Знімаю з лица пакет.
До біса усі зіставлення.

* * *

Ці хмари лоскочуть тіло –
ти вигинаєшся, ніби злива.
І небо міцно натягнуте
мокрими простирадлами.

Ці квіти пахнуть утомою,
але звісно, ще й задоволенням,
пахнуть весняною розкішшю.
Дерева навкруг оголені...

Звільна падають яблука,
пускаються в землю соком.
Горло, ніби пустеля, висохло.
Трахеї вогнем запалені...

Ти стала моєю Євою,
я буду тобі Адамом.
У сні ми щоночі блукаємо
віттям сумного саду.

***

Слабкий. Альбоми – на смітник.
Ще в об'єктиві бачу душі.
Та знаю, я лише сірник,
урешті-решт згоріти мушу.

Трамвай поїде без людей,
без колії та без маршруту,
бо я чаклую, я Морфей,
на очі висиплю отруту.

Я виб'ю вікна, я де Сад,

маркіз і троль. Жіронди, зради.
Якщо не зможу снігом стати,
то випаду, як білий град.

Запам'ятаю все й усіх,
і декольте, що тисне груди.
Продовження мені не буде.
Я радий, що зриваю сміх.

* * *

Замало в кімнаті свободи,
і світло не ходить крізь вікна.
Я винний, бо так воно легше.
Я винен, я знаю, бо грішний.

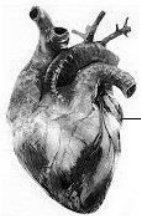
Так мало в кімнаті надії,
що тіні залежні й у ранах.
Мені наболіла найбільше
байдужість – останній діагноз.

***

Спробуй мене на смак –
терпкий, неначе хурма.
Виплюнеш, скажеш «дарма».
Хіба не так?

Спробуй мене на смак,
запий синтетичним чаєм,
увімкни щось із класики.
Усе – як у казочці про Івасика.
У пічку –
і пропадемо або програємо.

А я? Та не вартий...
Той, хто писав про віночок
перший-останній рядочок.
Рима завжди на варті –
з фартом.
Не хотілося куштувати?
Любо щось і без правди?
Справді від цього рада?
Мені вже таким не стати...
До страти...

Інверсія серця

Спробуй мене на смак.
Гіркий, неначе отрута.
Іншим уже не бути.
Хіба ж у снах...
Спробуй мене на смак!

***

Вся вода вже давно стекла,
ми не знали, котра година;
що реальне, а що зі скла,
де є робот, а де – людина...

* * *

Мовчатимемо про кохання.
Ані звуку, ні лячного голосу.
Що ми можемо знати про нього?
Вже століття не ходимо босими.

Кава, сніданок... Затята традиція.
А потім цигарка з фільтром.
Кохання і ми – це немов діалекти.
Зі зморшками, вічно приречені діти.

І за кожним ковтанням сухого
розказуємо про колишніх...
Кохання – то серце, то кісточка,
але мабуть, не вишня...

Навіщо слова для втішання?
Я буду для тебе ще й братом!
Ні звуку, ні голосу навіть...
Для тебе люблю помовчати.

***

У темряві згасли рухи.
Не вірять уже й ікони –
люди, неначе слони,
стоптали межу й закони.

***

Чашка на дні – невтішно.
Каву пролив на стіл.
Доля стікає в ліжко,
не зачіпає тіл.

Ніжно кусаю губи,
вперто язик ловлю.
Легко рука блукає:
плечі твої люблю.

Пестиш гарячу спину –
мідні мурашки... Все,
я тебе звабив, дику;
ніч нас у даль несе.

***

Для мене «стерео» – «моно»,
а звуки чомусь німі.
Знаходжу щоночі ноту
не «ми», а самотню – «мі».

***

Стояла на кухні гола,
тримала приправу в лівій руці.
Я так люблю, коли ти смажиш
яєшню на молоці...

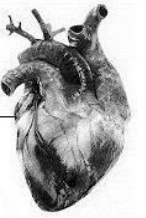
Злизуєш зі хліба масло
і чіпляєш на спину стрази.
Дивлюся на це в щілину.
Люба! Повітря в екстазі.

Ти дістаєш порцелянову миску
і замішуєш свіже тісто.
Гаряча...
Забув, що хотів поїсти.

ПОМІЖ РЯДКІВ

Сідаю у крісло,
створюю
нову замітку в записнику.
Знову щось ніби не те;
моя рука пам'ятає її щокру.

Відчуваю себе Сідом,
бо вона точно схожа на Ненсі.
І ніби-то серце моє для неї,
у будь-якому зі сенсів.

Навіщо будиночки з карт,
навіть якщо будувати у змозі?
Можна ж було одразу
розкидати все по підлозі?
Всі чорні – обличчям доверху,
червоне – донизу.
Так, як у житті все,
плюс кілька дешевих сюрпризів.

Став помічати, що вірші мої
навіть без мене пишуться.
Якщо я візьму й піду,
то хто ж залишиться?
Разом з тобою дурію
чи може давно вже здурів?
Якби ж ти навчилась
читати поміж рядків...

***

Скажи, брате, ти радий життям?
Це те, про що ми з тобою мріяли?
Здається, були щасливішими навіть,
коли щастя травами міряли.

А зараз у кожного свої пристані:
гарний дім, робота і, певно, дівчина.
Раніше дивилися в небо, і здавалося –
хмари залишаться вічними.

Зараз навіть рими не кляються,
хочеться, щоб усе, як раніше...
А життя почалося тоді, коли
ми з тобою душу заповнили віршами.

Раніше сміялися зі всього
душею пірнали глибше, все глибше,
а зараз у кожного з нас все
написано сумно в тупому обличчі.

Скажи мені, брате, від чого
так часто ночами плакала мама?
І жодна зі свіч тих, що побіля ікони,
не залікує душевного храму.

Брате, от ким ми з тобою стали?
Недописаними портретами?
А пам'ятаєш – мріяли? Мрії
тепер все більше здаються мертвими.

***

Пробач мене
за ненаписані листи,
за те, що в серці ти,
в печінці дим.
І врешті з тим пробач за все.
Усе вже сказано...

Пусте...
Оця весна уб'є в тобі
останнього мене.
Бо всі дієслова
чомусь із часточками "не".

Пробач за все!
Пробач, бо більше не пече...
Бо ми самі в своїй країні
малюємо на стінах іній.

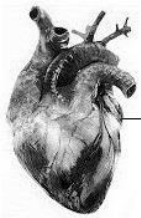
А в серці холод поверх тебе,
а в серці небо поверх тебе.
Лиш тільки дим легені гріє...
Пробач за те,
що я пробачень не просив –
не вмію!

***

Я лежав на ліжку і дивився,
як падає перший сніг,
наче дівчина вперше
знімає тоненьку блузку.

Очі не бігають –
тільки шукаю в підлозі діру.
Руки тремтять не зі страху,
просто холодно.

Я лежав на ліжку,
намагався почати розмову

Інверсія серця

зі снігом.

Він мовчав не тому,
що сказати не міг,
а тому що падав.
Ніби дівчина
вперше оголює ребра
й мовчить,
розстебаючи гудзик,
не зводячи погляд.

Я на ліжку лежав,
а зі мною лежала тиша.
Наче дівчина вперше
під ковдру лягла...
Їй тремтіли коліна...
Залишила сліди –
на простирадлі зі снігу.

***

Коли фільтр стискаєш губами,
то нерви давно на гранях.
А дим не лікує серце,
де в тебе відкрито й рана по рані.

Коли прокидаєшся сам від того,
що сниться щастя,
не боїшся, що вже не добігти,
боїшся, що можеш упасти.

Коли купами слів під горло,
а сьоме й четверте – брехливі,
то вже не чекаєш сонця,
що має змінити зливу.

Коли немає кому сказати,
окрім диктофона, єдиного друга,
тоді розумієш – зайвою
була третя дівчина, сьома смуга...

Коли холодно в місті стало
й дотики всі завмерли,
ураз розумієш –
щастя люди самі попід вечір стерли.

***

А знаєш, я ніколи не кричав,
що патріот,
а мовчки схрещував пальці
й вірив у долю.
Скільки ще болю,
щоб серцю на волю?

Стою на своєму –
сотні говорять, що вже ідіот.
Стою на своєму,
як люди стоять на майдані, –
тільки прапор у серці;
душа – старий колізей.
Ці видноколи належать народу,
а ще – сотням чужих людей.

Деякі з нас за гроші
стоять у тумані...

Рани.

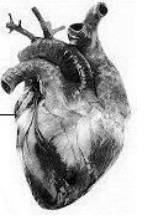
Я ніколи не бив себе в груди –
мовчав...

Не завжди розумів,
що кричати самому несила,
і мене якимось так по життю,
мов корабель, носило.

Частинка моя
у доволі різних речах:
у шматочку паперу,
де знаків і слів завше мало,
у пісні, котру я писав
попід зоряним небом один,
у хаті старій,
у калині,
що сперлась на тин,
у країні руїн,
яку люди
за гроші здали -продали ...

***

ти могла б запитати у майя
чи вони про кохання щось знають
і доки я вірші короткі читаю

завари мені чорного чаю

я всі до єдиного дотики
передам разом із римами подумки
і на кожній своїй новій
я шукаю знайомі родимки
докупи складаю літери
бо всі її чоловіки після мене мічені

вірші про неї
в моєму блокноті інтуїтивні лідери
прочитаю тобі їх іще раз
ти свій улюблений вибери
знаю який ти вибереш
це нелегітимні вибори

колись поет хотів
навчити пінгвіна літати
мої зізнання в коханні літоти
а всі поцілунки травми
тому про кохання спитайся у майя
бо я насправді нічого не знаю
про твоє загадкове кохання

***

не знаю як описати життя
для своєї чергової поезії
був серед тих поетів
які рідко бувають тверезими
тому краще вам розкажу про те
куди ноги носило
і чому я міг опиратись
тільки на власні сили
вулиця взяла своє
інфікувавши мене хіп-хопом
так і змінював місто за містом
добираючись автостопом
брав участь у батлах
у клубах проводив вечірки
де дівчата ведуться на гроші
продаються за модні ганчірки
і кожний зухвало в обличчя
казав компліменти огидно
та коли мені було важко

їх усіх уже не було видно

можу ще розказати
чиїм чоловіком хотів я стати
але не буду про неї
адже хочеться жити без матів
я бачив такі місця
котрі краще б ніколи не бачити
люди мінялись поряд
наче виходили гаджети
коли ж кортіло кричати
рятували тільки блокноти
бо люди це тільки люди
а літери знають хто ти
та й будь-які звуки серця
переводяться в кіловати
а я ж досі не сказав дякую
тій котра вчила мене римувати

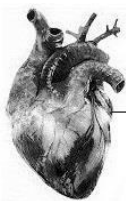
моє життя – корабель у рейсі
куди понесуть вітрила
ніколи не говорив
але ти все таки
в мені щось відкрила
люди різко міняються
це щось таке наче кидок кобри
але завжди повертаються
в ті місця де їм було добре

***

Чомусь ніколи не бачив брунатний лід.
Навіть не знаю, на що він схожий.
В очах зимової жінки живуть мармурові кицькі.
Ховаються в ній, наче голос Божий.
Ховаються в ній, наче рими, сніжинки гожі.

***

Чи славетно загину в бою?
Чи забудуть, немовби не знали?
Чи буду глибоко на дні?
Чи гідний буду Валгали?

НАТАЛІЯ ПЕНЬКОВА народилася 27 квітня 1994 року в селі Якушинці, що поблизу Вінниці. Поетка, прозаїк, публіцист, автор творів для дітей, критик. Студіює психологію у Глухівському національному педагогічному університеті, ще одна освітня сходинка – вища освіта зі спеціальності «Початкова освіта». Учасниця літературно-мистецької формації «Інверсія серця», літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко). Переможець усеукраїнського поетичного фестивалю однієї поезії «Малахітовий носоріг» (2013), де поступившись невеликою кількістю голосів Богданові Куценку, російськомовному поетові з формації «Лірики Т», здобула друге місце. Учасник фесту-кочівника «Сила вітру» (Донецьк-Вінниця, 2011), міжнародного фестивалю «Підкова Пегаса» (2012), щорічних «Барських читань», мистецьких салонів «І музика, і слово, і слеза» (Вінницький обласний Будинок культури вчителя), щорічних мистецьких нарад творчої молоді та конференцій, присвячених Сонцелюбові, Східному Поділлю (на теренах музею-садиби

М.Коцюбинського), модератор мистецьких презентацій. Учасник фахових усеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференцій, а також круглих столів із проблем освіти й художньої літератури. Наукові розвідки, проза та вірші надруковані в багатьох відомих виданнях.

У своїх віршах (частіше – неримованих і ритмізованих, аніж власне римованих), багатих на внутрішню риму, поетка-натурфілософ легко поєднує необарокові й імпресіоністські прийоми, експериментує зі звуковою організацією, із риторикою та з пафосом (багато віршів із прийомами асонансу, ретардації, є власне поезії-алітерації). Наталія Пенькова пише густо метафорично, її захоплює процес суперметафоризації як можливість відображення найтонших емоцій та відчуттів, а також як нагода віддзеркалення віддзеркаленого і як гедоністична забавка. Поетична творчість дівчини – це невеликі за обсягом і переважно астрофічні вірші-казки, вірші-одкровення, вірші-колажі, вірші-образи, вірші-медитації, вірші-міфи, що нагадують мініатюри збірки-циклу Ігоря Калинця «Дивосвіт, або ж Перша книжечка для Дзвінки» (багато діткнуто-дитячого, цнотливого, міфологічного, тотемного й анімістичного), а ще – Тараса Мельничука «Князь роси» (поєднання напівтонів і напівнатяків, м'якості та спазмів, тілесності й ефемерності, внутрішніх діалогів). До верлібрових і строфічних творів натурфілософської тематики належать «Золотий гомін», «Пастелі» Павла Тичини, «Балада про соняшник» Івана Драча, збірка Ліни Костенко «Бузиновий цар», «Напучування» І.Малковича, «Наша мова», «З дитинства: Замовляння дощичку» Василя Голобородька, згаданий цикл-збірка «Дивосвіт» Ігоря Калинця. Отже, поезія, у якій розквітає образність, вельми потрібна дітям у школі, навіть якщо вона версифікаційно складна і має змінну ритмізацію, як от поезія Наталки Пенькової «За сто кілометрів од Раю», «У Карпати».

За кількістю витівок, за багатством образів-символів та емоційною тональністю вірші Наталії Пенькової близькі до імпрези Катерини Ільїної, однак мають більш міцну реалістичну основу; образи переповнені гіркотою розчарувань і враженнями від краси мінливого світу та його жорстокості. Наскрізно у творах є енергія землі, протоукраїнська, ще дохристиянська пов'язаність із природою. Інакше й не може бути, адже молода письменниця народилася та зросла в подільському селі, серед працьовитих людей, знає весь цикл важкої праці на землі й не цурається її. Прищеплені їй з дитинства духовні цінності українців перенеслися у вірші на рівні тем, образів, мотивів, монологів ліричної героїні. Разом із тим інтуїтивна й підсвідома тривога, страх перед трагічністю світу, перед війною та її наслідками, а також природна жіноча ніжність і

незахищеність перед зрадою та смертю є тим згустком імпульсів, що довершують образ ліричної героїні віршів Наталії Пенькової, котра інстинктивно шукає захисту в Бога і в коханого.

Жанрово-видова палітра рукопису молодої поетеси доволі пістрява, відчутна рівність позицій стихійно-підсвідомої орієнтації на модернізм та постмодернізм, а численне переплетення мотивів нагадує заплітання стрічок у коси: тут і поезії-присвяти («Михайлові Коцюбинському»), й еротичні ноктюрни («Ти цілував мені плече»), апокаліпсичні медитації, нав'язані війною («Гетсиман ХХІ», «Вранці дико в дикім полі...», «Весна у села... Вишенькі...»), а також новітні апокрифи («Чекаючи на тебе», «Терпкі волошки з чорним чаєм...», «Ти забрав у мене крила...», «За сто кілометрів од Раю»), а ще мініатюри-трелого («У Карпати»), пейзажні замальовки («Золота (Осінь)», «Червоні вишні достигли ...»), молитви («Рани заростають полянами...»); є любовні медитації («Місячне сяйво» Дебюссі...), «Не розповідай мені...»), алітерації («Заснули звірі зони...»), «Сиві сльози скотилися...»), поезії-казки й поезії-міфеми («Байдуже, бджоли! Я – метелик», «Мармеладовий сніговик...», «Поглянь, коханий...», «Понатирала морквою літо...»).

Яскрава індивідуальна манера писання Наталії Пенькової перманентно переживає естетичну переорієнтацію, переростаючи з постмодернізму в модернізм і навспак, із етніки неоромантизму в апокаліпсичність, зі символізму в неobaroco, всмоктуючи надбання культур європейських народів, незмінно опираючись на засади християнського світобачення. Авторка постійно намагається міфізувати те, про що пише, так, ніби міф дозволить концентрувати і гуманізувати реальність або ж мінімалізуватиме її негативний вплив: «Є лише Бог, молитва і дводольна віра».

«ГЕТСИМАН ХХІ СТОЛІТТЯ»

МИХАЙЛОВІ КОЦЮБИНСЬКОМУ

Сивенька хата і тинок.
І яблуні квітують рясно.
А мати – господиня красна:
«Йде дощ. Михасику, не змок?».
Родина вся побіля хати,
соняшникові сні вухаті
чужих вколисують дітей.
Михась господарює з татом.
І кіт рудий біля дверей.
Минулося. Ніч біля хати.
Ні лицар не пройде, ні кінь.
За пам'яттю заплаче дзвін.
Які тепер вдягати лати?
У Барі хата, зник тинок.
Безхатки межі полянами.
Підлога прогнила. За нами
садів і сонця тужить Бог.

***

Рани заростають полянами,
дихати доводиться в димах.
Хтось пішов у вишеньки так рано –
"град" узяв із мирного життя.
Знов регочуть зливи-завірюхи –
знову в корч бере чужий полон.
Грім у груди – вистояти мусьмо.
Господи, не відпускай долонь!

ЗА СТО КІЛОМЕТРІВ ОД РАЮ

Знаєш, за сто кілометрів од раю
і мами, і Бога так не вистачає!

Це небо не твоє, у бронзовій задумі,
струсивши у поділ доріг тумани,
заплакало ранковими зірками...

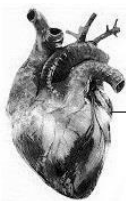
Хто там засипле голову дурманом?
Хто натще стане наркоманом?..

Чуєш, ходи до саду;
ряснішого взимку немає!
Та й ладан куриться у церкві.
І ми існуємо, уперті.

У душах брудно, у квартирах людно.
Забрали щастя – загорнули світ.
Забудь: нема тебе, мене, землі,
прокляття, змія.
Є лише Бог, молитва і дводольна віра.

ЗОЛОТА (ОСІНЬ)

Стелиться зоряний килим –
і клином дерева у небо.
П'яно колишуться квіти –
і стигне блакитна вода.
Це все лиш вона, золотá, золотá...

Інверсія серця

Русяве волосся простелиться в степ.
Кургани по нім заплетуться в міста.
В зелених очах – ковила, ковила.
Фіалкові вії – в них тоне душа.
А стан огортає сріблястий туман.
І руки – мов липи тендітні, тенді...
Стискаються хвилі манірні, мані...
То місяць нашіптує тихо мені.

Ступають малесенькі ніжки
і грузнуть в Чумацькім Шляху.
Ти чуєш? Її не кохай!
Вона ж бо така...
Ти не знав? Lorelei...

У КАРПАТИ

Лукаво надкушую грушу,
мов долю пістряву свою.
Поїхати б завтра в Карпати
зі снігу зліпити три неба –
мені-бо, але ж і для тебе.
О, глухо зривається грушка
в зелений туман, у хвощі.
Уже не цвіте незабудка.
Дощі.

Я не любила смарагди,
чорну каву палку.
Плавають білі фіалки,
чорні коханки – в раю.

Уже не читаю книжки про Карпати.
Кирпата я. Мрію, живу...
І линуть надії в Немію, у Згар, в долину,
в долину нарцисів, тюльпанів і щастя.
Я їду туди, де хмаринки у пляшці,
планети по склянці, канапки уранці...
І люди картаті в кресанях картатих.
І небо в Карпатах, і небо в Карпатах.

***

Ти цілував мені плече,
нашіптував у пестогах на вушко,
накинувши на шию ніч,
так скрушно
тримаючи за руки дві зорі
на чималенькій кухні.
Ні. Ми будемо знов каву мучити і душу?
Розмови тихі, дружні

лиш пам'ять збереже та й годі.
Зорі упали в ранішню траву.
Я скину ніч оту додолу.
Вдягнуся в сукню від кутюр –
із поцілунком на плечі;
вночі я Франція, я гугенот,
я Медичі, я де Немур.

***

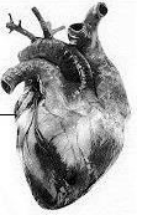
Вранці дико в Дикім Полі
стигли рвані рани.
Важко дихати журбою.
Затремтіла за тобою...
Гради...
Рано-вранці Бога кличуть
діти в битий сад.
Сині зливи старцю сняться.
Сизі весни й кулі. Трясця.
Ад...
Плачуть янголи за садом.
Сипле сніг на цвіт...
Мерзнуть за тинами рожі.
– Чи тобі, народе, гоже?
Міт.
Крик за садом і за родом.
Всюди смертні рани.
Ні росинок у полі...
За смак волі май пуд солі...
Ранок.

***

Весна у села... Вишенькі,
тюльпашки, знай, дівують.
І сонечко Господне світить.
У серденьку ж луна...
Війна... Німую...

А дітки в биті вікна –
побачили Суху, жахливу нечисть...
Чорними руками
у сні вдаряла й у тамтами.
Грала гами...
І тисячі вже загребла:
свої, чужі, свої, чужі...
Пішли і не прийшли мужі...

О, мертві жертви, розпитайте Вище,
коли закінчиться та хвища?
Чи з передсердя і до скону

то нашому, то іншому народу
стинатися з диктаторським законом?

ГЕТСИМАН ХХІ

І віддали, і продали
не лиш Його, а й душі з Ним.
Скажи, коханий, чом я мушу
лукавим вірити? Коли
Його (бо світ урятував,
Вино і Хліб пороздавав)
ніхто й не думав захищати.
Мої уста мені – печать.
Коли ж Йому хреста дали,
завмерли всі, зійшли громи.
О, зрада Юди й нині є,
коли зі серця Бог іде.
Він повертає в Гетсиман.
Із віку вік – олія з ран...
І нам до пліч хрести дали,
аби не хлібом жити одним.

***

Чекаючи на тебе,
повз мене пропливали віки.
Була Жанною д'Арк
і Марією Магдалиною.
Сьогодні стала лілеєю –
пелюстки розвіялися світом.
Завтра буду мигдальною осінню
без мови для цвіту.

***

Не розповідай мені про фарби холі,
не змушуй вдихати кальян,
орхідеї, гібіскуси – не відчуваю...
В гай не веди – немає пісні солов'я;
він з горлицею втік до раю...
Гітари, крики замінили предків міф.
Не кажи мені, що любиш, –
о, не бери до рук таких важезних слів.

***

«Місячне сяйво» Дебюссі –
ніжне, тихе, трохи сонне...
У ньому так добре думати,
так добре жити.
Поясни лиш одне:
чому поряд із ним
я згадую Моне, а не тебе?

***

Заснули звірі зони
(зубробізони).
Зухвалі задуми завмерли.
Зарано зіронька зійшла – зеленоока.
Замріяні заграви,
зимний Заратустра.
Зімкнулися зіниці та й заснули...
Зимно-пусто...

***

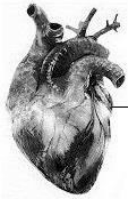
Байдуже, бджоли!
Я – метелик.
Нам, метеликам, узагалі
багато чого байдуже.
Ні! Ми зовсім не злі, тільки трохи,
коли бджоли дістають.
А взагалі, ми – народ миролубний;
не хіпі, а просто так.
Може, у тебе виникає питання,
як стати метеликом?
Це дуже просто:
прокидаєшся вранці й вирішуєш –
ти сьогодні бджола чи метелик?
Якщо метелик, то
вдягаєш яскраву теніску
(жовту, зелену, блакитну, фіолетову),
браслет у контраст – на зап'ястя
і посмішку.
Attention! Attention!
Метелик готовий до польоту.

***

Мармеладний сніговик
уранці, в нашому дворі
працює двірником,
натягує бриля по самі вуха
і чекає хурделиці.
Кохана прийде –
винесе медових пряників із чаєм.
Любов і справді дивна річ.

***

Терпкі волошки з чорним чаєм
прикрасили мою єдwabну ніч...
У диханні свічок – ікона Богоматері.
Дивлюся – янголи.
Херувими з очима орликів...
Серафими – з полином...

Інверсія серця

***

Іду по вулиці...
Блакить неба, зелень каштанів...
Спіткнулась об гори сміття...
Що ж ви робите?
Тонуть люди в морі бруду;
дихаючи цезієм, сміються,
жуючи пластик, говорять,
брешучи, наче пси, люблять...
Уже й повітря на вагу золота...
Від кислотних дощів – парасолі,
а від смогу – хустинки...
Від нищої зради – небо й каштани?..

***

Червоні вишні достигли –
сонця напилися.
Вони – як наші очі – гожі.
І червоніє захід сонця...
Покрай поля іду
або в житах – сама.
А де ти?..
У цьому світі треба мати душу –
ніби вишень повна миска...
Таке – не на біду.

***

З неба плачуть сніги,
плачуть коси дощів.
Звісно, можеш піти,
лиш любов залиши.

***

Дивлюся на тебе – смієшся,
мов сонечко вранці, сходиш.
А коли за вікнами ніч,
в'єшся сивим туманом...
У твоїх очах – міради,
Помпеї, тунелі метро...
І коли я питаю себе, хто ти,
місяць ріжками
ставить усе на зеро...

***

Із диму свічки
мрія звилá гніздечко,
поселилася зовсім поряд.
Я ж її не проганяла –
виросла,

стала схожою
на синю ластівку
і ... полетіла.

***

Сиві сльози скотилися...
Сулá собі сиділа. Свічею – Сян.
Сумирно скрипнула срібляста сольфа.
Стократками світилися сумні сонети.
Свіну́ла стиха стомлена сопілка.
Спить серденько – самé – сумирне.
Світало б сонце – сипало б самшити.
Савур-Могила світом і собою сита...

***

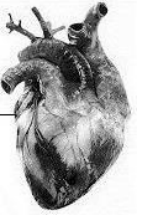
Мої думки
все на сторожі темноти.
А ти?
Бажаю бути
мишею – землею – пташкою,
блукати золотою казкою...
Аж до зими...

***

Я натерла морквою літо,
а ти приніс дощовиту осінь.
Малювала жовте листя –
сльотою накривав і памороззю...
Нині мрію про весни з фіалками
на картатих фіранках.
Завше буду на крок попереду,
а ти стеж за мною – з кавою,
з чужою дівкою,
з розпусницею лукавою.

***

Світло місяця.
Силует із гітарою.
А що він забув на даху?
Або Карлсон, або Зорро...
Однаково – дуже моторний.
Милується містом – дивак.
Мілонга, бачата, сальса...
А можна гопак?
Уранці злетіла я з підвіконня
й пішла на роботу – усе гаразд.
Весь день, не чекаючи ночі,
дивилась на дах.
Думала: «Тільки не падай,
а хочеш, то грай у снах».

БАЛАДОНЬКА

Поглянь, коханий!
Як рано...
Хвиля пішла водою –
чекай із неба погоду.
Не думай, що буде завтра.
А чи роса, а чи карта...
Під місяця світло рину.
Лілея ж я – не людина...
Чекала тебе, як мати...
А ти мене – іншій рвати...

СОН

Зима – в охайнім фартушку
і в рукавичках.
Заварює імбирний чай...
Арома... ти...
Ой, снігу-сніженьку, мети!
Знімаю шаль і кутаю дитину...
Чию? Чиюсь... Безвинну...
Мені так тепло і приємно спати
в пушку подушки... Лину, лину...
Гуляючи полями й садом,
вдихаю зимове повітря...
Сніжинки гостро, кутиками –
о, прицільно б'ють у шкіру...
Тіло – ліра.
Я думала, зима – не зла...
Це міномети, гради, гра...

***

Холод, лід. І серце грає...
Де є праведні? Нема.
Крижана сльоза Господня
сонце зрання обпекла.
Не втікай даремно, друже!
Ця земля – свята земля.
Вкрито все святим Покровом.
Рай-земля... Хоча й війна...

***

Я бачу, як задимлено
пливе століття в лету з Колими.
Стріляє з буків у дітей, бо в небі...
А ми вросли в конвалії, в ясин...

***

Забрала сонце в кишеньку,
просто заховала від усього світу,
воно ж – маленьке.

Аж гульк – поглинуло мене
зі середини,
не залишивши нічого.
Дороги... Опіки... Рани...
Доброї ночі, коханий!

***

Прірва – гостра,
ба навіть занадто.
Стоячи тут і десь,
дивлюся на зорі –
з перлону.
Не знаю,
чи довго стоятиму так...
Титани впадуть –
і для нас буде час.
Доля або Падеграс.

***

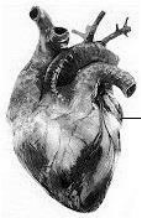
Ти забрав у мене крила –
мучиться янгол.
Поламав мій вогненний тризуб –
плюється диявол.
Залишилася тільки втеча...
У вікні біжить не сльоза – отрута...
Олімп завмер...
Порожнеча...
Рута...

ЗА КОЛЯДКОЮ

Хризантеми тануть на снігу.
Кава стигне-в'яне край вікна.
Сукню із туману запальну
підбираю синіми руками...
Бачиш, падають зірки до кави;
трансцендентні, сиві й величаві.
Вітер та й Антонич. Пані й сани.
Я твої оберігаю рани.
Доки хризантеми на снігу,
помолюся. Вірю та люблю.
Я Христові рву померзлі груші.
Мушу, Господи, усе щось мушу...

***

Задимлено пливуть метелики у снах
в Едемський сад покрізь бур'ян.
Вальсую мовчки. Танго смерті.
Забудеш, милий, кодекс честі?
Душа – черства, як Аушвіц. Капкан.

Інверсія серця

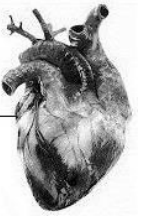

МАР'ЯНА РУБАНЯК народилася 22 січня 1995 року в місті Жмеринка (Вінниччина), поетеса, прозаїк, публіцистка. Лише на «відмінно» навчалася в Барському гуманітарно-педагогічного коледжі імені Михайла Грушевського за спеціальністю «видавнича справа та редактування», здобувши червоний диплом, із 2014 року студіює в академії фінансів і бізнесу «Вістула» (Варшава). Із літературно-мистецькою формацією «Інверсія серця» Мар'яну Рубаняк пов'язали роки навчання в Барі Подільському. Лавреат всеукраїнських та міжнародних літературно-мистецьких фестивалів «Підкова Пегаса» (2011), «Малахітовий Носоріг» (2011), учасник фесту-кочівника «Сила вітру» (Донецьк-Вінниця, 2011), першого в Україні Кіплінг-фесту (2012), «Барських читань» (2011, 2012, 2013). Спробувала себе як редактор студентського радіомовлення, студентської газети «Журналіст». Вірші друкувалися в газетах і в журналах Поділля, зокрема в альманасі «Експрес-Молодість», у серії «З-над Бугу й Дністра», звучали у радіопрограмах «Із поетичного щоденника», «Світлиця».

Лауреат конкурсу інтерпретації поезії Василя Стуса й сучасної подільської поезії (2012), член оргкомітету всеукраїнської конференції «Мова твору в контексті проблем художньої літератури» (Бар, 2011, 2012), учасниця мистецьких нарад творчої молоді, обласного літоб'єднання імені Василя Стуса, прямих етерів радіо, присвячених ювілею Тараса Шевченка.

Римована й неримована поезія Мар'яни Рубаняк – це густе філософське, часто есхатологічне фольклорно-міфологічне писання на межі між сюрреалізмом та постсимволізмом. У віршах тісно переплетені міфи Еллади й Русі: в одному творі керують стихіями природи та людськими пристрастями Перун і Мойри, а також Дажбог, Коляда, й Марена. Подібні варіації майстерно втілював Віктор Кордун, у якого поряд співіснували Перун і Волос. Проте якщо Віктор Кордун стилізував фольклорні веснянки, то Мар'яна Рубаняк стилізує колядку: «На Йордані чистим ранком...». Щоправда, Віктор Кордун, Василь Голобородько, Михайло Григорів, Тарас Мельничук, Ігор Калинець (поети, якими зачитується подолянка) дуже послідовні у творенні міфів (вірші перетворюються у міфосвіт), а юнка експериментує, вживлюючи міфи в сугестії, марковані історією.

Мар'яна Рубаняк відчуває, що й дохристиянський культ, і християнство складають діахронію української цивілізації. Відтак опозиція історичного та трансцендентного настільки зіштовхуються й переплітаються, що в 2012 році з-під пера поетеси постає вражаюча пророча мініатюра, у якій ніби транслуються події 2014-2015 років в Україні, – «Нехай вам розкаже останній полин...». Спазми, трагедії української історії – голодомор, репресії, а звідси апокаліпсичні візії, де новітня Іродіада несе на таях голови мучеників, вельми експресивно вималювані в поезії «Голодні люди – сита зрада», де перо авторки нагадує пензель Сальвадора Далі. Лірична героїня віршів Мар'яни Рубаняк часто апелює до категорії часу й до вітру як до субстанції: вони чуттєво емансиповані, віддалені від усього соціального й натуралістичного, від будь-якої залежності, вільні, аморфні й невблаганні. Отже, можна стверджувати, що в поезії подолянки домінує міфологічний світогляд у біблійній стилістиці.

Поетка вправно використовує синонімію, історизми, іншомовну лексику, а ще – карпатські діалектизми, адже її рід, по батьковій лінії, із Верховини. Відтак її поезія нагадує медитативно-сугестивне, казково-інтелектуальне плетиво. Свого часу на формування індивідуального стилю вплинули вірші Ліни Костенко, Ірини Жиленко, Василя Стуса, Євгенії Більченко, а також мала проза Євгена Гуцала (збірка «Діти Чорнобиля») та ліро-епічна поема-набат «Чорнобильська Мадонна» Івана Драча, за якими дівчина написала свої перші наукові розвідки й апробувала на всеукраїнських конференціях. Спостерігаємо алюзії на вірші Ліни Костенко: «Я дика Полінезія...», порівняємо: «Я – Індія – буду нова...».

На перехід у царину неримованої ритмізованої поезії вплинули зацікавлення польською мовою та сучасною польською поезією, у котрій така традиція нині не просто є улюбленою, а розкошує в усіх можливих рефлексіях. У римованих віршах Мар'яни Рубаняк думка більш струнка, кристалізована, є сюжетна тяглість у передачі емоцій, відчуттів. У неримованих версифікаціях спостерігається спазматичне, екзистенційне заглиблення, експресивне маніпулювання тонами й напівтонами, відтінками будь-яких значень. Проте незалежно від форми вірша, від теми й від мотивів, ліричний суб'єкт по-жіночому експресивно відчуває глибокий сум за тим, що існувало у прадавніх часах, – свобода, дітклива й дика краса, глибока й мудра в собі народна (ужиткова й мистецька) культура, знаковість усього й людська вірність.

«ЯК У ВАТИКАНІ»

* * *

Ген біль в очах водою, наче втома.
Подарував мені лише самотні вірші.
Аж вітер, поневолений травою,
шукав собі нещастя десь у тиші...

***

Правда від цього життя не простіша.
Ніє брехнею у ніжному сні...
Правда була закарбована в вірші;
вірші, на жаль, не мені, не мені...

ЕЛЕГІЯ

Останній вальс танцює літо,
останній танець із теплом.
Бо скоро вже йому летіти
за обрій тихо-тихо, сном.

За кожним колом забирає
з собою трави та квітки
і потихеньку віддаляє
елегії сумні рядки.

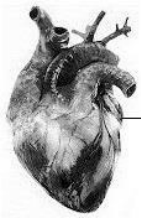
Такого танцю більш не буде.
Не буде вже того вбрання,

не станеться із нами чуда,
прийде журливе пізнання.

То літо стомлено кружляє...
«Останнє па, останнє па», –
крик журавлів іще лунає,
у гості прагне самота.

ПАДАЮ

падаю зі мрій
в німі обійми холодів...
сірі будні
продали фарби птахам
які за собою
туман пустий повели
по кольори
йти їм у гості
до весни...
плаче-голосить
листок жовтий
останній...
чи в холодних віях
тут є потреба?
осені глухій
цілунки прощальні

Інверсія серця

надішлю –
хай зустрічає
замість тебе...

***

Здавалося,
виходу не було,
і двері міцно замкнулися.
Замок є,
а ключа немає.
І не чути було вже пісні.
Намагалася відкрити душею,
але ключ цей надто широкий;
намагалася – розумом,
а він у цю шпарину надто вузький.
Ключ із логіки,
дуже точний – не підходить,
із порад – занадто малий,
і на ключ зовсім не схожий.
А може,
це – як у Ватикані?
Потаємний хід il Passetto?
І з іншого боку
Доля сама двері
відчинить охоче...

***

Якби підняти біль, у даль, у скелі,
у гори заховати темний жаль,
або в піщані бурі чи в пустелі...
Занурити в туман, немов у шаль...

Ні, не від себе хочу біль ховати.
Навідуюся інколи до нього:
зайду колись в його похмурі шати –
можливо, пустить до житла німого?

Я хочу зберегти його на світі,
від люду хочу заховати вміло,
щоб ним не бавилися всі, як діти,
і з мого болю тихо не раділи.

***

Навіщо пишеш долю на долоні?
Вона і так написана давно,
слова мене лишають у полоні.

Для тебе це лиш інше полотно.

З полону не втекти, та я й не хочу.
Лише чому ту долю пишеш ти?
Надію дарував мені охоче
і забирав, мов руйнував мости.

***

Це просто вітер, як і ти,
страждання, підлий, забавав.
Та перш, аніж навік піти,
я посміхнуся — не чекав?
Страждання хочеш, і не більш:
лише тобі, для тебе все?
Нехай до крові інша плаче,
слова ці вітер однесе...

***

Якби хто вкрав мою любов,
якби її десь залишити?
Любов – війна без хоругв;
тебе не можна не любити.

Безповоротно залишу
чуття шалені край дороги.
Хай подорожній забере,
а з ними — всю мою тривогу.

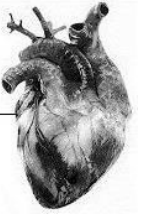
Приміряй, певно, підйдуть
тобі ці любові, я знаю.
Бо місяці ідуть. Бо – ртуть...
Ніхто не винен. Я кохаю.

***

Тебе собі маюю
на тлі старого міста
і пальцями цілую
стіни старе намисто.

***

Без воску. Істинно і щиро
тепер тобі не грає світ,
нехай журба цвіте примхливо
і сонце більше не софіт.

Без воску. Правда. Літо. Віра.
Минулий рай – майбутні ми.
Брехня прозора, правда сіра
і нецікаві кольори.

Без воску просто неможливо.
Це міст, ясні бузкові сні.
Тепер без воску? Неважливо.
Слова... Заснули, як вовки.

***

Усе життя тікала,
не помічала втіх.
Де справжнє, я не знала,
на горі чула сміх.
Біжу сама від себе,
допоки видно вік.
Втекти, бувало, треба,
та ще ніхто не втік.

***

Світанок напише молитву
на срібних скронях у неба,
і листя сакури спочине
в ніжних долонях вітру.

Ми підемо поряд із весною
збирати небесні квіти,
їх будемо вплітати у вінок,
вдягати його на веселку,
хапати листя вишні,
до Великодня
п'янкий простеляючи килим.

По ніжних рожевих пелюстках
лише весна може ходити...

***

Утікати від роздумів
навшпиньки,
аби не змогли наздогнати.
І бити цей світ
по частинках,
на саяво чекати...
Коли,
коли думки

будуть дрімати,
ткатиму я колискову.
Зруйную весняні мости,
щоби не прилинули знову.

МОЯ МУЗИКА

Моя музика нині суха,
ніч у неї поцупила крила,
потоптала мелодії-квіти,
а вона мене сіном накрила.

Моя музика знову глуха –
ніч застрелила радісний спокій.
І заплакали тихо трембіти,
заспівали про ніч, синьоокі.

Зачинилася в сотні пісень,
у кімнатах, що сповнені бруду.
І у кожної правда своя.
Прислухатися сумно? Не буду.

Завтра буде закашляний день,
поруйнує поламане, лишнє.
Дивна музика зараз моя,
затанцюй, ніжно-томлена вишне.

У КАРПАТАХ

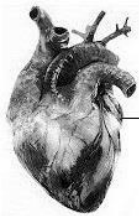
Зім'яте, зламане багаття
у тебе на устах танцює.
Арідник грає колискову,
новий арідник грає джаз.

Казки засиплються піском
і укладуть парі із вітром:
хто поцілує тебе в очі –
духмяна зрада або льон?

Я буду свідком тих парі.
Мольфар для нас одягне сонце
у срібні шати білих змін.

Час випустимо крадькома
з нудних годинників старих.

Нехай літає,
поряд з ним

Інверсія серця

любити буду
твоє небо,
зім'яте полум'я
і джаз...

***

Не знати нам, коли було
святої крові тихе свято,
бо навіть день тоді проспав,
пішов на празник танцювати.

У СОНЦЕСТОЇ ДО РІЗДВА
Дажбог – покірний наречений,
святково сонячний Дажбог,
заквітчаний увесь барвінком,
невпинно сяючим вінком.
А поряд з ним зима-Марена.
У косах ніжно цвів любисток.

Бліда, прозора, біла, тиха...
Рожевий килим із роси
їм простеляли потерчата,
прозора ніч прийшла сюди,
несла Марені грім-фату
і сукню з білої води.

Безмежно біла наречена,
бліда і біла, і сумна,
весела, пахмурна, крилата.
З Дажбогом поруч до вінця
(по вінця повні їхні чаші!)
спокійна Дівчина-Зима.
Сьогодні у богів гуляння
не спить грайливо навіть ніч.
Дажбог – зігрітий, мовчазний,
Марена – біла і крилата.

***

Хтось будує піраміди,
хтось тобі напише сон.
Скаже – мусиш грати чітко,
ти ж тепер новий Харон.

Човен буде тобі снитись,
цвіт-монети і туман.
Поміж непрозорих вікон

ти посієш всім дурман.

Вогняна ріка заплаче,
прокладеш для неї путь,
це ж усе тобі присниться,
лиш прокинься, не забудь.

***

Малюєш зорі на піску.
В жовто-оранжевих скрижалях
нові сузір'я, імена,
галактики чи магістралі.
Посріблено-безмежний шлях
для незабутніх мрій – зірок
виводиш пальцем,
але гульк –
нахабна хвиля зорі змила...
Напишеш знову на піску
історію нову із мрій.
Тепер-то хвиля не зачепить
у морі розпачу відплив...

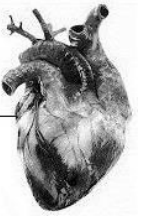
***

Колискова напише епопею.
Продасть її волошкам
за наївну мелодію,
заквітчасться нею,
підє танцювати,
співатиме веселкою,
голосом-муліне
поміж гір синіх-високих.

А коли смереки поснуть,
змучена колискова
приляже поряд,
заколишеться сном,
вкриється піснею,
спатиме кольорово,
заквітчана волошками.

***

Зів'яле сонце – наче курага.
Бентежна нічка не летить до бою.
Для мене тінь – занадто дорога.
Бузкове листя побіжить юрбою.

Для всього на цім світі є ім'я.
Он там пирій гойдає головою.
Мовчить пирій, мовчу тепер і я.
Змагається лілея із добою.

Усе на світі віддано словам,
які сповиті правдою, брехнею.
Придумаю нові плащі дощам,
бо розмовляти хочеться душею.

***

Моя гордість – моя Рубікон;
лінь із неї напилася гніву,
неохоче сідає на трон,
просторічна, без штабів і співу.

Я не Цезар, маленька струна,
під багряним повітрям не встою,
до границі – нестерпна весна,
що втопилася, стала блідою.

Наша гордість – нахабна стіна,
збудувала її для забави.
А тепер стала думка тісна,
намалюю червоні заграви.

Архітектор або ж астроном –
юний Цезар, покірний весні.
Оповиті заляканим сном,
може знищите гордість мені?

***

У мій глінтвейн
упала комета.
Заздрив портвейн
на фоні портрета.
Ридав і плакав,
сміявся-ридав.
Аж песик загавкав
заради забав.
Комета, мов діва,
купалася в склянці,
а лихо й зажура
приходили вранці.

***

Нехай вам розкаже останній полин
про постріли, біль і страждання,
коли в світлім полі вояка один
ридав до пустого світання...

Як чув він і бачив солдатів чужих –
пророків у темних мундирах,
до болю, до страху, до світу глухих.
Заплутані, білі, в невірі.

Ікони, забиті в оправу старі,
молитву співали. Бездушні
тепер забирали невірних святих,
зіниці – пусті й неперушні.

Забрали навіки: квітки в темний світ,
удар молоді години.
Всі болі, пророцтва і кулі політ
взяли полини та малини...

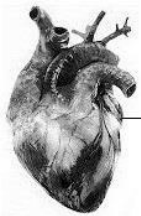
***

Дістаю акорд зі старої торбини,
кидаю в чорне вугілля,
зігрітий байками погожої днини
вогнь виринає... А зілля
кипить і стрибає, у подиху лине,
біжить, наче звір – горностай.

Хапає в обійми крило журавлине,
тихенько дзвенить... Зачекай,
он поспіхом-бігом мандрує весна
з сопілкою та з чередою,
натхненна і сонна. Напевно, вона
візьме цей акорд із собою.

КОЛЯДА НА ЙОРДАНІ
На Йордані чистим ранком
там, де спить вода,
біло-золотим серпанком
бродить Коляда.

У Йордань заходить ніжно,
хай благословить
Хорс могутній! Небо ніжне
сніжним саявом спить.

Інверсія серця

Дух святий, в святій любові
слава золота;
охрестився на цім слові
красний Коляда.

***

Сиділи спраглі Мойри тихо при свічі,
вогненний погляд пропалив причали.
Візьму їм гарні-гарні, білі калачі...
Богині важко дихали, журилися і ткали.

Не віддали б мені гладкі й важкі нитки
задарма... О, скільки Мойру не проси,
куплю у них незнані ще свої роки
за калачі... Спекла їх з маку і з роси.

Посиджу поряд, там де Мойри-сноби.
Грайливо місяць засвітив кристали.
Візьму нитки... Мені не до вподоби,
щоб долю молоду в'язали і в'язали.

***

Вітер в добу кольорову
став твоїм чорним чорнилом,
випив натхненну розмову,
просто у ручку полинув.

Плакав, сумний, на папір
вітер – і свастику вишив,
свастику щастя. Повір,
слава тебе не залишить.

Надряпав Індії вірші –
єдиний коханій у світі,
для тебе іще будуть інші,
її ще нескорені квіти.

Чорнила і пера не зрадять,
в поклони. Єдиний король
покірно на трон Вас посадить,
або просто клоуном станеш.

Я – Індія – буду нова,
я – свастика – буду щаслива.
про мене напишеш слова
своїм темно-чорним чорнилом.

***

Чужі думки – неначе б авангард,
постануть десь і поміж. На порозі
життя і смерть – старий, німий азарт;
зустрінемося нишком, ув облозі,
де всі думки, мов армія свята,
пішли війною, змушені програти...

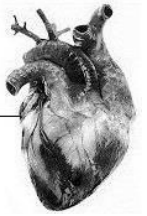
Ти – Кіплінг наче, не цілуй в уста.
Між нами не любов, між нами грати.
Мандруємо на Захід і на Схід.
Либонь, і не зіткнемося з луною.
Безмежна слава – твій малий сусід,
за неї постояти мав горою.

***

Голодні люди – сита зрада,
ненагодована словами;
сумні й понурі барикади...
По вістрях босими ногами
пішли по хліб на край землі,
та заблукали по дорозі,
ногами грузнули в ріллі,
стояли в Бога на порозі.

Упали тридцять три душі
і колосками поставали,
нехай охрестять їх дощі,
хай заколишуть перевали.
Священне поле... Та й сюди
мандрує гордовита зрада,
знаходить пахмурні сліди
німе дівча – Іродіада...

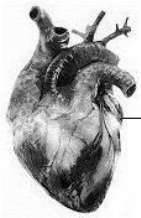
О, страта... Тридцять три душі
на жовту тацю поскладала,
топтала жовті спориші
і жовтий танець танцювала.
А з колосків не кров – зерно...
В багряно-місячній заграві
смертельне золоте руно
вам очі принесли лукаві.

АНАСТАСІЯ РУДНІЦЬКА народилася в місті Яготин. По закінченні школи взялася за студіювання видавничої справи в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Поділля – мала батьківщина й колиска матері дівчини. А ще Поділля поєднало Анастасію Рудніцьку з Мариною Озеранською та з літературно-мистецькою формацією «Інверсією серця». Із Вінницею пов'язані початки активної публічної творчості, участь у міжнародних науково-практичних конференціях «Художня творчість у контексті проблем її вивчення: Михайло Коцюбинський і Східне Поділля», «Художня творчість у контексті проблем її вивчення: екологія душі, екологія планети». Дівчина стала учасницею фестивалю «СлоВесна» (Київ, 2014), літературних читань з Дмитром Лінартовичем (2014), «Барських літературних читань» (2014), фіналісткою міжнародного проекту «Одна маленька свіча» (КНПУ імені М.Драгоманова). Активно друкується у пресі України, співпрацює зі столичним видавництвом «Білий тигр», дописує для «Політик UA». Пише вірші, публіцистику, займається літературною критикою, модерує презентації та перформанси.

Якщо спробувати окреслити стильову манеру віршів Анастасії Рудніцької, то можна впевнено стверджувати, що вона знаходиться на стадії хитань між модернізмом та постмодернізмом, а в середині модернізму – між неоромантизмом та символізмом, а ще – між медитативними римованими катренами та ритмізованими сугестіями (зі внутрішньою римою), багатими на рефрени, обрамлення, анафори й епіфори. Антична міфи, класика світової казки, урбаністичні мотиви, любовні одкровення й лексико-стилістичні забавки, драматична і трагічна символіка майдану, тонкі й дещо містерійні переживання війни – усе це складає мозаїку поетичного світу поетки Анастасії Рудніцької.

Найбільше дівчина пише про кохання. Урешті, тут і дорікнути не можна, адже в молодому віці саме про це писати найдоречніше. Її ліричні відвертості не переходять межу пристойності, вони наскрізно романтичні, відчайдушні, не завжди рівні й реалістичні, але цнотливі й розчулено діткливі. Тут і відчай нерозділеного кохання й радощі від побачень, пересторога, недовіра, неказане й обірване на півслові. А ще – тремтливі переживання ліричної героїні-юнки, яка чекає коханого з війни та щиро молиться за нього (мотиви молитви зустрічаємо чи не в кожній любовній поезії). Підсвідомо намагаючись витворити у віршах власну філософію любові, Анастасія Рудніцька наближається до різнонастроєвої оповідної манери й форми передачі ліричного «я» Ліни Костенко з її риторичною концепцією – «Але про це не треба говорити». Дівчина чудово розуміє, що найяскравіше художня концепція людського буття розкривається у сфері моралі, найтонших почуттів і переживань. А тому реальні життєві колізії, винесені в морально-етичну площину вірша, тобто напоказ, не рафіновані, не штучні, а спазматично екзистенційні. Це лише здається, що поетка егоїстично зосереджує особливу увагу на власному внутрішньому світі, насправді ж тонко дослухається до кожного відтінку й значення, до кожного поруху, намагаючись зрозуміти таємницю суті людської особистості й вирізьбити її у слові. До того ж молода максималістка й християнка переконана, що Любов є шляхом до вдосконалення, а її власне життя – чи не найкраща лабораторія для спостережень. Як і Ліна Костенко, Анастасія Рудніцька відводить кохання роль Абсолюту, найбільшої надії на духовне безсмертя, при цьому вдаючись до популярної концепції божевілля (юродства). Відтак в інтимних вихлюпах часто вчувається алюзія на Костенкові рядки: «Божевілля моє, божемилля, / богомілля моїм сльозам!». Отже, дівчина перетворює любовні вірші в нескінченну, дещо хаотичну енергію емоцій: «Колись до тебе стиха підйду, / сама себе вкушу за губи сильно. / Скажи, мовчати краще в цю грозу, / перетворивши волю у насилля?».

Інверсія серця

Саме любовна тема є тією принадною й тому небезпечною цариною, у якій легко можна зійти до абсурдності, банальності й повторення вже сказаного й пережитого, що помітно в ліриці Володимира Сосюри (але радянська критика нещадно фальшувала поета, стежачи за кожним словом, тому експансія теми кохання дозволяла вихлюпнути біль за долю народу в певних мотивах і в образах, – згадаймо тут хоча б поему «Нальотчиця»). Проте поки що місія співця кохання вабить Анастасію Рудніцьку чи не найбільше. Дівчина легко реалізовує в інтимних строфах покликання до гармонії, єдності, цілісності, досконалості та єднання зі світом, де природа є тлом, красивою завісою: «Кілька реплік – не мачуха, / Небо – і нікого край дерева, крім серця». Навіть поезія, яка здавалося б, має бути присвячена літу, є спазматичною сугестією: «Цього липня буде до біса боляче, / то ж і серпень буде не кращим. / Я молитимусь ревно, стоячи, / відчуваю – давно пропадаю».

Власне пейзажних віршів із гедоністичними візіями чи екологічними, апокаліпсичними мотивами у творчості молоді поетеси обмаль – усе ще попереду. А от національна біда, героїка, проблеми совісті покоління, замученого війною, мотиви материнства рясно лягають у полістрофічні твори: «Майдане, боляче», «Ровесникам», «Пробач, та уяви – його не стало...», «Лист», «Ти аж занадто віриш не своїм», «Твій шрам...». Чистотою думок, їх сакральною щирістю вражає неримована поезія-рефлексія «Картата сорочка»: тут злилися елементи молитви, елегії, послання, а ще вчитуємося і бачимо портрет хлопчини-лицаря, виписаний в єдиному символі картатої сорочки-оберегу. Саме такі вірші переконливо свідчать, що Анастасія Рудніцька розуміє Любов як жертву, котра вимагає величезної самовіддачі аж до повного самозречення.

«КИЇВ, ХРЕЩАТИК – НАТХНЕННЯ І КВАНТИ...»

***

Розтягнені светри –
не завше банальне недбальство.
То час, коли вдома, у пледі,
бо треба усе, окрім світу.
Ти згадуєш літо й поліття,
коліна, розбиті асфальтом,
того, хто на серці, по денці,
і хочеш із ним говорити...

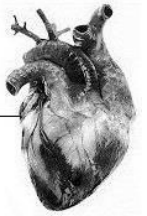
Найперші розмови завжди
не про те, чим є правда;
це час, коли двоє натроє
поділять пиріг, не кохання.
Якби вільна щирість
тривала над інше, ти знав би,
що добре на мить, ну а що –
назавжди й Богом дане.

КАРТАТА СОРОЧКА
не вдягай будь ласка
на зустрічі наші
ту картату сорочку
бо так файно

личити може лише тобі...
прийдеш зі щоденних боїв утомлений –
здивлюся в очі...
і не витримаю – скажу що в єдиному
біль мій і ніжність
бо й на небі знають про те
що ти скажеш мені ліпший друже
не відаю істин кохання...
але чужого –
ні не треба уже достеменно
все колись ти дізнаєшся –
до тебе сумного й вічного
так не байдуже
але не вдягай хоча б завтра
ту картату сорочку...

ПРАВДУ ЗНАЮТЬ ЛИШЕ КВІТИ
Ще не дістатися до правди,
не допливти й не долетіти...
За неї хтось усе віддав би –
і знаються на тому квіти.

Слізьми умити, не печаллю,
утоптані десь непомітно...

Убиті істини-причали...
Бо правду знають лише квіти.

На сході мальви, сальви, ружі
пощезли, ніби й не було.
Нас криє правда матом-риком.
Жорстоко зламане крило...

І Дике поле злом частує...
Земля, цілуючись із вітром,
не купить сина, не народить...
О, правду знають лише квіти.

***

Цього липня буде до біса боляче,
то ж і серпень буде не кращим.
Я молитимусь ревно, стоячи,
відчуваю – давно пропада.

Цього літа буде так важко дихати,
бо нестача любові проваллю кратна.
Ну і як тебе збудися? Як тебе здихатись?
Як без тебе щасливою стати?

Цього літа буде ще важче спатися.
То не спека липнева поля здушила –
сни блакитні та сиві, з неділі до п'ятниці.
Ти в мені – невідомою силою.

Цього липня ще важче щоденно вірити,
що ти згадуєш ніжно моє волосся.
Восени, розкажи мені, щось же зміниться?
Раптом ти цього тихо просиш?

Цього літа нестримно чогось жадати,
сумувати за поглядом кольору неба.
Я чекаю на осінь безмежно строкату,
уповаю на диво, молюся на тебе.

КИЇВ
Срібні вокзали – не храми; шалені,
в них непомірні людські забобони.
Тут не ступала нога Андромеди,
Лади не видно, є чортове гроно.

Сірі проспекти засипані боєм,
часом кривавим і спогадом люті.
Тут потоптались здорові та кволі,
тут потопталось людство, по суті.

Київ, Хрещатик – натхнення і кванти,
подих і лімфа всієї країни,
вічна частина душі, а не клаптик,
що не гордує чужими й своїми.

Сквери й будиночки тягнуться в небо,
мов дітваки, з голубами туркочуть.
Солод і гамір, і запах вишневий.
Все місту добре, у всьому ж охоче.

Вулиці – вулики, пагорби – тиша,
ген у двори липи й вільхи проникли.
Київ – сакральний, високий, субтильний.
Чом же до тебе я ревна й незвикла?

***

Ти помічав, як швидко все минає?
А як міняє осінь колір неба?
Сьогодні – сіре та чуже до краю,
а завтра – наше, мужнє і черлене.

***

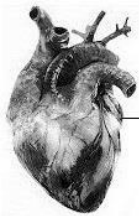
Колись до тебе стиха підійду,
сама себе вкушу за губи сильно.
Скажи, мовчати краще в цю грозу,
перетворивши волю у насилля?

Скажу про квіти, поверну в журбу,
розбавлю чаєм, сміхом несуттєвим.
І намалюю шелестіння снів.
Сміливосте і доле – де ви, де ви?

Ти поспішаєш? Звикла, хоч убий.
Змовчу про те, що прагне легу слова.
Стерплю, зітхну і, зникнувши в юрбі,
найголовнішого ніколи не промовлю.

РОВЕСНИКАМ

Такої юності старої
іще не бачила я зроду.

Інверсія серця

Світ видавався Робом Роєм,
сьогодні – топче нашу вроду.

За що? Утома неосяжна
поб'є крилатих, вирве плечі...
Безмежний світ є нашим стражем,
війну страшну почав підвечір...

Спливли казок часи правічні.
Судьба шкребеться за спиною.
Стежками править вічний січень.
У нас – протистояння збройне.

ЯГОТИН

Ти залишилось далеко позаду,
капище відьом, героїв, святих,
хворого серця чудна серенада –
соло Дніпрове. Супій же не стих.

Ти залишило мене без поради,
місто дитинства, відвертості, мрій.
Чимось подібне до райського саду,
тіло не знає земних анемій.

Ти, як луна чи як тінь, ледь позаду,
місто криваве й бліде водночас,
мекка й голгота моєї віради,
віршів і долі моєї парнас.

МОЛИТВА

Не придивляйся, я – не з неба;
воно ж і синє, і чуже.
Для щастя-долі зайві станси,
достатньо дивного тебе.

Не приміряй мене, як шати.
Брилою криги не назви.
Бо не дотична-пересічна.
Побудьмо до зими на Ви.

О, не приймай мене, як дику,
причинну, грішну чи святу!
До легендарності не звикла,
я вільну душу принесу.

МАМО

Мамо,
ми з татом, напевно, тобі непотрібні?
Винайшла ліпше й упевнено йдеш у самотність?
Справимось якось надалі й без тебе. Є небо.
Ти не шкодуй, не ламай свою пещену гордість.

Мамо,
скажи, хоч колись нас із татом любила?
Ніжна брехня, словеса-чудеса та цілунки...
Ми ж обіймали відверто, тремтливо і мило.
Ти ж упивалась чужим дорогим подарунком...

Мамо,
навіщо тобі мої, татові сльози?
Все не проллєш, нас не зцілиш хулою й водою.
Я обіцяю, що виросту. Певно, пробачити зможу.
Чуєш, ніколи, ніколи не стану такою ж!

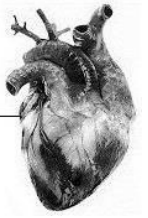
Мамо,
нам з татом без тебе й неділя – не свято.
Віriamo в долю, ховаємо зойки та болі.
Можна удвох межи світу родиною стати?
Нам, знаєш, все це уже навмання й мимоволі.

Мамо,
а ти хоч полюбиш когось у цім світі?
Може, народиш синочка чи доню. Ти хочеш?
Пообіцяй мені просто когось полюбити!
Я ж обійму тата й бабцю сама серед ночі...

***

Без тебе не пишуться віршики босі.
Без мене сумуй і планети збирай
у кошик. Без тебе – зима або осінь,
душа геть не прагне ні в пекло, ні в рай.
Чомусь кожен подих без тебе холодний.
А дихати варто і жити – навспак.

Без тебе щодень – то віраж, то безодня.
Без мене твій світ – як радянський літак,
і сепії – темні, і мучаться рими.
Без тебе мовчить мій німецький рояль.
А ночі – як зорі, лукаво незримі,
і кожна хвилина – немов не моя.

***

Із бажаними, із коханими
можна іноді помовчати.
Укривати словами-ранами –
затискати себе в лещата.
І безмовно п'яніти вічністю,
і боятися стяти долю...
Не лишитись за переметами,
не кидати себе додолу,
а приємно мовчати, слухати
голос ніжності й божевілля...
О, мій янголе, зірди, зірди ти?
О, дай знак мені, Отче! Вільна?
Помовчу й налистую в пам'яті.
Всі слова – достеменно – скерцо.
Не старіють, хоча й зім'яті вже,
тільки ними тріпоче серце.

АНТИЧНА ДУМКА

Афіна – то не вірна Еврідіка.
Її не брав Аїд в сумні тенета.
Тому підступна, мов пантера, дика.
Гендлює до Венери і до Лети.

Ти не Орфей, бо показні страждання.
Жени туман-оману якнайдалі!
Мов жертва одіозна, не коханий,
а завтра – згадка, забавки невдалі.

Ти – не Орфей. Афіна – не до щастя.
Вона мисливець, а не лань жадана.
То ж уночі уб'є тебе, не здасться,
і сагайдак носитиме до рання...

Якби Орфей, то знав би; Еврідіка
одна тебе не передасть стороннім.
Чекає, рожевіє, мов гвоздика...
А ти зміняв її на перегони...

***

Чекають вірні на листи
і на дзвінки невинуваті,
щоб синій вечір провести
в теплі, закутанім у слово.

Бо чути спрагле про любов,
оту, Вселенську, від Ісуса.
Не злото-срібло на губах,
а щастя і тривога руса.

Чекають рідні на дзвінки,
немов століття чвал позаду.
І догоратимуть свічки,
і сні нестимуть їм відраду.

Я ж чути хочу про весну,
таку, щоби на серці вишні.
Щоб дав мені кохання Бог,
де я комусь – мов даність вища.

ЛИСТ

Адреса відправника: дитячий будинок

Адреса одержувача: адреси не знаю

Одержувач – мама

Мамо,
а ти не хвилюйся, у мене все добре.
Є на сніданок із маслом солодка вівсянка.
Ще мені знову наснилися чайки і море...
Ми розмовляли й мовчали з тобою до ранку.

Мамо,
а ти не хвилюйся, я зовсім не вірю.
Кажуть... Хай кажуть, що ти була злою.
Може, лишень одурманена, зраненим звіром?
Знаєш, ніхто не повинний терпіти побої.

Мамо,
ти не переймайся, я все зрозумію.
Лиш би в обіймах твоїх знов і знов потонути.
Зникне нарешті моя навісна аритмія,
брязнуть на землю навіки важкі мої пута.

Мамо,
ти не переймайся, я досі чекаю.
Може, щаслива, прийдеш? Повернешся за мною?
Я захищу тебе, нене, від зла і від зграї.
Буду повіки твоєю малою стіною.

Інверсія серця

***

У далекім куточку
дівочого вільного серця
собі так уперто надумала,
мовби заплуталась.
Дивна.
І мислиться: як почуття це,
вбиваюче нирки, назветься –
коханням, потребою, осінню?
Можна, скажу тобі?
Димом.

Ти б'єшся – й пенальті
в куточку душі заслабкої.
Забула, напевно, що вже
заспокійливе натще не діє?
Укотре зберешся на душу незрячу
страшною війною.
Він любить твої смоляні,
аж до синього, вії.
І тільки.

Тримаєш його, бо самотність –
як зілля. Ти щира.
Форсуєш війну, бо жадаєш,
як всі ми, кохання.
Нехай Вакарчук
не здається без бою, ти віриш
у те, що почате
скінчиться прямим попаданням.

***

Пробач, та уяви – його не стало.
Розвіяв вітер помисли про нього.
І серденьтко – тільки шмаття сталі
з гармати, де пропав... Є віра в Бога,
могила є в степу, життя ж немає...
Колись насняться очі волошкові.

Та не підуть обшарпані трамваї
туди, де мова рветься на півслові...
Лиш уяви на мить – його немає;
ти не наллеш йому з малини чаю.
Лети журавкою, нехай він знає –
благословляєш дихати! Кохасш!

СЛОВА В КУТОЧКУ ГУБ

Збрешу, якщо скажу «забула».
Слова за вітром упустити – гріх.
Вони ж не бродять межі сірих улиць.
А ти сказати й досі їх не зміг.

Мовчу, бо вирветься нагору правда.
Слова сховались у куточках губ.
Якби почув... А чи кохати став би?
Чи лиш довів би янголів до згуб?

Збрешу, бо дружба – віща, та не вічна.
Ми ж міфи – ти Ікар, а я Дедал.
Засну... У тебе десь на передпліччі,
серед очей блакитних простирадл...

Мовчу, бо страх. Покутую відмову.
А раптом ти не віриш у слова?
«Люблю, люблю!» – кричу, уже не мовлю.
Стою на сході, ніби нежива...

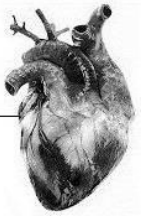
***

А пальці знову просяться до клавіш,
душа запрагла чути їхній вальс.
Крихка душа його напам'ять знає.
О, звуки вальсу! То не падеграс.

Почну з піано – ніжність у повітрі.
Думки малюють – і дрижить струна.
Отак могла би з вічністю сидіти,
аби мене мінор усю пробрав.

Акорд – акцент – анданте – мецо форте.
Закрию очі. Вічність у мені.
Відчую янгола на пальці. Тихий дотик –
і розум геть від нього спломенів.

Останній такт. Почати б, може, знову?
Тонути в нотах, наче б у воді?
Не відпусти, фортепіано в центрі Львова,
на вулиці покинутих надій...

НОКТЮРН

У вікна б'ється світло з інших вікон.
Потреба у тобі не знає меж.
Без тебе до полудня дотерпіти б...
Я сповідаюся. А ти? Скажи, ти – теж?

У вікна б'ється ніч, шрапнель – не казка.
Вечері несвяті – усі про тебе.
З наїву підлітка до воїнської каски
так мало діб, три вічності – до неба.

***

Кілька речень, а стільки надії...
Знай, тепла у словах не занадто.
Можна я не помлію – помрію
про обійми твої, не про страту.

Три словечка, а щастя – над міру.
Світла легкість – космічна, нізвідки.
Я – нова Попелюшка, бо вірю,
що півцарства – слова твої, свідки.

Кілька реплік – не мачуха, Небо –
і нікого край древа, крім серця.
Так задовго чекала на тебе...
Хай самотність об нас розіб'ється.

МАЙДАНЕ, БОЛЯЧЕ

Дитинно-боляче дивитись.
Бо яструби клюють хрещате серце.
Та чи самі вони того хотіли?
Хтозна, чи завтра день новий озветься?
Чи сонце – хмарами?
Хто забере ще тіло?

Коханий, боляче згадати,
як ми гуляли по столиці.
Душі і навіть небо
нам здавалися чистішими
з Майданом.
Чи хто блаженний спокій
там порушив?
Хто рубцювався в рани –
колени та рвані?

Людино!

Боляче дивитись,
як смерть за смертю, за душею – тіло
й за чорним димом
все переростає в пекло.
А материнське серце зовсім перемліло...
Немає сил дивитися на ту війну запеклу.

Батьківство боляче кричить.
Ми розуміємо, що плач не допоможе,
коли твоє дитя, твою утіху, мов рибчину,
ошпарюють водою. Гірш отрути.
І лиш чекати – все, що зараз мусиш.
Чекати на просвітлену, безкровну днину.

Патріотично-боляче чекати,
коли країна-ненька вийде з коми.
І плачу я не вперше так за тебе сильно.
Прокинься – і зціли усіх од втоми.
Допоки не помру – лунатиме нетлінна.

Дівчатко щиро заявляє,
що ось, кохання, воно – вічне.
І не покине чорну землю задля раю:
«Для мене тут весна настане в січні,
і я тобі весною буду, присягаю.

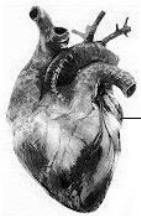
Уже не хочу в гору круто дертись –
я просто хочу воскресити мертвих.
І не лякає жодне з найчорніших лих –
я просто хочу зберегти живих».

***

Ти аж занадто віриш не своїм,
чужинцям, що загрузли ув отруті.
Заходиш лезом, п'єш – аж до країв.
Де не живе любов, зів'яне й рута.

Від Бога за словами відійшов,
від щирості, котра тобі слугою.
По кривих буднях розійшовся шов.
І хто ці рани отепер загоїть?

Занадто впертий. Долю не відчув.
Кого твоєму серцю справді треба?

Інверсія серця

Моє – дурне, його доквіл не чуть;
безжально, божевільно б'є по ребрах.

Бо що тобі та й до моїх нещасть?
За мить людину змінює людина...
Прошу, хоч над собою не знущайсь,
любов єдина – вічності причина.

***

А щастя має очі сині-сині,
воно у житті квітне, вічно плинне.
Крім нього вже нема нікого більше,
про кого б я такі писала вірші.

Кохання має очі сині-сині,
плете казки з лозини щогодини.
І заздряться поети всього світу,
що ми, а не вони, волошок діти.

А спокій має сині-сині очі,
на те й мої – пожежа серед ночі.
Банальну риму загаси водою.
Купальську ніч заповони луною.

***

Я незакохана, нітрохи.
Ні-ні, усе – жура й застуда.
Мов алергія, з кашлю – ранки,
як у метро щоранку люди...

Все промайне – так має бути.
Немов мурахи десь на шкірі,
Як струм або й вода з-під крану,
хай біль у тілі помарніє.

Бо незакохана, нітрохи.
Це дике марище тобою...
Коли прокинусь – натще каву.
Зі сном і з болем – у двобої.

Усе мине, усе – повинно.
А ти, а ти – на кпини скорий...
Кажу услід, чого хотіла:
«Твої очиська – синє море».

Ти по долоні все читаєш
і те, що світ мені сполохав...
О, скажеш, гордовито скажеш:
«Я не закоханий нітрохи».

***

Не знаю, де ти, як ти... Миті...
Тону в обличчях перехожих.
Це в кожній ноті, в кожному ритмі,
і доля – знов на тебе схожа.

Неволю бачу, відчуваю...
І стати хочеться до бою...
Міста – від краю і до краю,
наповнені під верх війною.

В котрій тобі настане ранок?
А чи заснеш і що наснитись?
І я жалкую – не циганка,
не мольфарка, не чарівниця.

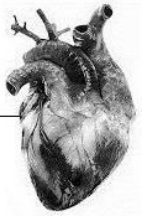
Прошу собі видінь про тебе.
Хай омине чума й чортиця!
Щитом була б я на півнеба,
як повний місяць, білолиця.

***

Твій шрам... Над ним сміються інші.
Я ж буду його ніжно цілувати.
Латати, зцілювати, навіть пити
із рани кров. Хай білі янголята
кидають квіти спокою на тебе.

Тендітним дотиком з охмареного неба
пройду сама по кожному краєчку
мого давно улюбленого шраму.
Нехай же кожний шкіри міліметр
відчує пальців жар, німий на ранок.

І поки спатимеш, мій милий муже,
зціливши, тихо-тихо відлечу.
І хай не знаєш і не відаєш – байдуже.
А, може, ти мене крізь сон відчув?

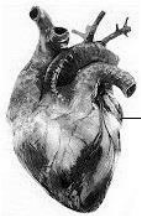
МАКСИМ РЯЗАНЦЕВ народився 5 квітня 1994 року в місті Бар Подільський (Вінниччина), інженер-автомобіліст та механізатор сільського господарства, 2015-2016 рр. – магістратура Вінницького національного аграрного університету. Пише римовані вірші, учасник літературно-мистецької формації «Інверсія серця» (керівник Ірина Зелененька), літературно-мистецького об'єднання імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець). Переможець щорічного усеукраїнського фестивалю поезії й театру «Підкова Пегаса» (Поділля, Буша, у межах міжнародного проекту «Русалка Дністровая»), міжнародного фестивалю одного вірша «Малахітовий носоріг», учасник фесту-кочівника «Сила вітру» (Донецьк-Вінниця), першого в Україні Кіплінг-фесту (2012), «СлоВесна» (Київ, 2014), міжнародного літературного щорічника «Барські читання», міжнародного етнофестивалю «Живий вогонь». Резидент літературно-мистецьких нарад і літературних п'ятниць Михайла Коцюбинського (на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського), мистецького салону «Інтермецо» (у

Вінницькому обласному краєзнавчому музеї та в Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці), модератор поетичних турнірів і презентацій, учасник всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій, присвячених сучасній літературі, а також громадських і волонтерських акцій. Вірші опубліковані в журналах «Вінницький край», «Українське слово і сучасність», у «Вінницькій газеті», в альманахах «Експрес-Молодість», «Синусоїда духу», у серії видань «З-над Бугу й Дністра», прозвучали в етері «Світлиці», «Із поетичного щоденника», «Відверто», наживо в телепрограмі за життям і творчістю Лесі Українки, де поет побував разом із Іриною Зелененькою та з Наталією Беспалько.

Поезія Максима Рязанцева по-філософськи заглиблена в перипетії дійсності, сповнена гострих переживань і є тривожним пошуком еклектизму та універсальної свободи. Лірик вірить – еклектика є панацеєю від усього, що потрібно осмислити, а не перетяти, як стебло; переконаний, що свобода – не інтелектуально збагачене волевиявлення, а стихія миттєвого пориву. Відтак ліричний герой медитативно-сугестивної строфічної та астрофічної поезії – то ніби Фауст, то ніби Доріан Грей, перманентно схожий на фаталіста, котрий виривається з міста, залишаючи в пам'яті трамваї, ліхтарі, годинники, стіни, а ще бруд (як тло, як провокацію і як звинувачення), відчайдушно кидаючись у пошуки нових ідей, пригод і людей. Постійними образами-символами у віршах є Бог і Сатана, небо й земля, смерть і життя, світ і душа, вино і зброя, а також шляхи й рани, сні й біль, бажання й божевілля.

Від еталонів вірності Максима Рильського та світлих неокласичних елегій (таких, для прикладу, як «Пишу листа під музика Шопена») ліричний герой віршів Максима Рязанцева перебігає до сповідальної фатальності, як у Володимира Маяковського: «Тож лови цей момент, поки зовсім не стало зле». Відтак кохання теж йому здається еклектичним; є химерні, чарівливі й розкуті музи, є й образ тієї, яка нездатна на віражі заради віражів, на лоск заради лоску й нагадує собою Україну, котрій потрібні лицарі честі, а не пілігрими: «За мною мчать хребти осінніх трас, / бо відаю, що серед нас царі... / Але не ти... Але не мчиться час. / Але не смерть, не пси й не ліхтарі».

Вірші Максима Рязанцева нагадують надекспресивний, екзистенційний міфосвіт, у якому розмиті межі міркувань та описів, багато суперечностей, сумнівів, контрастів, ілюзій. Між

Інверсія серця

концепцією любові вишньої геніального й елітарного Василя Стуса «Поет – насамперед, людина, повна добра і любові» та фаталізмом популярного й масового Юрка Іздрика «покинути вісім веселих коханок і пару прикольних тем» ціла прірва, у якій вміщується зухвале висловлювання подолянина: «зупиниться мить у обіймах коханих людей». Хоча навіть епатажні поставангардисти усвідомили ціну і промисел Любові – у вірші Андрія Гуменчука з товариського «Нового Шинку» прочитаємо: «Є дві коханки... Сука й Саме Та». Ми не знайдемо у віршах Максима Рязанцева ні історіософії, ні трагічного всепростору національної ойкумени пам'яті, але приємно відпочинемо від наелектризованих думок у напрочуд легкій любовно-еротичній мініатюрі «Самотина шипшини серед поля...».

Заради філософських експериментів сучасникові справді можна відірватися від Стусового «Йде пан Господь, цілуй Господню ризу...» й розчинитися в іздриківському «Старий, відвали, попусти і згинь...», але то вже не буде поезією, котра (за вірою наших предків) має божественне походження, веде до зцілення. Тому ліричний герой віршів подолянина й потерпає від страху та від спалахів внутрішньої агресії, спровокованої соціальними перетрубаціями: «Не стати би зовсім штучним шматком із пластмаси, сталі», він – стихійна, екзальтована, у вибагливих пошуках натура: «В нього навіть не вірить Бог».

«СПАЛАХНУТИ Б ОГНЕМ...»

***

Спалахнути б огнем
і розлитися хвилями грому,
перейти б за межу,
хоч на мить залишити усе...
Ми старались, як тільки могли,
розміняти свободу
на ілюзії цвіт, на примарне,
на штучне, пусте.

Наші нори тісні, в них не видно
ні світла, ні правди.
Хтиво спалені дні
в битій пам'яті – наче полин.
Розчинити б вином
і ковтнути б солодку розраду,
зуби міцно стиснувши,
виймати зі серця клин...

Розказати б комусь
про відречення і про кохання...
Вмити б рани гарячі
холодним святим молоком.
Потопити б солодкі гріхи
і нестерпні бажання –
народися в сонячні ранки
смішним малюком.
Заховатися знову за снами,

мабуть, не посмію.
А за стінами вечір,
за стінами чути слова;
хтось розказує там
про свою недоношену мрію...
І тривожно, як завше,
гукає когось-то сова.

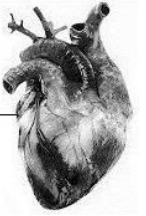
***

Підійміть мене, мамо, з землі,
поцілуйте тихенько в чоло.
І на білім сумнім крилі
понесіть крізь пекельне зло.

Я ж не думав, що буде так.
Я не знав, що проллється кров,
і країна піде в хрестах
від церков до глухих дібров.

Підійміть мене зі землі,
уведіть у праотчий дім,
бо зробив як умів, як міг
боронив сестер і братів.

І здавалося, то чорти
в нас плювали гірким свинцем.
Скільки диму і темноти

пролилось на моє лице...

Підійміть мене зі землі,
пробудіть од страшного сну.
Мені снилося, що з війни
я чомусь не додому йду...

***

Не звикай до мене, брате,
бо життя – мінлива штука;
вчить любити й шанувати
не буденність, а розлука.
Не сумуй за мною, мила,
бо не зрадив і не кинув;
просто опустив вітрила –
вічне втратив за годину.
Відшукай мене у вітрі,
бунтівну та вільну душу...
В цьому кинutomу світі
пам'ятай про мене, друже!

***

Я поламаний годинник
з перебитим циферблатом,
стрілки вкрила павутина,
час назвався старшим братом.

Я стара, побита люстра,
що змирилася з пільмою;
на горищі вік пилюся
смерть назвалася сестрою.

А я вітер – вільний, босий;
крию вічне і старе.
Час мені не скаже «досить»,
смерть мене не забере.

***

Цієї весни візьму терези –
поважу всі «за» і «проти»;
несправджені сни, забуті сліди
і люди – немов наркотик.
Усе геть не так на запах, на смак,
на дотик, на слух, на вигляд.
Чекає на знак сумний одинак –
очима шукає вихід.

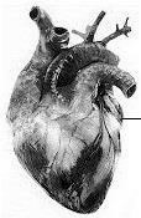
Рахую ці дні, жаскі ліхтарі –
забуті сини узбіччя.
Нестерпні бої в моїй голові
постійності й протиріччя.
І я не знайду ту вищу мету,
потрачу себе задарма.
Лунку пустоту за хмари вплету –
у кожного власна драма.
Жовтіє трава: навколо війна –
немає ні крихти волі.
Двадцять весна минула моя
у пошуках вітру в полі.

***

За тінню ген дороги, мов хвості.
А вітер, не шкодуючи лахміття,
пролине крізь – і вік не прорости
з моїх легень ані ковтку повітря.
За небом небо – б'ється журавлем.
І сірі хмари сокорять грозою.
Вода немов запахне мигдалем
і свіжою травою, й лободою...
За мною мчать хребти осінніх трас,
бо відаю, що серед нас царі...
Але не ти... Але не мчиться час.
Але не смерть, не пси й не ліхтарі.

***

Циферблати в заплаті, на нуль –
бо немає ні сил, ні терпіння.
Стереже перемир'я патруль –
сушить порох моє покоління.
Хто сміється тихцем угорі?
Знову порція свіжих новин.
Укладеться в земній голові
сума наслідків і причин?
То бракує спокійних снів,
то багато брехні чи бруду...
Хтось рахує в землі синів,
хтось ховає свої прибутки.
Ловить весен ясне тепло
кожне мисляче покоління.
Я ж рубаю чуже стебло
там, де вчасно не втяв коріння.

Інверсія серця

***

За стінами – сотні шляхів
і тисячі мертвих точок.
Крізь відчай, нестерпний біль
ми віримо, прагнемо, хочемо.
За стінами – море трав,
прозорі й сумні вітрила.
Хай сіль сокорить од ран,
та в них наша правда й сила.
За стінами дмуть вітри,
пливуть дирижаблі-хмари.
Пірнути б у них, текти,
та це міражі, примари.
Насправді за ними – страх;
за стінами – знову стіни.
Той, в кого не з'їхав дах,
на стіни прибив картини.

***

Я тримав за руку щастя,
хай не довго, а тримав.
Не носив пістряві маски,
де навколо карнавал.

Посміхався. Хоч і страшно,
пальці в кулаку стискав.
То сміливо, то невчасно
щось, комусь не те казав.

Не обходив крутогори,
радість є по них іти,
бо натхнення, друга й Бога
на рівнині не знайти...

Не любив яскраву стрічку,
хоч яке при ній добро.
Заготив живильну річку –
до кишені взяв зеро.

Не гасив чуже багаття,
брав вогонь і роздавав...
Я тримав за руку щастя,
хай не довго, а тримав.

***

Він сміється тихенько в кутку
і шкребеться у замкнені двері,

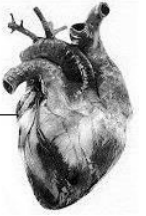
вони завжди тепер на замку,
а ключі – у дірявій кишені.
Він проноситься тінню повз,
наче вітер, немов комета, –
і по шкірі біжить мороз,
і палає уся планета.
В нього навіть не вірить Бог,
то, напевно, у них взаємно.
Він – у пошуках перемог,
у холодних, пустих заметах.
І не спиниться просто так,
не засне, не проспить удома.
Краще воля й старий рюкзак.
Божевільні не знають втоми.

***

Коли запалять ліхтарі,
мене для них не буде,
бо стану з вітром у стерні
шукати хати й чуда,
чекати леза сновидінь
з рожевим сонцем Раю.
Таких яскравих мерехтінь
ніхто, мабуть, не знає ...
Перегортаю сторінки –
наповнюю кишені.
Моє життя – гра; піддаюсь
на роль у трагісцені.
Нехай пориви замалі
для вулиці, для Світу,
але при світлі ліхтарів
постануть заповітом.

***

Самотина шипшини серед поля
і наші руки колені-поколені...
Мені наснилася твоя неволя.
Тобі дароване моє захоплення.
А вітер грав у травах, у волоссі,
яке мене всього ласкаво кутало...
Лише смішне пташине стоголося
перекривало душ хоробре стукання.
І брав я пальці, лікував знесилено.
Ти закривала очі й посміхалася.
Таке маленьке та солодке диво...
Ми чарувались небом і ... кохалися.

***

Прикріпив габаритні вогні
на свої божевільні думки.
І крізь дірку в старій стіні
подивлюся – сумні зірки,
мовби падають стрімко вниз,
де піски та шумить вода...
Їх під тихий вечірній бриз
в кошик кинув сам Сатана.
Мовби гаснуть йому в руках,
відчуваю пекельний мат.
Відстань міряти б у роках –
я зустрів їх, неначе кат...
Що поробиш, такий, як є...
Уривається жилка зла...
Що зробили мені віки?
Помилок і досягнень мла.
А на небі мільйон зірок,
поруч мене одна стіна.
З рук тікає мілкий пісок...
Поряд плаче хтось? Сатана.

***

Не стати би зовсім штучним
шматком із пластмаси, сталі.
У серці занадто гучно
константи кричать і сталін.
Змінити би звичний колір,
лишивши чуже позаду.
Злітаючи в небо з колій,
питати б у Бога раду.
Чи стану при дні щасливим,
забувши рюкзак, походи?
Де грози, вітри та зливи,
там гучно кричать дороги.
Тут гучно ревуть машини,
бо знають свою недолю –
зірвуться тугі пружини,
спинившись об серце волі...
Або ж об моє, об наше?..
Не з'їхати б тільки з глузду!
Коли переповню чашу,
візьмуся труїти музу...

***

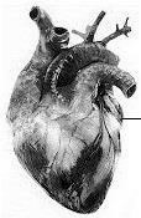
Помирала зима
під жорстокістю чорних коліс.
Завмирили серця –
десь далеко попадали зорі,
у неприспаний часом,
вколисаний хвищею праліс...
Ліхтарі у містах шепотіли
щось жалісно долі.
Розривали тумани зболілі
думки й молитви.
І, можливо, летіли
на небо, аж ген до Бога...
Хтось чекав на життя
без ідеї або й без мети,
боячись перейти за межу,
трохи далі порогу.
У казкову цю ніч
ми чекали на Чудо й на сон.
Ми жадали кохання,
шукали шаленої волі.
Та не бачив ніхто –
помирала зима за вікном.
І тихіше од вітру
все падали, падали зорі...

***

Позникають сліди
під невтоленим натиском долі,
та в змілілих річках
будуть плавати сині кити.
Все відбудеться знову,
змикаючи коло неволі,
а ми підемо ген,
крізь гіркові полин-бур'яни.

Поховаємо сни
в розчаровану, зібгану пам'ять,
зупинивши думки,
зосередимо погляди в даль.
Тут навколо лиш миті,
накошені запахи м'яти...
Вітер ллється крізь нас,
розбиваючи голос о сталь.

І співають зірки,

Інверсія серця

невідомо, приємні мотиви,
уриваючись вниз,
за собою лишають хвости.
Все навколо, як завжди,
спокійне, – і чвалом, і плином.
Посміхнувшись до мене,
шепочеш: «Куди ми, куди?...»

Покажу усе те,
що завжди відчував самотою.
Перейдімо межу,
аби чути – шепочеться Рай.
Непотрібно нам хмелю
солодких червоних винарень,
тільки щире кохання
і вільний старенький трамвай.

***

Даремно, здається, усе є даремно.
Невтішні найближчі прогнози.
Не ріжуться втомлені, стягнені вени,
бо наші життєві майстри – віртуози.
А що залишили і з ким залишилися?
Ми розгубилися прісно у вічному.
Коло сансари на мить розчинитися б...
В нашому світі, фізично-хімічному,
свято дрібне зігріває надією.
Далі ми кажемо: «Буде, що буде...»
Ніби на місці, з ходом повільною,
в пошуку вічному втрачені люди.

***

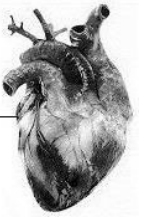
І знов, і знов женуть по колу
гучні удари в барабани;
колись через туман омани
їх плував з ритмом рок-н-ролу.
Колись я не зважав на радість.
Вона була немов за звичку.
І будь-яку малу дрібничку
міняв на чортову реальність.
Красиві душі чи обличчя?..
Цвіт вишні падав на тюльпани.
На звуки вітру й барабанів
хтось визирив із потойбіччя...
А я молився й уривався,
летів униз, але не падав.

В польоті роздивився – правда;
а на землі ще не настала.
І розливались океани
від резонансів чи від мови.
Бог розділив зерно й половину
одним ударом барабану.

***

Ніч, розкриваючи рот,
ковтає бродячих псів.
У небі є зоряний флот –
причина усіх часів.
І вітер зриває дах,
з ним дихаю в унісон.
Зову на старе вікно
німий рятувальний сон.
Десь падає ниць туман
уламками скла та мрій.
Над іскрами свіжих ран
заплачу – рвонуся в бій.

БАР ПОДІЛЬСЬКИЙ
Містечко, де жив Коцюбинський
і мріяв, сміявся, любив,
блукаючи нині та прісно...
Аж вітер хортом завив.
Він слухав осінній шепіт,
нещастя садів, людей –
а далі був вищий ступінь
його геніальних ідей.
Та зараз у місті яблунь
є кілька сумних руїн...
Хто вистоїть, піде першим
із вічних моральних війн?
Хто скаже: тут жив Михайлик?
Він досі ж отут живе,
у пам'яті нашого краю,
котра-бо ні, не мине...
Маленький такий будинок,
що скоро знешкодить час...
Проходимо повз... Зупинка,
і кожний дев'ятий – пас.
Хай буде: байдужі люди,
бо ж вітер сумний реве...
Тут жив колись Коцюбинський?
І досі він тут живе!

***

Зловити б кількасот ампер –
сховатися в тюльпани...
Посеред дощових озер
зцілити б наші рани...
Піймати б ротом краплі гроз,
сховатися б од грому.
Що був і є один прогноз,
не скажемо нікому...

***

Стримують небо тополі,
чекають нову грозу.
Мені б задихатись од волі,
упасти в м'яку траву.
Упасти в твої обійми,
мовчати про головне.
Перечекати б війни,
відчай, холод – усе.
А потім відкрити очі
і знати, що поруч ти.
Без тебе я геть не хочу
у далі по стежці йти.
Надалі – з тобою жити б
між наших сумних тополь;
і стане між травами жито,
і збудеться врешті любов.

***

Пишу листа під музику Шопена,
у хвору осінь, отаку чужу, –
у ній я загубив свої знамена,
програв давно приречену війну.

Скупі слова обмежені думками.
Холодні пальці зраджені теплом.
Очиська повні щирими сльозами,
хоч ситий аркуш невимовним злом...

***

Мене лякають дні,
які проходять повз,
які проходять крізь.

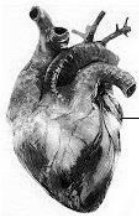
У пам'яті моїй
розсіяний склероз,
а поруч в'ється вісь.
Це може, та межа,
яку так не хотів
побачити зблизька,
проте переступив.
Від низки дієслів
моя тремтить рука.
А поряд ліпший друг,
він скаржиться на сон,
а згодом – на життя.
Для нього я, мабуть,
чудовий еталон;
кажу йому – дарма.
Є королі – птахи,
бо з небом симбіоз.
Так байдуже летять.
Так холодно мені,
немов страшний мороз,
хоча плюс тридцять п'ять.

***

Отам, де живуть онкохворими діти,
сповільнюють час спохмурнілі палати.
Не знаєш, куди свої очі подіти,
себе по частинах їм подарувати?
Сюди їх одразу приніс біль-лелека,
у жовклі, трикляті й набридлі постелі...
Тут Бог є, а Голос – немовби далекий.
І янголи – в темних куточках, на стелі.
В повітрі застигли надія та відчай.
Усе закрутило в гіркій круговерті.
А лікар ховає слова-протиріччя,
тримає за горло смерть, грається смертю.
Яка може бути довіра чи правда?
Пояснень немає. Чи є де провина?
До біса реклами, вітрини та владу,
коли помирає, згасає дитина...

***

У небі зірки – смарагди,
а ще – ліхтарів доміно.
По вулиці ходить правда
і зазирає в вікно...

Інверсія серця

ДАРКА САНІЦЬКА народилася в березні посеред останнього десятиліття ХХ століття в селі Вихрівка, поблизу містечка Дунаївці, що на Хмельниччині. Ще в школі юнка відчула хист до слова, а тому зайнялася здобуттям вищої освіти в Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського, студіюванням журналістики, редагування й видавничої справи. Пише вірші (знаковою стала тема війни, адже батько – ветеран війни в Афганістані, а мама займається волонтерством). Із дитинства Дарку Саніцьку хвилюють проблеми дорослого світу – війна і мир, смерть і життя, справедливість і помста, кров і насилля, покаєння і розплата за гріхи, Бог і нечистий. Поняттєві контрадикторні пари, як образи-контрасти, густо заселили дівочу поезію. Перші вірші були опубліковані в газеті «Дунаєвський вісник», згодом у газетах школи й вищого навчального закладу – «Велика перерва», «Журналіст», в альманасі «Синусоїда духу». Подолянка активно готує програми для місцевого радіо. Вступивши, свого часу, на навчання до коледжу, стала учасницею літературно-мистецької формації «Інверсія серця». Потоваришувала з відомими журналістками й поетесами Хмельниччини – із Ольгою Остапчук та з

Людмилою Веселою.

У зв'язку з подіями, які відбуваються на території сучасної України (Майдан, анексія Криму, війна на Донбасі), дівчина почала активно писати вірші на відповідну тематику. Паралельно займається волонтерством (поряд із мамою допомагає солдатам, переймаючись їхніми долями). Як молодий критик, стала учасницею двох міжнародних конференцій із проблем сучасної художньої літератури та її видання. Із віршами дебютувала у міжнародному проекті «Барські читання». Патріотичні й героїчні вірші Дарії Саніцької прийняті до друку редакціями альманахів «Експрес-Молодість» (Вінниця), «Синусоїда духу» (Житомир) та журналу «Вінницький край». Літературно-мистецькі вподобання поетки не можна назвати традиційними, як для дівчини, – це, здебільшого, епічні полотна про війну, про голод і катаклізми, про боротьбу совісті й честі, а саме романи Еріха Марії Ремарка «На західному фронті без змін», «Три товариші», Ернеста Гемінгвея «За ким подзвін», Василя Барки «Жовтий князь», Івана Багряного «Сад Гетсиманський», Ліни Костенко «Записки українського самашедшого», а ще вірші Ліни Костенко про Чорнобиль зі збірок «Річка Геракліта» та «Мадонна перехресть», що становлять наукові зацікавлення подолянки.

Почувши пісні на вірші Дарки Романової, визначилася із формою свого імені в поезії. Серед геніїв, яких дала світові Україна, вельми імпонують Тарас Шевченко, Леся Українка, Василь Стус, Василь Симоненко (помічаємо прагнення наслідувати дух чи філософію цих особистостей). Іноді Дарка Саніцька звертається до романів жахів та до фантастики (це Стівен Кінг, Дін Кунц, Ден Браун, Рей Бредбері). Постаті сучасної музичної культури, якими захоплюється дівчина і до яких звертається у віршах, – це загиблі за дещо незрозумілих обставин Курт Кобейн (вокаліст альтернативного колективу «Nirvana»), Віктор Цой (лідер опозиційного до соцреалістичної культури рок-гурту «Кіно») та Кузьма Скрябін (Андрій Кузьменко). Зокрема, звертаючись до Андрія Кузьменка, наслідує галицький діалект, використовує сленг, що притаманно мовленню співака: «Ти якось так пропав, як Цой... / А мрії, певно ж, – дим. / Війну здолати хтів чувак, / на швидкості злетів...».

Під час читання поезії «Ми українці-бандерівці» згадується легка маршова манера стрілецької й повстанської пісень (останню з яких виконували разом Тарас Чубай і Андрій Кузьменко для альбому «Наші партизани») – «Ми гайдамаки, ми всі однакі», «Гей-гу, гей-га, таке то в нас життя!». Особливо тепле спілкування склалося свого часу під час листування з Мариною Озеранською, її працьовитість і гостра манера надихали по-особливому; тому в рукописі Дарки Саніцької з'явилася присвята померлій колезі. Пережите додало гостроти слову – дівчина рідко звертається до тем інтимних, не поспішає звирятися читачеві в глибоких особистісних переживаннях, не зосереджується на описі природи, зберігаючи надрив і межову експресію для кристалізації громадянської позиції, вправно жонглюючи символами, вплетеними в каскадні риторичні спазми. Кредо поетки – у словах Лесі України: «Слово – моя ти єдина зброе...»

«І БУДЕ НАБОЯМИ ТЛІТИ ВЕСНА»

***

«Ніколи знову!» – пишеш у блокноті?
Чому ж на Сході точиться війна?
Солдати помирають у бушлатах.
Ген Дике Поле й дорога ціна...

Життя людей – як шати для Донбасу.
Синів, дідів і навіть матерів
лишили нині без іконостасу.
Когось прикрили сув'язю вінків.

Немає віри й міри в Україні.
Celebrity не моляться за мир.
Є надбагаті й бідні, все в руїні.
А ще безхатки, повні душ, як гир.

Намріяли про дім, про сад і ріки,
а йде війна, страшна та голосна.
Хто совісний, запалюємо свічі,
за тих, котрі нам берегли життя!

***

Ідуть до пам'ятника вдови й матері,
несуть гвоздики з крові та й тюльпани.
Ніколи не дістануть з-під землі
своїх хлоп'ят – над ними вже й кургани.
І тільки сльози-градобої, сльози-крик
по Україні йдуть страшним відлунням.
То карлик лютий «володіти» зник!
Мільйони чорну душу не врятують.
Які думки сьогодні в росіян?
Були ж ми за царя Тимка братами...
О, звідки рабство, зброя, клани, гвалт?
На сході душі молоді пропали...

***

О, хлопці чорночубі, ви на м'ясо
запродані Кремлю давно!

Тоді за що воюємо, наразі,
і кров червону ллемо на руно?..

СОН

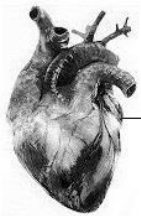
Мов я, чорнява медуниця –
дзвінка, солодка та пахуча.
Кохання із очей іскриться,
а дотики, на жаль, колючі.
Змінила небо, трохи зблідла.
Боюсь чогось понад усе.
Колись була, як лебідь – біла,
Тепер – немов сунічний джем.
Уже мільярдно сходить сонце –
в житті тепла твого катма...
Можливо, я забуду сон цей?
Терпка... Замислена... Сумна...

ТАМ

І
Там море крові
і не сплять солдати.
Там поле бою
і летять гранати.
Там ріки сліз,
бо точаться бої.
Там не прийде весна –
смерть на зорі.
Там Схід... Війна...
О, страшно нині жити.
Там зникла віра,
є могильні плити,
усе чужинське,
бо нема свого.
І море крові
пахне, як бордо...

II

Там чорне поле, ген лежать солдати.

Інверсія серця

Немає миру-спокою в людей.
То вибори, то станси, то дебати
у купі рабовласницьких ролей.
На сході вже немає України
та й Бога, певно, вже немає в нім.
Немов тридцяті, гаспидські руїни –
прийшла чума й переділила дім.

***

То чорний крук летить над нашим полем,
несе біду, кидає гільзи й бурі грона.
Лунають вибухи і душу нашу ранять,
а влада – як стара сліпа ворона!
Не може втихомирить печалі,
не може припинити цю ганьбу.
І все, що поділили й розікрали
мужі, переростає в таїну!

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ У КРОВІ
О, скільки тобі років, Україно?!
Чекаємо, як у знаменні, дня.
І «незалежними» стаємо на коліна,
щоби солдат зі Сходу провела рідня...
Здавалося, летіла доля птахом.
Такі хоробрі! Вільними були,
а нині, мов причинні бідолахи,
запалюємо пам'яті свічки...
Не святкувати, ні! Палити свічі,
і на могили вішати стрічки...
Переродитись і не звиродніти!
Любити й ворогу не подавать руки!

МИРНЕ ЛІТО
Зашвидко пролітає мирне літо...
Ген дощик за малиновим вікном.
А як чекали діти, мальви-квіти.
Зів'янув сон...

За червнем липень проситься у двері,
а далі й серпень перейде поріг.
Всі спогади зіллються на папері,
з жаских доріг.

Ой, літечко, барвисте й веселкове!
Три місяці – у кожному свій секрет.
У липні гілля – маєво вербове.
Опісля літа – осінь у пенсне.

***

Ти знову поїдеш – далека дорога,
а я проводжаю автобус услід.
Тепер буду бити в литаври тривогу,

аби вберегти від спокуси, від бід.
Я знову втираю малинові сльози,
з надією – ти повернешся назад.
Весна, а здається, що будуть морози
і все забере в далину снігопад.
Це зовсім не смерть, це, мабуть, не хвороба.
Новітня війна – як чума – голосна.
Зустрінешся з нею, коханий, невдовзі,
і буде набоями тліти весна.
Вона роз'єднала зарано, нас, любий,
забравши у мене найбільше – тебе!
Не станеш ні князем, ні злиднем, ні паном.
Хай тільки земля ця тебе не бере!

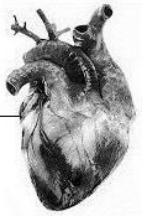
***

Торкнись, будь ласка, стиха серця.
Иди за мною вдень, у ніч!
Так, безтурботна я. Хотіла,
щоб одяг зняв із вільних пліч.
Торкайся губ, грудей і серця
та простели старе пальто
над річкою... Цілуй – не сердься.
Ти зігріваєш – мед і шок.

***

Мамо, здається, його я кохаю.
Натще дивлюся в сумні карі очі.
Він же, можливо, – дарунок із раю?
Що ж оті очі для мене пророчать?
Знаєш, матусенько, мила та любя,
гralися з ним, де брунатні ялиці,
і цілувалися ген біля дуба...
Хочеться вірити – лицар?

ДОБРЯК
(ПАМ'ЯТІ АНДРІЯ КУЗЬМЕНКА)
Ти де, Добряче? Мало слів...
Такий Андрій-дивак!
Шкода, що відійшов навік...
Усе не просто так.
Найкращих забирає Бог –
нам віриться ж у це.
Нових пісень Йому співай!
Ми ж любимо старе...
Відкриємо, як сон, альбом,
де всі ще молоді...
Ти якось так пропав, мов Цой...
А мрії, певно ж, – дим.
Війну здолати хотів чувак,
на швидкості злетів...
А хлопці ждуть нових гармат,
пісень і шоломів...

***

Нині, напевно, відплакала б
чи голосила б на людях...
Може, померла б, – не радила,
йти на війну. Била в груди.
Що ж це за день? Що за час такий?
Сині хвилини – з веснівки.
Будь же зі мною, не йди ніде,
милий, хай осуд навіки...

ПЕКЕЛЬНА УКРАЇНА

І був Майдан, і запалали чорно шини.
Здавалося, усі чекали смертної години.
Народ ішов боротися з упивцями за волю,
але отримав глум і кулі.
Знов рідниться з болем.
І барикади гнівно зашипіли й захитались.
Коктейлі Молотова замінили
владні тари-бари.
Усе стояло та німіло в лютому вогні.
З якого ж часу Україна у біді?
Багато вбитих, о, мільярди вбитих
людей мисливих, тих, які хотіли жити!
Я закликаю до борні та Звіра проклинаю!
Небесні Сотні дивляться із раю...
Війна... Яке страшне і чорне слово...
У Дикім Полі пусто, страшно, голо.
Немає ні дітей, ні жінки, ні хатини.
О, хто прийшов до України? Гниди!
Не варті й грудочки з моєї Батьківщини!

ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

Я хочу жити і сміятись
без розпачу та без війни,
та без надії сподіваюсь
на те, що вернуться сини!
Сумна весна й німа настала.
І Україна, знай, болить отам,
де хлопців убивали...
А треба волю боронить...
Я вірю, що війна скінчиться,
ми відбудуємо міста.
Будь проклятою, зла геєно!
Побийте звіра, Небеса!
Я буду жити і сміятись,
діждавши друзів із війни!
Та без надії сподіваюсь...
Де ж ви, пропалі у степу, сини?

СУРМИТЬ ЧЕРВОНІЙ АНГЕЛ

Сурмить червоний ангел матерям,

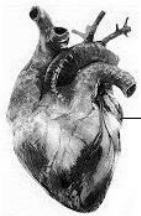
що їхні діти не вернуть додому –
тіла лежать у степовій землі,
а душам чорт налити хоче рому.
Нема комусь ні батька, ні синів...
Жонá, сестра і баба за вовками
зривають голоси. О, матері...
Гойдали колискі? Йдіть за гробами.
Але війна ще не забрала всіх!
Прокляті, враже, час тобі й година!
Дав Бог сусідів – лéдач нависна
всіх вирішила бити по колінах...
З вітрами ж ми ріднішими були,
аніж з отими спітими братами!
Палімо переправи та мости!
Хай у вогні сидять межі чортами,
а не лежать у степовій землі!
Не п'ють хай ні роси, ні кварта рому!
Сурмить червоний ангел матерям,
що козаченьки не вернуть додому ...

СЕРЦЕ МАТЕРІ

А серце в матері лише одне –
з дитиною і плаче, і страждає,
до Бога за молитвою веде
і про Любов благає перед Расм.
Допоки мати, до тих пір ми діти.
Аби не залишилися самі,
не розриваймо дороге зловтіхою.
Без нени заблукаємо у тьмі.
Без роду не знайдемо розуміння,
з буття свого змуруємо тюрму.
І стануть марними далекі голосіння,
бо не наповнять дику пустоту.
Я певна, кожний любить Матір-Ладу,
але слова пускає межі рук.
Кажіть усе, аби не стало пізно!
Бо потім од страждань захопить дух.

НЕМА ТОБІ ТИЧИНИ, НІ, РОСІЄ!

Криваві дні на сході України –
гармати, «гради», «буки» звідусіль.
Нема тобі Тичини, ні, Росіє!
Не буде славоспіву, тільки біль!
Земля гуде, зривається від бою.
Біжить... Куди? Скриплять у ніч хаті.
Нема ні прощення, ані спокою!
На нашу землю лізуть вороги –
братами звуться і беруть останнє...
Як у тридцятих. Врешті, як завжди.
Хіба це росіяни? Ні, це гаспиди!
Їм знов наснилось те, що ми раби.
Війна завжди пекельна і безчесна,

Інверсія серця

у ній ми – ще наївні й молоді...
Та стоїмо за світ – з-за спин Європа!
І в небо летимо, як ті птахи...

МИ БАНДЕРІВЦІ-УКРАЇНЦІ!

Яке життя понуре, кволе!
Немає радості світань.
О, де ти, українська доле?
Чи кожний сам собі не пан?

Ми бандерівці-українці!
Тряси штанцями, кате, враз!
Гей-гу, гей-га! Зелені дулі
ще вам покаже наш солдат!

Ми кіборги, ми бандерівці!
Хай громом б'ють оці слова!
Ви на Донбас поклали око?
За це з пліч кожна голова!

Крим у татар з піском забрали?
Та ми його повернемо!
Петлюрівці ми, бандерівці!
За нами правда, з нами Бог!

«МИРНІ ДНІ»

Домовленості Мінська в силі
у цій чужій, брудній війні,
та місії оповістили –
цивільні вбиті в мирні дні.
За півдоби – два діда й баба,
три жінки й діточки малі...
Страждає Бог за Україну
і шле тумани до землі.
Та гинуть воїни щомиті...
Гойдає душі ув імлі...
Поганці, хоч тіла віддайте!
Оце, Європо, «мирні дні»...

ПИШИ, ЛИСТУЙ – ЛЮБЛЮ...

Я хочу, щоби ти мені писав
і вірші, і невірші без упину –
життя не зіпсував би між заgrav
і пригорнув би в надважку хвилину.
Пиши про те, як любиш, як не лю...
Листуй оте, що не казав ніколи.
Та й не важливо, що себе гублю
за кілька слів, що втяли видноколи.
Листуй же лиш мені. Рятує – пиши...
Про все дізнатися кортить – я одержима.
Моя провина в тім лише – люблю;

а заздрісники брешуть за плечима...

***

На Сході точиться війна
зі псами, не з братами!
Немов чума, була зима –
солдати в сніг лягали.
Із піль пішли собі у рай
та й не вернуть ніколи.
Їх море, а не кілька зграй, –
від куль сумні, схололі.

ЛЕГЕНДА ДЛЯ КАРЛИКА

У морі, далеко-далеко за краєм,
де сплять смертоносні медузи,
вмирає король на сумнім пароплаві,
від его, від слави й ілюзій.
Він довго страждав від амбіцій, від болю,
не думав про бідність чи смерть.
А грошей не стало – і кинули кумплі.
І хто ти, королю, тепер?..

ПОЛОНЕНОМУ

Ти ген досягаєш рукою до неба
та пісню виводиш дзвінку.
Тебе не стрілятимуть – слухати лепно.
Тож виживеш, хоч і на глум.
І десь за три роки у місті на волі,
де вже ні принижень, ні ґрат,
стискатимеш руки порізані, кволі,
бо в пам'яті кат, ангел-брат...
У тебе є діти, наївні й надійні, –
гулятимеш тихо в саду.
І друзі, й дружина чекали безмірно.
Та пекло ще сниться чомусь...

МАРІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

Тебе згвалтували, а ще – задушили;
вмирала між квітів і трав...
Хотілося щастя. Кого ж ти зустріла?
До вбивці пішла на аркан...
І двоє дітей залишились без мами –
ти ж тата шукала для них...
Вдягала до ката найліпше намисто.
Народжує хто отаких?
Кривава кімната та й очі криваві...
Він був десь і раптом утік...
Дівчата, дівчата, ховайтесь найдалі
від мору жорстоких утіх!

ОЛЕСЬ СЕНИВ народився 14 березня 1991 року в місті Липовець, що на Вінниччині, у родині вчителів, вихідців із Галичини. Вступивши до Вінницького національного технічного університету на факультет будівництва, почав займатися грою на гітарі, писати інструментальну музику та пісні на власні вірші. Тому в 2009 році вступив на факультет музичного мистецтва у Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. На останній курс навчання припали події Майдану, Революції Гідності й війни; 1 грудня 2013 року Олесь Сенів прибув у Київ для участі в студентському Майдані, бажаючи підтримати українську молодь у прагненні євроінтеграції, а також брав участь у різноманітних громадських та мистецьких ініціативах, в андеграундному русі. У липні 2014 року, отримавши диплом про вищу педагогічну освіту, добровільно пішов до війська й із 12 жовтня 2014 знаходиться в зоні антитерористичної операції у складі 54 окремого розвідувального батальйону, де не полишає улюблені справи – музику, поезію, графічні малюнки-мініатюри на

папері до власних віршів, фотографування життя на війні, підготовування забутих у поспіху домашніх улюбленців. Із «Інверсією серця» його пов'язало випадкове спілкування у всесвітній павутинці; це діалог людей з краю війни і з краю миру, а не просто земляків і однокашників.

Олесь Сенів – патріот і націоналіст, воїн і митець, а тому його вірші – відповідні: про війну, про смерті геройських хлопців, про безвихідь і про страх перед жорстокістю, перед звіром у людській подобі:

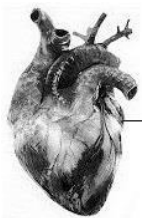
Банальний світе, ти дійшов до краю!
Ми втратили любов. Ціна ж нам – гріш.

Ліричний герой віршів воїна-розвідника – то радикал, то приречений свободолуб; він запитує сам себе про те, який же вибір і від кого залежить, як посеред війни залишатися людиною, а питання залишаються без відповіді. Чи не в кожному вірші прозирає ідея – вижити, захистивши рідний край, або загинути, захистивши. Вельми лаконічною, у цьому сенсі, видається двострофна поезія «Уперед»:

Вперед, юний воїне! Тільки вперед!
Красива мета – перемога та воля.
Для внуків залишиш епічний портрет,
щоб довго-предовго пишались тобою.
Чудні мемуари в дитячих умах –
твій шлях стане їхнім високим натхненням.
Сховай недовіру. Чи відчай, чи страх,
а жертва твоя дорога й недаремна.

Поет-воїн дуже легко й часто пише про те, що віддасть життя без вагання; це шокує та змушує заглиблюватися в риторично збагачені катрени, де домінують перманентні заклики. Очевидно, самопосвятні вірші – це складна моральна підготовка, навіювання, а ще – клятва, від якої вже не можна буде відступити:

Стоятиму, ревно тримаючи зброю,
не знаючи, скільки ще тут простою.
За честь і за волю країни-тополі
готовий на смерть у нерівнім бою!

Інверсія серця

Як у страшному калейдоскопі, одна за одною, виникають словесні картини війни, у яких потопають небо і земля, серця й душі, громи та скрегіт зброї; читач відчуває кожне слово, як фатальне, а з ним і страхітливу реальність – «свинець роз'їв живіт», «киває смерть на таці». Експресивні клаптики, фрагменти заштрихованих вражень складаються в короткі екзистенційні літописи на кілька строф, у яких найперше проступає густа маскулінна позиція:

Яскраво серед неба спалахують вогні,
а свист оповідає вже й про мінометні залпи.
В душі зростає страх, згинає до землі.
Здається, що бліндаж міцніший скелі в Альпах.
За мінометом "град" по нервах проїздить,
нагадуючи легко – життя ще недожите...
І знову чути грім, а страху вже нема.
Сталеві нерви є у тебе, друже, матом криті.

Поезія воїна цікава не лише своєю мужністю, відрубною, вбивчою правдою про війну, про життя і про смерть. Вона інспірує те, що є поза війною. Олесь Сенів ніби прозора бачить, що постіндустріальне суспільство зі своїм засиллям інформації й торжищами тихо й герметично знищує людяність, красу почуттів, природне життя:

Пропаше століття. Навколо ваніль і порнуха.
В планшетах зів'яне життя ненароджений цвіт.
Суспільство, ти справді загнешся в суцільній розрусі?

Отже, поезія Олеся Сеніва – набат для кожного, хто розуміє, що ХХІ століття повне зброї, направленої проти життя.

«ВОНИ ВСТУПИЛИ ДО НЕБЕСНИХ ЛАВ»

***

Я голос правди і долі, я ще неприкритий,
сповнений злості за довгі століття гонінь.
Вийшов із волі людей, бо не звикли коритись,
ані пускати свиней до своїх володінь.

Я дух свободи, що кров'ю героїв здобута,
чи квінтесенція братніх думок і діянь.
Не зупиняють арешти, стоковані пута.
Духом безликим здіймуся у небо, поглянь.

Я вириваюся з серця в погану годину,
сяю любов'ю до роду, що має ім'я.
В кожному нащадку живу, захищаю родину.
В кожному з нас є частина космічного "Я".

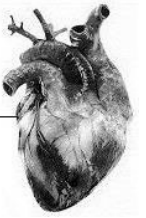
***

Пронизане мелодією суму
моє життя, немов токато Баха...
Не знаю, ні, навіщо це мені...
Чому я зітканий із болю-страху?
Не бачив, щоби хтось мене любив.
У відчаї німому підіймаю
свій погляд на оточення, на люд,

і споглядаю за всіма тихенько з раю,
приймаючи життя за вічний бруд.
Банальний світе, ти дійшов до краю!
Ми втратили любов. Ціна ж нам – гріш.
О, почуттів стійких давно немає...
Єдиний вихід, може, взяти ніж
і перерізати пробите криком горло,
розкрити ним серце на шматки?
Піднятися б над рабством вільно, гордо,
згадати всі прочитані книжки,
щоб ні одна падлюка не зуміла
хвалитися, що викрала святе,
хоча нічого там не зрозуміла б –
повз неї все рікою віднесе...
Хотів би світ зі зла-брехні спалити –
і гідно стати, й вільно – під хрестом.
Навіщо ворогам десь поряд жити?
Колись діди мішали їх з лайном...

***

Звуки-струмки пробігають шляхи і простори.
Сонячний подих затих. Все навколо пусте...
Лиш тільки вітер присутній, як холод, як протяг;
смерті щемливої подих на крилах несе.

Світ розсипається – він утомився терпіти.
Стадо безлике паплюжить усе навкруги...
Не допоможе ніхто! Врятуватися б, жити!
Сенсу немає молитись, коли всі – боги.

Сотні століть не навчили любити природу.
Треба ж було запихати усюди свій ніс...
Як нам навчитись тепер шанувати свободу?
Тихо над кожним співає чи сонце, чи бриз...

***

Яскраво серед неба
спалахують вогні,
а свист оповідає
про мінометні залпи.
В душі зростає страх,
згинає до землі.
Здається, що бліндаж
міцніший скелі в Альпах.

За мінометом "град"
по нервах проїздить,
нагадуючи легко –
життя ще недожите...
І знову чути грім,
а страху вже нема.
Сталеві нерви є у тебе,
друже, матом криті.

ДО КІНЦЯ...
Я вірю в життя і я вірю в свободу!
Та знаю, що ми переможемо біль.
Не спинять уже ні війська, ні погоди,
бо є в українця і криця, і ціль.
Не страшно мені полягти в чистім полі,
не боязко в ніч виступати тепер.
За щастя близьких і супроти неволі
стоятиму – дух мій навіки затверд!
Стоятиму, ревно тримаючи зброю,
не знаючи скільки ще тут простою.
За честь і за волю країни-тополі
готовий на смерть у нерівнім бою!

НЕ ДЛЯ ТЕБЕ
Твій погляд повний болю,
у нім тонка душа –
то сніг лежить на полі
і скроні покрива.
Твій шлях далеко видно

по рисках на чолі.
Утомлене обличчя
вже кольору землі...
А битва зі собою
закінчилась тоді,
коли ти став у полі
з гвинтівкою в руці.
Тебе чекає вищий,
я певен, кращий світ,
він десь посеред неба...
Свинець роз'їв живіт...

УПЕРЕД!
Вперед, юний воїне! Тільки вперед!
Красива мета – перемога та воля.
Для внуків залишиш епічний портрет,
щоб довго-предовго пишались тобою.

Чудні мемуари в дитячих умах –
твій шлях стане їхнім високим натхненням.
Сховай недовіру. Чи відчай, чи страх,
а жертва твоя дорога й марна.

***

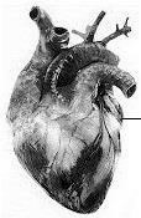
Десятки мільйонів рабів зазирали в вікно.
Думки їхні, певно, навколо грошви, біля слави.
У планах походи в кав'ярню, у клуб чи в кіно.
Блокується все, що супроти такої забави.

Десятки мільйонів рабів є дітьми Mtv.
Для них інстаграм – цікавіший, ніж проза чи вірші.
В мережах просиджують ночі, пропалюють дні,
в журналах шукаючи бруд, наче доказ, – є й гірші.

Десятки мільйонів рабів – то загублений світ.
Пропаде століття. Навколо ваніль і порнуха.
В планшетах зів'яне життя ненароджений цвіт.
Суспільство, ти справді загнешся в суцільній розрусі?

ЧАС ОЗИРНУТИСЯ
В тобі сліпа покора,
бо хтось не знає міри.
А ти відрікся болю
в межі сліпої сили.

І погляди – софіти.
І все, що є, – то праця.
Отам, де било світло,
киває смерть на таці.

Інверсія серця

На думці – альма-матер,
а тіло прагне вбивства.
Легені – не з повітря;
все кров і кров на вістря...

У смерті вражій спокій,
вона тебе впиває:
«А янголи на небі
не чули і не знали».

LIBERTY IN ...

Свобода криється в твоєму вмінні жити,
у вчинках; йде в думки та й у слова.
Уже ж тобі можливо в небо вийти,
та клич землі вбиває, наче страх.

Ти вільний лиш тоді, коли відкрито
повідав те, що в тебе на душі...
Не пропускай свої думки крізь сито!
Суспільно ти не здайся, як усі!

Спрямуй себе в порядність, у просвіту,
тримай на спині хрест, тягни ярмо.
Є чесний вибір – згинутися чи жити,
перетворивши воду на вино.

До всього треба волі та бажання,
без них ти є ніде, ніхто й ніяк!
Не підведи нікого! До повстання
готуйся йти за волю. Гейби страх

затис тебе у визначені рамки,
забив дорогу вгору! До зірок
подати погляд – серед будня драма.
Утік від себе – і в болоті крок.

Свобода криється в отих жаданнях,
що не приховуєш за масками тіней.
Свобода в виборі шляху, в зізнаннях,
відкритих, хоч би й осуди людей.

В тобі є все, що потребує Розум
для вираження праведного «я».
І стримує лиш те, що ніби возом
каміння тягне в яму каяття...

ПРИВІТАЙМО ВІЙНУ!

Привітаймо війну!
З неба линуць снаряди,
ниць – міни.

Кулі свист добігає
до серця й до вух.
Перед смертю
боєць пригадає родину –
автомат випадає із рук...

Привітаймо війну!
Нива зорана обстрілом градів.
Знову вибухи
всіх виривають зі сну
і мости
аж зеленим ряснять від зарядів.
Зустрічаймо наступну весну!

Привітаймо війну!
Смерть
наповнює нашу свідомість.
І шепоче тобі:
"Не мину, не мину..."
І ніхто до солдата
не прийде на поміч.
З нього стягнуть сорочку,
од крові рясну.

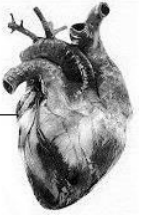
Привітаймо війну!
Кров'ю зрошено ріки навколо.
Смак заліза й свинцю
з болю зводить Десну.
Тільки серце вистукує:
"Ні! Я не здамся ніколи!"
Привітаймо війну...

ШЛЯХ СОЛДАТА

Біль, крик, нутро пронизуючий страх.
І запах крові... Він до всього звиклий.
А світ здається темним і великим
в його на мить заплющених очах...

Пов'язка біла, ноші й ноші, спини.
І дах "таблетки". Звук уже пропав.
Недавно ще в строю собі стояв,
не знаючи ніякої вини.

І знову біль, лікарня, хтось несе.
Наркотик в тілі, шви і анальгіни.
Про вибух той нагадує лиш дзвін,
що в голові тремтить. І все...

КЛИЧ-СОНЕТ

Чи ти думав, для чого живеш?
Що повинен зробити для світу й людей?
Грізним воїном бути, магістром тіней,
хитромудрим, що мислить без меж!

Сину квітів, асфальту, не сірий, як тінь,
що за напрямок вибереш на магістралі?
Закінчивши роботу, спитаєш: "Як далі?"
Чи в затінку дерев рахуватимеш дні?

Ще подумай над ціллю, що дана тобі,
бо, мабуть, не герой з безкінечністю Пі.
Твердо стій на шляху, де є світло вкінці!

***

Забутий парк і стовбури в похмурих тінях.
Брудний асфальт, що бачив сотню ніг...
Старезна лава, зміни покоління...
І ти, заледве втрачений для всіх,
ідеши понуро, сповнений печалі.
Тебе терзають сотні відчуттів.
В душі клубоче гнів та злість, а далі
проходить струм. За стільки довгих днів
ти зміг побачити реальність без оправ
та скла рожевого, що змінює яскравість.
То дії жерсті й ставлення до справ,
рішучість, принциповість і ненависть...
Твій шлях простягся терням навпростець.
Твоя душа, як одяг, перервалася
на шмаття. Спроби зшити – нанівець.
І цілості в душі вже не залилось...

***

Твій обов'язок бути солдатом,
аби всіх вберегти від біди.
І з десятків людей
називатимеш кожного братом.
Уставай-но та йди!
Бо твій час вже прийшов.
Бо ти знаєш, кого боронити,
з ким поділиш і їжу, і кров.
Для чийої безпеки служив ти?
Час твій, отже, прийшов.
Привітайся з життям!
Твоя справа піднятися до бою
і закинуть углиб каяття.
Всенький світ вже давно
попрощався з тобою

і зв'язок перетяв.

***

Тривав запеклий та кривавий бій.
Війна збирала голови до трону.
І там, де проти стада взявся стрій,
земля летіла з кров'ю за кордони...

***

Рости з душі, триматися завзято,
охоронятися ідеями в серцях!
Хоча ми втратили бійців багато,
мета священна переможе страх.

І знову сили дасть постати з пилу,
тримати зброю, не зважати на біль.
Не спинить патріота страх могили,
коли у нього справедлива ціль!

***

Вставай і йди!
Приходить час творити
історію. Ти маєш закінчити
життя, щоб слід лишити свій.

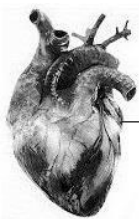
Забудь про стрій!
Твоя душа – єдина,
і має шанс долати щогодини
великий шлях до спільної мети.
Кричи в світі!

Твій голос має силу –
і ворог понесе мотузку й мило,
щоб покінчити зі своїм шляхом!
Будь співаком!

Створи
чудну мелодію для світу,
вклади у неї душу, силу, квіти,
що розум витверезує, мов лід.
Це смерть і міт.

Твоє волосся сиве?

Не бійся.
Мов сумне колосся з ниви,
зростає мудрість у твоїх очах.
Забудь про страх!

Інверсія серця

ЮРІЙ ЮРЧАК народився 22 квітня 1990 року в селі Носківці Жмеринського району Вінницької області. У 2013 році став випускником Інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за спеціальністю «українська мова і література, англійська мова». Поет, публіцист, критик, модератор літературно-мистецьких акцій і презентацій, бібліотекар. Вірші друкуються в університетській газеті, у періодиці краю, зокрема, в «Вінницькій газеті», у журналі «Вінницький край», в альманасі «Експрес-Молодість» та в серії видань «З-над Бугу й Дністра». Особливим пієтетом надішені взаємини з Тетяною Яковенко (свого часу молодик відвідував університетську студію «Вітрила»), із Русланою Мельничук та з Катериною Девдерою. З «Інверсією серця» його пов'язали гуманітарні й педагогічні конференції на Східному Поділлі, а також «Барські читання», а ще – міжнародні фестивалі «Малахітовий носоріг» (2011, 2012, 2013), «Підкова Пегаса» (2012, 2013, 2014), «Живий вогонь» (2013, 2015), проект «Русалка Дністровая» (2014),

наради творчої молоді та літературні п'ятниці на теренах музею-садиби Михайла Коцюбинського, літературно-мистецькі об'єднання імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець) та «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко), мистецькі салони «Інтермецо» (Вінницький обласний краєзнавчий музей), «І музика, і слово, і сльоза...» (Вінницький обласний Будинок культури вчителя), регіональний конкурс громадянської поезії «За майданом майдан» (Вінниця, 2014), який ініціював поет. Підготував до видання збірку віршів «Симетрія слова» із передмовою Тетяни Яковенко.

Фах учителя-філолога вельми вплинув на формування мистецьких смаків, на тематичну палітру віршів, де переважають невеликі за обсягом любовні одкровення, а також на образно-символічну канву струнких і легких катренів, у яких відчувається музика. Автор наполегливо працює з лексикою, використовуючи власне українську, не зловживаючи запозиченнями, дбайливо і смаковито ставиться до асонансів, до епітетів на позначення емоційних станів, амплітудних характеристик (але не колористичних), до процесуальної метафори. Елегії, думки, ліричні портрети, медитації – ось що складає основу жанрової палітри рукопису Юрія Юрчака. Цікаво, що навіть у любовних віршах на рівні мотивів і образів зринають ті, що є вельми болючими для кожного українця, – Чорнобиль, Сквили, війна: «Ти ще будеш мені боліти, / як солдату болять війна», «Ти ще будеш мені боліти, / як Чорнобиль вдові болять», «Ти ще будеш мені боліти, / наче Сквили болять мені». У версифікаціях знаходимо алюзії на вірші Ліни Костенко, Василя Симоненка, Юрка Іздрика, Едуарда Асадова (філософські твори саме цих поетів є натхненням для подолянина). Іноді серед ніжних любовних послань звучать іронічні ноти: «Я віддав би сливку і грушку, / лиш би ти була біля мене. / І шептав би, шептав на вушко, / що вони все одно зелені». Приємним є вміння Юрія Юрчака риторично кристалізувати думку в межах однострофної поезії-застереження, де любовні мотиви переплітаються з мотивом екології душі: «Хлопче, не лізь до храму! / Зодчий для неї звів. / Шкода, забракне слів / десь на межі, на зламі».

Чимало віршів у доробку поета на героїчну, патріотично-філософську та на громадянсько-політичну теми (історіософія тут відсутня, націософія простежується на рівні мотивів і натяків) – Юрієві Юрчакові підкреслено не байдужа доля України. Ліричний герой таких творів – молодий патріот-мислитель, спостерігач подій Революції Гідності. Смолоскипні долі героїв Небесної Сотні настільки вразили поета, що з-під пера з'явилася хрестоматійна поезія «Майданом пливуть

човни», котра від першого й до останнього слова тримає читача у великій напрузі над описом героїчної тризни посеред зимового Майдану як сакралізованої ініціації, де в традиціях лицарських портретів транслюється образ новітнього козака, котрий по смерті прощається з коханою з човнатуни: «А човен розправив крила / і вже не пливе – летить, / туди, де чекає мила, / до любої хоч на мить». Межової експресії автор досягає в монолозі майданівця-козака (називає юнака козаком задля підкреслення його відчайдушності в одержимості вистояти з дерев'яним щитом супроти куль снайперів). Рідкістю в ліричному плетиві віршів є пейзажні: власне, поет пише пейзажно-філософські твори, вдаючись до Езопової мови. У двострофній мініатюрі «Дерева ідуть на прощу» в образах дерев зображено воїнів (за формою алегорії це нагадує картину Віктора Зарецького «Дерева (витоки мистецтва)» – у такому протоукраїнському символотворенні й бачиться майбутня поетична силуета Юрія Юрчака.

«НЕ ХОВАЙ ПІД ЯЗИК СЛОВА...»

***

Хлопче, не лізь до храму!
Зодчий для неї звів.
Шкода, забракне слів
десь на межі, на зламі.

***

Дерева ідуть на прощу.
У вірі своїй стоїчні
лишають славетні площі, –
на Сході стрічають вічність.

Дерева зривають спини,
і рвуться серця на мінах.
Дерева ідуть – і гинуть,
не падають на коліна.

***

Ваш майже дитячий сміх
сміється мені щоночі.
Я, певно, би так не зміг:
сміятись, коли не хочеш.
Сміятись кризь біль і сльози,
закреслити все найгірше,
щоб навіть життєва проза
писалася білим віршем.

***

Знаєте що, дівчата, –
не виростаєте стрімко,
бо навіть якщо почата,
то не означає – Жінка.

***

Я голодний до Ваших віршів,
а ще більше – до Ваших губ.
Заворожений душолюб,
а можливо, я навіть гірший.
А можливо, я навіть ліпший,
просто якимось усе не в лад.
Начитався чужих балад, –
я голодний до Ваших віршів.

***

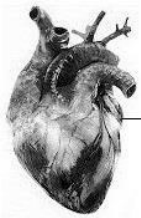
Майданом пливають човни.
В човнах невимовно тісно.
Свої землі сини
не чують останню пісню.

Твердим барабанным боєм
гриміли серця сьогодні.
Козак молодий не встояв –
постригся в Небесну сотню.

Козак молодий, а дужий,
таких обира війна.
Куди ж ти, полеглий друже,
свого спрямував човна?

А човен розправив крила
і вже не пливе – летить,
туди, де чекає мила,
до любої хоч на мить.

Хоча б на коротке слово:
-Прости. Прощавай. Не сердься,
що так у бою раптово

Інверсія серця

спинилось козацьке серце.

Майданом пливуть човни.
В човнах невимовно тісно.
Свої землі сини
не чують останню пісню.

***

Не ховай під язик слова,
бо колись може бути пізно,
бо колись уже я сховав
свою лебедину пісню.

***

Я чимало в житті побачив,
А, можливо, таки замало.
Але що я на світі значив?
І навіщо мене не стало?

***

Голосно-голосно ми мовчали,
болісно різало нам серця.
Я від пристані сам відчалив
чи відчалила пристань ця?

Спільні втрачено біотоки,
плаче в чайці моя душа.
Я вже, мабуть, на дні затоки,
тільки ти мені – нечужа.

***

Нас били життєві будні,
нас вабили сиві гори.
Залишмо в минулім грудні
їдке і буденне горе.
Залишмо і будьмо близько, –
в минулім усі розлуки!
І хай під ногами слизько,
зате ми йдемо за руки.

***

Не снись мені посеред ночі,
бо вже до ранку не засну.
Я не знайшов свою весну,
а ти забрати осінь хочеш.
Не снись, молю. Не забирай,
бо восени густі тумани
оберігають від обманів,
бо осінь – мій холодний рай.

***

Моя хронологія дуже проста
і дуже, до того ж, квола.
Бо тільки-но я дорахую до ста –
спіраль перетвориться в коло.
За деревом роду лунатиме меса,
у воду зірветься останній листок –
і кола розійдуться збуреним плесом,
І я констатую – сто.

***

Відкоркувала свою душу, –
то розливай усім по вінця.
А я лише (зізнатись мушу)
свій біль втисну на дві сторінки.

***

Пам'ятаєш найліпше літо,
що бриніло, немов струна?
Ти ще будеш мені боліти,
як солдату болить війна.

Пам'ятаєш ромашки-квіти? –
незабутня щаслива мить.
Ти ще будеш мені боліти,
як Чорнобиль вдові болить.

Пам'ятаєш, були, мов діти?
Безтурботно летіли дні...
Ти ще будеш мені боліти,
наче Скнилів болить мені.

***

Бравада твого мовчання
громами лунає досі.
В любові усі прочани.
Любові не скажеш – досить.

***

Ти вже була, я точно знаю,
десь у минулому житті.
Але чому тепер кохаю?
Чому я не кохав тоді?
Ти вже була, я пам'ятаю
твоє волосся і вуста.
І наче знову розгортаю
того єдиного листа.
Ти вже була. Десь там, колись...
Але чому ми розминулись?

А я про зустрічі молив...
Та, зрештою, усе забулось.
Усе забулося. Обміліло
самотнє в полі джерело.
Але чомусь не відболіло, –
на серці знову запекло.

***

Сонцем томлений і зігрітий,
проголошую карантин.
За лаштунками всього світу
облаштовуюся один.

Обростаю волом і полем
(волю викую молотком).
Очищатися треба болем,
причащатися – молоком.

Жити, сіючи в серці жито, –
пережиток? А може, ні?
Перекроєне, перешите
серце, звірене по стерні, –

осередок тепла і світла,
перестінок зерна й полови
на перехресті світу,
на перехресті слова.

***

Ти торкнула краєчки серця,
доторкнулася до душі.
А тому я у герці мушу
оминути чужі ножі.

А якщо гострий ніж у тіло?
То свідомо підставляю серце.
Ти ж торкнула його невміло
і зуміла спасти мене цим.

***

Пусті коридори, як душі пусті;
ні думки, ні слова, ні звуку.
Між нами паркани і сотні мостів,
а ти пропонуєш за руки...

За руки триматись і вірити свято, –
між нами не буде розлуки.
І я буду – батько, і ти будеш – мати...
Іти пропонуєш за руки.

***

Коли на Майдані люди,
коли в унісон серця,
спадає з очей полуда.
Разом і до кінця!

У тисячі пар очей
немає назад дороги.
Підстав і своє плече.
Разом до перемоги!

***

Ти сили просила, красива і ніжна,
і врода твоя – наче камінь наріжний.
А серце – не камінь, чутливе безмежно,
тому бережлива, тому обережна.

Локально й тотально морально розбита.
Що легко сказати, те важко зробити.
Остання молитва і спроба рубіжна.
Ти сили просила, красива та ніжна...

***

У часопросторі наших весен
ми стільки побачили, пережили.
Ми наче прожили їх на колесах,
ми наче собою їх перешили...

У часопросторі наших весен
ми стільки побачили, пережили.
У тебе пишні та пружні перса,
у мене напружені м'язи й жили.

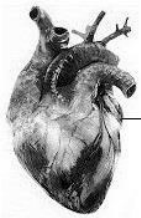
***

В нас міліція, як полюція.
В нас політика – демонстрація.
Демократія – революція,
перевибори – рекастрація.

Нас обмежують наші злами,
нас відстежують, нас обмацують.
Звинувачення в нас – томами,
в нас історія – лиш абзацами.

***

До найбільшого в світі дива
я схиляю чоло своє,
і повага моя правдива,
бо кохання її снує.

Інверсія серця

До твого пресвятого лона
припадає моя щока.
Я пройшов крізь усі полони,
бо єдину тебе шукав.

***

До забутих тобою ліній
призбиралося кілька шрамів.
Вже на скронях біліє іній.
Пережито вже кілька зламів.
Пережито і перемучено.
Перешито чомусь тобою.
Переказано – перекручено.
... в барабані нема набою.

***

Одяг міняємо, шкіру,
пози і ролі, і маски.
Пастки віщують розв'язку.
В'язко приходить зневіра,

сірими, сірими кроками
нам відбираючи твердь.
Нас годували пророками,
нам напрозорчили смерть,

війську і думці – поразку,
нашій війні – не вінець.
Ось і приходимо в казку.
Драма. Завіса. Кінець.

***

Ви до болю чиясь, до болю.
Ви така неймовірна пані.
Ваші лінії, риси, грані
я б вивчав у безлюднім полі,

де за руки ми, чисті й босі,
де позаду всі круговерті,
де мене Ви своїм волоссям
залоскочете аж до смерті.

***

Її життя або чернетка?
Чужі слова – її світи.
Вона, як ти, – маріонетка,
але судився їй не ти.
Не ти, не ти, не ти, не ти!
Лише дрти, як ніжні руки.

Не слів було, – нема розлуки.
Лише дрти...

***

Хлопче, не дій лихого, –
топчеш її небесну.
Будуть ще в тебе весни.
Хлопче, побійся Бога.
Хлопче, вона не хоче.
Ти, – то її безодня.
Очі твої холодні.
Очі її пророчі...

***

Бачити Вас – найсолодша спокуса.
Марити Вами – усе, що дано.
Ваші слова – то зміїні укуси.
Ваші вуста – найп'яніше вино.

Саме Вуста, не розчулені губи.
Янгол і демон у Ваших очах.
Битимусь вічно за Вас на мечях.
Ви – моя зваба і згуба.

***

Так раптово і так навіки
ти сказала мені «Прощай!».
Розтеклася гірка печаль, –
так за щось вона й так нізачо.

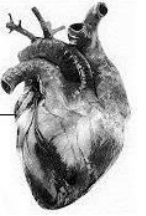
Розрослася моя тривога
помежів'ям і порубіжжям.
Розломилася роздоріжжям
учорашня легка дорога.

***

Молодесенька, молода.
Ще тривогою не замучена,
нерозгадана, як вода,
не приручена, не заручена.
Ще далеко твоя біда,
ще за руку ти йдеш із вітром,
сонцем поєна, обігріта.
Молодесенька, молода.

***

Ті, чиє слово завжди на коні,
дайте хоч начитаюся.
Вічна Любове, живи в мені!

Вічно Тобі вертаюсь я.

Дайте нап'юся десь у джерел,
мов зі своєї криниці.
Мріє про небо безкрилий орел, –
горда, стражденна птиця.

Фенікс не марно помре в вогні.
Шкода, орел забувся:
тихо живе у моєму гіллі,
в небо ще не вернувся.

***

Твої сумні прощальні руки
мені стривожили чоло.
Усе було, було, було, –
на всьому підписи розлуки.

Така наука нелюбові,
її сумні акорди-звуки...
Такі гіркі, такі зимові...
Таки наука.

***

Дайте, у вірші втечу, як у жито,
сірий торуючи будень.
Лиш народився – не хочеться жити.
Жаль-бо, на вулиці грудень.

Дайте, у вірші втечу, як у весни,
свідком художніх освідчень.
Крига-веснівка над річкою скресне.
Шкода, на вулиці січень.

Дайте, у вірші втечу, як у поле,
де лиш туманами скутий,
Дощ проспівас проникливе соло.
Сумно, на вулиці лютий.

***

В твоїм таким ще юнім тілі
дано святій душі зрости.
Така жива і вічна ти,
що мало маків, мало лілій.

В твоїм таким ще юнім літі
ще так багато суєти,
але така велична ти,
що мало слів і мало квітів.

***

Розкажіть мені, Гори, Ріки,
розкажіть, мої Праліси,
як мені, де наміряно віку?
Чути б Ваші святі голоси.

Говоритиму знову і знову –
хай між нами не буде слів,
та між нами існує мова –
мова знаків і мова снів.

Чути серцем і чути душею
і до Вас говорити вголос –
хай між нами не йде межею
жодне місто і жодний поліс.

***

А знаєш, не хочу знати;
для чого, навіщо, чому.
В найбільшу свою чуму
чумі я постану катом,
для того, щоби постати,
для того, щоби – весна.
А, знаєш, я більше знав,
ніж мав би, напевно, знати.

***

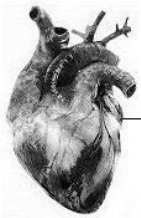
Напружити жили і жити-тужити,
і жито-пшениця, і просо.
Не просто шаманили і ворожили,
не просто, не просто, не просто.

Напружити пам'ять і все пригадати,
дібрати паролі й коди.
Народ не існує, якщо він не здатний
долати усі перешкоди.

Напружити гени і ще відродитись
чи пак зародитись у житі.
Кохати, любити, з природою злитись
і жити, і жити, і жити.

***

Прошептати б тобі на вушко,
що тебе лиш одну кохаю.
Одиноко з'їдаю грушку,
одиноко сливку з'їдаю.
Я віддав би сливку і грушку,

Інверсія серця

лиш би ти була біля мене.
І шептав би, шептав на вушко,
що вони все одно зелені.

***

Комусь – тавро,
комусь – печатки;
але для кожного – земне.
Колись кудись усе мине
і знову візьметься спочатку.
Комусь – краса,
комусь – руїна.
Ми вже до неба доросли.
А раптом нас би не спасли
фортечні стіни?

***

Ти шукала мене. Шукала...
А знайшла, – залишила тишу.
Ошукай мене! Ошукала...
Тільки шепіт уста колише.

***

Це місто, як сотні приречених міст,
де містика містом блукає.
Це місто, що сенс загубило і зміст,
а вулиці кличуть, гукають.
Це місто, як привид. Це місце, як тінь.
Тут вина і сльози лилися.
Це місто пророків, сумних сновидінь,
які відгули, та збулися.

***

Я з вікна викидаю думки та зітхання,
чекання-вагання – також у вікно.
І никне в кишені останнє кохання.
Зчорніле вікно закриваю сукном

***

Писані долею ніжні акорди
ми відіграли належно і чисто.
Ми поклонились усім урочисто,
а розійшлися ми нарізно й гордо.

***

Дозвольте любити старому поету –
він голос і галас епохи.

Нехай проминають сумні силуети,
нехай не минають Солохи.

***

Доторкнутись до неба –
промовчати молитву.
Якщо миру не треба,
я готовий до битви.

***

Наша гавань – моя столиця.
Іншу пристань мені прости.
Хай чужі проминають лиця,
рідна хай не минешся Ти.

***

Прокидаючись вранці-рано,
ти захочеш дістати небес.
Ти закриєш відкриті рани,
зрозумівши – нема чудес.

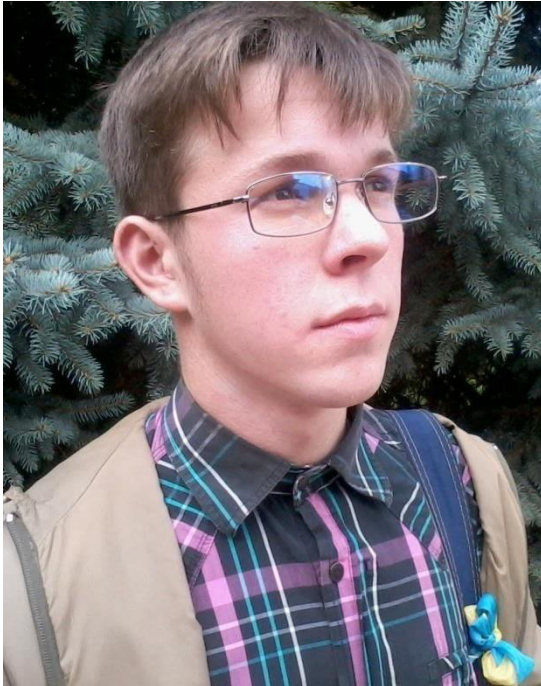
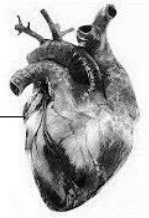
То найперша твоя потреба,
якнайвище твоє прозріння.
Ти кричатимеш криком неба,
тільки голосу – з піднебіння.

***

Перейти рубікон, і майбутнє – на кон,
хоч і так уже все на кону.
І якщо незаконний Господній Закон, –
натягти тятиву, як струну.
Перейти помежів'я, здолавши межу,
і молити, молитися Богу:
«Я вірую, Боже, і я бережу
Тобою відкриту дорогу.
Я вірую, Боже, і знаю ціну
і думки, і слова, і діла.
Коли моя віра уже на кону,
я зможу поставити тіло».

***

Симетрія слова – до слова межа.
Симетрія мови – то змора мовчати.
Симетрія серця – на вістрі ножа.
Симетрія слова – не тільки початки.

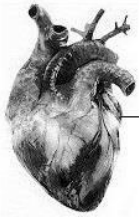
ІГОР ЯНІШЕВСЬКИЙ народився в місті Барі, що на Вінниччині, військовий, здобув також освіту маляра. Поет і прозаїк, професійний гітарист, пише пісні (і слова, і музика – власні). З «Інверсією серця» познайомився, вступивши на навчання до Барського гуманітарно-педагогічного коледжу за спеціальністю «музичне мистецтво». Разом із літературно-мистецькою формацією взяв участь у організації міжнародного проекту «Барські читання», який відвідало чимало письменників та критиків із України та з-за кордну. Ігор Янішевський – учасник літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), «Автограф» (керівник Тетяна Яковенко), мистецького салону «І музика, і слово, і сльоза...».

На формування поетичної творчості Ігоря Янішевського вплинули лекції учителя-новатора Бориса Нетупського, майстер-класи Тетяни Яковенко, Василя Кобця. Він дослідив свій родовід і виявив зв'язки з родиною Потоцьких-Щербатових. Зачитується віршами

Тараса Шевченка, Павла Грабовського, поезією УСС, прозою Григора Тютюнника. Модерністські й постмодерністські мазки у творчому доробку молодого поета з'явилися під враженнями від прочитання віршів Василя Симоненка та Василя Стуса. Є в рукописі цікава постмодерністська витівка-присвята «Оксані Барбак», навіяна поезією подолянки «Риба-яблуко» зі збірки «П'ятиповерхівка» про те, як морські їжаки полюють на рибу-яблуко, бо «квашена яблуко-риба / у соленій маринаді / у діжці моря / вищий сорт».

Від неонародництва – до неоготики; такою є амплітуда коливань в індивідуальному стилі поета, що проявляється навіть у межах одного твору. Прикладом є націософська двострофна мініатюра «Затісно стало у малому серці»: прихід весни містичний, апокаліпсичний – «Чума червона кисне на порозі... / У її душу впився Сатана», темні емоції першої строфи змінює лицарський запал у другій: «Шалені кулі землю розділяють. / Та кат не замордує, не доб'є. / Бо права відступити ми не маємо. / Бо Україна – це усе, що є». Читач зрозуміє, що в поезії застосовано принцип зв'язку часів і, знаючи історію появи СРСР на руїновищах імперій, легко уявить новітню червону чуму, що прийшла на нашу землю. Філософські розмисли, якщо вони не стосуються нації та держави, просторуються навколо проблеми буття й вибору, навколо творчості, у якій молодик ще не відчуває себе легкокрилим, відтак вдається до алюзій і до натяків, ховаючись за думкою авторитетів: «Шукав я Майстра й Маргариту / по житті, / знаходилися ж / вірші кволі».

Найбільший вплив на формування таланту Ігоря Янішевського справила мала проза Григора Тютюнника; у віршованих рядках відчувається епічна тяглисть, міркування – прості й душевні, відчувається вплив художньої деталі, символізації: «цвяхом іржавим все тіло проб'є», «наче котяра». Автор переливає одну думку в іншу (не боячись оголювати свої найболючіші переживання, власне, й нерви), речення – в речення за допомогою вставних конструкцій, звертань, і розчленовує у такий же спосіб, підгледівши у прозаїка-шестидесятника подібну синтаксичну віртуозність. Відтак вірші нагадують ріку одкровень, де ліричний герой розчиняється повністю, слухаючи кожне слово, яке вливається в потік. Разом із тим ліричний герой – шукач щастя, мрійливий ідальго, котрий уміє возвеличити кохану, а вразивши її душу, чуттєво попросити прощення: «І Бог пробачить нам не всім... / Пробач хоч ти, моя хороша. / Прошу, на мене не гнівись, / О Ладі ніжна, о, Мокошо».

Інверсія серця

В інтимних віршах з'являється питомий і зрозумілий для українців фольклорний ерос: «Невинні всі, яких зламав, / неначе гілочку калини...». Трансляція поламаної червоної калини нагадує втрату цноти, адже калина – символ дівчини, а ламання калини означає, що дівчину взято обманом. Ліричний герой перетворюється на волоцюгу, скидаючи з себе відповідальність за понівечені дівочі долі: «Та їм я ніц не винен»; відтак ми вже не бачимо перед собою лицаря. Молодик не боїться зізнань у безчинстві, адже перебуває в гонитві за новими враженнями.

Загалом же вірші Ігоря Янішевського – надзвичайно емоційні, із легкою ритмізацією, це монологи-сповіді, що переходять у покаянну молитву справді віруючої й богобоязної людини, котра відчуває фатум, драматизм, трагічність і апокаліпсичність буття.

«А ЗНАЄШ, МАМО...»

***

Я не спромігся набратися часу –
світ між долонями далі піде.
Наче котяра, нечемно підкрався.
Душу і тіло кусає-гризе.
Скільки вже забрано доль покаянних?
Вік і у мене життя забере...
Випитий буду нікчемно, незграбно...
Цвяхом іржавим все тіло проб'є.

БАТЬКОВІ

Прощай навік, мій посивілий ненью,
я ріс то на очах, то на дровах.
Оберігай мене із того світу, батьку!
Відвідуй хоч би й інколи, у снах.
Для тебе долю страдника, мій рідний,
обрав з-за спини Бога сатана.
Хотів би я до тебе пригорнутись,
та над тобою небо і земля.
І знову на Покрову б'ють морози...
Стежину в'є то іней, то сльота.
Коли мені пекельно, гірко-сльозно,
твое пальто стареньке зігрива...

ДЕНИСОВІ МИРЧУКУ, ГАРМАТНИКОВІ, ЗАГИБЛОМУ У ВІСІМНАДЦЯТЬ НА ДОНБАСІ

Тихо довкола, друже,
сядьмо, передихни.
Будемо в тихім полі,
де тільки ніч і сни...
Душу крамсало й тіло –
змити тебе дощем.
Он, під хрестом ти, брате.
Вище лиш дикий щем.
Друзі наобіцяли

згадувати завжди –
завтра в них сім'ї, плани...
Знак мені дай, де ти?
Душу звели морози,
падає чорний сніг.
Ти ж обіцяв вернути,
вижити в тій війні!
Я поживу ще трохи,
все збережу в думках.
Відпочивай, солдате,
з Богом твоя душа...

***

Бажаєш, хочеш? Вір мені,
я ж не поганий, може... Звідки знати?
То звір ображений в мені прокинувся:
і всіх – за грати.
Хто безневинний, зараз у тюрмі,
а я гуляю ще на волі.
Шукав я Майстра й Маргариту по житті,
знаходилися ж вірші кволі.

***

Невинні всі, яких зламав,
неначе гілочку калини...
Та їх, повір, я не кохав.
Сподобались. Та їм я ніц не винен.
Перед тобою завинив –
і серденько не спить, гадає.
Як же покривджено тебе...
Ти, певно, долю проклинаєш?
Не злись, усі ми по житті
десь завинили перед Богом.
Не сплю, не сплю,
не сплю, не сплю.
Нехай. Усе скінчиться згодом.

***

Пробач за дикий егоїзм,
який на анонімку схожий.
Я, певно, вже тобі не друг,
якийсь чужий, пора – не гожа.
І Бог пробачить нам не всім.
Пробач хоч ти, моя хороша.
Прошу, на мене не гнівись,
О Ладо ніжна, о, Мокошо.

* * *

А знаєш, мамо, стільки є країн,
куди я ще не встиг, бо не зумів.
Ще стільки я не бачив і не чув,
не звідав ще стонадцяти країв!
Уже не повернуся, не чекай...
У полі друг на схід лежав без ніг...
Переді мною – ворог і чужак.
І кличе смерть зі сходу на той світ.

***

Затісно стало у малому серці.
О, не дивуйте, у диму весна...
Чума червона кисне на порозі...
У душах бенкетує Сатана.
Шаліють кулі, землю роздирають.
Та кат не замордує, не доб'є.
Бо права відступити ми не маємо.
Бо Україна – то понад усе.

ОКСАНІ БАРБАК

риба білочка
змахнувши хвостом
перепливла на гігантський корал
тимчасом скат
із невинною посмішкою
тримав
у пожовклих від часу зубах
ще жовтіший сир...

під коралом сиділа
маленька руденька русалонька
яка скидалася на хитру лисичку
що так бажає сир
і геть безстрашно дивиться
у вічі
старенького Електрошокера

Електрошокер –
таке прізвисько
причепилося до ската
коли він виловлював
п'яних драйверів
і репіжив їх направо-наліво
хвостярою
а потім виносив на берег
і віддавав у поліцію
отак він мстився
всяким піжонам ...

люди-піжони пам'ятайте:
егоїзм і зневага до моря
караються хвостярою ската

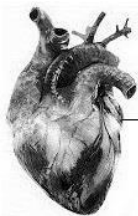
про старість Електрошокера
свідчили шрами на шкірі
в одному місці
він був пробитий наскрізно гарпуном
саме так
його почастували драйвери ...

на ланцюгу
що висів від корала й до корала
морський котяра щось пише
в темний записник
потім до нього підсідає русалонька
і вони гойдаються...

кит харкає водою з носа
о десь там
спочив сам Барбадоса...
а краб заліз йому під вуса
грається флюсом

опецькуватий Нептун
пече собі морський пиріг
лежить жере
а коло нього носоріг...
пантофлі подає...

я сплю і думаю:
як же вчасно риба білочка
змахнувши хвостом
перепливла
на гігантський корал...

Інверсія серця

***

А з часом ти звикаєш до неволі.
До неї ланцюгом, як пес, прикутий.
Не бачиш-бо, живущі нині – кволі.
Без права на гучне, баске майбутнє.

Хтось посмішку твою, як віть, ламає,
Аж доки на зубах її не зціпиш.
А смерть свободу іншим хутко зважить.
Є дар писати, а на решту – ціни.

***

Чи є кохання? Я не знаю.
Своє давно вже загубив.
Бо називав тебе погано.
О, Боже, що я наробив?

По втраті хоч когось шануймо.
Знайшовши, нехтуємо знов.
І тільки осінь тихо плаче,
бо я римую «кров» – «любов».

Тебе, кохана, чи побачу?
Когось навряд чи полюблю.
Бо знаю – більше не заплачеш.
А я без тебе тихо вмру.

Прощай навіки, в тім, що склалось,
обох полин, моя вина.
Душа, мабуть, давно пропаща...
І залишається сама...

***

Благословень тобі та світла, Україно!
Повірте – ні, земля не відцвіла!
Запістрявіє прапор жовто-синій,
калини й ружі – від Дніпра й Дністра.

А я своїй коханій обіцяю
і Батьківщині – згину, не продам.
За честь, за люд життям відповідаю.
За рідне душу Богові віддам.

Не раз козацька кров текла-тужила.
В мені вже не побачиш лайдака.
Хтось крикне гучно – Слава Україні!
У відповідь речу – Смерть ворогам!

ЛИСТ ДОДОМУ

Твій рідний дім – це щось святе,
це місце, де чекають.
Я виріс враз і зрозумів,
що усього не маю.

У біль пірнула думка ця,
спочити не давала.
Вночі й удень, в мороз, у сніг
мене в страху тримала.

Щось я робив, кудись я біг –
і раптом озирнувся.
Де дівся любий тихий дім?
О, залюбки б вернувся.

ПОЕТАМ

Поети, ви не все й не всім казали!
Слова ще не постали межев!
Хоч про кохання плакали-кричали
та ніжно цілували, як могли.

Я не поет. А знав би, що спроможний,
життя віддав би за святу Любів!
Та в сумнівах життя-буття проводжу.
Холоне кров, торкнувшись хоругов.

Ще не кохав, а просто забавлявся.
Потрапив під чужий покров-альков.
Не лізьте в Боже, я вже геть зазнався...
Спокуси більше знані, ніж любов...

Та я сліпий! Хоча зі зовні зрячий.
І сам пізнав спокуси грішну мить.
Та прийде час, я за гріхи розплату
нестиму гідно. Чвари припинім!

Бо я від болю, як дівчисько, плачу.
Загиблу душу забере не Бог...
Все, що робив, – десь біг. Загнався...
Немов у лісі злий сірома-вовк.

А хто піймав? Чи, може, хто питає?
Я сам себе піймав і ледь прозрів...
Заговорила совість, так, реальна!
У голові вона тепер, як хліб, до слів.

ЗА ВІРШАМИ ПАВЛА ГРАБОВСЬКОГО
Помолившись Богу, станьмо до роботи.
Нехай пропадають біди і турботи!
Напишу ж я пісню, пісню веселеньку.
Як же написати, як недужа Ненька?

Хіба то є свято, як людей мордують?
Що ж це за держава, де діти старцюють?
По сумних вокзалах – там діти пропащі!
Без прав на майбутнє, забуті, в нещасті.

В нас люди багаті, безхатки злиденні.
А для Бога рідні ті, котрі смиренні.
Я за всіх молюся довгими ночами.
Злі та справедливі... З добрими очами...

Того проклинаю, хто малечу кинув
у далеких полі, у лиху годину.
Хтось уріс високим, добрим або сильним.
А яснії очі? Чиї ж вони? Сині...

В кого не спитав би, всі мовчать, – безвинні.
Хай Бог допоможе кинутій дитині.
Тому царство Боже, хто прийме одного
із безхатків-діток. Бо ж ні до порогу.

А я помолюся за нашу державу.
Як не було б важко, а вона ще з нами.
Українським словом Господь промовляє.
Хто понищить Боже, позбудеться раю.

***

Щось утрачу. Умію втрачати.
Вже казав собі безлічі фраз.
Ох, цей біль! Що за фарт – умирати?
Допоможуть і вірші, і час.

Тільки де геніальність? У стразах?
Геніальність не в них і не в нас.
Доброту нашукаємо в людях?
Десь росте ж бо новітній Тарас?

А чому нам ніхто не допоможе?
А чи кожен із нас помагав?
Хто стояв й на чиєму порозі?
Хто здоров'я для люду благав?

Не допоможе ніхто, не вблагає.

Сам собі розкажу – не тяжба:
- Не злукавлю нікому й ніколи,
бо і так сотню душ занедбав.

***

Я ніколи не бачив Бога.
Заспокоюся ізнов.
Не подав лихвареві руку.
Просто сліпо ішов та йшов...

А тепер, назад озирнувшись,
убачаю своє життя...
Що ж, ніколи не був одвертий.
Жив собі якимось-то навмання.

У судьбі ж не усе так просто.
І космічного ніц нема.
Треба жити, і хай же тяжко –
хрест осилити до кінця.

***

Україна – скорина з Раю.
Крам і посаг – чужим і нам.
Не змінюю, таке не міняють.
Не забуду – Господь подав.

Мати ніжна моя співає
про подільські меди-сади.
Це ж мене в них пізнала мила
І покличе іще: - Прийди!

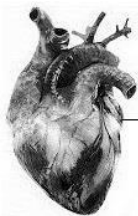
Українська розкішна мова
уписалася у рядки.
У Дніпрі сповила Шевченка.
Він найбільше цей край любив.

***

Є на світі пекельні люди,
Це від них наш Кобзар страждав.
Через них посивів у тюрмах.
І не долюбив, не доспав.

Та кайдани пора порвати!
Всенький Крим в них себе зібгав.
І в Донецьку є люди справжні,
а не покручі та й не сплав.

Не мені все, а Богу знати.

Інверсія серця

Ворогам не вінець – кінець!
Бо герої, які в могилах,
нам лишили вогонь сердець.

Нашим предкам стиду не буде.
Вірні душі – без вороття.
Наші славні гримлять усюди,
провіщають нове життя.

ЗЛОМУ

Самотньо на троні?
Сидиш у золоті, неначе в пустці.
А може, в пастці?
Думаєш – гравець?
Сміливо позакидав сітки,
порозкладав капкани,
наловив вільних птахів.
Найжвавіших поневолив,
посадив у темні кліті.
Твої ж гієни називають їх тюрмами.
Дистанція: Савченко-Кольченко-
Афанасьєв-Семцов... Скільки ще?
Знай же, сатано, нас не стерти!
Ти можеш зірвати крила з крилатих,
можеш начепити нові ланцюги.
Можеш засіяти щедро
нашими білими кістками
далекі безлюдні простори,
із яких не повернутись навіть пам'яті...
І хай там холод забирає душі,
а тіло морозить так,
що кров у жилах перестане пульсувати
в тих, котрі про це почують!
Знай, карлику,
наші душі злетяться додому
й захистять усіх пригнічених.
Твої бояри – біснуваті,
побіля – навіть не трубадури, ні,
лише безмовне стадо,
що лиже руки катові,
котрому бажає смерті.
Хіба вони не бачать –
ти ж тінь Нерона
з посмішкою Калігули?!

Чи б'є хлібороба той,
кому він випік хлібину?
Чи йде брат на брата?

Б'є... Йде...

Руки наші, які донедавна пахли
полем і хлібом, волею і спокоєм,
в поросі, підсмалені від гармат.
Ми чхали на тебе,
а також на всіх політиків...
Запах прогнилих олігархів
викликає озноб і блювоту...
Відтак дух мучиться –
він уже не білого кольору.
Він посірілий.

Я не люблю вбивати – маю за гріх.
Невинна кров
до Неба взиває про помсту.
Життя дане Богом.
Ніхто не має права його відбирати.
І коли в моїх земляків
відібрали найлегше – дихання,
я вирішив покарати тих,
які це зробили...
Не бачу поряд зі зброєю в руках
політичних паралітиків,
тих, які міняють прапори.
Що я ще можу? Згадую Беслан...
Своєю хлопчачуваною спиною
захистити країну від погані?
Може, стану героєм,
героєм з маленької букви,
з буквочки...

***

Вирує море – кипить луна.
І я з тобою, маленький човник.
Озвися, Ладо, тільки моя!
Надвечір любо – Крим у блакиті.

Схитнулись води – втекла земля.
Любов і море, війна і горе...
Занили рани – прийшла зима
у груди, в губи, у серце, в ноги.

І ти палаєш, й палає кров.
Підбиті танки, убиті ночі.
Тепер зіграє в смертельний бій,
той, хто колись грав у тамагочі.

СЛОВНИК АКТУАЛЬНИХ ТЕРМІНІВ

А

Абсурдність – ознака поетичного мовлення або ж образу ліричного героя, чиє мислення позбавлене логічності, упорядкованості, натомість забарвлене істерійністю, хаосом, клаптиковістю і жонгливанням заради показної трагізації (абсурдність помічаємо у віршах резидентів спільноти «Новий Шинок», зокрема в поставангардистських витівках Сергія Лефтера, Ігоря Ходжаніязова, а також у строфічних медитативно-сугестивних мініатюрах Миколи Кучерявого («Ламасься прозою, віршами ситий, святий...»), спорадично – у катренах Наталії Беспалько (вона пише про абсурдність у світі), Андрія Башкатова та Анастасії Ісько.

Авантюрність – ознака гострого поетичного мислення, котре реформує драматичний сюжет в карколомний, де лицарських рис може набувати безхатко, благородних – гуляка, а крутих – маргінал (знаходимо такі мотиви у віршах Андрія Гуменчука, Віталія Рибка, Андрія Башкатова).

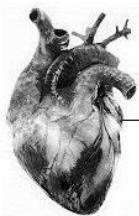
Автобіографізм – схожість чи дублювання настроїв або ж образу ліричного героя віршів із власне авторськими, що іноді виростає до журналістської репортажності, як у віршах Андрія Гуменчука чи Анастасії Рудніцької. Прийом характерний для всього масиву творчості Михайла Каменюка, Тетяни Яковенко, Анатолія Подолинного, Катерини Девдери, Миколи Антошача.

«Автограф» – літературно-мистецьке об'єднання педагогічних працівників та учнівсько-студентської молоді Поділля, яким керує Тетяна Яковенко (виникло на базі Вінницького обласного будинку культури вчителя у 2014 році за підтримки керівника закладу Тетяни Мельник). До діяльності «Автографа» долучилися такі відомі спільноти та студії як «Вітрила», «Лірики Т», «Дім поета», «Інверсія серця», «Зимова вишня», а також літоб'єднання загальноосвітніх шкіл Вінниці й Поділля та вищих навчальних закладів краю. «Автограф» підсумовує свою діяльнісну результативність щомісяця в буклетах та в альбомах, а також на сторінках преси Вінниччини та в «Літературній Україні». Одним зі заходів із міжнародним контекстом стали літературно-мистецькі й наукові читання в Києві під назвою «Живує молодість і зрілість».

Акварельність – схожість поетичного твору на **образок, етюд, шкіц**, що входить до інструментарію імпресіонізму та постімпресіонізму. За допомогою цього прийому найтонші враження й переживання передаються у пластиці тонів і напівтонів (або ж навпаки – акцентованих контрастів, знайдених у формах природи), у штрихуванні та в мазках, у перетіканні форм і сутностей: «мій шлях сьогодні / кривою доріжкою / з білого пилу до кришталю / а далі вино... хризолітові світанки» (Катерина Ільїна). Подібну властивість ліричного мислення помічаємо в віршах жіночої музи – Світлани Іллініч, Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Юлії Броварної, Катерини Девдери, Катерини Ільїної. Спорадично знаходимо ознаки акварелістики в імпрезі Сергія Татчина, Віталія Борецького, Сергія Шкабари.

Активні передшістдесятники – митці, чия молода літературна силуета стала помітною уже зі середини 50-х рр. ХХ століття; при цьому вони активно увійшли в рух шістдесятників та руху опору, залишаючись в осерді української європейської літератури в 90-х роках та на початку ХХІ століття. Це Юрій Мушкетик (1929 року народження, у літературі з 1954 року, роман 2010 року – «Останній гетьман»); Віра Вовк (Віра Селянська, 1926 року народження, у літературі з 50-х років, останній роман – «Тотем скальних соколів», 2010), а також чи не найплідніші універсальні поети Дмитро Павличко та Ліна Костенко. Саме їхня творчість (філософія смерті й героїки романів і малої прози Ю.Мушкетика, християнська споглядальність неримованих творів Віри Вовк, легкість висловлювання, патріотизм і вишуканий ерос ліричної імпрези Дмитра Павличка й Ліни Костенко) вплинула на формування естетичних смаків філологічної школи поетів, резидентів «Нового Шинку», «Інверсії серця» та ін.

Активні шістдесятники – ті митці, розквіт творчості й формування індивідуальної стильової манери яких припав на період десталінізації; активні в літературному процесі в період реакції, відбудови й на зламі ХХ-ХХІ століть. Зараховуємо сюди письменників Валерія Шевчука,

Інверсія серця

Дмитра Павличка, Ліну Костенко, Івана Драча, Бориса Олійника, Станіслава Чернілевського, Юрія Мушкетика, Василя Голобородька, Романа Іваничука, Ігоря Калинця, Володимира Яворівського, учених, дослідників художньої літератури цієї ж генерації – Івана Дзюбу, Віталія Дончика, Леся Танюка. Творчість багатьох постатей із генерації шістдесятників є духовною ойкуменою для двотисячників: «Пані Ліно, хочу також у ліс...» (Юрко Юрчак).

Активні сімдесятники – це митці «витісненого покоління» або ж постшістдесятники (покликаємося, використовуючи ці терміни, на Івана Андрусяка та на Володимира Моренця), чия імпреза залишається яскравою й оновлюваною на межі століть. Зараховуємо сюди Василя Шкляра, Тараса Федюка, Миколу Воробйова, Віктора Кордуна, Станіслава Вишенського, Юрія Винничука. Сучасна творча молодь фетишизує вірші Григорія Чубая, котрі поклав на музику син переслідуваного совітами поета Тарас Чубай. Ніна Гнатюк, Ірина Зелененька, Микола Кучерявий присвятили вірші Тарасові Мельничукові, легендарному представникові «витісненого покоління».

Активні вісімдесятники – це поети, прозаїки, драматурги, чия творчість, з'явившись у пресі в момент тимчасового послаблення цензури, не стала заангажованою, ідеологічно маркованою й пристосованською, а насичуючись досвідом літератури руху опору, герметизувалася, набула інтелектуальної іронічності, а тому й – провокативності, закріпившись у цій царині, й не втративши актуальності й у ХХІ столітті. Мова йде про творчість Оксани Забужко, Василя Герасим'юка, Івана Малковича, Юрія Андруховича, Костя Москальця, Миколи Лукова, Наталки Білоцерківець, Юрія Винничука, Богдана Жолдака, Віктора Неборака, Людмили Таран, Євгена Пашковського, Галини Петросаняк, Володимира Цибулька, В'ячеслава Медведя, Галини Пагутяк, Олександра Ірванця, Володимира Лиса, Марії Матіос. Лекції Оксани Забужко, виступи-майстерні Івана Малковича, Василя Герасим'юка справили виняткове враження на поетів-двотисячників.

Активні дев'яностники – та плеяда поетів і прозаїків, чия творча імпреза, світогляд і стиль найближчі (найзрозуміліші) двотисячникам завдяки тому, що молоді автори вважають себе сучасниками вже авторитетних і знаних дев'яностників. Найактивнішими й найчитабельнішими є Ігор Павлюк, Сергій Жадан, Юрій Іздрик, Маріанна Кіяновська, Василь Кожелянко, Іван Андрусяк, Володимир Шовкошитний, Мар'яна Савка, Тарас Прохасько, Іван Ципердюк, Роман Кухарук, Євгенія Кононенко, Андрій Кокотюха, Ірина Старовойт, Сергій Пантук, Ярослав Черногуз.

Активні двотисячники – поети і прозаїки, які стали відомим завдяки перемогам у міжнародних літературних конкурсах «Гранослов», «Смолоскип», «Молоде вино» та ін.: Люко Дашвар, Лада Лузіна, Ірен Роздобудько, Брати Віталій і Дмитро Капранови, Любо Дереш, Тетяна Малярчук, Олександр Ушкалов, Ірена Карпа, Сергій Осока, Дмитро Лазуткін, Катерина Калитко, Олександр Барліг, Ірина Шувалова, Катерина Бабкіна, Альбіна Позднякова, Григорій Семенчук, Галина Крук, Олег Коцарев, Вікторія Гранецька, Вано Крюгер (Іван Коломієць), Анна Малигон, Артем Полежака, Валентина Гальянова, Андрій Любка, Віталій Борецький, Ірина Зелененька, Сергій Татчин та ін. Цей ряд можна продовжувати, адже мова йде про сучасну українську літературу, яка не централізована й не спирається лише на митців, які просперують у Києві.

Алітераційна поезія (тавтограми) – римовані чи неримовані вірші, зіткані зі слів, котрі починаються однаковими приголосними, задля підсилення звукової, інтонаційної виразності й музичності (помітне явище у творчості Оксани Дунської, Ірини Зелененької, Катерини Девдери, Ігоря Ходжаніязова, Наталії Пенькової, Катерини Ільїної. Найчастіше поети працюють, алітерууючи, зі свистячими: «Замріяні заграви, / зимний Заратустра. / Зімкнулися зіниці та й / заснули... / Зимно-пусто...» (Наталія Пенькова).

Алегоричність – словесне передавання абстрактного поняття за допомогою конкретних образів, часто замасковане під Езоповою мовою (наприклад, чорні лукаві собаки у притчі Ірини Зелененької «Замість щедрівки» виписані на позначення повій і лакиз, а бджола й метелик у віршах Наталії Пенькової уособлюють її однолітків, за аналогією до бджоли й трутня (до трудяги й ледачі)).

Алюзійність – численні натяки у творах на класичну літературну спадщину, на модерну літературу чи на певні історичні події. Знаходимо апеляції до імен визначних особистостей чи до їхньої спадщини як до ойкумени у віршах митців старшого, модерністського покоління сучасників: Тетяни Яковенко, Валентини Сторожук, Василя Кобця, Михайла Каменюка, Анатолія Подолинного, спорадично звертаються до вибраних постатей Василь Пастушина, Сергій Гула, Вадим Василенко, Марина Озеранська, Максим Караулан, Максим Кравчук.

Альтернативне самовираження – особливість творчості двотисячників, що полягає в непертензійному виході за межі жанрів, усталених методів і форм зображення не заради експериментів чи протесту, а з метою індивідуалізації, творчого самовираження й пошуку.

Андеграунд – термін на позначення підпільної альтернативної культури (контркультури), що склала опозицію владі в період реакції. Двотисячникам імпонує це явище, оскільки воно інспіроване гострою потребою самовираження поза будь-якими вказівками. Зокрема, авторитетним для «Інверсії серця» стало явище львівського культурного підпілля, а саме творчість Григорія Чубая.

Амбівалентність – суперечливе переживання, що характеризується роздвоєністю, хитаннями поглядів на одне й те ж явище дійсності (амбівалентною нам бачиться імпреза Вадима Василенка та Сергія Гули, надишена віршами Євгена Маланюка, у яких є історіософські та власне філософські дилеми).

Анафоричність – ознака схильності до конструювання повторення слова чи групи слів на початку віршових рядків, строф або речень, що сприяє появі враження музичності вірша (властива віршам Ніни Гнатюк, Василя Кобця, Тетяни Яковенко, Ярослава Черногуза, Оксани Дунської, Тетяни Коноваленко, Марини Озеранської, Анастасії Рудницької, Дарки Саніцької та ін.).

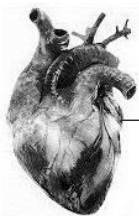
Анімістичність – властивість поетичного відображення дійсності з відчутною центрацією природи як живої (олюдненої), душевності (сердечності) природи (весна-аніма присутня в віршах Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Катерини Девдери, Оксани Барбак, Юлії Вознюк, осінь одушевлена й ожіночнена у віршах Марини Озеранської й Наталії Пенькової).

Антитетичні пари – насиченість поетичних рядків протилежними за змістом словами, контрастами, смисловими опозиціями, полярними образами-символами, що є традиційним прийомом для модерністської поезії. Старше покоління поетів-сучасників використовує традиційні, відфольклорні антоніми. Нашаровування протилежностей помічаємо в віршах Дмитра Штофеля, Ірини Чеканівської-Павлюк, Мар'яни Рубаняк, Марини Озеранської, Олександра Мамає, Максима Караулана, Максима Рязанцева. Найчастіше в віршах молодих двотисячників протилежні значення є наліпками завдяки контексту до слів, що не містять автологічної взаємовиключної семантики: «Бо ніч – як ніч, і ми – *німі*, / лише удень – *крилаті*» (Максим Караулан), «Чужі думки постануть *десь і поміж...*» (Мар'яна Рубаняк).

Апокаліпсис (риторичний, метафізичний) – риторично реалізоване руйнування світу та його остаточної катастрофи, властиве імпрезі Бу-Ба-Бу, зосібна – віршам Юрка Іздрика, художнім творам та науково-публіцистичним працям Тараса Прохаська, а метафізичне (надчуттєве відчуття) – прозі Євгена Пашковського, Валентини Гальянкової. Саме прояви риторичного апокаліпсису, завдяки активному сприйняттю поезії Юрка Іздрика, помітні в рядках віршів Андрія Башкатова, Миколи Кучерявого, Максима Рязанцева. Картинному відчуттю апокаліпсису присвячена поезія-строфа Марини Озеранської «Апокаліпсичне»:

На біле простирадло білий сум
кидає кволі планетарні крики.
У дикій пам'яті за голосами шум.
Злітає білий вир – і люди зникли...

Апокаліпсичність (апокаліптичність) – активне використання й переосмислення мотивів, образів «Апокаліпсису», найзагадковішої частини (книги) Нового Завіту «Об'явлення святого Іоанна Богослова» – тайнобачення; за відчуттям двотисячників, воно переходить у постапокаліпсичність. Апокаліпсичність як кінцесвітність властива віршам багатьох

Інверсія серця

представників формацій «Новий Шинок», «Інверсія серця», «Лірики Т», «Зимова вишня». Субметафорична, неоготична **передапокаліпсичність** властива віршам-застереженням (**набатам**) Анастасії Ісько:

Рвуться з корінням нечесні думки,
точаться з кров'ю сталеві ножі.
Душі спаковано в тисячні труни.
Темні часи – стоїмо на межі.

Апокрифічність – ознака сюжетних віршів, у котрих переповідаються найдраматичніші моменти життя святих, апостолів, Христа, Матері Божої або присутні мотиви відображення створення світу. У сучасній подільській літературі до апокрифів звернулися Тетяна Яковенко, Григорій Мовчанюк, Юрій Сегеда, Віталій Борецький, Катерина Калитко, Ірина Зелененька, Сергій Татчин, Василь Пастушина, Віталій Рибко, Микола Антошак. Перша збірка віршів Катерини Калитко має назву «Та, що любила Каїна», Віталія Борецького – «Любов первозданна» (з графічною стилізацією за сюжетом про перших людей). Причетні до «Інверсії серця», зокрема Катерина Девдера, Наталія Беспалько, Анастасія Ісько, часто звертаються до трансляції Адамового та Євиного гріхів. Частішають постапокаліпсичні звертання до «юдиного насіння» – «Що ви за люди, синочки Юди?» (Максим Караулан). Христові та Юді присвячені поезія-містерія Наталії Пенькової «Гетсиман ХХІ» та однострофна візія Оксани Некитюк:

Що то було – невіра чи диявол,
коли брат Юда у саду коловся?
Як задивився в Боже небо мляво!
І плакав, утинаючи волосся...

Архетипна свідомість – насиченість віршів образами-архетипами, ейдосом (прообразами, первообразами чи первісними образами), притаманними національній ментальності, що прикметно для творчості Сергія Татчина, Віталія Борецького, Ірини Зелененької, Олесі Лященко, Катерини Калитко, Вадима Василенка, Катерини Девдери, Сергія Гули, Ольги Зайцевої. Іноді першообрази з різних культур щільно переплітаються між собою заради творення нового культу, втаємничення, нового ейдосу: «Викута на мідь, / вбирає очі вісниця Почайна, / А на щитах цвіте сарматська тайна...» (Вадим Василенко).

Асонансність – насиченість віршів повторенням однакових голосних звуків, що надає поетичній мові милозвучності, підсилює її музичність, а відтак – легкість читання й інтерпретації. Цей прийом властивий імпрезі митців філологічної школи, котрі ретельно працюють над фонікою, над музичністю вірша: «Мамо моя, мамо, маменя, / олені приходять в сонний сад...» (Катерина Девдера); «Я щастя. Погибель – я. / І карколомна доля... / Енергія, сила буття. / Сито – я – воля» (Валентин Майданюк).

Астрофічний вірш – вірш, який не ділиться на строфи; рядки в такому творі вільно переходять, для прикладу, від чотиривірша у двовірш (спостерігаємо явище в доробку більшості поетів «Севами», «Ліриків Т», «Нового Шинку», «Інверсії серця», «Скарбу», «Михайло Михайлович», що свідчить про намагання урізноманітнити свої рефлексії на формальному рівні).

Афористичність – наявність у віршах стислих і влучних, абсолютно оригінальних думок, що завдяки філософським узагальненням або інтуїтивним осяянням стають суголосними зі своєю епохою та, відтак, близькими людям. Подекуди вони можуть бути непластичними, в'їдливо сатиричними чи саркастичними, іноді ліричними, належними до евристики, проте обов'язково близькими за своїми ідеями до класичних зразків або ж до народних паремій. Двотисячники схильні до творення таких рядків: найбільше це їм вдається тоді, коли слова не виходять із біблійного контексту (вужче – з контексту «Апокаліпсису»). Для прикладу: «Сьогодні кожний ближче до хреста» (Марина Озеранська); «Ми зі щитами й на колінах. / А хтось-таки, як пес, продався» (Максим Караулан).

Ампліфікація – стилістична фігура, різновид градації, що полягає в підкресленому накопиченні однотипних мовних одиниць (художніх означень, порівнянь, метафор) у межах

одного чи кількох висловлювань, що посилюють експресію думки. Дуже поширений засіб у мовленні двотисячників – зокрема, представники «Інверсії серця» часто ампліфікують за допомогою особових або неозначено-особових займенників: «Ти написана з волі-долі... Ти – ліхтарик посеред ночі», «Я – не райський, пекельний, з матами. / Хочеш, певно, мене спасати? / Я – супутниковий, не кабельний. / Лиш тобі завдяки – крилатий» (Андрій Башкатов).

Б

Баладна поезія – твори, близькі до ліро-епічної фантастичної, історико-героїчної поезії, що мають драматичний сюжет. Баладна поезія – поширене явище в рукописах перших збірок Ганни Чубач, Ніни Гнатюк, Тетяни Яковенко, Василя Кобця, Михайла Каменюка, як продовження традиції європейських романтиків і неоромантиків, із образами мавок, русалок, блілого місяця, зірок, ночі й символізації кохання. Баладними є окремі вірші в доробку Катерини Девдери, Миколи Антощак, Руслани Мельничук, Тетяни Орлової, Марини Озеранської, Анастасії Рудніцької, Наталії Беспалько, Мар'яни Рубаняк. Прикладом є «Баладонька» Наталії Пенькової.

Бардівська поезія – вірші, які першопочатково призначені для пісенного виконання, зосібна – під гітарний супровід. Бардівська поезія «Інверсії серця» представлена в творчості Олеса Сеніва, Богдана Загоруя та Ігоря Янішевського.

Білий вірш – неримовані вірші з чіткою (або ж близькою до чіткої) внутрішньою структурою (**метричністю**), де на місці рими залишається чиста **клаузула** (прикладом є окремі вірші Катерини Девдери, Катерини Ільїної, Мар'яни Рубаняк, Вадима Василенка, Олександра Мамає).

Буколічна поезія – поезія, близька за своєю тематикою та за ідейним спрямуванням до жанру античної поезії, в якому оспівано вільне, щасливе життя в сільській місцевості; межує з гедоністичною або ж рустикальною поезією. Буколічними є окремі вірші (елегії, пасторалі, образки) Михайла Каменюка, Ніни Гнатюк, Василя Кобця, Тетяни Яковенко, Олени Вітенко, Руслани Мельничук, Наталії Беспалько, Сергія Гули, Наталії Пенькової, Вадима Василенка.

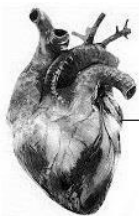
Бурлескність – елементи жартів, епатажу, комічні ефекти в поезії, що досягаються завдяки згрубілим інтонаціям, піднесенню низького: «Я – сльози згорьованих баб...» (Андрій Гуменчук), «Чи ти чудовий, чи я п'яна...» (Анастасія Ісько), «Ти ж дурник, а не Аполлон...» (Катерина Ільїна).

Буфонадність – виставляння ліричного героя коміком-буфом, надмірно комічними – інших персонажів; проте у вихлюпі блазнювання присутня трагічність, приреченість; подібні риси помічаємо в інтимних віршах Василя Пастушини, Віталія Рибка, Сергія Лефтера, Андрія Башкатова, Володимира Парфьонова, котрий буфонадність поєднує з травестією та з бурлеском: «Душу лишив на паркеті – втираєш об неї ноги? / Дихаю через пакети і не звинувачую Бога...».

В

Великодня поезія – вірші про Воскресіння Христове та про торжество весни, оновлення людського духу (великодня поезія поступово набула ознак веснянки), що в рукописах представників «Інверсії серця» насичені ще й антивоєнними мотивами, дохристиянськими візіями-закличками, що мали би принести мир, а не смерть: «Ви чуєте, плаче смертельна коса? / Розтерзана болем йде в горла весна» (Оксана Некитюк). Ідейним стрижнем подібних творів у рукописах Миколи Кучерявого, Олеса Сеніва, Дарки Саніцької, Ігоря Янішевського, Наталії Пенькової, Максима Рязанцева є героїка українців у захисті цілісності України та у спротиві насиллю й агресії інтервентів.

Версифікаційна спроможність – амплітудне вміння виражати думки у віршованій формі, рівень організації поетичного мовлення в межах певної культурно-історичної традиції й канону та на рівні сучасної літературної мови (версифікаційна спроможність поетів, причетних до «Інверсії серця» досягла того рівня, про який можна з певністю свідчити в парадигмі антологій, альманахів і хрестоматій).

Інверсія серця

Верлібр – неримований вірш із довільним чергуванням рядків різної довжини, із нерівно наголошеними рядками, які в ХХІ столітті почали нагадувати густі імпульсивні одкровення (**верлібри-спазми**), що діляться на кілька частин (їх двотисячники називають спазмами). Усе частіше верлібри представників подільської філологічної школи, «Ліриків Т», «Нового Шинку», «Інверсії серця» віддаляються від традиції народної поезії, замовлянь, набираючи ознак трансцендентності, психоісторичної тяглості (подібні вірші часто знаходимо в доробках Сергія Татчина, Сергія Шкабари, Катерини Калитко, Василя Пастушини, Віталія Рибка, Катерини Девдери, Катерини Ільїної, Володимира Парфьонова, Миколи Кучерявого, рідше – у Вадима Василенка, Наталії Пенькової, Мар'яни Рубаняк).

Вертепність – розігрування у вірші сюжетних ліній за Біблією та, для прикладу, дохристиянських; така двоплановість символотворення й сюжетотворчості властива віршам Мар'яни Рубаняк, зокрема, дуже відчутна в поезії «У Сонцестой до Різдва»: «З Дажбогом поруч до вінця (по вінця повні їхні чаші!) спокійна Дівчина-Зима», спорадично – візіям Вадима Василенка й Наталії Беспалько, надивленим у Богдана Ігоря Антонича, у Євгена Маланюка, у Тараса Мельничука та в Віри Вовк. Політичний вертеп-травестію у своїй публіцистичній поезії «Хотіли випростати спину...» реалізував Юрій Сегеда: «Новий костюм – старий вертеп, / а був совдеп і є совдеп. / Хоч прапори здіймай до хмари, / під саму шию шаровари, / на лобі тризуб намалюй – / а був холуй і є холуй».

Вінницька міська організація Національної спілки письменників України – первинний осередок Вінницької обласної організації Національної спілки письменників України, створений за оновленим Статутом НСПУ; учасники – 15 письменників-спілчан з Вінниці, очільник – Андрій Стебелєв, натхненник – Михайло Каменюк. У перспективі – підтримка таких проєктів, як мистецький фестиваль «Підкова Пегаса», конкурс віршів «Малахітовий носоріг», «Вінницький дім поета», літературно-мистецький проєкт (салон-вітальня) «Інтермецо», відновлення антології «Вінницький альбом», активізації справи премії «Кришталева вишня».

Вінницька організація Національної спілки письменників України – організація, утворена 1 лютого 1971 р. в УРСР. До 80-х років була міжобласною письменницькою організацією Поділля (Вінницької та Хмельницької областей). Біля джерел: Дмитро Дереч, Микола Тарновський, Кирило Курашкевич, Іван Глинський, Микола Студецький, Євген Гуцало, Олег Черногуз, Петро Перебийніс, Анатолій Бортняк, Леонід Пастушенко, Анатолій Звірник. Очільники: Дмитро Дереч, Анатолій Бортняк, Михайло Каменюк, Володимир Рабенчук, Володимир Кузьменко, Василь Кобець, Петро Гордійчук.

ВО НСПУ підтримує традиції Степана Руданського, Марка Вовчка, Анатолія Свидницького, Михайла Коцюбинського, Миколи Трублаїні, Михайла Стельмаха, Василя Земляка, Євгена Гуцала, Василя Стуса, Галини Журби. У Вінниці за сприяння митців спілки відкрито пам'ятник Михайлові Коцюбинському, Тарасові Шевченку (у Хмільнику, у Тульчині, у Вінниці, у м. Бар), Василеві Стусу (у Вінниці), пам'ятний знак Валер'янові Тарноградському (с.Уланів), погруддя Зінаїді Тулуб (у Брацлаві).

Знакові мистецькі події, які ініціювала організація: Шевченківське свято «В сім'ї вольній, новій...» (1991), щорічне міжнародне літературно-мистецьке свято «Русалка Дністровая». Із початку ХХІ століття працює обласне літоб'єднання імені Василя Стуса (керівник Василь Кобець), Вінницька міська студія «Мережка» (керівник Тетяна Яковенко), кабінет молодого автора ВО НСПУ (керівник – Віталій Борецький), літературний салон-вітальня «Інтермецо». Ініційовані всеукраїнські літературні премії імені Михайла Коцюбинського та імені Степана Руданського, обласні літературні премії – імені Михайла Стельмаха, імені Євгена Гуцала, імені Анатолія Бортняка.

Із 2004 р. ініційовано видання літературно-мистецького журналу «Вінницький край» (чотири рази на рік). Вийшли також: антологія творів письменників Вінниччини «Квіт подільського слова» (2006, 2010), дитячий альманах «Наша хатка», серія «Бібліотека літератури Вінниччини» (із 2011р.). Започатковано проєкт «Електронна бібліотека Вінниччини». Із 2010 р. виходить друком

альманах-щорічник творів молодих авторів «Експрес «Молодість», де оприлюднено твори «Ліриків Т», учасників «Нового Шинку», «Інверсії серця», проекту «Поезія без купюр» та ін.

«Вінницький край» – літературно-мистецький журнал, заснований у грудні 2003 року, виходить із 2004 року (основна частина накладу поширюється в бібліотеки, підпорядковані управлінням культури та освіти); комунальний друкований засіб масової інформації, засновниками якого є Вінницька обласна рада та обласна державна адміністрація. У журналі позиціонуються твори письменників та журналістів, молоді Поділля й не лише, краєзнавчі та мистецькі дослідження; новини в соціальній, економічній, правовій, культурній, освітній, духовній та інших сферах. Тематичні рубрики журналу: поетична – «Високий штиль»; прозова – «Життя і проза»; мистецька – «Сьоме небо»; історико-краєзнавча – «Простір часу»; літературно-критична – «Post Scriptum»; гумористично-сатирична – «Перо жарт-птиці»; дитяча – «Окрайчик». Редакція журналу (Петро Гордійчук, Вадим Вітковський, Валентина Сторожук та ін.) разом із Вінницьким земляцтвом у Києві в 2006 році заснувала літературну премію імені Михайла Стельмаха за найкращі публікації в жанрі поезії, прози, публіцистики, у 2012 році започаткована бібліотечка журналу «Вінницький край», у якій друкуються твори авторів часопису.

Візійність – використання прийому видіння в сюжетній чи в медитативній поезії, що за своїм сюрреалістичним характером наближається в представників сучасних формацій «Лірики Т», «Новий Шинок», «Інверсія серця», «Михайло Михайлович», «Скарб» до візій Богдана Ігоря Антонича зі збірки «Ротації» або до містифікацій Михайла Булгакова. Спостерігаємо такі видіння, де лірична героїня – бранка часу, історичних архітектурних форм або ландшафтів, у поезії Наталки Пенькової («У Карпати»), Марини Озеранської («Палац Потоцького», «До неокласиків я хочу»), Мар'яни Рубаняк («Здавалося...»).

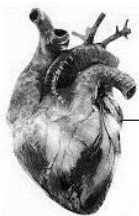
Відлунювання (екологія) – прийом, що залишився від барокової віршової форми (часто двовірша), де другий рядок складається зі слова (рими), яке повторює прикінцеве слово (або частину) попереднього рядка, привносячи нові смислові відтінки. У сучасній поезії відлунювання використовується в катренах, переходить у внутрішню риму. Популярний прийом у віршах Валентина Майданюка, Анастасії Ісько, Володимира Парфьонова. Часто на основі цього прийому розбудовуються символічні ланцюги у віршах Наталії Пенькової: «О, глухо зривається грушка / в зелений туман, у хвощі. / Уже не цвіте незабудка. Дощі.»

Відсторонення – різновид метонімії, художній прийом, протилежний за суттю **уособленню**. Уособлення оживлює неживе, персоніфікує фізичні явища, а відсторонення позиціонує психічні процеси як самостійні, об'єктивно існуючі природні явища. Так, наслідуючи Олександра Олеся й Богдана Ігоря Антонича, поети «Інверсії серця» надали ознак живої суті поетичному слову, іншим видам мистецтв, своїм найглибшим переживанням, утіленим у словесній оболонці. Яскравим прикладом є поезія Мар'яни Рубаняк «Моя музика»:

Моя музика знову глуха –
ніч застрелила радісний спокій.
І заплакали тихо трембіти,
заспівали про ніч, синьоокі.

Відчуження (пілігримство, пустельництво, тарзанство) – філософський термін для характеристики позиції ліричного героя щодо суспільства, держави, де він почувається зайвим, самотнім, ігнорованим. Подібні позиції найпомітніше відчуються в поезії Максима Рязанцева («В нього навіть не вірить Бог, / то, напевно, у них взаємно»), Анастасії Ісько («Мене засмажать, покладуть на гриль»).

«Вітрила» – літературно-мистецька студія, організована при кафедрі української літератури (завідувач – проф. Ірина Руснак) Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, що діє з 30-х років XX століття («Червоні вітрила» – початкова назва). Керівники студії: проф. Михайло Присяжнюк, проф. Анатолій Подолинний, доц. Тетяна Яковенко, доц. Віталій Борецький, доц. Віктор Крупка. Члени Національної спілки письменників України серед випускників «Вітрил»: Ліна Біленька (Ангеліна Григор'єва), Борис Хоменко, Леонід

Інверсія серця

Пастушенко, Віктор Тимчук, Григорій Усач, Ніна Гнатюк, Михайло Каменюк, Микола Бондар, Орест Корсовецький, Василь Юхимович, Андрій М'ястківський, Станіслав Реп'ях, Володимир Прилипка, Анатолій Подолинний, Тетяна Яковенко, Віктор Мельник, Станіслав Чернілевський, Валентина Сторожук, Наталка Струтинська, Лариса Колесник, Віталій Гандзюк, Віталій Борецький, Юрій Сегеда, Руслана Мельничук, Ірина Зелененька, Ольга Зайцева, Валентина Гальянова, Жанна Дмитренко. Публікації своїх перших творів студійці реалізують у газетах «Студентська територія», «Педагог», у літературно-мистецьких альманахах «Подільське перевесло», «Експрес-Молодість», у журналах «Вінничанка», «Дніпро» та ін.

Г

Гіперболізація – художній засіб, сутність якого – у значному перебільшенні характеристик, властивостей чи ознак предмета, явища дійсності або ж певної дії. Властива всьому масиву сучасної поезії: причетні до подільських спільнот і формацій («Вітрила», «Лірики Т», «Новий Шинок», «Інверсія серця», «Поезія без купюр», «Михайло Михайлович», «Скарб», «Зимова вишня») найширше її використовують, за модерністською традицією, для увиразнення передачі емоцій, почуттів і переживань, де найуправнішою є, мабуть, Анастасія Рудніцька: «Я молитимусь ревно, стоячи, / відчуваю – давно пропаща», «Цього літа буде так важко дихати – / ця нестача любові проваллю кратна». Завдяки гіперболізації відчуття апокаліпсису в молодих подолян стає перенасиченим, надсадним і транлюється як постапокаліпсичність: «Утома неосяжна / поб'є крилатих, вирве плечі...».

Гіперреальність – умови, за яких відтворена реальність у художньому творі набуває більшої сили, аніж життєвий оригінал. На думку багатьох сучасних поетів, що переконливо висловлено у віршах, реальність відсутня, є лише симуляція, ілюзія, візія, фантом. Подібні думки під знаками питань часто висловлюють учасники «Нового Шинку», «Інверсії серця», «Скарбу».

Градаційні спазми (або капіляри) – стилістична фігура, суть якої – у поступовому нагнітанні засобів художньої виразності задля підвищення чи пониження їхньої емоційно-сміслової значимості. У поезії подолян-двотисячників фіксуємо як клімакс, так і антиклімакс, при цьому найбагатшою на градацію є поезія Василя Пастушини, Віталія Рибка, Катерини Девдери. Прикладом насичення обома версіями грації є поезія Андрія Башкатова:

Кармінно-смольний, червоноокий,
наспід химерний, наверх солодкий.
Майстерно викусить долю скрушну,
неначе ябко, немовби грушу.

Як Бог далекий, як чорт безликий,
страшний, ласкавий, первісно дикий,
вогонь кохання плекати мушу.
Кляну, як зайду, люблю, як душу.

Д

Думна настроєність – настроєва палітра в поезії, близька до думи як до пісенно-розповідного (ліро-епічного) твору героїчного змісту, що вимагає рефлексійного й поступального заглиблення в роздуми. Думно-баладна та думно-поємна тяглість властива віршам Анатолія Подолинного («Мова»), Василя Кобця («На горі Звенигорі»), Тетяни Яковенко («По той бік вогню»), Михайла Каменюка («Сім пагонів»), Ірини Зелененької («Апостоли»), Катерини Девдери («Жінки з голосами спалених прерій»).

Думка – жанр невеликої медитативно-елегічної або ж власне сумовитої поезії чи з мотивами журби, що був поширений у творчості українських романтиків в 20-40-х роках XIX століття, і з новим медитативно-сугестивним потенціалом проявився в сучасній поезії, зокрема, у відверто переживальних віршах Максима Караулана, Анастасії Ісько, Ігоря Янішевського, Андрія Башкатова, яким, без сумніву, відомі й близькі «Думки» Тараса Шевченка. Проте сучасним мініатюрам не властива панорамність бачення, вони є заглибленням у певну метафізичну проблему, як-от у «Думці» Андрія Башкатова:

Бог є...

Виводить правду наскрізно, скісно,

Живе у маленькій кімнатці,
де тільки столик і ліжко.
Він пише вірші, йому там не тісно.

нікому таку не потрібну.
Бог є!

Е

Екзистенційність – внутрішня заглибленість, сконцентрованість на ліричному «я», за допомогою якої сучасний автор акцентує увагу на причинах трагічної невлаштованості або приреченості людського життя. Прикладом екзистенційного заглиблення для багатьох сучасних поетів є Стусове «самособоюнаповнення». Цю складну філософську манеру намагаються фетишизувати молоді поети-двотисячники, звертаючись до власної душі, вслухаючись у характер емоцій, вивчаючи себе, як-от, для прикладу, Наталія Беспалько:

Не плач, душе, – для того часу досить,
не раз покриє паморозь-печаль
чи білий іній... Розум щастя просить,
а серце вже не дивиться у даль...
Зламала крила, падаю додолу
і розумію – не моя вина...

Скажіть, думки, чому ж у мене знову
всі мрії перкалеві, з полотна?
Якби не біль, заснула б і з ваганням,
спочила б, упокорилась душа.
Ніч, я і сльози – разом до світання.
Бреде до мене зраджена весна...

Еклектичність – стихійне чи експериментальне поєднання в одній поетичній думці чи в поезії різномірних, органічно несумісних елементів різних (часто протилежних) філософських концепцій. Багатою на еклектичність є поезія Валентини Гальянкової, також Василя Пастушини, Ольги Стужної, Віталія Рибка, Андрія Гуменчука з формації «Новий Шинок». Представники «Інверсії серця», зокрема Сергій Гула, Андрій Башкатов, Микола Кучерявий, Анастасія Ісько, Володимир Парфьонов та Максим Кравчук, перейняли цю властивість у Юрка Іздрика. Микола Кучерявий, до прикладу, в однострофній поезії поєднав елементи науки і релігії:

Любов навимірюю приладом кардіограми,
хворію, порочний у суті, гнилий. Ліпший зовні.
Та є один гандж – не ходжу на балет і на драму.
Бо ж бачу і так у проспектах журбу Тіла й Крові.

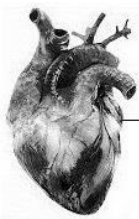
Елегійність – медитативна меланхолійність, що не захоплює всю сучасну поезію своєю сумовитою настроєвістю, а поширюється на певну частину якогось твору. Двотисячникам, чия творчість – екзистенційно-спазматична, імпонує власне характер елегії, але не її канонічна форма. Сучасним молодим поетесам, Світлані Іллініч, Руслані Мельничук, Юлії Вознюк, Мар'яні Рубаняк, Наталії Пеньковій, Віті Костенюк, Марині Озеранській, Анастасії Рудніцькій близькі тужливі елегійні ноти Богдана Ігоря Антонича, оскільки сповнені природного ліризму, написані в міфологічному ключі; чоловічий музі Сергія Гули, Юрка Юрчака, Вадима Василенка ближчі елегій-думки Тараса Шевченка (короткі, романтичні й риторично збагачені).

Епітет метафоричний – епітет, в основі якого не пряма (автологічна) ознака, а та, що виникла на основі перенесення з одного явища на інше. У сучасній поезії метафоричні епітети кількісно значно переважають постійні чи автологічні, це пов'язано з тим, що вони ширше транслиують образно-символічну канву вірша (че не найбільше їх в інтелектуальній капілярній поезії Катерини Калитко, Віталія Борецького, Ірини Зелененької, Валентини Гальянкової, Сергія Шкабари, Анастасії Ісько). Часто метафоризує за допомогою таких епітетів Наталія Беспалько:

Перестиглим видовищем у полотні
постає перед нами *сунічне* світання,

саме те, що врізається в погляд мені –
ніжно-стомлений рай, *фіолетовий* ранок.

Епічність (монументальність) – ущільнена, оповідна манера художнього відображення дійсності, властива романним творам, реалістичній прозі другої половини ХХ століття, що проявилась у верлібровій поезії ХХІ століття й особливо пов'язана з потребою відтворити в ліричній формі драматичну історію життя, героїку, втілити об'ємну медитацію навколо певної дискусійної проблеми чи події. Проявляється у творчості Катерини Калитко, Катерини Девдери.

Інверсія серця

Епітет постійний (фольклорний) – епітет, що має фольклорне походження, тобто широко вживаний в українських народних піснях (у казках, у пареміях). Сучасні молоді автори не залежать від таких епітетів, але, задля наближення ритмоладу до народнопісенного, використовують окремі: небо – синє, осінь – золота, козак – молодий, кінь – чалий, зброя – сталева, кохана – вірна, єдина. Знаходимо їх у віршах Руслани Мельничук, Ольги Зайцевої, Миколи Антошак, Юрія Юрчака, Тетяни Коноваленко, Сергія Гули, Максима Караулана.

Етюдність – властивість ліричного вірша, що має імпресіоністичні ознаки, це поєднаність імпресії зі синкретизмом, з пейзажними елементами; знаходимо її в рукописі Наталії Пенькової:

Мої думки
все на сторожі темноти.

А ти?
Бажаю бути

мишею – землею – пташкою,
блукати золотою казкою...

Аж до зими...

Є

Євангельські сюжети – сюжети, які походять із Нового Завіту і розповідають про життя Ісуса Христа, Діви Марії, апостолів і перших християн. На цих сюжетах розбудувалася художня література середньовіччя й надалі вони відігравали домінуючу роль в гуманізації світового культурного простору. У поезію євангельські сюжети проникли так, як і в прозу, закріпившись у певних жанрах, наприклад, у поемі («Марія» Тараса Шевченка). Подоляни-двотисячники зрідка ризикують розвивати свої думки до жанру поеми, версифікуючи на рівні євангельських образів і мотивів, що помітно в віршах Катерини Девдери, Сергія Гули, Андрія Башкатова, Оксани Некитюк, Марини Озеранської, Анастасії Рудніцької, Наталії Пенькової (молодь часто переосмислює долю Юди). Цікавою є римована присвята «Магдалині» Наталії Беспалько, де згадані і Христос, і цар Ірод, і його донька-танцівниця:

Сплетуться час і мова хвиль – на диво,
Безчестям – Іродові та його доньці.
А ти, невинна й винна, на колінах
утреш Христові косами рубці...

Закровоточать спогадами рани,
сухим вином офіри та причасть.
Не відала у зраді, але знала,
що віри по любові не продасть.

Ж

Жонглювання – прийом словесного штукарства й потішання за допомогою маніпулювання образами (заміни) та їхніми характеристиками. Це одна з форм прикольності в художній літературі межі модернізму й постмодернізму. До жонглювання вдалися саме наймолодші поети-двотисячники, зокрема Наталія Пенькова, Марина Озеранська, яких захопив ігровий елемент цього явища. Найчастіше, для прикладу, жонглює Володимир Парфьонов: «...бо я чаклун, я Морфей, / на очі висиплю отруту. / Я виб'ю вікна, я де Сад, / маркіз і троль. / Жіронди, зради. / Якщо не зможу снігом стати, / то випаду, як білий град». У подолян жонглювання набуває значення прикраси або спроби всеїдентифікації та самоїдентифікації.

З

Загадковість (міфічність) – враженнева особливість сучасної поезії, що виникає внаслідок риторичних запитань, дотепних метафоричних смислових завдань, що висловлені, як правило, наприкінці твору. Помічаємо риторичну загадковість, поєднану з міфемами, у віршах Наталії Пенькової («Ти чуєш? Її не кохай! / Вона ж бо така / Ти не знав? Lorelei»), Марини Озеранської («Глінтвейн і листя – у кольорі щастя / хочеш – покличу?»), Анастасії Рудніцької («Ну і як тебе збутися? Як тебе здихатись? / Як без тебе щасливою стати?»), Катерини Ільїної («мої фантазії уявні живуть у травні? / а хочете щось про театр абсурду?»).

«Зимова вишня» – літературно-мистецька група, що виникла в місті Тульчин (Вінниччина), головний натхненник і організатор – поетеса і художниця Алла Гавришко. Презентація діяльності

відбулася 18 березня 2015 року, куратори проекту – Тетяна Яковенко, Олена Вітенко, Андрій Стебелев та Леонід Борозенцев. Учасники групи: Наталія Циганова, Світлана Кринична, Андрій Скакодуб, Тетяна Ясенчук, Анна Соловей, Ірина Червонюк та ін. Студія-побратим у м.Тульчин – «Оберіг» (керівник – Юрій Хмельовський).

«З-над Бугу й Дністра» – серія літературно-мистецьких видань, монолітних, концепційних збірників із добірками віршів і прози, літературно-критичних розвідок і перекладів молодих подолян, авторитетних учених. Фундатор видання – Вадим Василенко, технічна редакція Катерини Девдери й Вадима Василенка. Із передмовами й післясловом виступили Тетяна Яковенко, Ірина Зелененька, із науковими розвідками – Оксана Шалак, Віктор Косаківський, Тетяна Яковенко, Ірина Федорчук, Анна Пилявець. У чотирьох випусках «З-над Бугу й Дністра» побачили світ твори багатьох учасників «Вітрил», «Інверсії серця» та інших мистецьких спільнот, зокрема Світлани Іллініч, Валентина Майданюка, Валентини Гальянкової, Сергія Гули, Наталії Пенькової, Максима Караулана, Наталії Беспалько, Максима Рязанцева, Віти Костенюк, Мар'яни Рубаняк, Юрія Юрчака, Катерини Ільїної, Андрія Башкатова, Вероніки Малюти, Ганни Дяченко, Аліни Присяжнюк, Марини Кордонець, проза Антоніни Сторожук, Таїсії Галузінської, Валерії Потапової, Олександра Томанчука, Романа Григор'єва та ін.

I

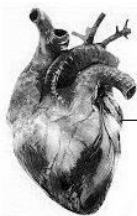
Ідейна амплітудність – емоційно-інтелектуальна, пафосна спрямованість художнього твору, провідні думки автора. Саме в ліричних циклах, до яких є схильність у багатьох сучасних авторів, зокрема, у Марини Озеранської, в Сергія Гули, в Андрія Башкатова, у Дарки Саніцької, провідних думок кілька (у кожній строфі твору чи циклу може бути інша ідея – урешті спостерігаємо об'єднання думок-ідей навколо загальнолюдського, гуманістичного змісту).

Ідилія – невеликий віршовий твір, у якому опоетизовано сільське життя (різновид буколіки). Сучасні поети (зокрема, Михайло Каменюк, Тетяна Яковенко, Петро Зарицький, Валентина Сторожук, Василь Кобець, Жанна Дмитренко, Олена Вітенко, Наталія Беспалько, Валентин Майданюк) часто переосмислюють ноти Шевченкової ідилії з циклу «В казематі» – «Садок вишневий коло хати» з метою звернення уваги громади на проблему зникнення українських сіл.

Імпресіоністичність – властивість модерністської поезії, здебільшого неримованої, що дає можливість широко, без строфічних обмежень, транслювати безпосередні емоції, враження, спостереження, переживання. Сучасні поети намагаються не тільки поділитися почуттями, а й прагнуть узалежнити читача від них, чим віддаляються від власне імпресіонізму на елементарному рівні, продукуючи постімпресіоністичну якість, як-от Катерина Калитко, Катерина Девдера, Вадим Василенко, Катерина Ільїна, Марина Кордонець.

Інверсія – стилістична фігура, часто використовувана в художньому мовленні у XX столітті; непрямий порядок слів у реченні створює ефект незвичного розташування слів, що дає можливість підкреслити найбільш значуще слово чи групу слів (образ, символ, метафору). За допомогою інверсії легко спотворити рядок, якщо він насичений тропами. Тому поети-двотисячники часто використовують **хізм**, різновид інверсії, що полягає у переставленні головних членів речення.

«Інверсія серця» – назва літературно-мистецької формації, що з 2010 року об'єднує подолян, вихідців із міст і зі сіл Вінниччини та Хмельниччини, котрі просперують на Поділлі, у Києві, в Одесі, продовжують здобуття ступеневої освіти за кордоном. Головні прагнення сердечних – розвиток, побратимство, мистецькі та громадські ініціативи, творення нового. Інверсія – якісне перетворення, іноді шляхом зворотності, з переміщенням елементів чи з жонглюванням, на котре потрібна сміливість. Очікуваний результат – не лише нова форма, а й новий зміст, що в сукупності перспективно наблизитимуть творчу палітру угруповання до класичного формату. Сердечність – внутрішня ознака дискурсу, що бере свій початок у переосмисленні філософії серця, кордоцентризму, аристократизму духу. Разом зі своїм ідеологом формація започаткувала ряд науково-практичних всеукраїнських і міжнародних конференцій зі

Інверсія серця

проблем літератури («Художня творчість у контексті проблем її вивчення»), «Барські читання» – літературно-мистецькі читання на Східному Поділлі, а також підтримала основним складом серію видань «З-над Бугу й Дністра», її імпреза оприлюднена в журналі «Вінницький край», в альманасі «Е-Молодість», у газетах краю. До формації входять не лише поети, прозаїки, драматурги, а й критики, художники, барди, фотохудожники.

Іронічність – властивість художнього мовлення, що досягається завдяки використанню іронії – тропа, що виражає глузливе й критичне ставлення автора твору до зображуваного. У контексті поезії двотисячників, мабуть, варто вести мову вже й про **надіронічність** чи **постіронічність**, тобто про перенасиченість іронією задля того, щоб не вдаватися до відкритої словесної критики. Постіронічною є поезія представників формації «Новий Шинок», зосібна Сергія Лефтера, Віталія Рибка, почасти – Василя Пастушини, Андрія Гуменчука, Володимира Ліщука, Ігоря Ходжаніязова, Ольги Стужної. Іронічність подибуємо й у віршах представників «Інверсії серця» – Максима Караулана, Катерини Ільїної, Андрія Башкатова.

К

Казка – один із основних жанрів усної народної творчості, що швидко перейшов у поезію, не втрачаючи своєї епічності, розповідної манери; у поезії-казці чи в поезії-притчі за допомогою традиційних фольклорних прийомів фантазування й гіперболізації можна завуалювати факти зловживання владою, політичне протистояння, кримінал. Популярною став жанр **пастишу**: відомі українські народні чи авторські казки (часто це казки Шарля Перро, Андерсена Г.С., братів Грімм) за допомогою прийомів пародування, іронізації транслюють сучасні події. Абсурдистські **казки-небелиці** нагадують окремі мініатюри зі стрімким сюжетом Катерини Ільїної:

жмелі-джмелики
джмелики-веселики
помирають під акордеон
їх поглинає
сірий пил дрібниць
що все мені торочиш

він ранив і руйнує храми
твоїх численних веж-облич
ой у тобі достатньо спиць
щоби з душі зробити сито
або дорогу в літо
цить!

Каламбур – стилістичний прийом, що має фольклорне походження, в основі якого гра слів; будівельний матеріал для каламбурів – омоніми, пароніми, нагромаджені ситуативні синоніми, інші форми полісемантичності. До ХХІ століття каламбур найчастіше вживався в комічному та в сатиричному контекстах, дев'яностники перенесли його в постмодерністські візії. Нині ж він успішно домінує в іронічних творах (часто каламбур допомагає збудувати риму з оказіональним, абсурдним значенням рядка). Прикладом застосування каламбурів у поезії подільських двотисячників є візія-присвята Ігоря Янішевського Оксані Барбак, написана на основі вражень від прочитання її «Риби-яблука».

Календарно-обрядова поезія – цикл фольклорно-пісенних творів, що супроводжувалися обрядодійствами, котрі змістом і виконанням були пов'язані з народним обрядовим календарем, зі змінами пір року, зі специфікою ремесел і промислів українців. Сучасна модерна поезія, як і класична, активно використовує такі жанри календарно-обрядової поезії: колядки, щедрівки, веснянки (гаївки), русальні (троїцькі, петрівчані, царинні), купальські та обжинкові пісні. Їхня жанрова структура не завжди має канонічну основу: у творах сучасників поєднуються дохристиянські й євангельські мотиви. Промовистими прикладами є вірші молодих подолян: Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Катерини Девдери, Тетяни Коноваленко, Ольги Зайцевої, Мар'яни Рубаняк, Оксани Некитюк, Анни Пилявець, Юлії Вознюк та ін.

Карикатурність – елементарне, штрихове, тобто часткове перенесення карикатури в поезію, аби не використовувати сатиру чи пародію; пов'язане з переносно-смішним значенням окремих образів чи реплік, але не всього твору. Сучасних авторів надихають пародійно-карикатурні

вирішення роману «Дон-Кіхот» Мігеля де Сервантеса, «Енеїди» Івана Котляревського, Андруховичевої «Московіади». Знаходимо карикатурність у віршах про Оленку в Василя Пастушини та в Віталія Рибка з «Нового Шинку». Мініатюрна карикатурність на любовні історії присутня у рукописі Валентина Майданюка з «Інверсії серця»:

Як замало свіч! – так банально

поряд, коло, між...

Просто треба

трохи більше тиші.

Вірші пишеш?

Розірвалася луною ніч –

кіч, треш, спіч і Гринвіч.

Ти була зі мною? А чи миші?

Капілярне мистецтво (пльонтання) – пльонтанням назвав своє малювання в тонких плетивах-капілярах Іван Марчук. Із живопису ця манера перейшла в красне письменство. Лірична поезія з найтонших переплетень філософських смислів, **мереживна поезія** (термін «капілярна» поширився із висловлювання Ігоря Павлюка про інтелектуально-чуттєві вірші Ірини Зелененької), властива імпрезі Світлани Іллініч, Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Катерини Девдери.

Катарсизування – перманентне очищення від навіяного світом негативу. Катарсис – термін, який увів у «Поетиці» Арістотель для понятійного окреслення процесу очищення емоцій мистецтвом. Лірична героїня віршів Катерини Ільїної, резидентки «Інверсії серця», катарсизує завдяки очищенню мистецтва й внутрішнього світу від зайвих емоцій: «грає мелодія – і медоносить душа / наповнює сенсом соти».

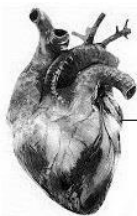
Катахреза (оксиморон) виникає як несумісність між поняттям та епітетами, між присудками. Це різновид гіперболічної метафори, що ґрунтується на зловживанні словами-поняттями з взаємовиключним змістом, логічно не узгоджуваних між собою, що позначають непокєднувані реалії: «а зорі вночі *смаковито голосять* про вічність», «*З листів* до неї вирізьблю *труну*» (Микола Кучерявий). Подільські поети задля розкриття трагічної суті апокаліпсичного світу все активніше творять рядки на основі несумісних поєднань (катахрези й оксиморона).

Катрен – строфа, що складається з чотирьох рядків, чотиривірш. Це найпопулярніша зі строф у поезії двотисячників, де переважає перехресне римування, але є поширеним і суміжне, і кільцеве, чергуються **клаузули (окситонні, парокситонні, дактилічні)**. «Інверсія серця» активно працює в напрямку розвитку лаконічної однострофної катренної поезії, начитуючись подібних зразків у Ліни Костенко, у Тараса Мельничука. Із «Нового Шинку» в царині катрена незмінно версифікують Василь Пастушина, Андрій Гуменчук, ця ж строфа превалює в «Ліриків Т», у «Зимової вишні», у поетів старшої філологічної школи.

Квітка Подільська, Квітка подільського слова – поетизм, який виник у розмовах учених і письменників Поділля (Тетяни Яковенко, Валентини Сторожук, Ірини Зелененької, Дмитра Штофеля, Антоніни Сторожук, Ганни Дяченко) про Марину Озеранську. Уперше публічно використав таке означення Вадим Василенко у некролозі «А птаха відлітає вдаль, у вирій...» для «Вінницької газети».

Кільце – фігура в композиції віршованого твору, що виявляється в повторенні звуків, слів, строф. Від Павла Тичини майстерність використовувати звукове, лексичне й строфічне кільця відчутно перейняв Валентин Майданюк. Строфічне кільце та епістрофу часто використовує у своїх творах на воєнну тематику Дарка Саніцька. У поезії «Сурмить червоний ангел» початкові рядки повторюваної наприкінці твору строфи не зазнають жодних змін: «Сурмить червоний ангел матерям, / що їхні діти не вернуть додому. / Тіла лежать у степовій землі, / а душам чорт налити хоче рому»; інші ж – змінені, вони стосуються ворогів, а не полеглих героїв: «Хай у вогні сидять межі чортами, / а не лежать у степовій землі! / Не п'ють хай ні роси, ні кварта рому! / Сурмить червоний ангел матерям, / що козаченьки не вернуть додому».

Кларистичність – наближеність до кларизму; світлість, ясність, що лежать в основі розуміння модерністської течії, виниклої в межах символізму, що була, власне, перед акмеїзмом. Основні риси кларизму – тяжіння до земної суті дійсності, роздуми навколо радості реальних людських переживань, чуттєвості кохання. Кларистичність присутня в багатьох віршах Володимира Парфьонова, який певний період орієнтувався на творчість російських символістів і

Інверсія серця

акмеїстів, а також на творчість близького до їхнього світовідчуття українського співця кохання Володимира Сосюри, й сам оспівав земне кохання як найбільше життєве натхнення й світло.

Кларнетичність – наближеність до кларнетизму, синтетичного стилю молодого Павла Тичини, що забезпечив поєднання різних видів мистецтв у слові; кларнетичність спостерігаємо в окремих віршах Наталії Пенькової, Володимира Парфьонова, Катерини Девдери, Вадима Василенка, Анастасії Ісько, Наталії Беспалько, Катерини Ільїної, Мар'яни Рубаняк. Особливо відчувається кларнетизм в поезії Валентина Майданюка:

Шумлять, шаленіють вітри –
на три поля.

О, доле, часу дай!

Зігрій же, кохана, мене!

Гряде... Горе...

Зорі до долу впадуть.

Забудь. Але збережи ножі

з моїх вулканічних грудей –

у день, у путь.

Облиш, я – ртуть...

Класифікація сучасної літератури – одне з найбільш дискусійних питань у сучасній науці про художню літературу, оскільки нині в українському материковому літературознавстві існують три основні класифікаційні підходи (принципи) до систематизування й структурування сучасної літератури – генераційний, географічний та ідейно-естетичний (або стильовий). І хоч останній у ряді нині видається домінантним, проте «Новий Шинок», «Інверсія серця», «Лірики Трансцендента», для прикладу, все ж таки функціонують, найбільшою мірою, завдяки щільності генераційного переживання.

Колаж – прийом зображення, що перейшов у художню літературу з кубізму, закріпившись у дадаїзмі в вигляді словесних наліпок на сюжетному чи на сугестивному каркасі. Популяризувався в поезії авангардистів Гійома Аполлінера та Блеза Сандра, у віршах на зламі модернізму й постмодернізму Івана Драча. У віршах дев'яностників і двотисячників колаж зазнав видозміни, перетворившись в **асамбляж** – комбінацію речей (на палітурках збірок) та назв речей, технік їх створення у віршах. Асамбляж, підгледжений у неоавангардистів Володимира Цибулька, Олександра Ірванця, Олега Лишеги, знаходимо в імпрезі Катерини Девдери (особливо – в оформленні палітурки другої збірки «Літери і стихії»), у віршах Катерини Ільїної (колаж емоцій і асамбляж модних штучок), Марини Озеранської (колажування термінів із філології).

Колискова – це жанр народної родинної лірики, що походить від усної наспівної паремії, яку наші предки називали так – «кликати кота». Зміст і форма традиційної української фольклорної або авторської класичної колискової зумовлені потребою приспати дитину в колисці (заколисати). Авторські колискові, надішені модерними шуканнями, стали експериментальними, що зумовило появу таких жанрових форм, як колискова для дорослих, колискова для воїнів. Вони не втратили свій базовий компонент – звуковий (ритмо-мелодійний, наслідувальний або з розспівуванням асонансів). У поезії Катерини Девдери, Оксани Некитюк, Анастасії Рудніцької, знаходимо вірші-колискові для мами, для воїнів, котрі захищають Україну на сході.

Колядка – жанр величальних календарно-обрядових пісень, що поширилися в дохристиянський період на вшанування зими, були пов'язані зі зимовим циклом свят і обрядів, із утвердженням християнства почали славити Різдво Христове. Поезії-колядки, як і поезії-веснянки, нині вельми поширені. Еталонною для двотисячників стала різдвяна й великодня поезія Богдана Ігоря Антонича, відображення настроїв і мотивів якої знаходимо в поезії Вадима Василенка. Цікавою є «Коляда на Йордані» Мар'яни Рубаняк:

На Йордані чистим ранком

там, де спить вода,

біло-золотим серпанком

бродить Коляда.

У Йордань заходить ніжно,

хай благословить

Хорс могутній! Небо ніжне

сніжним саявом спить.

Дух святий, в святій любові

слава золота,

охрестився на цім слові

красний Коляда.

Компіляційний характер – особливість творів, що не відзначаються самостійністю, а базуються на сюжетах творів класичної або ж модерної літератури, активно наслідуючи їх. Прикладом є образок Анастасії Дан (Занузданової) – «Хлопчик у смішному светрику», де зміст прозора нагадує текст пісні Ірени Карпи «Хлопчик». Контемпляційний характер, завузлований на сюжетах сучасних рок-пісень, мають окремі вірші Володимира Парфьонова.

Композиція – побудова твору, взаємозв'язок образів і подій або ж емоцій. Найпоширенішими видами композиції сучасних сюжетних поетичних творів є: традиційна лінійна (переважає в реалістичному вірші-образку, де події зображуються чи описуються в хронологічній послідовності (властива віршам Тетяни Яковенко, Валентини Гальянкової, Юрія Сегеди, Ірини Зелененької, Катерини Девдери); ретроспективна (відображуються події чи відчуття з минулого, прикметно для віршів Михайла Каменюка, Василя Кобця, Петра Зарицького, Сергія Гули, Максима Караулана, Володимира Парфьонова); популяризується монтаж – одночасне зображення подій (знаходимо монтажність у переважній більшості римованих творів подолян-двотисячників), у власне постмодерністських творах стає використовуваним і вітраж – медитативне нагромадження пригадуваних подій чи ідей (у віршах представників формації «Новий Шинок»). Композицію найбільш продуктивної нині сугестивної лірики складають асоціативні зіставлення, рухи-спазми емоцій, ланцюжки вражень, почуттів і переживань (типовим прикладом тут є поезія Віталія Борецького, Тетяни Коноваленко, Сергія Шкабари, Вадима Василенка, Анастасії Ісько, Оксани Некитюк, Максима Кравчука).

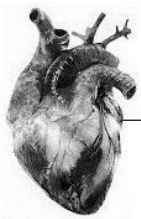
Конотативне значення – смислові нарощення, що реалізуються за допомогою словотву (додавання різноманітних емоційно-оцінних суфіксів, префіксів, скорочених і складних форм тощо), за умов вживання лексем у незвичному значенні, використання одних морфологічних та синтаксичних форм замість інших), а також при фонетичних явищах (евфонія, ономотопея). І хоча сучасний арсенал конотацій надзвичайно широкий, двотисячники найчастіше оперують традиційними (словотвірними, звуковими), зрідка втручаючись у стале образно-символічне значення та в семантику.

Консонанс – явище схожого звучання, що формує неточну, неповну риму, заосновану на збігові приголосних звуків, а наголошені голосні дисонують. Явище консонансу стало вельми популярним у двотисячників-постмодерністів («Новий Шинок», «Скарб»), у зв'язку з використанням іншомовних слів-термінів, навіть явищем константи, з потребою увиразнення й урізноманітнення поетичної техніки й римування. Представники «Інверсії серця» спорадично звертаються до такого технічного прийому.

Константа смислова – це певна філософська стала (ідея, аксіома, мотив, думка, рефлексія), що поєднує представників певного покоління чи угруповання. Сталою смисловою формою у віршах резидентів «Інверсії серця» є сердечність, а ідеєю – спротив інтервенції та насиллю, європейський гуманізм, про що написали у своїх поезіях-присвятах сучасникам Марина Озеранська («Побратимам і посестрам із «Інверсії серця») та Андрій Башкатов («Побратимові»).

Контамінація – прийом використання в художньому творі відомих афористичних рядків чи функціональних частин інших творів (окремих строф, куплетів пісень), що сприймаються як змістові складники і, разом із тим, відчутно сигналізують про потребу опертя автора на думку митця-авторитета. Знаходимо контамінацію у віршах Ніни Гнатюк, Василя Кобця, Михайла Каменюка, Валентини Сторожук, Жанни Дмитренко, Віктора Дячка; це рядки з віршів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Василя Стуса, Михайла Коцюбинського, Михайла Стельмаха, Тараса Мельничука. Резиденти «Інверсії серця», зокрема Валентин Майданюк, Анастасія Ісько, Максим Караулан, Наталія Пенькова здебільшого апелюють до густих екзистенційно-спазматичних версифікацій Василя Стуса. Яскравим прикладом є медитація Анастасії Ісько «Затишшя – це маленька смерть твоя»:

*На Колімі запахло чебрецем...
Взяли ворони спокій, день погожий.
Поет печально, кам'яним лицем*

Інверсія серця

пророкувати й на століття може.

Контекстуальність – ситуативна узалежненість слова від поетичного рядка, строфи, цілого тексту. Сучасна поезія є глибоко контекстуальною (непрозорою, метафоричною). Подоляни-двотисячники навантажують слова так, аби вони були детерміновані вузьким (фразовим, строфічним), а не широким (цикловим, текстуальним) контекстом. Це зумовлено й тим, що написання й опублікування творів у збірниках стиснене в певних хронологічних межах, публікації мають невеликий обсяг. У контексті збірок та їхніх назв сприймаємо творчість Марини Озеранської, Катерини Девдери, Вадима Василенка, що було пов'язано з відповідною метою автора – від образної форми (рядка, репліки) повнокровно й глобально поетичний сенс транслювався через сприйняття усіх віршів видання та концентрувався в назві (в ілюстрації).

Контемпляційна поезія – поезія найвищого вираження інтелектуального та духовного життя людини поряд із відстороненням заради споглядання, тобто поезія контемпляції – це поезія інтелектуального вивищення. Термін застосувала Елеонора Соловей на позначення особливостей поезії Володимира Свідзінського. Елементи контемпляції знаходимо в поезії представників подільської філологічної школи – Тетяни Яковенко, Валентини Сторожук, Віктора Дячка, Світлани Іллініч, Віталія Борецького, Ірини Зелененької, Дмитра Штофеля, Катерини Девдери, Юлії Броварної, Леоніда Борозенцева, Тетяни Коноваленко, Ірини Чеканівської-Павлюк, Сергія Шкабари. Контемпляційною є поезія Вадима Василенка:

Уранці за вікном пошерхлі віти
тремтять як мерзлі доста голоси.

За ними ти. Аби не скаменіти,
до сонця пнешся. З темної коси
птахам досвітнім прагнеться злетіти

У синю вись. І раптом квола тиша
загорне снігом самоту й довкіл.

Проляже зморшка на чолі, бо глибше
мовчання стане... Аж забракне сил
подати голос на пустім узвишші.

Контрастність – художній прийом зображення, заснований на протилежності рис характеру героїв (персонажів), властивостей явищ. Утворення **антитетичних пар** – фольклорний прийом, який у художньому мисленні поетів-модерністів (зокрема, символістів, імпресіоністів, експресіоністів) набув концептуальності, стилетвірного значення (для поезії Олександра Олеся, Павла Тичини, Дмитра Павличка, Ліни Костенко). Окремі бінарні опозиції в поезії двотисячників набули апокаліпсичності, найвищої амплітуди завдяки частотності використання, здебільшого, внаслідок переживання подій війни: вічне – миттєве, мир – війна, величне – потворне, світло – темрява, любов – ненависть, праведник – грішник, правда – брехня, життя – смерть, вірність – зрада, герой – негідник.

Конфліктність – властивість поетичної думки створювати зіткнення поглядів у роздумі, напруження, загострення суперечностей, що призводить до ускладнень у висловлюванні, до внутрішньої (медитативно-сугестивної) або зовнішньої (подієвої, якщо поезія сюжетна) боротьби (колізійності). Конфліктність у поетичних творах подолян-двотисячників виникає в риторичному філософському багатоголоссі (запитальному та спонукальному), як форма вираження ліричного «я» автора. Отже, сучасний автор відтворює конфлікт через ліричного героя у формі сповідального монологу, в діалозі – у запитаннях і в відповідях, а також в описі, медитативно або ж сугестивно. Конфліктність властива віршам Наталії Беспалько, Андрія Башкатова, Валентина Майданюка, Володимира Парфьонова, Оксани Некитюк, Анастасії Ісько.

Концепт – поняття, яке обґрунтував у статті «Концепт і слово» російський філософ, літературознавець Сергій Аскольдов-Алексєєв, що функціонує на позначення розумового образу, загальної думки, сталого поняття чи формулювання, ключового для розуміння твору. У сучасній молодій подільській поезії є стійкі концепти, що ґрунтуються на світовій (античній, ренесансній) культурній або ж на християнській традиції (прикладом симбіотичного концептуального наповнення, навіть перенасичення, є поезія Вадима Василенка), є й такі, що руйнуються завдяки експериментам у межах метафори (імпреза Сергія Лефтера).

Концепція художньої творчості – система поглядів, завдяки якій читач уникне різнотлумачень і суперечностей навколо імпрези автора. Концепція художньої творчості формації

«Інверсія серця» складається з кількох позицій – це сповідування ідеалів моралі, гуманістичне спрямування, орієнтація на європейські цінності, ущільнена й злагоджена активна науково-мистецька діяльність.

Кордоцентричність – філософське емпірно-чуттєве розуміння дійсності, властиве українській поезії ХХ – початку ХХІ століть, що паралельне логоцентризму та богоцентризму. Молоді поети-двотисячники, зокрема представники «Інверсії серця», не заперечують традиційної тотожності людської та духовної реальностей, але акцентують увагу на винятковій ролі людського серця у світовому контексті розбудови духовності.

Космізм – відфольклорне художнє відображення в літературі тем, мотивів, образів, пов'язаних із уявленнями людини про космос. Міфи про створення Землі, Неба, про появу Дерева життя, про Сокола-Рода, про появу людини, про перших людей (апокрифи) активно відбилися в поезії, особливо у віршах Павла Тичини, Богдана Ігоря Антонича, Івана Драча, Миколи Вінграновського, Ліни Костенко. Серед подільських двотисячників **інтелектуальний космізм, планетарність** продукували в художній практиці Сергій Татчин, Віталій Борецький, Катерина Калитко, Ірина Зелененька, Валентина Гальянова, Оксана Барбак, Віктор Дячок, за ними **елементи інтелектуального космізму** втілили у своїх версифікаціях Дмитро Штофель, Сергій Гула, Вадим Василенко, Олександр Горчинський, Олександр Мамай, Сергій Шкабара, Юрко Юрчак.

Куртуазність – насиченість поезії лицарським культом, культом служіння прекрасній жінці, мотивами пригод із фантастичними елементами (із міфемами). Куртуазні елементи знаходимо в поезії Андрія Гуменчука, Сергія Гули, Олександра Мамає, Максима Караулана, Максима Рязанцева, Миколи Кучерявого, Юрія Юрчака, Максима Кравчука, Володимира Парфьонова.

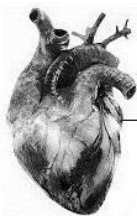
Л

Лапідарність (лаконізм) – стислість, чіткість у висловлюванні, що передбачає мінімальне використання тропів; ця особливість має фольклорне походження – властива пареміям, анекдотам і коломийкам. Є прикметною властивістю прози Василя Стефаника, Василя Барки, поезії Євгена Плужника, Миколи Зерова. Лапідарність присутня в імпресі подолян: Петра Зарицького, Анатолія Подолинного, Юрія Сегеди; її підхопили молоді двотисячники: Сергій Лефтер, Ігор Ходжаніязов, Ігор Янішевський, Олександр Мамай, Володимир Парфьонов, Дарка Саніцька.

Легенда – розмаїта розповідь із повчальним змістом про напівреалістичні чи цілком реальні події з вигаданими елементами. Жанр має виразне релігійне походження й виник в V-VI століттях у середньовічній західноєвропейській католицькій літературі. Легенди мають спільну рису з казками – фантастичність, проте в легендах вона обумовлена зусиллями людини й закінчується повчально, не обов'язково піднесено. **Легенди роду** стали популярним жанром у палітрі творів подолян-двотисячників, натхнених легендами роду Ліни Костенко («Веселий привид прабаби» та ін.). За Ніною Гнатюк, Тетяною Яковенко, Дмитром Кобцем, Михайлом Каменюком, Анатолієм Подолинним, Валентиною Сторожук цю форму підхопили Руслана Мельничук, Юрій Сегеда, Ірина Зелененька, Ольга Зайцева, Тетяна Коноваленко, Катерина Девдера, Вадим Василенко.

Лейтмотив – головний мотив, образ, ідея, що пронизують цикл, збірку чи й усю творчість митця; термін у музикознавстві ХІХ століття запровадив німецький композитор Ріхард Вагнер. Як і раніше, нині автори дбають про те, аби в їхній творчості простежувався не просто лейтмотив, а проглядало кредо. Скажімо, у віршах Василя Пастушини – це яскрава еkleктичність, в Андрія Гуменчука – перманентний виклик соціуму, у Катерини Девдери – тонка, ейдишна «співприсутність», у Ігоря Янішевського – патріотизм юнака-розхристі, у Вадима Василенка – інтелектуальна відстороненість, у Максима Караулана – пошук шляху.

Лексикон – специфічно забарвлена лексика, певний запас слів (словник), який виявляється у поетичному варіанті мовлення автора. Скажімо, очевидно, що інтелектуальна лексика переважає у віршах письменників і вчених Анатолія Подолинного, Тетяни Яковенко, Віталія Борецького, Ірини Зелененької, Світлани Іллініч, Дмитра Штофеля, а також у Вадима Василенка, Катерини Девдери,

Інверсія серця

Сергія Гули, Марини Озеранської, журналізми, англіцизми та кліше – у Василя Пастушини, Андрія Гуменчука, Олександра Мамая, Сергія Лефтера, Аліни Присяжнюк, Ольги Стужної.

Ліризм – стала ознака сучасної української поезії, що характеризується присутністю в пафосі емоційності, сердечності, амплітудної схвильованості, естетичного сприйняття дійсності. Це саме та ознака, яка домінує в імпрезі подолян-двотисячників; іноді її номінують у критичних статтях як «яблуновоцвітність» за аналогією до загальновідомого висловлювання про те, що Східне Поділля – яблунова віть України: «Сади Поділля – Україні дар» (Сергій Гула). Цю ознаку не нівелює постмодерністська генерація з її урбаністично-претензійним та балаганно-витівковим фортисимо, але і в карнавально-епатажного «Нового Шинку», і в картинно-претензійних «Лірикиків Т» знаходимо ліричне піано інтиму та пейзажні вкраплення.

Лірика – 1) один із трьох родів художньої літератури, в якому навколишня дійсність транслюється в почуттях, у настроях і в переживаннях, передаючи весь спектр емоцій ліричного героя (автора); 2) певний віршовий твір або сукупність творів, що відповідають естетичному зразку, тобто є класичними або ж близькими до класики; 3) термін, що тотожний аристократизмові духу. Саме ідеєю наближення до духовної аристократичності одержимі подільські поети-двотисячники: такі висновки можна зробити з огляду на філософські проблеми, які вони підіймають у віршах, у публіцистиці, в публічних дискусіях і в наукових розвідках, спрямовуючи вектор творчості до досягнення ідеалів краси та вселенської справедливості, перманентно знаходячись у пошуку Істини, хоч іноді й гублячись у цьому.

«Лірики Трансцендента» – сучасна поетична група, яку в 2003 р. утворила гутірка вінницьких поетів, резидентів літературно-мистецького об'єднання «Сучасник» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського). Учасники групи – поети Марина Акімова (Elster), Леонід Борозенцев, Юлія Броварна, Наталія Іванова, Сергій Негода, Андрій Стебелев, які проголошують вичерпаність епохи постмодерну і початок ери трансценденту. Серед видань групи: колективна збірка «Ключі», антологія «Книга Лірики», публікації в альманахах і в журналах. Група заснувала два мистецькі фестивалі – «Підкову Пегаса», «Малахітовий носоріг», а також проект громадської ініціативи «Вінницький Дім поета».

Ліричний адресат – це, традиційно, людина (кохана, мати, митець) чи гутірка, покоління, яким адресовано поетичний твір. Промовистими прикладами є серія гострих емоційних присвят шістдесятників своїм побратимам, загиблим від репресій: «Василеві Симоненкові» (Іван Драч), «Аллі Горській» (Василь Стус), «Аллі Горській» (Іван Світличний) та ін. Адепти «Інверсії серця» також стали авторами **присвят**, де інкрустовано образи ліричних адресатів: «маленькій галяретці» Анастасії Рудніцькій присвятила медитацію Марина Озеранська, Марині Озеранській присвятили поезії та есе Дарка Саніцька, Анастасія Рудніцька та Вадим Василенко, Вадимові Василенку присвятив поезію Максим Рязанцев, Анастасія Ісько присвятила поезію Валентині Майданюку, Андрій Башкатов присвятив цикл найліричніших медитацій Олені Русіній (Цілімецькій), Ігор Янішевський присвятив вірші загиблому на війні побратимові-артилеристу. Формації «Інверсія серця» присвятила контекстуальну поезію-екскурс з української літератури ХХ-ХХІ століть Марина Озеранська. Поезії-присвяти в молодій подільській поезії часто нагадують інкрустації.

Ліричний герой (ліричний суб'єкт) – образ, тотожний ліричному «я» автора, що виникає в уяві читача під враженням висловлених у поезії почуттів, переживань, роздумів, спостережень. Хоча ліричний герой не обов'язково тотожний власне авторові, молоді подоляни-двотисячники інспірують саме так; помічаємо підкреслену **авторську позицію**, хоча вона далека від **менторства**, ближча до **медіумності**.

Ліричний портрет – особливо поширений в українській поезії початку ХХІ століття жанр, в якому змальовуються внутрішній світ і переживання сучасника, на зовнішності увага не акцентується, окреслені лише певні сутнісні ознаки. Найчастіше з-під пера подільських двотисячників з'являються образи трагічно загиблих майданівців, учасників Революції Гідності, героїв війни та постраждалих від неї цивільних. Яскравим прикладом творення ліричного портрету-імпресії митця крізь образи його творчості є поезія Катерини Девдери «Антонич»:

Говорить ніби тече ріка
звідки в нього уся ця мова
слова подібні до рідкого олова
лави інколи молока

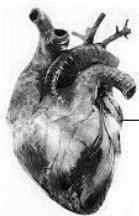
інколи вітру різкого з півночі
він згинає квіти додолу
й обриває пух тополиний...

Ліро-епічний твір – це художній твір, у якому поєднуються ознаки поезії (ліризм, тропеїчна густота, присутність ліричного суб'єкта) та епосу (нарративна тяглість, наявність персонажів, широкі відступи). До ліро-епосу належать такі жанри: балада, співомовка, поема, роман у віршах. Поема й балада – жанри, які спорадічно практикують молоді подоляни-двотисячники, зокрема Світлана Іллініч, Ірина Зелененька, Катерина Девдера.

Література потоку свідомості – термін психолога Вільяма Джеймса на позначення форми психологізму в художній літературі, популярної на зламі XIX – XX століть, що детально інспірувала внутрішній світ людини (духовні прояви, емоційність, уявлення, переживання) за допомогою монологу (внутрішнього монологу) поза синтаксичними й пунктуаційними нормами; візитівкою явища став роман Джеймса Джойса «Улісс». Сучасна українська література не перейняла весь неупорядкований (хаосний) характер потоку свідомості, у ній відбито (радіше, творчо опрацьовано) лише певні прояви – це густий синтаксичний монологізм (періоди) із відсутністю пунктуації, гра шрифтами (серед нечисленних прикладів – роман Павла Загребельного «Добрий диявол», «Вовча зграя» Євгена Пашковського). Синтаксичні й пунктуаційні вишуки потоку свідомості інтерпретували подільські двотисячники Василь Пастушина, Віталій Рибко, Сергій Лефтер, Катерина Девдера, Вадим Василенко, Максим Рязанцев, Андрій Башкатов.

Літературний вплив – явище, що забезпечує рецепцію й активність літературного процесу. Суть явища – у переході естетичного досвіду (майстерності) від одного літератора (напрям) до іншого (-их), у літературній взаємодії поколінь (генерацій), міжнародних літературних спільнот. Безпосередні й опосередковані зв'язки між поколіннями письменників на Поділлі забезпечували й забезпечують, найперше, вчені-літературознавці й фахові письменники, які працюють в системі вищої освіти. Зокрема, плеяду двотисячників виховали в Вінницькому державному педагогічному університеті Михайло Присяжнюк, Борис Хоменко, Анатолій Подолінний, Тетяна Яковенко, Олег Кадочников, Микола Поздняков, які очолювали свого часу університетські студії «Вітрила» (кафедра української літератури) та «Сучасник» (кафедра зарубіжної літератури), Василь Кобець, очільник «Стусового кола» й обласного літоб'єднання імені Василя Стуса. Літературний вплив (не запозичення) відчутний у присутності (не дублюванні) в творах молодших поколінь продовження традиції використання мотивів, ідей, образів-символів, прийомів, стилів властивих перу старшої генерації. Сучасний продуктивний зв'язок поколінь на Поділлі, який ми фіксуємо з кінця XX століття, можливий завдяки перманентному літературному спілкуванню, де активними творцями-гуманістами залишаються всі покоління.

Літературні дискусії подільських двотисячників – це ланцюг гострих літературно-критичних розмов навколо проблем розвитку сучасної поезії, її популяризації та форм оприлюднення, що були реалізовані завдяки ініціативам учених-літературознавців, учених-дидактів, культурологів і мистецтвознавців (серед них Ірина Руснак, Ольга Куцевол, Віра Просалова, Євгенія Більченко, Анатолій Подолінний, Тетяна Яковенко, Антоніна Сторожук, Оксана Пойда, Світлана Іллініч, Олег Соловей, Ірина Зелененька, Віталій Борецький, Віктор Крупка, Олександр Стусенко, Олександр Вешелені, Юлія Вознюк), а також із безпосередньою участю літературно-мистецьких об'єднань імені Василя Стуса та «Автограф», формацій «Лірики Т», «Новий Шинок», «Інверсія серця», «Зимова вишня», «Скарб», проекту «Поезія без купюр», групи «Михайло Михайлович» та об'єднання «Поетквартал». Результати дискусії відбиті в науково-критичних, у публіцистичних статтях, уміщених у газетах («Літературна Україна», «Вінницька газета», «Педагог», «Вінниччина», «Поле літературное», «Подільський край», «Барчани»), у журналах, альманахах та в міжвузівських збірниках («ЛітАкцент», «Русалка

Інверсія серця

Дністровая», «Перевесло», «Жниварик», «Вінницький край», «Е-Молодість», «Художня творчість у контексті проблем її вивчення», «З-над Бугу й Дністра», «Ліра», «Дніпр»).

Літературні маніфести – відкриті публічні проголошення, у виконанні одного або групи літераторів, естетичних засад, програми, платформи, завдань і намірів певної спільноти. Схожі за функціями жанри: декларація, програма, універсал, трактат, вступна стаття, передмова, післямова, звертання до читачів. Класичними зразками в історії материкової української літератури є статті «Література, її завдання і найважливіші ціхи» Івана Франка (1878) та «Молода муза» Остапа Луцького (1907), в якій автор виступав від імені гурту молодих письменників. Діалогічними й полемічними в контексті розвитку літератури ХХ століття є маніфести численних літературних угруповань 20-х років, лідери ж угруповань зламу ХХ – ХХІ століть відійшли від дискусійної практики й зосередилися на фундаментальному або ж на «прикольному» описі діяльності спільнот. Діяльність «Інверсії серця» описана чи згадувана у працях багатьох учених, літераторів й журналістів, зокрема, таких, як: Божена Боба-Дига, Михайло Каменюк, Тетяна Яковенко, Валентина Сторожук, Віталій Борецький, Ірина Федорчук, Ірина Зелененька, Андрій Стебелев, Юлія Броварна, Леонід Борозенцев, Юрій Сегеда, Андрій Костинський, Василь Пастушина, Юлія Вознюк, Вадим Василенко, Марина Озеранська, Юрко Юрчак, Наталія Пенькова, Сергій Гула, Анастасія Рудніцька, Олександр Мамай, Світлана Мокрякова, Євгенія Більченко, Віталій Ковальчук, Вадим Жалюк, Олег Климчук та ін.

Літературно-критична школа Поділля – це традиція наукового дискурсу навколо проблем розвитку подільського письменства, яку розвинули й підтримали вчені-філологи Михайло Присяжнюк, Борис Хоменко, Анатолій Подолинний, Тетяна Яковенко, Ірина Руснак, Ольга Куцевол, Ніна Поляруш, Оксана Шалак, Віталій Борецький, Ірина Зелененька, Віктор Крупка, а також критики, учителі-філологи й журналісти Микола Луків, Ніна Гнатюк, Олександр Стусенко, Валентина Сторожук, Петро Гордійчук, Вадим Вітковський, Михайло Каменюк, Василь Кобець, Григійр Мовчанюк, Борис Нетупський, Наталія Космина, Олена Вітенко, Жанна Дмитренко, Юрій Сегеда. Наймолодшу когорту представляють Катерина Девдера, Вадим Василенко, Сергій Гула, Марина Озеранська, Наталія Пенькова, Максим Караулан, Анастасія Рудніцька та інші двотисячники, причетні до формації «Інверсія серця». Без сумніву, класичними працями з літературного краєзнавства та з літературної критики на Вінниччині є монографії, посібники, довідники та хрестоматії проф. Анатолія Подолинного.

Літературно-критичний огляд – це продуктивна форма сучасної наукової розвідки про сучасну художню літературу, у якій дотично, у певному контексті, розглядається та характеризується певне літературне явище або ж сукупність. Про покоління двотисячників написали й оприлюднили огляди в наукових та в мистецьких часописах, в етерах представники старшої генерації (Анатолій Подолинний, Ніна Гнатюк, Тетяна Яковенко, Василь Кобець, Михайло Каменюк, Валентина Сторожук, Вадим Вітковський, Андрій Стебелев, Петро Гордійчук), авангард філологічної генерації (Юрій Сегеда, Світлана Іллініч, Ірина Зелененька, Віталій Борецький, Тіна Гальянова, Ольга Зайцева, Тетяна Орлова) та й самі ж наймолодші двотисячники (Ольга Камінська, Василь Пастушина, Олександр Мамай, Катерина Девдера, Сергій Гула, Юлія Вознюк, Вадим Василенко, Марина Озеранська, Анастасія Рудніцька, Максим Караулан, Наталія Пенькова, Валентин Майданюк, Андрій Башкатов, Анна Пилявець та ін.).

Літературно-художній образ – у сучасній поезії, як явище мімесису, має характер відображення емпіричного світу та є формою художньої трансформації явищ, емоцій, уламків реальності чи відчуття. Наталія Пенькова й Наталія Беспалько використовують образи-деталі (від найдрібнішої до найбільшої, описуючи, використовуючи пейзаж, портрет або ж інтер'єр), Наталія Пенькова – граючись, Наталія Беспалько – інкрустуючи. Динамічні образи вдало нашаровує Анастасія Ісько: це образи подій і вчинків, думок, настроїв і переживань. Андрій Башкатов вдається до бінарних опозицій та порівнянь, зіткнень різномасштабних образів-символів у просторі і в часі. Вадим Василенко і Катерина Девдера використовують міфеми й міфологеми, інтелектуально медитуючи й екзальтовано дистанціюючись у формі ліричних героїв від усього, що

заважає екзальтації. Сергій Гула, Олександр Мамай, Дарка Саніцька пропонують монолітні, сталі образи, часто – збірні, у яких зосереджується увага на тому, що гуртує українську європейську націю. На тому, що будь-який образ – уявний, наголошують у строфічних віршах Максим Караулан, Ігор Янішевський і Максим Рязанцев. Образ коханої, вивисений до архетипу Великої Матері, транслують Валентин Майданюк, Володимир Парфьонов і Максим Кравчук. Образ світу як найглобальніший, ненадивлений образ, що виходить за межі твору, циклу, всієї творчості, поглинаючи людину, яка не опирається й не бореться, виписаний у віршах Марини Озеранської та Анастасії Рудніцької. Завдяки грі зі зміною індивідуалізації на типізацію, переплітаючи образи-мотиви й образи-архетипи, двотисячники досягли самобутності в образотворчості. Типові образи Дон Кіхота, Ромео, Прометея, перенесені в XX століття, стали символами нового андеграунду й нової контркультури, що протистоять усілякій застійності.

Літота – художній засіб (протилежний за значенням до гіперболи), різновид метонімії, що позначає простоту, помірність явища (предметності) чи применшування його значення. Приклади знайдемо у віршах Марини Озеранської, Анастасії Ісько, Катерини Ільїної, де часто відбувається гра в «мікро – макро», у якій літота є своєрідним посередником.

Логограф – різновид загадки або шаради, де певне слово набуває іншого значення внаслідок додавання або утинання складів чи звуків. Поширений у віршах українських футуристів, Богдана Ігоря Антонича, серед молодих подолян – знаходимо в імпрезі Василя Пастушини, Сергія Лефтера, Юрка Юрчака.

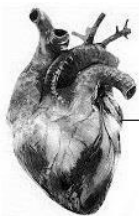
Любовна лірика – лірика, у якій панівними мотивами є особистісні переживання автора, котрі центрує часто латентний образ коханої людини (це, іншими словами, історія серця); в інтимній ліриці присутня земна пристрасть, що зростає в своїй амплітуді. Еротична поезія, у якій багато принадного-тілесного, не може вміщувати брутальність; використання зниженої лексики викривило би сприйняття твору як мистецького й відкинуло б у порнографізм. Любовно-еротичний дискурс сучасної поезії наймолодших двотисячників, природно, найширший, нема такого автора, який би не форсував любовну тематику. Однак, співцями любові в молодій подільській літературі стали Руслана Мельничук, Ольга Зайцева, Наталка Гомель, Володимир Парфьонов, Юрій Юрчак, Максим Кравчук.

М

Магічність – риса магічного реалізму, що стала цікавою поколінню двотисячників завдяки романам Габріеля Гарсія Маркеса «Сто років самотності» і Михайла Булгакова «Майстер і Маргарита»; в основі магічності – поєднання елементів реального та фантастичного, побутового та міфологічного, дійсного та уявного, таємничого (забороненого) й постійно присутнього. Магічність допомагає сучасній творчій молоді протистояти жорстокій дійсності в художній формі.

Макаронічність – використання у віршах заради комічності чи з метою висміювання розсипів чужомовних слів (найперше – англіцизмів, полонізмів, варваризмів, росіянізмів), слів-покручів (суржик). Класичними прикладами саркастично-іронічного та сатиричного використання макаронів є бурлескно-травестійна поема «Енеїда» Івана Котляревського, соціальна комедія «За двома зайцями» Михайла Старицького, філологічна комедія «Мина Мазайло» Миколи Куліша, урбаністичний роман «Московіада» Юрія Андруховича). Макаронічними є вірші таких подільських двотисячників, як Василь Пастушина, Сергій Лефтер, Андрій Гуменчук, Віталій Рибко, Андрій Башкатов, Володимир Парфьонов, Марина Озеранська, котра повчально інспірувала: «Гаразд» не замінимо на «окей».

Маньєристичність – примхливість, химерність індивідуальної манери, що походить від назви одного зі стилів ренесансного мистецтва, котрий нині найбільш транслюється як викривлена протестність проти будь-якої сталої форми, разом із тим, як розпорошення й межовий скепсис унаслідок самотності у всесвіті. Маньєристичність є ознакою метафізичної лірики й відчутно присутня у віршах Андрія Башкатова, Володимира Парфьонova, Катерини Ільїної.

Інверсія серця

Мариністичність – морські мотиви у віршах, де ліричний герой милується морськими краєвидами, переживає зміни настроїв моря. Серед подолян-двотисячників морськими мотивами захопилися Світлана Іллініч і Марина Озеранська.

Мартиролог – жанр християнської літератури зі свідченнями про святих та про мучеників за Христову віру, до якого наближаються сучасні поезії про загиблих на Майдані, під час Революції Гідності, та на сході України у війні з інтервентами. **Мартирологічні вірші** присутні в рукописах Дарки Саніцької, Андрія Башкатова, Сергія Гули, Миколи Кучерявого. У сучасній подільській літературі склалася традиція таких творів, яку розбудували циклами про ветеранів II Світової війни та афганців Ніна Гнатюк, Тетяна Яковенко, баладами й поемами про героїв війни – Валентина Гальянова, Ірина Зелененька, Ігор Янішевський, Дарка Саніцька.

Маршовість (славнева традиція) – властивість творів, близьких до урочистої музики з енергійним, чітким ритмом. Таку властивість мають окремі героїчні вірші Сергія Гули, Ігоря Янішевського, Олеся Сеніва, котрі в перспективі можуть стати військовими маршами. У них вгадується традиція «За Україну» Миколи Вороного, стрілецьких та повстанських пісень. Яскравий приклад – поезія «Ми українці-бандерівці» Дарки Саніцької:

Ми бандерівці-українці!
Тряси штанцями, кате, враз!
Гей-гу, гей-га! Зелені дулі
ще вам покаже наш солдат!

Медитація – поезія-роздум, різновид феноменологічного метажанру, що передбачає розмірковування над онтологічними проблемами з екзистенціальним заглибленням, із філософськими узагальненнями. Ліричний герой віршів сучасників підкреслено суб'єктивно порушує вічні проблеми, жонглюючи опозиціями «людина – час», «людина – вічність», «людина – Бог», «людина – суспільство» та ін. Вектор такої лірики на сучасному етапі – аналіз душі, внутрішнього світу людини та екології. Прикладом для подолян-двотисячників є вірші «Палімпсестів» Василя Стуса та Іздрикового «Календаря любові».

Мелодекламація – читання віршів у музичному супроводі (йдеться про інструментальний гітарний, фортепіанний чи перкусійний супровід наживо), що стало фетишем для подільських двотисячників. Традиційний сценічний прийом у програмі фестивалю «Підкова Пегаса», у «Барських читаннях», у салонному проекті «Інтермецо».

Ментальність українська – глибинний рівень колективної та індивідуальної свідомості, основа яких – емоційно-чуттєві риси, що виявляються в тонкому ліризмі, у передачі переживань, мрій і сподівань, одухотвореності й героїчності. Поезія подільських двотисячників уповні репрезентує українську ментальність, тяжіючи до витонченого естетизму, гармонії, відтак – до кордоцентризму, до філософії серця, а також до антеїзму (велетень Антей був незборним доти, доки тримався Землі-матері), свободолобної реакції на виклики історії: «Ми ж українці – вище стяг» (Андрій Башкатов), «Є слава, що народ несе, – то й вічне» (Сергій Гула).

Метаграмні вірші – вірші, засновані на прийомі метаграми, тобто гри, суть якої – у заміні літери (літер) у слові, що призводить до появи нових слів із іншим смисловим навантаженням. Знаходимо їх у доробку Тетяни Коноваленко, Василя Пастушини, Сергія Лефтера, Юрка Юрчака, Марини Озеранської, Наталії Беспалько, Максима Караулана, Максима Рязанцева; як приклад – ілюстрація з поезії Анастасії Ісько:

Так, я не можу забути минуле...
З чорних троянд, із поблідлих ділей
склалось шиття – і мене відштовхнули,
вміло зітхнули і кинули в глей...

Металогічне мислення – це мислення, яке засноване на вживанні слів у переносному значенні, на відміну від автологічного (прямого), завдяки потребі розбудови тропів. Металогічними є вірші Тараса Мельничука, Василя Стуса, Миколи Воробйова, Василя

Голобородька, що стали еталонами субметафоричності для двотисячників, завдяки глибокій філософській місткості, поданій у густій тропеичній канві.

Метонімія – відметафоричний троп, який, замінюючи частковим ціле, виріс у сучасній поезії до меж тексту, захоплюючи весь зміст. Прикладом для двотисячників є метонімічні **мініатюри** (вірші-картинки, часто коломийкові, на одну строфу, астрофічні й неримовані – теж у невеликій кількості рядків) Тараса Мельничука «Вчуса в таборі грати на бандурі...», Михайла Григоріва «Історія пасік». Метонімічно збагаченою серед наймолодшої когорти двотисячників-подолян є поезія Сергія Татчина, Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Сергія Шкабари, Вадима Василенка, Катерини Девдери, Сергія Гули, Наталії Беспалько: «Патронташ останнім набоем врятує нових коновальців» (Сергій Гула).

Містерійність – властивість поезії, у якій пластично співіснують біблійні сюжети чи образи та демонологічне (часто з різдвяними, з великодніми або з купальськими мотивами). Містерійність присутня в поезії Катерини Калитко, Валентини Гальянкової, Сергія Гули, Вадима Василенка, Катерини Девдери, Анастасії Ісько. Часто з містерійністю плутають **міфологічність**, тобто реалізацію у межах вірша якогось певного міфу. Яскравий приклад містерійності – поезія «Що тобі, панно, прагнеться?» Вадима Василенка:

Голову схилить,
діткнеться плеча чи грудей,
в латах півбілих, півчорних.
Аби не заплакала,

вдягне сутану,
обріже волосся руде.
Лицар, шахрай, чи нечистий...
Хіба не однаково?

Модерність – сучасність, новітність мистецького явища; це термін, який іноді сплутують із широким поняттям «**модернізм**», що позначає сукупність літературно-мистецьких тенденцій кінця XIX – середини XX століть, де високим українським модернізмом є явище поезії шістдесятників-нонконформістів, та з поняттям «**модерн**», що позначає конкретний стильовий напрям архітектури й живопису кінця XIX – початку XX ст., котрий має й більш поширені назви – **сецесія**, **арт нуво** (основа – творче засвоєння суперечностей цього світу). Поезія подільських двотисячників, зорієнтована в мистецьких тенденціях модернізму й постмодернізму, претендує на модерність.

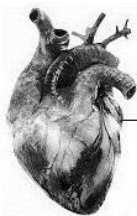
Молекулярність – така властивість сучасної поезії, яка виявляється в вільному функціонуванні її частин (думок). Поезія окремих подолян-двотисячників характеризується високою молекулярністю, як-от, для прикладу, поезія Сергія Татчина, Віктора Дячка, Леоніда Борозенцева, Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Юлії Броварної, Катерини Девдери.

Мотивів переплетення – явище, властиве сучасній поезії, де наявність більше одного мотиву є претензією на модерність. У поезії наймолодшої генерації подолян-двотисячників часто поєднуються мотиви жертвовності та скорботи, честі й безчестя. Промовисто ілюстративними є медитації Сергія Гули «Я напушу на себе жерсті погляд», «Стою, лежу чи падаю – не знаю», «Босоніж я топтатиму каміння».

Мотто (епіграф) – цитата, яку сучасні молоді поети вміщують за традицією перед текстом твору, намагаючись кодувати в ній ідею, настрій, тонування. Найчастіше подоляни обирають для мотто рядки зі сонетів чи з трагедій Вільяма Шекспіра, афористичні рядки віршів і байок Григорія Сковороди, строфи з «Кобзаря» Тараса Шевченка, максими Івана Франка, рядки з філософських катренів чи з драматичних поем Лесі Українки, метафоризовані думки-спазми Василя Стуса, менторські й ліричні одкровення Ліни Костенко й крилаті вислови з історичного роману у віршах «Маруся Чурай», іноді – це рядки з творів поетів-вісімдесятників (Василя Герасим'юка, Олега Лишеги, Віктора Баранова) та дев'яностників (Юрка Іздрика, Сергія Жадана).

Н

Наративність – оповідність, властива прозі, що трапляється в поетичних творах із густою сюжетобудовою або ж із широкою медитативною основою, що передбачає нашаровану тяглість

Інверсія серця

ретроспекцій, відступів, номінацій. Наративність властива поезії Григора Мовчанюка, Василя Кобця, Анатолія Подолинного, Сергія Татчина, Віталія Рибка, Катерини Девдери.

Натуралістичність – неприкрита словесна подача в поезії опису чи оповіді про асоціальні елементи, суспільне дно; подоляни-двотисячники, зокрема Андрій Гуменчук, Віталій Рибко, Василь Пастушина, пишуть про повій, нарко- й алкозалежних, про безхатьків. Проте натуралістичність, як би не виглядала сміливістю, позбавлена широких філософських узагальнень, а тому є фактом епатажу, проблемності. Серед резидентів «Інверсії серця» до натуралістичності спорадично вдаються Андрій Башкатов, Володимир Парфьонов, Анастасія Ісько. Порівняємо: Сергій Лефтер пише про жінку зі соціального дна – «Туди де дитина / Котися до тину / Скотина ти Христина...», Сергій Гула оминає згрубілу лексику – «Вона мене погубить, не пробачу. / За неї свічка в церкві догорить».

Науковість у поезії – явище єдності раціонального та ірраціонального начал у віршах, оформлене термінами, інтелектуалізмами. Спостерігаємо явище інтелектуальності, а не власне науковості (занауковленості), котра не нівелює художність, а збагачує контекст, у віршах збірок «Любов первозданна» і «Ключі до тиші» Віталія Борецького, «Відкриття модрин» і «Трохи поля на щастя» Ірини Зелененької, у «Сезоні штормів» Катерини Калитко, у циклах історіософських віршів Світлани Іллініч та Сергія Гули, а також у «Рівноденні» Вадима Василенка.

Неоавангардизм – це сучасне мистецтво заперечення всіляких заборон, протесту проти банальної офіційної культури, це явище словесного трагічного бунтарства, що виникло як продовження авангардизму й продовжує руйнувати межі між елітарним мистецтвом і масовою культурою, кітчем, трешем. Відомими є літературні групи «Бу-Ба-Бу» (Юрій Андрухович, Віктор Неборак, Віктор Недоступ), «ЛУГОСАД» (Іван Лучук, Роман Садловський, Олесь Гончар), «Новий Шинок» (Василь Пастушина, Віталій Рибко, Андрій Гуменчук, Сергій Лефтер, Ігор Ходжанізов, Володимир Ліщук, Ольга Стужна, Олена Паперук).

Необароккові тенденції – наднашарування елементів бароко (пишності, претензійності, багатобарвності, строкатості) в сучасній літературі, що закріпилося в практиці митців красного письменства ХХ століття. Надмірність у відчуттях, широка трансляція ознак сутностей, карнавалізація простору – ось ті відбароккові риси, які проявилися в поезії молодих двотисячників, зокрема в віршах Світлани Іллініч, Юлії Броварної, Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Катерини Девдери, Сергія Гули, Вадима Василенка, Марини Озеранської, Наталії Беспалько, Наталії Пенькової. Барокковість, поєднана в віршах Катерини Девдери з імпресією, транслює читачеві вихлюпну, гетсимаанську красу землі:

Визріли ядра інжиру і виноград
Змійки червоні вночі прокрадаються в сад
Яблук немає лиш тіні усміхнених Єв
Злиже зі стежки рудий ледь задумливий лев.

Неоготика – напрямок у поезії кінця ХХ – початку ХХІ століть, у якій поєднані елементи готики (романтизація тіні, темних тонів, ночі, жахів) з яскравістю, клаптиковістю, вітражністю, із прикольністю та з катастрофізмом сучасності. Неоготика спорадично представлена у віршах Ірини Павлюк, Ольги Стужної, Аліни Присяжнюк (скандальна, вітражна неоготичність), Миколи Кучерявого (фантазмагорична неоготичність). Яскравим представником неоготичної традиції є Анастасія Ісько, яка творить неоготичне панно навіть у межах однострофної мініатюри:

Години, хвилини, секунди та дні
ковтають пронизливі звуки – о, фальш!
Затоплені танки у чорнім вині
ламають спітнілий, зелений асфальт.

Неокласичність – близькість до зразків поезії неокласиків через сповідування ідеалів античної та ренесансної культур, невизнання позамистецьких явищ, тяжіння до аристократизму духу й до рівноваги між емоцією та рацією. Неокласичність певною мірою властива віршам Світлани

Іллініч, Вадима Василенка та Сергія Гули (ліричний герой його віршів ніби поєднує форми ліричного «я» Юрія Клена й Максима Рильського):

Триматимусь за білих яблунь віти –
ось Ахілесів біль. Домоклів меч – у снах.

Неоромантичність – намагання подолати дисбаланс між індивідуальними ідеалами (або травмами) та буденною дійсністю, що в поезії молодих двотисячників переросло в риторично оформлені ідеї, близькі до «Contra spem spero» Лесі Українки. Такою неоромантичністю позначені вірші Віктора Дячка, Юрія Прокопенка, Тетяни Коноваленко, Дмитра Штофеля, Юлії Вознюк, Анни Пилявець, Марини Озеранської, Анастасії Рудницької, Дарки Саніцької, Анастасії Ісько, Максима Рязанцева.

«Новий Шинок» – літературно-мистецька формація, утворена на Вінниччині, лідером та ідеологом якої є поет, прозаїк, журналіст Василь Пастушина. Учасники та співзасновники: «диктатор» спільноти й поет Володимир Ліщук, андеграундний музикант та лірик Ігор Ходжаніязов, поети Віталій Рибко, Ольга Стужна, Олена Паперук, поети й журналісти Сергій Лефтер та Андрій Гуменчук. Співпрацюють із цією формацією літературознавець Олександр Вешелені, письменник, учений і громадський діяч Дмитро Штофель, поетки й журналістки Аліна Присяжнюк, Людмила Кліщук, Ірина Чеканівська-Павлюк.

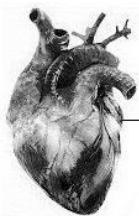
Ноктюрн – невеликий поетичний твір, що походить від музичного жанру нічної пісні з романтичною настроєністю, з переплетенням мотивів (традиційно – любовних із описом нічної природи). Нічна поезія, якщо звернути увагу на рукописи молодих двотисячників, – переважно жіноча; це пов'язано з потребою життєвої романтики та з містифікацією ночі, з чаклуванням. Нічні візії знаходимо в віршах Оксани Барбак, Ольги Зайцевої, Марини Озеранської, Оксани Некитюк. Цей жанр, із класичним шляхетним забарвленням, близький поетесі й піаністці Анастасії Рудницькій; у її двострофному «Ноктюрні» домінують мотиви війни й чекання:

У вікна б'ється ніч, шрапнель – не казка.
Вечері несвяті – усі про тебе.
З наїву підлітка до воїнської каски
так мало діб, три вічності – до неба.

Нюансовість – насиченість сучасної поезії відтінками, ледь помітними деталями, що увиразнюють зображуване. Багатою на нюанси є поезія «Київської школи» (Михайла Григоріва, Василя Голобородька, Миколи Воробйова). У віршах двотисячників нюансовість більше схожа до штрихування чи вигаптовування, аніж до прагматичного металізування за допомогою символів; знаходимо нюанси-штрихи у віршах Ніни Гнатюк, Віктора Мельника, Вікторії Гранецької, Оксани Барбак, Валентини Гальянкової, Анастасії Ісько, пластичні нюанси – у віршах Тетяни Яковенко, Катерини Калитко, Катерини Девдери, Наталії Пенькової. Цікаві спазматичні штрихи спостерігаємо в віршах Наталії Беспалько: «Доганяєш ножами – ти вітер у спину..», «Чи й у шампанського вибити дно?», «звисає Росії каркас».

О

Образ сучасного митця у творі – це образ новітнього юродивого, медіума й менестреля, грішного поета-пілігрима чи художника-мандрівника, актора під маскою, постапокаліпсичного трубадура, що зазнав трансформації – від Тарасового «Перебенді» й борця в іпостасі ліричного героя віршів Павла Грабовського («Я не співець чудовної природи») до посттравматичного одкровення Оксани Пахльовської: «І ми, поети атомного віку, – останні трубадури на землі». Яскравим і трагічним постає образ митця-шукача й митця-штукаря у віршах Дмитра Штофеля, Сергія Шкабари, Віталія Рибка, Василя Пастушини, Андрія Гуменчука, Максима Караулана, Андрія Башкатова, Максима Рязанцева, Володимира Парфьонова; він відрізняється від образу борця-трибуна, виписаного в Василя Кобця, у Петра Зарицького, від іронічного філософа віршів

Інверсія серця

Віктора Мельника, Юрія Сегеди, Андрія Стебелева, від обсерватора-візіонериста медитацій Віталія Борецького.

Одивнення – прийом, спрямований на увиразнення образу за допомогою асоціонімів, контрастів, оксиморонів. Микола Хвильовий уявляв себе Сатурном із багатьма кільцями, Богдан Ігор Антонич – хрущем над Шевченковим вишнями, Сергій Татчин стверджує, що він – «чорно-білий умка», Ірина Зелененька являє себе вишнею, а Андрій Гуменчук – лінивим, хмільним і сонним котом. Молодше покоління двотисячників теж вдається до одивнення ліричних героїв своїх віршів, вражаючи міфологічними, флористичними (квітковими – у жіночих віршах), фаунічними (частіше – у чоловіків), орнітоморфними формами, трансляціями фізичних явищ: «Як всі, я – кактус віри, що в долоню / із диких джунглів мимохіть забрів» (Сергій Гула), «Учора й сьогодні – різний. / І особистість, і грізлі» (Максим Караулан), «Я білий сніг, я вже по підвіконню стік» (Володимир Парфьонов), «Я – дар, що від Бога / і піл біля Отчих ніг» (Валентин Майданюк).

Оксиморон – художній засіб, суть якого полягає у фразовому поєднанні несумісних слів або словосполучень із протилежними, контрастними значеннями, що творить потужну експресію, ефект смислового парадоксу. Для двотисячників яскравим прикладом і фетишем є оксиморони Василя Стуса (назва збірки «Веселий цвинтар»). Двотисячники реалізують цей засіб у формі поєднання поняття з характеристикою або за допомогою порівняння: «Життя людей – як шати для Донбасу» (Дарка Саніцька), «В тобі якесь пекельне сонце...» (Анастасія Ісько).

«Оксія» – літературно-мистецьке об'єднання, що діє в Житомирі (керівник Вадим Жалюк), серед учасників: Костянтин Куліков, Ольга Опанасюк, Ніна Паламарчук, Лариса Паламарчук, Віктор Петровський, Володимир Паскель, Олег Климчук, Оля Гаврилова, Марія Розбицька, Костянтин Гулюк, Микола Марченко, Дар'я Березовська, Катерина Радущинська. «Оксія» заснувала ряд літературно-мистецьких проєктів, фестивалів рухів, читань, серед яких «Коростишів двір», «Просто на Покрову», соціальний проєкт «Трикутна луна» та видання альманаху «Синусоїда духу».

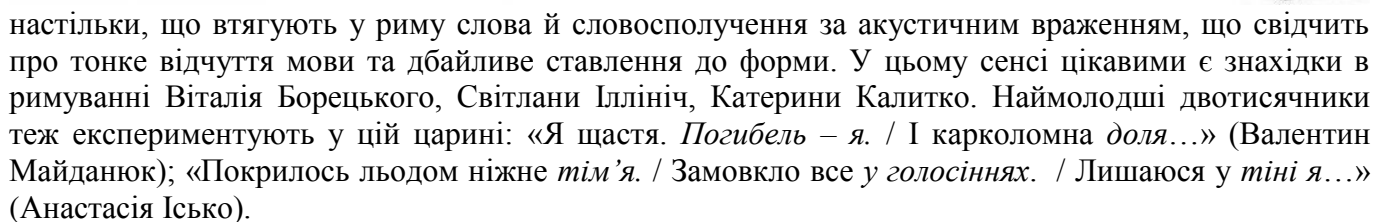
Ономатопея – прийом звуконаслідування (імітація мовними засобами різних позамовних звукових явищ), що перейшов із казок у вірші й використовується задля акустичних експериментів та для досягнення відповідного акустичного ефекту – присутності вітру, дощу та інших звукових явищ у поезії. Прийом надає евфонічного збагачення. Молоді подільські двотисячники його застосовують і в побудові рими: «Поїзд *мчить-чить-чи...*», «Метелики-рунделики у вирій не літають. / *Бу-бу, бу-бу, бу-бу!*» – лукаво промовляють» (Максим Караулан); «Летять лелеки пожовтілим полем – і чути *кру...*» (Марина Озеранська).

Описовість – виразне або й збагачене деталями зображення природи, місця, часу, істот. Двотисячники реалізують описовість за допомогою епітетів, порівнянь і метафор, використовуючи задля увиразнення прийом контрастів. Прийом властивий віршам Ніни Гнатюк, Михайла Каменюка, Василя Кобця, Тетяни Яковенко, Валентини Сторожук, Жанни Дмитренко, Олени Вітенко про села, міста й містечка Поділля, віршам-подорожам із наплічником Катерини Девдери, метафоричним тревелогам Марини Озеранської (про Львів та про Крим), Наталії Пенькової («У Карпати»).

Ораторські вірші (ораторії) – це патетичні й пафосні або ж іронічні гостропроблемні римовані твори, близькі до публіцистики, збагачені риторичними окликами, запитаннями й розраховані на трибунне виконання. Знаходимо такі вірші в Василя Кобця («Шевченко – для усіх століть»), Юрія Сегеди («Не кричить про мову солов'їну...») Андрія Гуменчука («Російська весна»), Марини Озеранської («Усоте перечитую Шевченка»), Ігоря Янішевського («Благословень тобі та світла, Україно!») та Дарки Саніцької («Незалежність у крові»).

П

Панторима – таке суголосся у строфі, яке охоплює не лише слова, а й словосполучення чи сполучення слів, навіть цілі віршові рядки. Молоді подільські двотисячники стежать за технікою

Паралелізм – зіставлення, уподібнення певних явищ, властивостей, часто на психологічній основі, що дає можливість засобу виконувати композиційну функцію, що відрізняє його від порівняння. Подоляни-двотисячники використовують паралелізми (зворотні – найчастіше) у віршах про кохання та задля інтерпретації глибини почуттів і переживань: «В очах – як не війна, то грім, чума» (Максим Караулан), «А там – і весна, де забутих нема. / А там – і віднайдені двадцять п'ять років...» (Олександр Мамай). Зворотний паралелізм, де частка не лише підкреслює ліризовані характеристики, є будівельним матеріалом мініатюр Анастасії Рудницької:

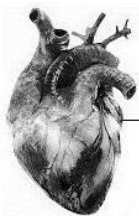
Парафраза – інтерпретація власними словами чужих думок, адаптація міфів чи афоризмів у скороченій формі. Найчастіше парафрастично викладені у віршах подолян-двотисячників (традиційно, як і в поезії дев'яностників) рядки з «Кобзаря» Тараса Шевченка або ж вірші Василя Стуса. «Життя моє – то Україні дар» – так, як і Василь Стус, запевняє Максим Караулан, вказуючи на шлях генія в попередньому рядку, – «Я ніби Стус, бо смерті не боюся...».

Пародійність – ознака поезії зламу ХХ-ХХІ століть, що походить від назви сатиричного або гумористичного твору, що наслідує, імітує творчу манеру письменника або напрям. Мета пародування в поезії подолян-сучасників – не власне висміювання, а карнавальність і прикольність у процесі творення дошкульності й натяків. Пародійною є верліброва присвята Ігоря Янішевського «Оксані Барбак» (пародування пов'язане з постмодерністською поезією авторки «Риба-яблуко»).

Парономазія – у сучасних віршах подолян це не експеримент, не нанизування, а навмисна яскрава витівка, продумане зіткнення паронімів, що допомагає створити ритмозвукову картинку навіть у невеликому за обсягом творі: «Розірвалася луною *ніч* – / *кіч*, треш, *сніч* і Гринвіч» (Валентин Майданюк), «Кров'ю залиті Крути. / Зброя життями крутить» (Анастасія Ісько).

Пастель (пастелька) – м'які в тонуванні або навпаки кольористі (але з пластичними переходами) настроєві, емоційно-чуттєві й пишні короткі вірші, близькі до тичининських, у яких гідно вправляються молоді подоляни, зокрема Катерина Девдера, Наталія Пенькова, Валентин Майданюк, Анастасія Ісько. Найчастіше в подолян подибуємо мініатюри-пастельки зі змішаною естетикою, імпресіоністично-експресіоністичні, як-от у Катерини Ільїної:

Пастораль – невеликий ліричний твір, різновид буколіки, у якому, традиційно, оспівувалося життя на лоні сільської природи, поза соціальними негараздами. Уже в ХХ столітті з’явилися пасторалі з драматичним і з трагічним звучанням: «Ранкова пастораль» В. Герасим’юка, «Пастораль ХХ сторіччя» Ліни Костенко. У такій же напрузі через війну пишуть пасторальні твори й представники наймолодшої поетичної генерації – Тетяна Коноваленко, Катерина Девдера, Наталія Пенькова, Валентин Майданюк, Наталія Беспалько, Сергій Гула, Вадим Василенко.

Інверсія серця

Пафосність – особливо забарвлене натхнення й чуттєвість, що зливаються з плином думок і відчуються у творі через переживання й переосмислення. Іноді вірші подолян-сучасників є **безпафосними** (сугестивні плетива, де автор відсторонюється від світу), або ж амплітуда пафосу заповнює твір і вивищується над змістом (постмодерністські витівки з трибунним звучанням), тут мова про віршовані експерименти Сергія Лефтера, Ігоря Ходжаніязова, Катерини Ільїної.

Пейзаж – опис природи, що в сучасній поезії не лише входить як формант до композиції, а стає субстанціонально наповненим; топоси й локуси набувають символічного значення (Калиновий гай у Брюховичах, Холодний Яр, Лиса гора та ін., що містично виписані в віршах молодих подолян).

Перенесення (енжамбеман) – один із улюблених прийомів Шевченкового поетичного мовлення, суть якого у перенесенні слова, словосполучення, репліки з попереднього рядка в наступний; найчастіше в сучасній поезії фраза починається посеред одного рядка, завершуючись у наступному: «Додолу кинув дощ. А буревій / серця засипав, схожі на суніці» (Марина Озеранська), «За що? Утома неосяжна / поб'є крилатих, вирве плечі...» (Анастасія Рудніцька), «У попіл – чесні губи. Вії – / туманні, поетичні, чисті» (Анастасія Ісько).

Персоніфікація – художній засіб із метафоричною основою, сутність якого в наближенні (уподібненні) властивостей явищ і предметів, неживої природи до людських якостей. Антропоморфізація світу в поезії двотисячників наближає автора до суті християнської біблійної метафори; це явище часто спостерігаємо у віршах Катерини Девдери («Равлик, котрий цілує равлика у лице»), Наталії Пенькової («То місяць нашіптує тихо мені...»), Наталії Беспалько («Тарасова зрадниця-доля, / мов посестра Юди, / перетерла на порох надії – / великі й малі»).

Післячорнобильська бібліотека української літератури – термін Тамари Гундорової, що пояснює специфіку художньої літератури України як постмодерністської, апокаліпсичної, де Чорнобиль є точкою відліку кінцесвітньої трагічності й постмодерну. Подільські поети-двотисячники вважають себе причетними до постчорнобильської бібліотеки, у рукописі чи не кожного двотисячника ми знайдемо рефлексії навколо техногенної катастрофи та її наслідків. Особливо вражають поезії Марини Озеранської «Сни в Чорнобилі», Наталії Беспалько «Земля-полин», Анастасії Ісько «В оправі нефриту дороги пропащі...». Чорнобильські мотиви знаходимо в поезії Миколи Кучерявого «А сонце кинуло списи...», Максима Рязанцева «Отам, де живуть онкохворі діти», Олександра Мамай «На висохлому дні німої річки».

Пісенність – схожість поезії до ліро-епічних творів; найбільше сучасна лірика, схожа до пісень своїм ладом, нагадує балади або ж героїчні (думні, славневі чи маршові) композиції, основа яких – патові події, доленосні, батальні, з участю відомих історичних осіб (йдеться про вірші Віталія Борецького, Ігоря Янішевського, Богдана Загоруя, Олеся Сеніва, котрі автори самі ж поклали на музику й створювали з проекцією на мелос). Яскравою ілюстрацією пісенності є відфольклорна поезія Максима Караулана «Пам'ятаю першу зірку...»:

Пам'ятаю першу зірку,
ту, що синьоока,
що вела мене до тебе, –
я ішов по дзотах.
Пам'ятаю першу зірку,
як війна настала,
як забрала мене доля
й мало не продала.

Пам'ятаю першу зірку,
що мені світила.
Десь-то я лежав в окопі,
там моя могила.
Пам'ятаю першу зірку,
як вона згасала...
Вже мене немає більше,
плаче бідна Галя.

Плеоназм – рідкісне, проте експресивне явище в поезії двотисячників, що має фольклорне походження, засноване на повторюванні однокоренових слів із метою поглиблення експресії: «вороги-воріженьки», «вовки-вовкулаки», «дівчина-дівча»: «Нас *мало-помалу* заносить», «І заблукаю у кімнаті – / *туди-сюди, туди-сюди...*» (Максим Караулан) «О, *жити-жити!* Трави – як думки», «У вікна било сяйво *сиво-сиво...*» (Микола Кучерявий).

Подільська літературно-критична школа – група вчених, які родом із Вінниччини (Борис Хоменко, Анатолій Подолинний, Тетяна Яковенко, Ольга Куцевол, Ірина Руснак, Михайло Стрельбицький, Ніна Поляруш, Оксана Шалак, Віталій Борецький, Ірина Зелененька, Світлана Іллініч, Олександр Стусенко, Віктор Крупка, Василь Пастушина, Катерина Девдера, Вадим Василенко) й зайнялися вивченням мистецького Поділля в європейському культурно-історичному контексті. У своїх працях учені зорієнтувалися на думку Івана Франка про потребу враховувати здобутки двох літературознавчих шкіл – культурно-історичної та критично-естетичної, що передбачає розуміння психології та духовного життя людей у кожній стильовій епосі, знання її канонів, ідеалів, специфіки часу та суспільно-політичного розвитку в конкретному відрізку.

Поема – ліро-епічний віршований твір, у якому зображені тотальні й локальні події, а також пластично виписані яскраві, неординарні характери, де плин думок супроводжується розкриттям переживань і роздумів. У XIX-XX століттях популяризувалися такі різновиди поеми, як поема-містерія, поема-симфонія, бурлескно-травестійна, поема-набат, поема-панно та ін. Це один із улюблених жанрів Ніни Гнатюк, Тетяни Яковенко, Валентини Сторожук, Василя Кобця, Григора Мовчанюка, Петра Зарицького. У сучасній молодій подільській літературі цей жанр трапляється вкрай рідко, і є експериментом із поєднання симфонічних частин (із чіткою й вибагливою ритмікою й римами) й епічних (знаходимо в рукописах Ірини Зелененької, Катерини Калитко).

Поетична імпреза – сукупність віршованих творів певного автора, когорта авторів у контексті їхнього оприлюднення (церемонії оприлюднення). Молоді подоляни стали відомими завдяки серії літературно-мистецьких салонів «Інтермецо», «Автограф».

Поетизми – слова, словосполучення з особливим естетичним змістом, вживані заради духовного піднесення. У постмодернізмі вони втратили свої функції замилювання, перетворившись на смаковитий жарт (так їх використовують, до прикладу, учасники спільноти «Новий Шинок»). Проте для молоді когорти «Інверсії серця», почасти зорієнтованої на поезією Богдана Ігоря Антонича, Василя Стуса, Василя Голобородька, вони є образами-символами національного простору.

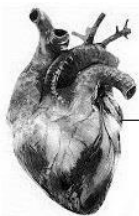
Поетикальні особливості – конкретні сегменти (композиція, тропи, стилістичні фігури, пафос, що співвідносяться з жанром), спроби заміни прямого значення, контекстуальність, варіації з мовним ладом. Сучасна поезія урізноманітнюється завдяки насиченості й варіативному поєднанню елементів поетики. Молоді подоляни звертають посилену увагу на тропеїчну будову рядка, на риму та на стилістичні фігури; чи не найуважнішими тут є поети філологічної школи.

Покоління (генерація) – термін у науку вживив німецький філософ Вільгельм Дільтей. Літературна генерація (покоління літераторів) – це група письменників, які народилися приблизно в один і той же час, мають подібний громадсько-політичний і культурний досвід (для прикладу – двадцятники, тридцятники); джерелом генерації є поколіннєве переживання. «Новий Шинок», «Інверсія серця», «Зимова вишня», «Скарб», «Михайло Михайлович» за всіма сутнісними ознаками уналежнюємо до покоління двотисячників, «Лірики Т» постали на зламі епох.

Поколіннєве переживання – духовний стрес, спазм або струс, що припадає на молодість митців певного покоління, увиразнюючи його духовний зміст. Роксолана Харчук вважає переживання джерелом щільності та яскравості покоління. Для представників «Інверсії серця» такими переживаннями стали сердечність (як спротив брутальності й формалізму), події Майдану, Революції Гідності й війни (вони й згуртували митців ще на студентській лаві).

Поліфонічність – багатозвучність, гармонійне поєднання художніх засобів у рядку, мотивів у строфі, інструментування завдяки внутрішній римі, поява мелодійних ліній у поезії (передбачає музичність, тобто злагодженість звукового складу й поєднання анафори, епіфори та ін.). Зразком пластичної поліфонічності є збірка «Сонячні кларнети» Павла Тичини. Виразно відчутною ця риса є в поезії подільських постсимволістів – Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Катерини Девдери.

Порівняння – троп, за допомогою якого можна пояснити одне явище через інше, залучаючи компаративні зв'язки-сполучники й частки (як, мов, немов, наче, неначе, ніби, ніби ж то). У поезії

Інверсія серця

подолян-двотисячників порівняння не виконує розширеної описової функції, а трансліює часовий і просторовий аспекти (минуле, теперішнє, майбутнє, апокаліпсичне): «Були ми – мов ті бусурмани, що свій рамадан прокляли» (Сергій Гула), «Одноклітинну гордість тіла / самотність, як стріла, зустріла» (Олександр Мамай), «Надвечір зламав мене струм – / упав, ніби мертвий, в калюжу» (Максим Караулан), «Ваш голос, як сирена, ледь не звів...» (Микола Кучерявий).

Послання – віршований твір, написаний у формі риторичного й пафосного звернення до певної особи чи до багатьох осіб; популярне в епоху романтизму. У сучасній поезії подоляни реалізують той досвід, який напрацював у цьому жанрі Тарас Шевченко («І мертвим, і живим...») та пісняр Андрій Кузьменко («Панове, президенти...»). Послання часто перетікають у форму присвят і навпаки, звернення стають гострими або ж ліризуються. Знаходимо такі форми у віршах Олександра Мамая, Андрія Башкатова, Ігоря Янішевського, Максима Караулана та Дарки Саніцької.

Поезії-тревелоги – поезії-подорожі, форма яких реалізовується в захопливій калейдоскопічній розповіді ліричного героя, котрий здійснює пішу чи мисленеву прогулянку. У подільській молодій поезії цю форму розвинула Марина Озеранська, написавши про ландшафти й архітектурні ансамблі рідного Тульчина, Києва, Львова, Криму.

Поставангардизм – термін на позначення кризових явищ у мистецтві на зламі ХХ – ХХІ ст. задля відображення дійсності у гіпертрофованих, абсурдних, викривлених формах, з амбіцією розщеплення цілісності на сегменти й перетворення всього в колаж. Елементи поставангардизму помічаємо у віршах Сергія Лефтера, Ігоря Ходжанізова, причетних до формації «Новий Шинок», а також в імпрезі Андрія Башкатова та Володимира Парфьонова з «Інверсії серця».

Постмодерністська естетика – амплітудні прояви емоційної зворушеності у межах сучасних світоглядно-мистецьких тенденцій після модернізму, позбавлених цілісності, наближених або занурених в апокаліпсичність. Помічаємо її вплив на імпрезу Сергія Шкабари, Ірини Чеканівської-Павлюк, формації «Новий Шинок», на вірші Андрія Башкатова, Анастасії Ісько, Володимира Парфьонова, Максима Кравчука.

Постсимволізм – це напрямок постмодернізму, що втілюється в ліричній формі як широка, ступенева трансформація образів-символів, певною мірою усталених у культурі ХХ століття у бік кінцесвітньої трагічності або ж фантазмагоричності. Постсимволістські ознаки знаходимо у віршах Катерини Калитко, Світлани Іллініч, Валентини Гальянової, Ірини Зелененької, Сергія Шкабари, Ірини Чеканівської-Павлюк, Татіани Комарової, Катерини Девдери, Ольги Стужної, Анастасії Ісько.

Постсюрреалізм – напрямок постмодернізму, суттю якого є активне використання в поезії форм ілюзії та парадоксу на катастрофічній, апокаліпсичній основі, за допомогою вітражності, клаптиковості, жонглювання, витівок і приколів. Постсюрреалізм більше властивий живопису, аніж поезії, проте проявляється в капілярних формах, у надишених образно-символічним ладом Володимира Свідзінського та Миколи Вінграновського віршах Вікторії Гранецької, Катерини Калитко, Ірини Зелененької, Сергія Шкабари, Ірини Чеканівської-Павлюк. Усе помітнішим стає явище в віршах Вадима Василенка («Риби тишу доп'ють. І акваріум осені раптом / спорожніє, наповнений / простору й часу, до дна»), Анастасії Ісько («Дихає світ в апперцепції світла. / Сонце укрилось у ковдрі гвоздик»), Катерини Ільїної («либонь і пристань у печалі / і чорна чайка з молочаєм / мені байки у сні читає»).

Притчевість – характер поетичного твору, що наближає його до притчі завдяки повчальності, алегоричності, морально-філософським роздумам із параболічністю сюжету. Почасті притчевою є поезія Дмитра Штофеля, Катерини Ляшевської, Василя Задорожного, Катерини Копичинської, Василя Пастушини, Андрія Гуменчука й Віталія Рибка. Притчевий характер має й лірика Катерини Девдери: «Яків старий на березі моря чи як його звуть...», «Жінки з голосами спалених прерій» та ін.

Публіцистичність – звернення в поезії до найактуальніших проблем, що характеризується конкретикою у просторі та в часі, мінімумом художностей, декларативністю та риторичністю;

публіцистичність поетичного висловлювання підсилюють образи-деталі, образи-тези, традиційні символи, узагальнення, формули ствердження й заперечення. У Василя Симоненка, Івана Драча й Бориса Олійника публіцистичну манеру перейняв Василь Кобець, а за ним – Юрій Сегеда, Анастасія Занузданова, Ольга Любченко.

Р

Реалістичність зображення – пізнавально-аналітична особливість художньої літератури, що в ХХІ столітті поступилася інтуїтивно-почуттєвому, спазматичному й апокаліпсичному відчуттям. Проте підкреслено реалістичною залишається основа багатьох ліричних сюжетних творів (образків, притч, поем) поетів-двотисячників.

Ренесансність – утілення ідеалів середньовічного Ренесансу (а саме – теоцентризму й логоцентризму, титано- й тираноборства, культу Богородиці й прекрасної пані, ідеї свободи) в наступних епохах. В українському європейському мистецтві простежуємо п'яте відродження, яке каталізували національно-визвольні процеси зламу століть, у той час, як друге відродження – це культура 70-90-х рр. ХІХ століття й опір імперським указам, третій ренесанс – «Розстріляне відродження», четвертий – шістдесятники й дисиденти у період відлиги та її згортання; за висловлюваннями багатьох учених, українська культура переживає нині п'яте відродження, спровоковане війною. Отже, українська ренесансність має перманентний характер.

Ремінісценція – вид взаємовпливу, де згадується письменник або твір із метою апеляції до світової культурної спадщини, до цінностей, лобійованих автором згадуваного твору. Молоді подоляни часто згадують Вільяма Шекспіра та його твори й героїв, Тараса Шевченка й Василя Стуса, інших геніальних особистостей, відтворюють атмосферу їхніх творів: «Шекспіри з очима Юди» (Василь Пастушина), «Ти думаєш, я збожеволів? Ні ж бо. / За мене це давно зробив Гюго» (Сергій Гула) «Виходимо геть за межі, стираємо лінії – / Сліпі, ніби Брайль, а чуттєві, як Моцарт» (Микола Кучерявий). Ремінісцентною є поезія Марини Озеранської («До неокласиків я хочу», «Побратимам і посестрам...», «Усоте перечиту ю Шевченка»).

Рефлексія – емоційне осмислення, словесно-емоційний вигин у художньому творі, що особливо популяризувався в сучасній медитативно-сугестивній поезії; це також різновид психологічного самоаналізу. Особливою рефлексійністю позначені рукописи Сергія Гули, Андрія Башкатова, Миколи Кучерявого, Ігоря Янішевського, Максима Рязанцева, Максима Кравчука. Зразком рефлексійно-спазматичної мініатюри є поезія Олександра Мамая «Якщо я – різниця між Богом...»:

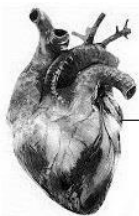
Якщо я – різниця між Богом
і тими людьми,
які мить хоч були у моєму
стрімкому житті,
то в нашому світі, де я є,
а поруч – лиш ти,

півбогами неже із тобою
будемо ми?
І тепер я боюся, що стану
самотнім творцем,
якщо втрачу тебе між рядками
і цим папірцем.

Рефрен – повторення слів, рядка або кількох віршових рядків у строфах, що може містити в собі ідею твору, а також набувати жанрових ознак. У пісенній ліриці реалізує себе як «приспів», тобто повтор кінцевих рядків у куплеті або ж окремих чотирьох чи трьох рядків після кожного куплету. Поширений у віршах Віталія Борецького, Юрія Сегеди, Дарки Саніцької, Ігоря Янішевського, Богдана Загоруя, Олеса Сеніва, Максима Караулана.

Речитативність – характеристика поетичних творів, які можна виконувати речитативно, тобто протяжно проказуючи або ж форсуючи ритмічно, наближаючи твір і до декламації, і до співу. Речитативністю відзначаються білі вірші й верлібри Миколи Кучерявого («Блокнот і перо») та Володимира Парфьонова («Не знаю, як описати життя...»).

Римування – традиція й характер розміщення рим у вірші. Нині молоді автори вправно використовують суміжне (парне), перехресне, кільцеве (оповите) римування.

Інверсія серця

Ритмізація – глибокий ліризм, що пов'язаний із ритмізацією мови (тобто з чергуванням наголошених і ненаголошених складів), із широким використанням поезики народних голосінь, колядок, дум, що не передбачає власне риму. Народний струмінь відчувається у багатьох неримованих віршах Катерини Девдери саме завдяки поетичній ритмізації, що базується на вродженому мовному відчутті поетки («Антонич», «Бібліотека» та ін.).

«Русалка Дністровая» – назва літературно-краєзнавчого збірника, що видається в Вінниці за результатами проекту «Єврорегіон Дністер». Головний редактор – Михайло Каменюк, редакційна колегія – вчені, краєзнавці, митці. У збірнику друкуються історико-краєзнавчі, мистецькі праці з проблематикою навколо Дністра та його басейну; автори матеріалів у збірнику – не лише представники України. Видання-щорічники осучасненої «Русалки Дністрової» у ХХІ столітті є продовженням традиції першого західноукраїнського альманаху, роздрукованого в м. Буда (з 1873 Будапешт) у 1837 році з ініціативи «Руської трійці» (Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького та Івана Вагилевича). Це й назва міжнародного літературно-мистецького свята в межах проекту «Єврорегіон Дністер», що розпочинається щорічно на теренах Поділля й триває протягом кількох днів в Україні й за кордоном, де відбувається вручення однойменної премії в галузі науки й мистецтва (лауреати – Степан Пушик, Петро Перебийніс, В'ячеслав Медвідь та ін.).

Рустикальна поезія – вірші, зумовлені присутністю рустикального світогляду (поетизації сільського буття як форми протесту проти советськості літератури), що врешті-решт призвів до нагромадження в сучасному літературному процесі творів із квазіісторичною тематикою та солодкувато-ідилічних. **Селянський (рустикальний) синдром** – це засилля рустикальності, пошук величного-патріархального-класицистичного в селянській тематиці й образах із відірваністю від реальності, всепроникний дидактизм. **Рустикальні мотиви**, що не транслюють псевдоестетку, спорадично проглядають у віршах подільських дев'яностників Василя Кобця, Жанны Дмитренко, Олени Вітенко, Петра Зарицького, Дмитра Пічкура, у молодих двотисячників Оксани Дунської, Віталія Борецького, Руслани Мельничук, Сергія Гули, Тетяни Коноваленко, Наталії Беспалько, Вадима Василенка, Володимира Парфьонова.

С

Салонність камерна – на відміну від **салонної поезії** з її манірністю та зі сценічною грою, сучасна камерна салонність є намаганням поза великою концертною аудиторією, у медитативній атмосфері читати вірші й вести дефінітивну розмову про них. У 2010 році у Вінниці з ініціативи Михайла Каменюка було організовано серію камерних салонів «Інтермецо» з метою презентації нових видань, альманахів і збірників. У 2014 році Тетяна Яковенко організувала серію салонів «І музика, і слово, і сльоза» із метою єднання літературно-мистецьких спільнот краю.

Саркастичність – тенденційна схильність до наскрізно злого й уїдливого висміювання подій і явищ дійсності, громадських справ і побуту як запліснявілих, злочинних, регресивних, штучних. Саркастичність властива версифікаціям багатьох молодих подолян, зокрема Сергія Лефтера, Сергія Шкабари, Вадима Василенка, Володимира Парфьонова. Саркастичність перейшла в любовну царину: «... носи перуку – / за волосся твоє хвилююся» (Юрія Юрчака), «Чи ти чудовий, чи я п'яна?» (Анастасія Ісько), «Ти в себе на подвір'ї яму вирий, / щоб зайвого не було страху» (Володимир Парфьонов).

Семантичне поле родинності – сукупність лексичних одиниць на позначення роду, сім'ї; саме такі слова-образи часто використовувані в сучасній подільській поезії, апеляції до цих слів пов'язані з потребами сакрального захисту, коренізації, наслідування європейських цінностей. Зміцніла палітра авторів, у чиїх рукописах ми знаходимо вірші про матір, про батька, про бабусю та про діда, про сестер і про братів, про забуте й відновлюване нині побратимство, – мова тут про вірші Тетяни Яковенко, Анатолія Подолинного, Михайла Каменюка, Олександра Самарухи, Ірини Зелененької, Руслани Мельничук, Сергія Гули, Катерини Девдери, Марини Озеранської, Анастасії

Рудніцької, Анастасії Ісько, Дарки Саніцької, Наталії Беспалько, Андрія Башкатова, Максима Рязанцева та ін.

Сентенційність – властивість плідного творення й укрупнення висловлювань із афористичним (повчальним, морально-філософським і християнським) змістом. Подoliaни-двотисячники сміливо вживлюють сентенції у медитативну поезію. Напівбайковими сентенціями насичена поезія Марини Озеранської, Сергія Гули, Дарки Саніцької, Ігоря Янішевського, Олеся Сеніва.

Сентиментальність – надмірна чуттєвість, змінна настроєність, властивість мрійливого сприйняття світу, відображеного в поезії, що використовуються для того, аби викликати в читача таке ж амплітудне співпереживання. Сентименти в поєднанні з діткливим наївом знаходимо в любовних віршах Наталії Беспалько, Марини Озеранської, Анастасії Ісько, Анастасії Рудніцької, Дарки Саніцької; ліричні героїні дівочих віршів мрійливі, очікують на лицарів.

Силабо-тонічне віршування – система віршування, заснованого на чергуванні наголошених і ненаголошених складів у словах та на розташуванні ритмічних акцентів у віршовому рядку. В українській фольклорній поезії силабо-тоніка природно проявилася на рівні жанру коломийки. Уже в поемі «Енеїда» Іван Котляревський майстерно застосував чотиристопний ямб. Далі популяризувалися хорей, дактиль, амфібрахій, анапест. Найменш поширеним із них є трискладовий дактиль, оскільки ритмічний рух поетичного мовлення в дактилічному рядку передбачає першоакцент, а питома українська пісенність легка й невагома завдяки двоскладовості. Пірихій і спондей урізноманітнили вірші, проте двотисячники не експериментують зі силабо-тонікою, спрямовуючи зусилля на вигадливу організацію тропеїчної системи, надаючи перевагу двоскладовості.

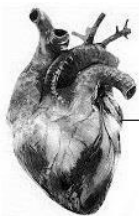
Символізація поетичного мовлення – свідоме надуживання словесних знаків, які безпосередньо, опосередковано чи контекстуально виражають сутність певного явища. У поезії двотисячників символи набувають глобальної філософської наповненості, тому, вийшовши за межі знаковості, кодують поетичне мовлення, тісно пов'язуючись із міфологією, з релігією, із культурно-історичним досвідом певної епохи. Відтак, символізація (символічні коди) є ширшою за метафоризацію (техніка перенесення й, відповідно, творення нової ознаки). У віршах «Ліриків Т» символізація є натиюком на трансцендентну істину, у віршах адептів «Нового Шинку» – на прикольну інакшість, у медитаціях причетних до «Інверсії серця» є шляхом утаємничення в Апокаліпсис, у римованих одкровеннях «Зимової Вишні» це твердження сутності.

Синекдоха – популярний в сучасній поезії, як і в поезії ХХ століття, різновид метонімії, у сенсі вживанні однини у значенні множини, конкретної кількості замість невизначеної. Подoliaни найчастіше звертаються до образно-символічної форми ворога: «Любити й ворогу не подавать руки!», «Прийшла чума й переділила дім», «Чорний крук летить над нашим полем» (Дарка Саніцька), «Змій не одне перо вже перетяв», «І шкіриться новітній Торквемада» (Марина Озеранська).

Синестезія – поєднання в одному тропі віддалених асоціацій задля ефекту переживання одночасних калейдоскопічних вражень, їх синтезу. У ХХ столітті синестезія чи не найяскравіше проявилася у ранній ліриці Павла Тичини. Серед наймолодших подільських двотисячників цей прийом успішно застосували Наталія Пенькова та Валентин Майданюк.

Синкопа – популярний у поезії Василя Стуса, Ліни Костенко, Івана Драча, Тараса Мельничука, Василя Герасим'юка прийом утинання складу або звука у слові, що успішно був залучений до версифікування подільських двотисячників (формант у творенні усіченої рими): «Поряд з тобою тінь-ті...» (Максим Караулан), «І руки – мов липи тендітні, тенді... / Стискаються хвилі манірни, мані...» (Наталія Пенькова).

Синонімічність поезії – використання слів, близьких за змістом, з метою надання урочистого звучання твору, увиразненню думки. У сучасній подільській поезії часто знаходимо нанизання синонімів, схоже на синонімічний ряд, що використовується з метою надання різноманітних смислових відтінків, із емоційно-оцінним та з раціо- забарвленням. Синімізація

Інверсія серця

поезії – один зі сучасних шляхів надання твору поліфонічності: «А ти, на жаль, земний, тому й мінливий. / Звичайно, можна жити дико, грішно» (Оксана Некитюк), «Від них-бо я дика, / від них-бо я п'яна. / Давно неспокійна – ні кави, ні чаю» (Анастасія Ісько).

Славнева манера – термін походить від жанрової форми урочистої пісні, тобто це манера передачі думок, що властива такому урочистому музичному твору, як славень (гімн); поезія зі славневою манерою насичена напруженим пафосом, словами символічно-програмового змісту, символізує державність чи її відродження. У славневій манері написані окремі вірші Сергія Гули, Ігоря Янішевського, Богдана Загоруя, Дарки Саніцької, Олеся Сеніва.

Сонет – це класичний поетичний твір, що складається з чотирнадцяти рядків п'ятистопного або шестистопного ямба (із двох чотиривіршів (катренів) з переважно перехресним римуванням та двох тривіршів (терцин) здебільшого тернарного римування). Хоча форма гнучка й легка в використанні, сонет не є популярним у двотисячників. Медитативні сонети знаходимо в рукописі Віталія Борецького, Катерини Калитко, Вадима Василенка, Юрка Юрчака, Василя Пастушини, Ольги Зайцевої, Валентини Гальянкової.

Спазматичність – больове, амплітудно-емоційне висловлювання в поезії, що характеризується згущеною метафоричністю й переосмислюється інтуїтивно, а не на основі раціо. Спазматичністю просякнена вся сучасна поезія. Явище не є тенденційним, не може бути оціненим як витівка, а є природною реакцією на катаклізми зламу століть та початку ХХІ століття зі техногенними катастрофами й війнами.

Сплетення – різновид запозичення, при якому автор створює сюжет чи панно із образів-персонажів різних творів різних авторів (фольклорних і оригінальних або ж із кількох творів одного вибраного автора): «Шекспіри з очима Юди» (Василь Пастушина). У поезії Максима Караулана стикаються Робін Гуд і Гонгадзе, у віршах Марини Озеранської – Мина Мазайло й вершники Яновського, у Мар'яни Рубаняк – Христос і Коляда та ін.

Стилізіція – це свідоме й часто подибуване в сучасній поезії наслідування елементів творчої манери відомого митця, жанру, стилю або напряму з певною метою: задля наближення зображуваних подій до читача або присутності класики в модерному творі. Найчастіше молоді подояни стилізують рядки за прикладом віршів Тараса Шевченка, Василя Стуса, Ліни Костенко, Володимира Сосюри, Василя Симоненка. Так Володимир Парфьонов стилізував інтимні рядки за Сосюриною поезією «Так ніхто не кохав», Валентин Майданюк – за поезією Павла Тичини «Арфами, арфами...» та «Гаї шумлять».

Стиль індивідуальний – це певна сукупність мовних прийомів для вираження тих чи інших ідей, думок, а також супутня сукупність художніх засобів і стилістичних фігур, добору жанрової форми, пафосу й риторики, мовних прийомів (евфонії), композиційних елементів, що влягають в естетику й у канон певних тенденцій. Індивідуальний стиль багатьох поетів-двотисячників балансує на межі модерністських та постмодерністських тенденцій.

Строфа – повторюване в вірші поєднання кількох віршованих рядків, зв'язаних між собою певною системою рим та інтонацією або за змістом, а також відділене від аналогічних сполук помітною паузою (графічно). Строфічна поезія переважає в Світлани Іллінч, Руслани Мельничук, Андрія Гуменчука, Андрія Башкатова, Наталії Пенькової, Максима Рязанцева, Максима Караулана, Анастасії Рудницької, Ксенії Некитюк та ін. **Строфоїди** – частини віршованого тексту, що мають різну кількість рядків. Строфоїдна поезія широко представлена в рукописах Василя Пастушини, Віталія Рибка, Катерини Девдери, Миколи Кучерявого, Вадима Василенка, Наталії Пенькової.

Сугестивна лірика – це поезія багатозначних підтекстів, що опирається на асоціативність, поліемоційність, субметафоричність і на особливу інтонаційну виразність, на відміну від медитативної поезії, основою якої є раціо та інтерпретаційна реалістичність. У рукописах наймолодшого покоління подоян-двотисячників, представників «Нового Шинку», «Інверсії серця», «Скарбу» помічаємо засилля сугестивності, знаходимо змішану (сугестивно-медитативну поезію). Найбільше сугестивних творів знаходимо в рукописах Наталії Пенькової, Катерини

Ільїної, Анастасії Ісько, Валентина Майданюка, Максима Кравчука. У представників філологічної школи поетів-двотисячників переважають медитативні твори (Юрій Сегеда, Віталій Борецький, Ірина Зелененька, Світлана Іллініч, Руслана Мельничук, Валентина Гальянова).

Субметафоричність – таке використання прийому перенесення суті одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастністю, яке (на основі інтуїтивного осяяння та ступеневості перенесення) зіштовхує й поєднує в образній оболонці те, що здавалося непідвладним метафорі. Відтак, у поезії молодих двотисячників метафора стає схожою до апокаліпсису або до претензійної загадки чи приколу (переходить у «прикольність»); вдалою ілюстрацією є сугестивно-медитативна мініатюра Наталії Пенькової «Прірва – гостра», де в метафору людського вибору, так би мовити, повністю втягнене тіло тексту:

Прірва – гостра,
ба навіть занадто.
Стоячи тут і десь,
дивлюся на зорі –
з перлону.

Не знаю,
чи довго стоятиму так...
Титани впадуть –
і для нас буде час.
Доля або Падеграс.

Сучасний літературний процес – це безперервний, складний, суперечливий і неоднорідний, хвилеподібний (поступальний і стрибковий) розвиток художньої літератури, зорієнтований на віддзеркалення явищ і фактів сучасного світу й історії поза національними особливостями й у єдності з ними, із перманентною орієнтацією на класичні зразки.

Сюжетність у сучасній поезії – це картинно-калейдоскопічна зміна подій без детального опису й мотивації (віршовані образки, поеми, балади, притчі), зміна філософських думок у медитаціях, зміна настроїв і почуттів у медитативно-сугестивній ліриці; у власне сугестивній поезії сюжет відсутній. На сюжетні вірші багаті рукописи Ніни Гнатюк, Петра Зарицького, Тетяни Яковенко, Юрія Середи, Ірини Зелененької, Оксани Дунської, Катерини Девдери, Сергія Гули, Оксани Некитюк.

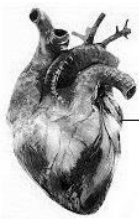
Т

Тавтологія – художній прийом повторення слова з виражальною метою, що був традиційним у поезії модернізму й поширився в поезії постмодерністів, оскільки відчутно наближає твір до фольклорного звучання, створюючи ефект близькості автора до джерел національної культури, інтерпретуючи нерозривний зв'язок із нею, сприяє музичності: «Я пам'ятаю, все відговорила, / все в пам'яті мені, на сто заграв», «Так солодко і ніжно цілувати б! / І щоб ніхто, ніхто не заважав!» (Андрій Башкатов).

Тематика сучасної поезії – предметом змалювання для сучасних поетів незмінно залишається реальне життя, однак важливу роль відіграють фантазійні форми. Домінантними, як і раніше, є вічні теми – смерті, кохання, самотності, свободи, сенсу життя. Традиційними, навіть надуживаними, в ХХІ столітті для подільців-двотисячників стали теми краси природи Поділля, а також екології та наслідків техногенних катастроф, тема міста й села, адаптації маргінала в мегаполісі. Новітніми темами є калейдоскопічний катастрофізм життя, його апокаліпсичність, гра в геніальність і лузерство, Майдан і АТО, брутальний сміх над суєтою та над смертю.

Терцина – менш популярна, аніж чотирирядкова строфа (катрен), трирядкова строфа в сучасній поезії, де 1-й рядок риметься з 3-м, а 2-й — з 1-м уже наступної терцини. Знаходимо трирядкові строфи в поетів філологічної школи.

Травма – постколоніальна образа (термін Тамари Гундорової), що з'явилася на ґрунті розриву мистецьких поколінь (генерацій) та як наслідок розвінчування культу певних осіб «від мистецтва», це також наслідки безґрунтності, відчуття чорнобильського катастрофізму й гостре переживання апокаліпсичності. Усі ознаки травми відбиті елементарно чи більш-менш повно в сучасній подільській поезії. Формація «Інверсія серця» намагається протиставити травмі, транслуючи сердечність як базову ознаку своєї причетності до мистецтва.

Інверсія серця

Травестування – у сучасній поезії все частіше автор-жінка перевтілюється в нежіночні форми, зокрема, виступає від чоловічого імені, кепкуючи, до прикладу, зі хлопчакуватості або ж із боягузливості, форсуючи потребу чоловічого сміливства й шляхетності, опонуючи брутальності. Подібне ми знаходимо в віршах Анастасії Ісько («Рятунок»):

Хотів би поїхати завтра
до мами, додому,
бо нас розділяє усесвіт.
Чомусь я не знав,
що сніг дефективно-гарячий
пронизує шкіру

і крига узимку буває
занадто тонка...
Чому не рятує надія
на краще та віра?
Рятує лиш думка,
що я від війни не тікав!

«Перевдягання» в межах мовних прийомів, сюжетних елементів, на зразок «Енеїди» Івана Котляревського, стає менш популярним; таке травестування витісняє пастиш.

Тропеїчна система – упорядковане використання в художньому творі основних і супутніх (васальних) художніх засобів задля увиразнення художньої дійсності. Основними (як у поезії модернізму, так і в постмодерністській поезії) залишаються метафори, порівняння та епітети. Ця тріада дає можливість уяскравлювати й відтіняти певні риси явища, надавати образам несподіваних значень й ліризувати їх. Надвикористовуванням у сучасній молодій подільській поезії є метафоричний епітет, що індивідуалізує зображення. Окреме місце займає порівняння та уподібнення (розгорнене порівняння), що часто стає формантом паралелізмів. Зі супутніх тропів, котрі допомагають реалізувати інваріанти перенесень з грою в мікро-макро, виділимо метонімію та синекдоху.

У

Умовчання (апосіопеза) – стилістична фігура, що позначає незакінчену, обірвану думку, є натяком і формантом інтимності в поезії. Прийом близький до езопівської мови, часто використовувався сучасниками: «Снігом забилися груди. / Мізки схололи. Звуки...» (Анастасія Ісько), «Шумлять, шаленіють вітри – на три...» (Валентин Майданюк), «Ти чуєш? Її не кохай! / Вона ж бо така... / Ти не знав? Lorelei» (Наталія Пенькова).

Уособлення (прозопопея) – це різновид метафори, що ґрунтується на перенесенні якостей живих істот на предмети, на явища природи, не маючи широких асоціацій при цьому. Це типовий для мистецтва постмодернізму, часто використовувався прийом у сучасній подільській медитативно-сугестивній поезії. Позірним прикладом є карнавальна мініатюра Наталії Пенькової:

Мармеладний сніговик
уранці, в нашому дворі
працює двірником,
натягує бриля по самі вуха

і чекає хурделиці.
Кохана прийде –
винесе медових пряників із чаєм.
Любов і справді дивна річ.

Усічена рима — це таке римування, при якому у слові наприкінці рядка ніби не вистачає одного звука (рима за акустичним враженням за допомогою прийому синкопи). Подільська молодь часто використовує такий прийом, намагаючись увиразнити техніку: «Поїзд мчить-чить-чи...», «Поряд з тобою тінь-ті...» (Максим Караулан), «І руки – мов липи тендітні, тенді... / Стискаються хвилі манірні, мані...» (Наталія Пенькова).

Утопічність – характеристика змістового наповнення твору, в якому йдеться про вигадку, нездійсненну мрію. Сучасні молоді поети Поділля часто звертаються до такої форми, коли пишуть про майбутню Україну. Зокрема, у віршах Вадима Василенка вимальовується вільна, антично-ренесансна Україна-Скіфія-Русь, що поєднує в собі інтелектуальне начало Євгена Маланюка, міфічність Богана Ігоря Антонича і відчайдушність пражан:

Одіссеє моя, начитавшись
легенд про атлантів,
ми відчалим у Скіфію –

ми камінною мовою
спишем сувої доріг.
Від Залізних Стовпів

край молока і вина.
Із Еллади зібравши
архіви обпалого листа,

до прадавньої Турії плисти б,
і з Варягів у Греки,
де міфами дихає сніг.

Ф

Феєричність – використання фантастично-казкових елементів (образів, символів) чи сюжету з відповідними ефектами у віршах. На зламі ХІХ-ХХ століть популяризувався неоромантичний жанр драми-феєрії (драми-казки) із яскраво вираженим ліричним началом, зав'язаним на любовному трикутнику. Із драматургії феєрія дуже швидко перейшла в лірику, закріпившись у постмодерністській поезії вісімдесятичників на рівні карнавальних форм, фантазійного зіставлення надприродного і людського світів, поєднання міфем і фольклорних образів. Феєричність у поєднанні з карнавальністю й витівками присутня у віршах Ольги Остапчук, Катерини Ляшевської, Наталії Циганової, Наталії Пенькової, Катерини Ільїної (цитуюмо «Хтось на тлі небес...»):

йому личить зело м'яти
синьооке серце мрії
птаха-ніч... пустель безмір'я...

убирається у зорі –
плащ і маска Казанови...
плаче панна пармезанна...

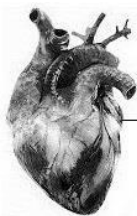
Фігурний вірш – невеликий вірш у вигляді фігури (знака), у якому синтезуються звукові властивості та візуальні форми (графічний вигляд вірша). Такий твір автор втілює найчастіше в залежності від ідеї твору – у формі символу. Популяризувався в ХVІІ столітті, був підхоплений українськими авангардистами, не втратив своєї актуальності в ХХІ столітті. Знаходимо фігурні вірші в першій збірці Василя Пастушини «Паперова зозуля».

Філологічна школа подільської поезії – дещо умовна назва покоління письменників (здебільшого – поетів), котрі мають філологічну освіту; найвідоміші – викладачі й випускники Інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: Анатолій Подолинний, Тетяна Яковенко, Ліна Біленька (Ангеліна Григор'єва), Леонід Пастушенко, Віктор Тимчук, Григорій Усач, Ніна Гнатюк, Михайло Каменюк, Микола Бондар, Орест Корсовецький, Василь Юхимович, Андрій М'ястківський, Станіслав Реп'ях, Володимир Прилипко, Віктор Мельник, Станіслав Чернілевський, Валентина Сторожук, Наталка Струтинська, Лариса Колесник, Віталій Гандзюк, Віталій Борецький, Юрій Сегеда, Ірина Зелененька, Валентина Гальянова, Руслана Мельничук, Юлія Броварна, Ольга Зайцева, Жанна Дмитренко, Тетяна Орлова, Василь Пастушина, Андрій Гуменчук, Катерина Девдера, Сергій Шкабара, Вадим Василенко, Михайло Буздиган, Анна Пилявець, Юрій Юрчак, Аліна Присяжнюк, Сергій Лефтер та ін.

«Філософія серця» – один із основних напрямів української філософії, в основі якого відображення ментальної свідомості в формі кордоцентризму (серцецентричності). Поетам-двотисячникам імпонують ідеї єдності світогляду з чуттєвістю й абсолютизмом, що належать до кордоцентризму. «Інверсія серця» на основі «філософії серця» творить дискурс сердечності.

Філософська лірика – це поезія, що передбачає філософське переосмислення світу, людської природи, суспільства, які ліричний герой переломлює через власний споглядальний досвід. У ХХ столітті філософська поезія успішно втілювалася в таких жанрових формах, як сонети, рубаї, етюди, елегії, поеми-симфонії. На початок ХХІ століття найстійкішими жанровими формами залишилися елегія й сонет (із глибоким контекстом), що представлені й у рукописах молодих подільців.

Фольклоризми й етнографізми – присутність фольклорних, етнокультурних елементів (здебільшого – лексики на позначення національних, мовнокраїнознавчих образів, символів, образно-символічних формул) у літературно-художньому творі, що допомагає інтерпретувати національну специфіку зображуваного, відтворювати етнопсихологічні ключі й коди. Найчастіше

Інверсія серця

фольклоризми й етнографізми використовувані в поезії. У віршах молодих подолян це поетично трансформовані міфологічні символи, що набувають нового прочитання. Знаходимо такі елементи у віршах Віктора Дячка, Віталія Борецького, Світлани Іллініч, Ірини Зелененької, Катерини Девдери, Сергія Гули, Наталії Пенькової, Ольги Зайцевої, Вадима Василенка. Для прикладу, елементи лічилки, жанру дитячого фольклору в функції забавки використала в поезії Марина Озеранська: «І не сім, і не десять вже й сімнадцять украла осіння дорога...». У лексику подолян активно проникають гуцульські й галицькі діалектизми, разом із етнічними, етнографізмами й топонімією: «І люди картаті в кресанях картатих» (Наталія Пенькова), «О, вуйцю, «Файдулі, фай», добре – як мед. Як батяр!» (Марина Озеранська).

Фольклорне віршування – це подібність організації авторської поезії до фольклорного віршового твору (його ритуальних, формульних частин-повторів із вигуками, звуконаслідуваннями, примовками й поетизмами, це й форми дитячого фольклору – лічилки, заклички, мирилки). У ХХІ столітті такі елементи почасти використовувані: знайдемо їх у рукописах віршів Ірини Зелененької, Катерини Девдери, Мар'яни Рубаняк, Наталії Пенькової, Дарки Саніцької.

Фонічна організація поетичного твору – це звуковий бік вірша, конкретні фонетичні засоби, що надають ліричному твору милозвучності, емоційності, виразності, зводячи до мінімуму можливість появи какофонії. Майстерна фонічна організація твору передбачає знання правил евфонії. У поезії поставангардистів (найчастіше – представників «Нового Шинку»), фіксуємо й відхилення від фонетичної норми, тобто експерименти з фонікою, що надають віршам експресивності, ілюструють живу мову громадян із метою висміювання всіляких викривлень і невігластва. Іноді використання чужорідних фонетичних елементів є формою екскурсу в історію: «Таваріщ ЧК, для поета – один гранчак...» (Микола Кучерявий)

Х

Хронограф – часопис, зведений огляд історії певної епохи, явища, періоду історії. Хронографи складають і активні мистецькі спільноти для фіксування всіх напрямків діяльності.

Художній метод – спосіб демократичного, самостійного художнього осмислення дійсності, що властиві творчості певного автора, поколінню, мистецькому напрямку. Двотисячники вагаються із визначенням власних художніх методик, але найчастіше зараховують себе до поставангардистських кіл і до практики протестів проти канону.

Художня асоціативність – здатність поетичного твору викликати ланцюжок ірраціональних уявлень, коли одна з асоціацій навколо твору, образу чи окремої метафори у людській свідомості викликає низку інших. Сучасна поезія характеризується художньою поліасоціативністю (особливо, якщо йдеться про риторику в постсюрреалістичних візіях, скажімо, Катерини Ільїної):

усе крихке	і бути під ним
тремтить у змісті	ніби мостом
я буду ким треба	німим листом ...
а треба?	нумо один без одного
дістатися кутика неба	попостуємо ?

Ц

Цезура – пауза, яка ділить довгий віршовий рядок традиційно на два піврядки (іноді присутнє дрібніше членування), увиразнюючи інтонаційний малюнок і ритмізацію. У сучасній поезії та в дружці цезура використовується зрідка, адже в ній переважають короткі рядки зі струнким ритмом.

Центон – стилістичний прийом уведення до тексту художнього твору одного автора фрагментів іншого, де не враховується перегук мотивів. Цей прийом легко застосовувати в прозі й, у зв'язку з римою і з ритмомелодикою, важче – у поетичному. Найвідоміші в Україні центонні

вірші створили Олександр Ірванець («Любіть Оклахому!»), Віктор Неборак («Мені тридцятий рік минав...»), Юрій Андрухович («Ваня Каїн»), Юрко Іздрик («Ніч яка місяця»). Є подібні витівки й у подолян (за поезією Володимира Сосюри «Так ніхто не кохав...») у Юрія Сегеди, в Андрія Гуменчука, у Володимира Парфьонова, у Дарки Саніцької та в Марини Озеранської.

Цикл – ряд пов'язаних між собою ліричних творів зі завершеними думками, що разом, у певній послідовності, творять змістову, емоційну й естетичну цілість. При цьому вірші в циклі можуть бути різними за мотивами, за інтонаційно-ритмічною структурою, за строфічною будовою. Резиденти «Інверсії серця» часто об'єднують невеликі вірші-спазми в цикли: прикладом може бути цикл «Строфи з війни» Андрія Башкатова, де кожний вірш є черговим листом воїна до матері.

Щ

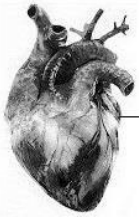
Щедрівка – обрядово-величальний народнопісенний протоукраїнський жанр, призначений для зустрічі зимового сонцестояння (сонцевороту), початку нового хліборобського року. Жанр близький за змістом до колядки: обом жанрам українці-рільники надавали магичності, називаючи святкові вечори «Щедрий вечір», «Добрий вечір». Основа жанрів – пісенні й речетативні величання й побажання. Під впливом християнського календаря обрядовий цикл перенесено до Різдва, до календарного Нового року та до другого Свят-Вечора, відтак з'явилася й запозичена назва «колядка», що закріпилася за піснями Різдва зі християнськими мотивами. Поети використовують у віршах характерний для щедрівки, а відтак і для колядки, приспів зі семою щедрого вечора. Знаходимо такі особливості в віршах Василя Кобця, Віталія Борецького, Ірини Зелененької, Катерини Девдери, Ольги Зайцевої, Мар'яни Рубаняк.

Ю

Юнацькі пісні – різновид слов'янського героїчного епосу, у якому оспівувалися легендарні юнаки-воїни, котрі захищали свою землю від зовнішнього ворога. Жанр був поширеним у сербів, болгар, македонців, хорватів, чорногорців. Із плином часу, у музичній формі, поширився й популяризувався в оригінальній літературі інших народів. Для української молоді цей жанр став відомим завдяки перекладам Івана Франка та Михайла Старицького. У стрілецькому фольклорі, а далі й у пісенному масиві повстанців з'явилися пісні про молодих відчайдухів, котрі віддавали своє життя за Україну. Отже, юнацькі пісні – типове явище для всіх слов'янських народів. Відмінним тут є те, що в юнацьких піснях південних слов'ян переважають довгі вірші, українська героїчна пісня написана, здебільшого, коротким (динамічним, струнким) рядком. Подоляни-двотисячники (барди), зокрема Олесь Сенів, Ігор Янішевський, Богдан Загоруй, стали авторами пісенної лірики про молодих героїв, котрі загинули на сході України.

Я

Язичницька (дохристиянська, поганська) молитва – жанр найдавнішої української фольклорної літератури або жанрова вставка в інші фольклорні твори, що має прохальний, пошанно-величальний характер. Із появою оригінальної літератури органічно вплелася в літописи, збереглася в колядках; формули язичницької молитви використані в плачі Ярославни («Слово про похід Ігорів»). Знаходимо фрагменти (уламки) цього жанру у віршах Ірини Зелененької, Ольги Зайцевої, Руслани Мельничук, Тетяни Коноваленко, Тетяни Орлової, Катерини Девдери, Марини Озеранської, Мар'яни Рубаняк, Наталки Гомель, Оксани Барбак.

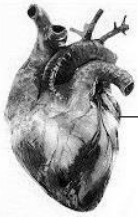
Інверсія серця

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арідхіс О. «Любов наперекір руїнам» / Омеро Арідхіс; переклад із іспанської Девдери К. // Вінницький край. – 2011. – №4. – С.50-52
2. Башкатов А.В. Альманах «Експрес-Молодість»: експресіонізм та імпресіонізм у ньому / А.В. Башкатов // Художня творчість у контексті проблем її вивчення: Михайло Коцюбинський і Східне Поділля. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202 с. – С.162-165.
3. Башкатов А. Вірші [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / А. Башкатов // Експрес «Молодість» 5. Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. – 304с. – С.74-82.
4. Башкатов А. Подільське сафарі 2015 (спогади-звіт фіналіста 15-ого ювілейного міжнародного фестивалю одного вірша «Малахітовий носоріг»). Електронний ресурс: http://bar-bgpk.at.ua/news/podilske_safari_2015/2015-12-18-574
5. Башкатов А. «Строфи з війни»: цикл віршів. / А. Башкатов // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 71.
6. Бердичівлянин став переможцем міжнародного літературного фестивалю «Малахітовий носоріг». // Бердичівський погляд. Електронний ресурс: http://berdpo.info/news/misto/berdichivlyanin_andriy_bashkatov_stav_peremozhtsem_literaturnogo_festivalyu_malahitoviy_nosorig-id7998.html
7. Беспалько Н. «Балада про пам'ятник»: оповідання. / Н. Беспалько // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 95-96.
8. Беспалько Н. Вірші.[вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / Н. Беспалько // Експрес «Молодість 3». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2012. – 268 с. – С. 95-103.
9. Беспалько Н. «Линуть у даль пурпурові вітрила...»: вірші. / Н. Беспалько // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Відпов. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С.77-81.
10. Беспалько Н. «У край небесної Марії...»: вірші / Н. Беспалько // Із-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 2 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 88-91.
11. Боба-Дига Б. Запах каштанів : поезії / Божена Боба-Дига; пер. з польськ. К. Девдери. – Вінниця : Рогальська І. О., 2013. – 48 с.
12. Борецький В. Краєвиди квітами всередину / В. Борецький // Експрес – «Молодість 3». Альманах. / Упорядник В.В. Борецький. – Вінниця, 2012. – 268с. – С.256-257.
13. Борецький В. Космічний іній на зимових вишнях / В. Борецький // Експрес – «Молодість 4». Альманах. / Упорядник В.В. Борецький. – Вінниця, 2013. – 252с. – С.3-4.
14. Борецький В. «Сто серць – як сто палахкотінь» / В. Борецький // Експрес «Молодість» 5. Альманах / Упорядник В.В. Борецький. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О. – 2015. – 304с.
15. Василенко В. «Акорди весняних дібров» / В. Василенко // Вежа. – 2013. – № 31. – С. 39-44
16. Василенко В. Вірші / В. Василенко // Вінницька газета. – 2014.– № 22. – С. 5.
17. Василенко В. Вірші / В. Василенко // Слово педагога. – 2014. – № 3 (213). – С. 8.
18. Василенко В. Вірші / В. Василенко // Слово педагога. – 2014. – № 11 (221). – С. 8.
19. Василенко В. Вірші / В. Василенко // Рідний край : Альманах Полтавського державного педагогічного університету. – 2014. – № 1 (30). – С. 8 – 11.
20. Василенко В. Вірші / В. Василенко // Лава. – 2014. – № 7. – С. 11-13.
21. Василенко В. Вірші / В. Василенко // Вінницька газета. – 2015. – № 16 (3110). – 20 лютого. – С. 14.
22. Василенко В. Вірші / В. Василенко // Борисфен. – 2012. – № 8. – С. 5.

23. Василенко В. «І під глиняним небом...» / В. Василенко // Дивослово. – 2014. – № 5. – С. 31.
24. Василенко В. «Дике жито у серці шумить...» / В. Василенко // З-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1. / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. – С. 11-26.
25. Василенко В. Рівнодення: поезії. Передмова А.Подолінного / В. Василенко – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – 32 с.
26. Василенко В. Літературна школа «Із-над Бугу й Дністра» / В. Василенко // Із-над Бугу і Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 2. – Вінниця: Планер, 2012. – 136с. – С.121-127.
27. Василенко В. Межи часом і снігом: пам'яті Марини Озеранської / В. Василенко // Вінницька газета, 2015, 11 грудня. – С.10.
28. Василенко В. «Музика вітру» / В. Василенко // Золота пектораль. – 2013. – № 3 (літо – осінь). – С.103-104.
29. Василенко В. Pro domo sua (Замість передмови) / В. Василенко // З-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 4. – Вінниця: Планер, 2014. – 102с. – С.4-8.
30. Василенко В. «Риби тишу доп'ють...», «Розчухнуті верби у річку зайшли по коліна...», «Зійшли на твердь...» / В. Василенко // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.33-34.
31. Відеопоезія та фотоальбом: засідання угруповань «Лірики Т», «Інверсія серця», «Скарб». Електронний ресурс: <http://lorna-l.livejournal.com/222858.html>
32. Вінниччина: від минулого – до майбутнього. Електронний ресурс: http://vincmb.blogspot.com/2012/05/blog-post_17.html#more
33. Вінницький «Автограф» у Київському будинку письменника 20 серпня 2015 р. Електронний ресурс: <http://obuvin.vn.ua/podiji/vinnitskij-avtograf-u-kijivskomu-budinku-pismennika-20-serpnya-2015-roku>
34. Вітрук Д.«Ти не мученик богів»: вірші. / Д. Вітрук // З-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1. / Відпов. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 115-116.
35. Вознюк Ю. «Притулившись до вічності...» (рецензія на збірку Вадима Василенка «Рівнодення») / Ю. Вознюк // Мова твору в контексті проблем вивчення художньої літератури: Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. Збірник наукових статей / Ред. колегія. – Бар: Барський гуманітарно-педагогічний коледж, 2014. – С. 176-177.
36. Гальянова В. Шлях до себе Вадима Василенка / В. Гальянова // Подільська зоря. – 2013. – № 13 (8431). – 28 березня. – С. 5.
37. Глушко О. «Лоскоче носа запах хвої...», «Опале листя грається у схованки...»: вірші / О. Глушко // З-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 73-74.
38. Григор'єв Р. Проза./ Р. Григор'єв // Експрес «Молодість 4». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2013. – 252 с. – С. 100-101.
39. Григор'єв Р. Проза. / Р. Григор'єв // З-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 76-86.
40. Грищук Т. Слова, пропущені крізь серце (про творчість Вадима Василенка) / Т. Грищук // Педагог. – 2013. – № 3 (403). – Березень. – С. 3.
41. Грувер А. Как подковали Пегаса в Виннице. / А. Грувер Електронний ресурс: <https://www.facebook.com/notes/наташа-иванова/как-подковали-пегаса-в-виннице/199730010074635>
42. Гула С. Вірші / С. Гула // Експрес «Молодість 4». Альманах. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2013. – С. 208-211.

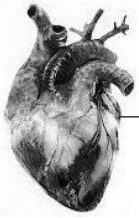

Інверсія серця

43. Гула С. «Лише не стримуй слова...»: вірші / С. Гула // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – С. 17-18.
44. Гула С. Поетичний дискурс літературно-мистецького альманаху «3-над Бугу і Дністра: ідейно-естетичні домінанти» / С. Гула // Мова твору в контексті проблем вивчення художньої літератури: Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. Збірник наукових статей / Ред. колегія. – Бар: Барський гуманітарно-педагогічний коледж, 2014. – С. 83-85.
45. Гула С. «Тарпан летить в слов'ян Елладу...»: вірші / С. Гула // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 3 / За ред. В.С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер»», 2012. – С. 21-25.
46. Гула С. «Хрестили Хрещатик сльозами та миром», «Здіймаються вгору сини...», «А час іде, ледь устигаю жити...» / С. Гула // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.37-38.
47. Гула С. «Я босоніж топтатиму каміння...»: вірші / С. Гула // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 1. / Відпов. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. – 51-57.
48. Гула С. «Як важко бути островом самотнім...»: вірші / С. Гула // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 2 / Упоряд. В.С. Василенко – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер»», 2012. – С. 25-29.
49. Дан (Занузданова) А. Мій стоголосий дивний світ [передмова В.Кобця, літ-худ. ред. В.Кобець] / А. Дан. – Вінниця, 2010. – 80с.
50. Дан (Занузданова) А. Не забирай у мене казку [передмова В.Кобця, літ-худ. редактори І.Зелененька, В.Кобець] / А. Дан. – Вінниця: ФОП Данилюк В.Г., 2011. – 72с.
51. Девдера К. Вірші / К. Девдера // Експрес-Молодість. Альманах. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2011. – С.58-69.
52. Девдера К. «Дозвольте познайомити: містер Лишега» [Текст] / Катерина Девдера // Дивослово (Українська мова й література в навчальних закладах). – 2015. – № 11. – С. 57-62.
53. Девдера К. Журавлі обіцяли вернутись / К. Девдера // Київ. – 2012. – № 6. – С. 110-113
54. Девдера К. «Історії моїх селян»: вірші / К. Девдера // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – С. 19-23.
55. Девдера К. «Квіти у чашах»: вірші / К. Девдера // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 2 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – С. 14 – 24.
56. Девдера К. «Квіти у чашах»: вірші / К. Девдера // // 3-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 3. – Вінниця: Планер, 2012. – С. 14 – 21.
57. Девдера К. Літери і стихії : вірші / Катерина Девдера. – Л., 2015. – 80 с.
58. Девдера К. «Майдан. Лінія фронту» / К. Девдера // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.38-39.
59. Девдера К. "Моєму серцю років як землі...": поезія / Катерина Девдера // Літературна Україна. – 2012. – 8 листопада. – С. 8.
60. Девдера К. Співприсутність: поезії / передм. М. Каменюка. – Вінниця: ФОП Данилюк В. Г., 2011. – 44 с.
61. Девдера К. «У вишині янгол молиться про любов»: вірші / К. Девдера // 3-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 1. – Вінниця: Планер, 2011. – С.43-50.
62. Девдера К. Янгол Катерини Девдери молиться про любов / К. Девдера // Вінничанка. - 2013. – № 3. – С. 29.
63. Друга міжнародна науково-практична конференція з проблем художньої творчості в екологічному форматі: про подію / strichka.com. Електронний ресурс:<http://strichka.com/article/35888154>
64. Дудник А. «Із долоні прамови...» (про поезію Вадима Василенка) / А. Дудник // Вінницька газета. – 2013. – № 44 (1935). – 21 травня. – С. 7.

65. Думанська О. «Музика слова живе у глибинах любові...» // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця, 2014. – С. 97-98.
66. Душу й тіло ми положим за нашу свободу: героїчні вірші Максима Караулана, Наталії Пенькової, Анастасії Ісько, Андрія Башкатова [Замітка про Крути Надії Бортнюк] // Подільський край – 5 лютого 2016. – С.5.
67. Загоруй Б. «Війна на сході України» / Б. Загоруй // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.39-40.
68. Зеленюк В. Барчани знову зустріли гостей: про міжнародну конференцію «Художня творчість у контексті проблем її вивчення: Михайло Коцюбинський та Східне Поділля» / В. Зеленюк // Вінниччина – 14 листопада 2014. – С.9.
69. Зеленюк В. Про екологію душ, екологію планети говорили в Бару на міжнародній конференції / В. Зеленюк // Вінниччина – №94 – 4 грудня – С.4.
70. Зелененька І. Відчуття «Рівнодення» / І. Зелененька // Рідний край. – 2013. – № 1 (28). – С.6.
71. Зелененька І. Зліт науковців і літературні читання стали традицією в Бару / І. Зелененька // Вінниччина – 2012. – 5 грудня – С.10.
72. Зелененька І. Казкова книга Насті Дан / І. Зелененька. // Вінниччина – 2011 – 27 липня – №57 – С.11.
73. Зелененька І. Маємо дискурс / І. Зелененька // 3-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 3. – Вінниця: Планер, 2012. – 100с. – С.7-9.
74. Зелененька І. Нова наукова традиція / І. Зелененька // Барчани – 2012 – 30 листопада. – С.2.
75. Зелененька І. Нове в сердечному дискурсі / І. Зелененька // Із-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 2. – Вінниця: Планер, 2012. – 136с. – С.128-132.
76. Зелененька І. Новітня казка від Анастасії Дан / І.Зелененька // Барчани – 2011 – 17 червня. – С.8.
77. Зелененька І. Наукові традиції Барського коледжу / І. Зелененька // Вінниччина. – 2013. – 11 грудня. – С.9.
78. Зелененька І.А. Образи подільських міст у сучасній поезії Вінниччини. / І.А. Зелененька. Електронний ресурс: <http://skaz.com.ua/literatura/16689/index.html>
79. Зелененька І. А. Події революції Гідності, Майдану та інтервенції у віршах подолян; Барська школа сучасної української поезії / І. Зелененька // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку» / Ред. кол. Дмитрієнко М. Ф. (голова), Мосунов М. М. (співголова), Бакалець О. А. (відповідальний редактор), Коваль Н. О. (відповідальний секретар). – Вінниця, 2015. – 346с. – С. 291-299.
80. Зелененька І. «Постоїмо без крові та без руху...»: 27 листопада 2015 року обірвалося життя Марини Озеранської... / І. Зелененька // Вінниччина. – 2015. – 4 грудня. – С.7.
81. Зелененька І. Про сердечність у літературі Поділля / І. Зелененька // Із-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 1. – Вінниця: Планер, 2011. – 126с. – С.8-10.
82. Зелененька І. Про фестиваль, дощ і літературу / І.Зелененька // Литера Днепр. – 2011. – №4. – С.19-20.
83. Зелененька І.А. Традиції Василя Стуса в сучасній українській поезії / І.А. Зелененька. // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукраїнської конференції (до 200-ліття Тараса Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202с. – С.27-34.
84. Ільїна К. Вірші. [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / К. Ільїна // Експрес «Молодість 4». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2013. – 252 с. – С.197-207.
85. Ільїна К. «Куди молочний шлях веде»: вірші. / К. Ільїна // 3-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 92-98.

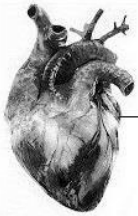
Інверсія серця

---

86. Ільїна К. «Куди молочний шлях веде»: вірші. / К. Ільїна // 3-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 52-55.
87. «І музика, і слово, і сльоза...»: антологія мистецької вітальні-салону; передм., літературно-художня редакція Тетяни Яковенко (уміщені вірші Наталії Беспалько, Анастасії Ісько, Валентина Майданюка, Марини Озеранської, Оксани Некитюк, Олеса Сеніва, Дмитра Мацуляка, Юлії Лозінської та ін.) // Зимова вишня. Електронний ресурс: ["http://allagavrishko.blogspot.com/2015/01/blog-post_21.html"](http://allagavrishko.blogspot.com/2015/01/blog-post_21.html)
88. «І музика, і слово, і сльоза»: розповідь про мистецький салон / Краснослов. Електронний ресурс: <http://krasnoslov.org.ua/i-muzyka-i-slovo-i-sloza>
89. Інверсія серця [Н.Пенькова, А. Папіж, А. Рудніцька, М. Кучерявий, М. Караулан, В. Майданюк, А. Башкатов, М. Рязанцев, Н. Беспалько, О. Мамай, М. Озеранська] / Передмова Ірини Зелененької // Поле Литературное. – 2015. – №32. – С.7.
90. Інверсія серця можлива: вірші В.Малюти, М.Рубаняк, А.Дан, Н.Пенькової, В.Парфьонова, В.Потапової, К.Ільїної, Н.Титаренко, Д.Вітрука, О.Мелень, І.Мазур, В.Сторожа // Барчани. Літературно-мистецький – 10 грудня 2010. – С.6.
91. Інверсія серця: літературно-мистецька формація. Вірші А.Рудніцької, В.Майданюка, І.Янішевського, М.Озеранської [Передмова І.Зелененької] // Українське слово і сучасність – 2014. – №2 – С.57-59.
92. Інверсія серця: літературно-мистецька формація. Вірші Н.Пенькової, С.Гули, Н.Беспалько [Передмова І.Зелененької] // Українське слово і сучасність – 2015. – № 4 – С. 27-29.
93. Інверсія серця: літературно-мистецька формація. Вірші О.Мамая, О.Некитюк, М.Рязанцева [Передмова І.Зелененької] // Українське слово і сучасність. – 2015 – №3. – С.18-19.
94. Ісько А. «Усе страшніше помирати...», «Рвуться з корінням нечесні думки...» / А. Ісько // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.43-44.
95. Каменюк М. Літстудії «Вітрила» — 60!: про ювілей літературної студії «Вітрила» / М. Каменюк // Вінниччина. – 2010. – 15 грудня. – С.12.
96. Караулан М. Будиночок Коцюбинського в Бару стане церквою / М. Караулан. // 33 канал – 7 березня 2012. – С.8.
97. Караулан М. Вірші. [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / М. Караулан // Експрес «Молодість 3». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2012. – 268 с. – С. 84-94.
98. Караулан М. «Життя моє – то Україні дар»: вірші. / М. Караулан // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 41-45.
99. Караулан М. Л. «Intermezzo» у Подільському Барі (навколо проблеми збереження будиночка Михайла Коцюбинського) / М.Л.Караулан. // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукраїнської конференції (до 200-ліття Тараса Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202с. – С.196-197.
100. Караулан М. Мій перший літфест / М. Караулан. Електронний ресурс доступу: <http://poezia.org/id/29937/>
101. Караулан М. Найкращою поетесою у Вінниці стала киянка [про Євгенію Більченко та про «Інверсію серця»] / М. Караулан // Молодіжна газета Вінниччини – 2012 – №15 (липень) – С.8.
102. Караулан М. «Не кожний десятый – Гонгадзе»: вірші. / М. Караулан // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 43-45.
103. Караулан М. «Під місяцем ніжним»: вірші. / М. Караулан // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Відпов. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 82-87.

104. Костенюк В. «Вогненний лис»: вірші. / В. Костенюк // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Відпов. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 88-94.
105. Костенюк В. «Місія не власне для співця»: вірші. / В. Костенюк // 3-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 56-57.
106. Костенюк В. «Місія не власне для співця»: вірші. / В. Костенюк // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 107-109.
107. Кравчук М. «Візія», «Ти розказала, що любиш кульбабки...» / М. Кравчук // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.46.
108. Кучерявий М. «Голос Майдану»: вірші. / М. Кучерявий // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С.49-51.
109. Кучерявий М. Вірші [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / М. Кучерявий // Експрес «Молодість 5». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. – 304с. – С.109-118.
110. Кучерявий М. Поезія / М. Кучерявий // Небесна сотня: антологія майданівських віршів / Упорядник Леся Воронюк. – Львів: Книжковий дворик, 2014. – 400с.
111. «Лише не стримуй слова...»: вірші В.Василенка, М.Рязанцева, М.Озеранської, І.Зелененької, Ю.Юрчака, Ю.Дудюк, К.Девдери, С.Гули [передмова В.Василенка] // Вінницька газета – 18 березня 2014 р. – №22. – С.5.
112. Літературний десант «Інверсії серця». Електронний ресурс: <http://www.bar-library.com/index.php?page=145&news=426>
113. Літературно-мистецька вітальня «Гармонія»: презентація збірки Вадима Василенка «Рівнодення». Електронний ресурс: http://vspu-library.blogspot.com/p/blog-page_95.html
114. Літературно-мистецьке об'єднання «Автограф»: вірші учасників салону-вітальні «І музика, і слово, і сльоза...» / Публікація Тетяни Яковенко. Електронний ресурс: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=752617378157985&id=665846133501777
115. Мазур І. «Деся осінню пахне земля»: вірші. / І. Мазур // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського – 2011. – 126 с. – С. 95-96.
116. Майданюк В. Вірші [вступна стаття та прев'ю В.Борецького].// В. Майданюк // Експрес «Молодість» 5. Альманах / Упорядник В.В. Борецький. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О. – 2015. – 304с. – С.83-89.
117. Майданюк В. «Горять вікна...», «Чомусь осінь губиться...»: вірші. / В. Майданюк // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 71-72.
118. Майданюк В.В. «Журнал «Вінницький край»: публікації про Михайла Коцюбинського, традиції Сонцелюба в поезії подолян / В.В. Майданюк // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукраїнської конференції (до 200-ліття Тараса Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202с. – С.170-172.
119. Малахитовий носорог состоялся // MYVIN. Моя Вінниця. Електронний ресурс: <http://pda.myvin.com.ua/ua/news/culture/18186.html>
120. Малахитовий носоріг у Вінниці / Свобода слова. Електронний ресурс: <http://svobodaslova.in.ua/news/read/388>
121. Малюта В. «Минуле вимагає каяття»: вірші. / В. Малюта // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 97-100.

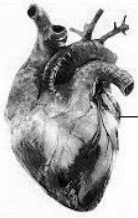

Інверсія серця

- 122.Мамай О. Вірші. [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / О. Мамай. // Експрес «Молодість 5». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. – С.135-140.
- 123.Мамай О. «Не пишть кострубаті вірші»: вірші. / О. Мамай // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 52-53.
- 124.Мамай О. Публікації філологічних поетів в альманасі «Експрес- «Молодість» / О. Мамай // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукраїнської конференції (до 200-ліття Тараса Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202с. – С.172-175.
- 125.Марущак Н.«Блукала світом зірка»: вірші. / Н. Марущак // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 101-105.
- 126.Марущак Н. «Старенька й море»: вірші. / Н. Марущак // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 78-84.
- 127.Мелень О. «На роздоріжжі»: вірші / О. Мелень // Із-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 2 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 104 – 106.
- 128.Мельник В. За «Підковою Пегаса» до Вінниці прибули поети з усієї України / В.Мельник // Вінниччина, 11 липня 2012. – С.16.
- 129.Міжнародна науково-практична конференція "Художня творчість у контексті проблем її вивчення: екологія душі, екологія планети", 2015 // Вінницький інформаційний портал. Електронний ресурс: <http://irp.vn.ua/index.php?page=0&action=52&k=759>
- 130.Міжнародна конференція в Бару об'єднала інтелектуалів з України та з Польщі / Vlasno: правди сила. Новини Вінниці. <http://vlasno.info/kultura/7/konkursi/item/273-mizhnarodna-konferentsiia-v-baru-ob-iednala-intelektualiv-z-ukrainy-ta-polshchi>
- 131.Міжнародний фестиваль «Живий вогонь 2014»: у програмі виступ «Інверсії серця». Електронний ресурс: <http://fest.vn.ua/міжнародний-фестиваль-живий-вогонь>
- 132.Міжнародний фестиваль «Живий вогонь 2013»: у програмі виступ «Інверсії серця» (фото, відео). Електронний ресурс: <http://vinbazar.com/otdykh/news/programa-festivalyu-zhivii-vogo>
- 133.Молоде пагіння Подільського поетичного саду: вірші Ю.Юрчака, Н.Пенькової, М.Караулана, М.Озеранської, М.Рязанцева, Н.Беспалько, С.Гули. [Передмова Ірини Зелененької] / І. Зелененька // Вінницький край – 2014 – №3. – С.11-16.
- 134.Молодь Поділля презентує (салон «Інтермецо»). Електронний ресурс: http://barbgpk.at.ua/news/molod_podillja_prezentue_pro_predstavlennja_v_oblasnomu_kraeznavchomu_muzeji_novikh_literaturno_khudozhnikh_vidan/2012-12-25-204
- 135.«Народ не існує, якщо він не здатний долати усі перешкоди» [передм. В.Василенка]: вірші М.Караулана, М.Рязанцева, М.Кучерявого, Ю.Юрчака, В.Василенка // Слово – 2014 – 3 квітня. – С.4.
- 136.Наш Стус-фест [огляд проекту та наукової платформи в ньому, вірші молоді]. Електронний ресурс: http://bar-bgpk.at.ua/news/nash_stus_fest/2015-09-21-536
- 137.Некитюк О. Вірші. [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / О. Некитюк. // Експрес «Молодість 5». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. – 304с. – С.70-73.
- 138.Некитюк О. «Йде юна весна у криваві обличчя...» / О. Некитюк // // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.47.
- 139.Озеранська М. Вірші. [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / М. Озеранська // Експрес «Молодість 4». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2013. – 252 с. – С. 113-123.
- 140.Озеранська М. Вірші / М. Озеранська // Вінницька газета – 11 грудня 2015. – С.10.

141. Озеранська М. Вірші / М. Озеранська // Вінниччина – 2015 – 4 грудня. – С.7.
142. Озеранська М. «Крим» / Озеранська М. // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.48-49.
143. Озеранська М. «Небесна Сотня патрулює Рай»: вірші. / М. Озеранська // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 54-57.
144. Озеранська М. «О, Божий Львів!»: поезія / М. Озеранська. // Українське слово і сучасність, №1, вересень, 2014. – С.52.
145. Озеранська М.Р. Поезія східних подолян (за публікаціями в альманахах «Експрес-Молодість», «3-над Бугу й Дністра», у журналах «Вінницький край», «Русалка Дністровая») / М.Р. Озеранська // Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. – Київ-Бар, 2014. – 346с. – С.315-321.
146. Озеранська М. Бути осінню. Поезії. [Передм. І.Зелененької]/ М.Озеранська. – Вінниця: Вінницька газета, 2012. – 80с.
147. Озеранська М. Неповторні фестивальні дні на Поділлі / М. Озеранська // Тульчинський край – 2013 – 3 липня. – С.4.
148. Озеранська М. Схожа до м'яти. Поезії. [Післямова І.Зелененької] / М. Озеранська. – Вінниця: Консоль, 2014. – 80с.
149. Остапчук О.В., Малигон А.М. Дискурс конференцій про літературу, навколо літератури на Східному Поділлі та Барська літературна школа в ньому / О.В. Остапчук, А.М. Малигон // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукраїнської конференції (до 200-ліття Тараса Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202с. – С.197-198.
150. Охота на 15 малахітового носорога закончилась непредсказуемым стогом [финалисты Ирина Береза, Юлия Светлова, Андрей Башкатов]. Електронний ресурс: <http://www.0432.ua/article/1060475>
151. Папіж А. Вірші [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / А. Папіж // Експрес «Молодість 5». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. – 304с. – С.90-98.
152. Папіж А. «Місто вкривають замерзлі, утомлені сутінки»: поезія. / А. Папіж // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 72-73.
153. Папіж А. Контраст. Поезії / А.Папіж. – Вінниця: Книга-ВЕГА, 2015. – 112с.
154. Парфьонов В. Вірші [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / В. Парфьонов // Експрес «Молодість» 5. Альманах / Упорядник В.В. Борецький. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О. – 2015. – 304с. – С.74-79.
155. Пенькова Н. Вірші [вступна стаття та прев'ю В. Борецького]. / Н. Пенькова // Експрес «Молодість 3». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця, 2012. – 268 с. – С. 66 – 82.
156. Пенькова Н. «Волошки з чаєм»: вірші. / Н. Пенькова // 3-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 49-51.
157. Пенькова Н. «Гетсиман XXI» / Пенькова Н. // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.50-51.
158. Пенькова Н. Етнопсихологічні особливості побудови образів Барської землі та їхній виховний потенціал (за літературно-художніми творами подолян) / Н. Пенькова // Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. – Київ-Бар, 2014. – 346с. – С.322-328.

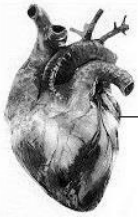
Інверсія серця

- 159.Пенькова Н. «Із диму свічки»: вірші. / Н. Пенькова // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 106-108.
- 160.Пенькова Н. Моральні цінності та їх виховання у патріотичній белетристиці краю (на прикладі етнопсихологічних монологів про Бар Подільський та про будиночок Михайла Коцюбинського в ньому) / Н. Пенькова. // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукраїнської конференції (до 200-ліття Тараса Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202с. – С.182-186.
- 161.Пенькова Н. «Пам'яті Василя Стуса»: вірші. / Н. Пенькова // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 87-88.
- 162.Пенькова Н. «Теплі волошки з чорним чаєм»: вірші. / Н. Пенькова // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 69-77.
- 163.Перше засідання клубу митців – салону «І музика, і слово, і сльоза...» / Новини культурного життя Вінниці. Електронний ресурс: <http://lorna-l.livejournal.com/879545.html>
- 164.Перший Кіплінг-фест у Вінниці. Електронний ресурс: <http://litakcent.com/2011/12/11/startuje-kipling-fest-u-vinnyci>
- 165.Пилявець А. В. Літературний портрет Вадима Василенка // Художня творчість у контексті проблем її вивчення: матеріали III Всеукраїнської конференції з актуальних проблем белетристики, художньої творчості: до 200-ліття Тараса Шевченка, матеріали I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей / Гол. ред. Зелененька І. А. – Бар: Барський гуманітарно-педагогічний коледж, 2015. – С. 198 – 199.
- 166.Поезія і чайник [І.Рудик про читання під будиночком М.Коцюбинського] // Барчани – 12 листопада 2010. – С.3.
- 167.Поетичний вечір «Літні ночі». Електронний ресурс: <http://book-ye.com.ua/poetychnyj-vechir-litni-nochi-vinnysya>
- 168.Поетичні самоцвіти: «Інверсія серця» у Вінницькій обласній бібліотеці для юнацтва. Електронний ресурс: <http://vinobu.vn.ua/?p=1913>
- 169.Подолінний А. Поезія без знаків оклику / А. Подолінний / Василенко В. С. Рівнодення: Поезії. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – С. 3-4.
- 170.Потапова В.Проза, вірші, драма. [вступна стаття та прев'ю В.Борецького]. / В. Потапова // Експрес «Молодість 4». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2013. – 252 с. – С. 124-130.
- 171.Потапова В. «Течією на північ»: проза, вірші. / В. Потапова // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 117 – 120.
- 172.Потапова В. «У годинах вікую»: проза. / В. Потапова // 3-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 62-63.
- 173.Потапова В. «У годинах вікую»: проза. / В. Потапова // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 67-68.
- 174.Презентація «3-над Бугу й Дністра» у книгарні «Є» за участю М.Каменюка, Ю.Сегеди, В.Сторожук, І.Зелененької, Д.Штофеля. /20 minutua. Електронний ресурс: <http://vn.20minut.ua/Vid-Chytachiv/prezentatsiya-z-nad-bugu-y-dnistra-10225329.html>
- 175.Презентація «3-над Бугу й Дністра» у бібліотеці-філії №13 /20 minutua. Електронний ресурс: <http://vn.20minut.ua/Vid-Chytachiv/u-vinnitsi-vidbulas-prezentatsiya-almanahu-z-nad-bugu-i-dnistra-10423635.html>

176. Презентація книги Наталки Гомель «Сповідь лісової Мавки». Електронний ресурс: <http://barcreativeyouthn.blogspot.com/2011/11/blog-post.html>
177. Презентація першої книги – особлива подія: «Інверсія серця» презентувала збірку А. Дан [огляд О. Томанчука та В. Парфьонова] // Барчани: літературно-мистецький Бар – 10 грудня 2010. – С. 6.
178. Прокопенко Ю. Ювілейний всеукраїнський фестиваль одного вірша «Малахітовий носоріг» відбувся. Електронний ресурс: <http://vn.20minut.ua/blogs/yuvilejniy-vseukrayins-kij-festival-malahitovij-nosorigh-vidbuvsya.html>
179. Різдвяний вечір із «Інтермецо» (ініціатор Михайло Каменюк). Електронний ресурс: <http://krasnoslov.org.ua/rizdvanyj-vechir-z-intermetstso>
180. Рубаняк М. «Акорд ...»: вірші. / М. Рубаняк // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 46-55.
181. Рубаняк М. «Акорд зі старої торбини»: вірші. / М. Рубаняк // 3-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 39-43.
182. Рубаняк М. Вірші. [вступна стаття та прев'ю В. Борецького]. / М. Рубаняк // Експрес «Молодість 3». Альманах. / Упорядник Борецький В. В. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2012. – 268 с. – С. 51-65.
183. Рубаняк М. «Мандруємо на Захід і на Схід»: вірші. / М. Рубаняк // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 61-62.
184. Рубаняк М. «Останній вальс танцює літо»: вірші. / М. Рубаняк // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 121-126.
185. Рудніцька А. А. Літературно-художні публікації у виданнях «Експрес-«Молодість», «3-над Бугу й Дністра», «Вінницький край», «Русалка Дністровая»: молода подільська муза / А. А. Рудніцька // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукраїнської конференції (до 200-ліття Тараса Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202 с. – С. 186-191.
186. Рудніцька А. «Майдане, боляче!» / А. Рудніцька // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С. 52-53.
187. Рязанцев М. Вірші. / М. Рязанцев // Експрес «Молодість 3». Альманах. / Упорядник Борецький В. В. – Вінниця, 2012. – 268 с. – С. 23-31.
188. Рязанцев Максим в «курсі на українське». / Сайт УДПУ. Електронний ресурс: <http://udpu.org.ua/news.php?readmore=1521>
189. Рязанцев М. «Підійміть мене, мамо, з землі...», «Спалахнути б огнем...», «Не звикай до мене, брате...» / М. Рязанцев // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С. 54-55.
190. Рязанцев М. «Пам'яті Василя Стуса»: вірші. / М. Рязанцев // 3-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 63-66.
191. Рязанцев М. «Поміж дерев, одвіку сильних...»: вірші. / М. Рязанцев // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 56-62.
192. Рязанцев М. «Так дивно пахне скошена трава...»: вірші. / М. Рязанцев // 3-понад Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 109 – 112.
193. Рязанцев М. «У травах...»: вірші. / М. Рязанцев // 3-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 44-47.

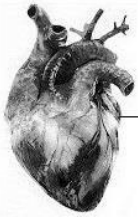

Інверсія серця

194. Саницька Д. «Дике поле» / Д. Саницька // Синусоїда духу. – Житомир: «Полісся», 2016. – С.56.
195. Сегеда Ю. Літературу майбутнього творитимуть юні «стусівчани» / Ю.Сегеда. // Вінниччина – 1 червня 2011. – С.11.
196. Сегеда Ю. Нові видання молодих талантів [грудневі читання «Інтермецо» в краєзнавчому музеї Вінниці] / Ю. Сегеда // Вінниччина – 2012 – 26 грудня. – С.10.
197. Сегеда Ю. Поетичну підкову здобув поет із Харкова [про участь «Інверсії серця»] / Ю.Сегеда. // Вінниччина. – 2011. – 6 липня. – С.9.
198. Семенченко Г. Інший Ред'ярд Кіплінг: новий міжнародний фестиваль у Вінниці. / Г.Семенченко // День, 20 січня 2012. Електронний ресурс: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/cuspilstvo/inshiy-redyard-kipling>
199. Стебелев А. Кілька слів на підтримку носорогів / А. Стебелев. Електронний ресурс: <http://krasnoslov.org.ua/kilka-sliv-na-pidtrymku-nosorohiv>
200. Томанчук О. Проза. / О. Томанчук // Експрес «Молодість 4». Альманах. / Упорядник Борецький В.В. – Вінниця, 2013. – 252 с. – С. 96-99.
201. Стебелев А. «Підкова Пегаса» від «Ліриків-Т» / А. Стебелев // Вінницький край. – 2011. – № 4. – С. 144–147.
202. Тацій П. Кіплінг по-вінницьки / П. Тацій // Друг читача – 2012 – 24 січня. Електронний ресурс: <http://vsiknygy.net.ua/reportage/16462>
203. Титаренко Н. «Вишукане у простому»: проза / Н. Титаренко // Із-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 2 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 112-114.
204. Томанчук О. «Істерія на осінь»: проза. / О. Томанчук // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 63-66.
205. Томанчук О. Проза. / О. Томанчук // Із-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 48.
206. Томанчук О. Проза [вступна стаття і прев'ю В.Борецького]. / О. Томанчук // Експрес «Молодість»: альманах. – Вінниця, 2013. – 252 с. – С.96-99.
207. Томанчук О. «Частина початку»: проза. / О. Томанчук // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 1 / Від. ред., упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. – 126 с. – С. 113-114.
208. Третя всеукр. конф. «Мова твору в контексті проблем вивчення художньої літератури». Електрон.ресурс: http://barbgpk.at.ua/news/iii_vseukrajinska_konferencija_mova_tvoru_v_konteksti_problem_vivchennja_khudozhnoji_literaturi/2013-11-21-317
209. У Вінниці «Малахітового носорога 2015» виграла поетеса з Криму. Електронний ресурс: <http://i-vin.info/news/u-vinnytsi-malakhitovogo-nosoroga-vygrala-poetesa-z-krymu-14292>
210. У розмові з Таєсією Галузінською гості міжнародної конференції з Польщі – Божена Боба-Дига та Мацей Зімка / Медіа Бар. Електронний ресурс: <http://media-bar.info/virshi-shukayut-poeta-a-ne-poet-virshi>
211. Урочистості з нагоди роковин Михайла Коцюбинського та п'ятнадцятиліття літературно-мистецького об'єднання імені Василя Стуса. Вірші молоді. Електронний ресурс: http://barbgpk.at.ua/news/urochistosti_z_nagodi_rokovin_mikhajla_kocjubinskogo_ta_p_jatnadcjatili_tija_literaturno_misteckogo_ob_ednannja_imeni_vasilja_stusa/2015-09-21-537
212. Федорчук І. «Зоряний вертеп» Вадима Василенка / І. Федорчук // Із-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – С. 81-83.
213. Хамазюк Г. «Таких, як ти, немає у кіно...», «Зачовгані ролі, зіпсовані сцени...»: вірші / Г.Хамазюк. // Із-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – 102 с. – С. 74.

- 214.Цілімецька О. О. «Альманах «Експрес-Молодість 2012» та «Інверсія серця» в ньому / О. О. Цілімецька. // Художня творчість в контексті проблем її вивчення: Матеріали III Всеукр. конференції (до 200-ліття Т.Шевченка) та I Міжнародної конференції, присвяченої 150-літтю Михайла Коцюбинського. Збірник наукових статей. – Бар, 2015. – 202с. – С.191-195.
- 215.Чорнописка О. «У дзеркалі душі»: вірші / О.Чорнописка // Із-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 2 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 102-103.
- 216.Шалак Оксана. «В моєму горлі завмерли горлиці»: рецензія на збірку «Співприсутність» / О. Шалак // Українська літературна газета. – 2012. – № 14 (72) – 13 липня.
- 217.Шатковська М. «Розмова з янголом»: проза. / М. Шатковська // Із-над Бугу й Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 2 / Упоряд. В. С. Василенко. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 136 с. – С. 110-111.
- 218.Шатковська М.«Я свічка, запалена Богом»: вірші. / М. Шатковська // Із-над Бугу і Дністра: Літературно-мистецький альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 100 с. – С. 58-59.
- 219.Шевченко. Майдан. Біль України: регіональний конкурс поезії, наукові дискусії / Вінницька міська бібліотека-філія №13. Електронний ресурс: http://biblioteka-13-vinnica.blogspot.com/2014/04/blog-post_10.html
- 220.Юрчак Ю. Вірші / Ю. Юрчак // Експрес «Молодість 4». Альманах. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2013. – С. 146 – 156.
- 221.Юрчак Ю. «Майданом пливають човни...»: вірші / Ю. Юрчак // Із-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 4 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – С. 67 – 70.
- 222.Юрчак Ю. «Поетовае слово – то ціла мова»: вірші / Ю. Юрчак // Із-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 1. – Вінниця: Планер, 2011. – С.58 – 60.
- 223.Юрчак Ю. «Симетрія слова»: вірші / Ю. Юрчак // Із-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 2. – Вінниця: Планер, 2012. – С. 30 – 32.
- 224.Юрчак Ю. Симетрія слова: вірші / Передмова Віталія Борецького, анот. зі вст.сл. Михайла Каменюка / Ю. Юрчак - Вінниця, 2015. – 67с.
- 225.Юрчак Ю. Тенденційність та векторність сучасної художньої практики: огляд літературно-мистецького альманаху «Із-над Бугу і Дністра» / Ю. Юрчак // Мова твору в контексті проблем вивчення художньої літератури: Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. Збірник наукових статей / Ред. колегія. – Бар: Барський гуманітарно-педагогічний коледж, 2014. – 184с. – С. 129 – 132.
- 226.Юрчак Ю. «У часопросторі наших весен...»: вірші / Ю. Юрчак // Із-над Бугу і Дністра: Літературний альманах. Випуск 3 / За ред. В. С. Василенка. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – С. 26 – 28.
- 227.Яковенко Т. До Києва завітали вінничани / Т.Яковенко. // Літературна Україна – 2015. – №32 – 27 серпня – С.5.
- 228.Яковенко Т. Із-над Бугу й Дністра – у великий світ поезії / Т. Яковенко. // Із-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 2. - Вінниця: Планер, 2012. – 136с. – С.3-5.
- 229.Яковенко Т. Молоді голоси з-понад Бугу й Дністра / Т. Яковенко. // Із-над Бугу й Дністра: літературно-мистецький альманах. Випуск 1. – Вінниця: Планер, 2011. – 126с. – С.4-5.
- 230.Яковенко Т. Про мистецьку вітальню "І музика, і слово, і сльоза... / Т.Яковенко // Зимова вишня. Електронний ресурс: "http://allagavrishko.blogspot.com/2015/01/blog-post_21.html

Інверсія серця

ПРО УПОРЯДНИКА

ІРИНА ЗЕЛЕНЕНЬКА – кандидат філологічних наук,

викладач Барського автомобільно-дорожнього технікуму Національного транспортного університету (2001-2009 рр.), Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського (2010-2016 рр.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (2010-2015 рр.). Авторка ряду літературознавчих розвідок про образний лад і поетикальні особливості творів Тараса Шевченка, Володимира Свідзінського, в'язнів сумління Тараса Мельничука, Василя Стуса, Ігоря Калинця, а також Василя Симоненка, Василя Голобородька, Ліни Костенко, поетів «київської школи», про поезію останньої третини ХХ століття в Україні. Авторка літературно-критичних статей про творчість поетів-подолян, зокрема, про Анатолія Подолинного, Михайла Каменюка, Тетяну Яковенко, Валентину Сторожук, Віктора Мельника, Антоніну

Сторожук, Юрія Сегеду та про молоду генерацію.

Авторка першої в Україні літературознавчої монографії за творчістю поета-дисидента Тараса Мельничука, лауреата Шевченківської премії («Чиї це ілюзії стенають плечима, якого народу?»): Тарас Мельничук і літературний процес 60-90-х років ХХ століття в Україні» (2008). Голова оргкомітету серії всеукраїнських конференцій «Мова твору в контексті проблем її вивчення» (2011-2013), міжнародних конференцій «Художня творчість у контексті проблем її вивчення: Михайло Коцюбинський і Східне Поділля» (2014) та «Художня творчість у контексті проблем її вивчення: екологія душі, екологія планети» (2015).

Поетеса, прозаїк, літературознавець, критик, член Національної спілки письменників, авторка чотирьох книг лірики: «Я тим нічого не вигадую» (2000), «Уявіть собі музику» (2001), «Відкриття модрин» (2005), «Трохи поля на щастя» (2006). Художні твори, публіцистика та літературно-критичні огляди вміщені в багатьох журналах, у міжвузівських збірниках, в альманахах і в антологіях, зокрема в: «17 вересня» (2001), «Золота пектораль» (2001), «Стоголосья» («Сто поетів Вінниччини за сто років», 2002), «Ми в дорогу вийшли на світанні» (2008), «Презентація орлиного польоту» (2009), «День весни» (2010), «Експрес „МОЛОДІСТЬ“» (2012), «Вінницький край» (2012-2016), «Форма(р)т» (2012, 2013), «Русалка Дністровая» (2013), «З іменем Кобзаря» (2014), у серії «З-над Бугу й Дністра» (2011-2014), «Дністрове гроно» (2015), «Квіт подільського слова» (2015), «Синусоїда духу» (2016) та ін.

Дипломант міжнародного конкурсу «Гранослов» (2001), лауреат «Подільської пекторалі» (2009). Керівник літературно-мистецької студії «Інверсія серця», співкерівник нарад творчої молоді на Поділлі, модератор літературно-мистецьких акцій, член журі всеукраїнських і міжнародних літературно-мистецьких фестивалів. Учасник усеукраїнських та міжнародних літературно-мистецьких свят і наукових проєктів: «Гранослов запалює зірки» (2002), «Підкова Пегаса» (2011, 2012), «Умань-фест» (2011), «Сили вітру» (2011), «Малахітовий носоріг» (2011), «Кіплінг-фест» (2012), «Лісова пісня» (2012), «Русалка Дністровая» (2012-2014), «В сім'ї вольній, новій» (2013), «Покрова» (2012), «СлоВесна» (2014), «Стус-фест» (2015), «Барські читання» (2011-2015) та ін.

ЗМІСТ

«Інверсія серця»: до філософії літературно-мистецького явища в контексті доби (передмова)	3
Андрій Башкатов	8
«Не граю, а догораю...».....	9
Наталія Беспалько	14
«Моря – не самаряни, їм спокійно».....	15
Вадим Василенко	21
«Аби не скаменіти...».....	22
Сергій Гула	28
«Мовчиш, мій Боже? То і я змовчу»	29
Катерина Девдера	35
«Дихати важче у серці болю».....	36
Богдан Загоруй	44
«Скількох дубова дошка крає?».....	45
Катерина Ільїна	49
«Інфантильно шелепаю бантиком»	50
Анастасія Ісько	55
«Із неймовірним сяйвом на зап'ястях...».....	56
Максим Караулан	62
«І журиються сосни...».....	63
Віта Костенюк	69
«Любов украв огненний лис».....	70
Максим Кравчук	74
«Червоні квіти в її волоссі...».....	75
Микола Кучерявий	80
«Роздертий у тиші, немов на хресті...»	81
Валентин Майданюк	87
«Трави та запахи крові...»	88
Олександр Мамай	93
«Закодовані в імпульси спогади...»	94
Оксана Некитюк	98
«Помолімося за Україну!»	99
Марина Озеранська	103
«Рідні, бо зі сталі»	104
Володимир Парфьонов	112
«Аж серце горить на тлін...».....	113
Наталія Пенькова	122
«Гетсиман ХХІ століття».....	123
Мар'яна Рубаняк	128
«Як у Ватикані»	129
Анастасія Рудніцька	135
«Київ, Хрещатик – натхнення і кванти...»	136
Максим Рязанцев	143
«Спалахнути б огнем...».....	144
Дарка Саніцька	150
«І буде набоями тліти весна».....	151
Олесь Сенів	155
«Вони вступили до Небесних Лав».....	156
Юрій Юрчак	160
«Не ховай під язик слова...».....	161
Ігор Янішевський	167
«А знаєш, мамо...».....	168
Словник актуальних термінів	173
Бібліографія.....	212
Про упорядника.....	224

Навчальне видання

Із літературно-художніми творами для читання

«ІНВЕРСІЯ СЕРЦЯ» – ІЗ ПОКОЛІННЯ ДВОТИСЯЧНИКІВ:
ХРЕСТОМАТІЯ ЗІ СУЧАСНОЇ МОЛОДОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
Упорядкування, вступна стаття, біографічні й літературно-критичні статті
Ірини Зелененької

ПАМ'ЯТІ МАРИНИ ОЗЕРАНСЬКОЇ

Технічна редакція Володимира Хомчака, Юлії Білик

Художнє редагування Ірини Зелененької

Коректура та дизайн Катерини Іздепської, Валентина Майданюка, Юлії Білик, Вікторії Грабенко, Анастасії Ісько, Марини Кичак.

На обкладинці – світлина Анастасії Ісько; у виданні також використано фотоматеріали

Євгена Меснянкіна, Валерії Потапової, Ірини Меснянкіної, Ірини Зелененької, Юлії Лозінської,

Валентина Майданюка, Богдана Магдича, Катерини Лисенко та ін.

У колажі на внутрішньому боці обкладинки (спереду): поет, журналіст Андрій Башкатов, поетеса, перекладачка Наталія Беспалько, науковець, письменник Вадим Василенко, науковець, поет Сергій Гула, поетка і журналістка Катерина Ільїна, поетка й публіцистка Анастасія Ісько, поет, журналіст, громадський діяч Максим Караулан, поетеса, перекладачка й літературознавиця Катерина Девдера, поет, громадський активіст Микола Кучерявий, поет і прозаїк Валентин Майданюк, громадський діяч, журналіст і письменник Олександр Мамай, лірик, публіцист Оксана Некитюк, письменниця, журналістка, критик Марина Озеранська, поет-репер Володимир Парфьонов, письменниця, психолог Наталія Пенькова, письменниця, журналістка Мар'яна Рубаняк, письменниця, журналістка й критик Анастасія Рудніцька, поет і прозаїк Максим Рязанцев, поетка, публіцистка Дарка Саніцька, поет, бард Ігор Янішевський.

У колажі на внутрішньому боці обкладинки (ззаду): публіцист Денис Вітрук, журналістка Олена Глушко, письменник, краєзнавець Роман Григор'єв, бард Богдан Загоруй, поетка, журналістка Віта Костенюк, фотохудожниця Юлія Лозінська, поетеса, освітянка Ірина Мазур, поетка, журналістка Вероніка Малюта, поет Максим Кравчук, поетка Ганна Мичак, письменниця й перекладачка Наталія Марущак, поет і музика Дмитро Мацуляк, поетеса й педагог Ольга Мелень, публіцистка Діана Некифорук, художниця, поетка й фотограф Ірина Меснянкіна, поетка й публіцистка Анастасія Папіж, фотохудожниця Валерія Потапова, поет і бард Олесь Сенів, публіцист Вадим Сторож, поет Ігор Письменний, публіцистка Катерина Щур, письменниця й журналістка Анастасія Занузданова, письменниця-дидакт Маргарита Шатковська, поетка й публіцистка Анастасія Шумейко, публіцист Олександр Томанчук, поет, публіцист, громадський активіст Юрій Юрчак.

Підписано до друку 21 грудня 2015 р.

Формат А4

Папір друкарський.

Замовлення

Наклад 1000 примірників.

Віддруковано з оригінал-макета

Віддруковано в ПП «Торговий дім «Едельвейс і К»»

вул.600-річчя, 17, м. Вінниця

Свідоцтво про державну реєстрацію № 3736 від 17.03.2010 р.

Чого ж я хочу? Лиш тепла зі серця!
О, ні, о, пані Ліно, не інфаркти,
нам відбирає мову наша ж лінь,
із пекла чорна карта...
Люблю імпресії в експресії,
а не диверсії, дисперсні сесії...
Інверсія від серця узяла мене.
Сердечності всім! – головне.

Марина Озеранська